

ПІДРУЧНИЙ ЗБІРНИК ВОЄННИХ ПОРАД

**українському Воїну
з досвіду останньої війни проти московії**

**Для цільового поширення серед Воїнів
і тих, хто готується ними стати:**

бійців ЗСУ та інших військових формувань Української держави;
українських добровольців ТрО, ДФТГ, які гартують себе для підсилення
лав бійців ЗСУ та інших військових формувань Української держави;
курсантів вищих військових навчальних закладів;
військових волонтерів та інших учасників народної війни.

Не для продажу!

**Київ
2022-2023**

Чекає бій. Все інше буде... після.

Життя триває. Точиться війна.

Анатолій Лупиніс

Вижити. Перемогти. Повернутись.

Війну російської (московської) імперії проти Українського народу, яка триває четверте століття, ми повинні закінчити нашою остаточною перемогою і знищенням їхньої людожерської імперії!

Друже Воїне! Незалежно від того де ти зараз знаходишся - в окопі, на марші чи на навчанні – ця книга має допомогти тобі стати досконалішим і більше захищеним. Великою помилкою було б відмахнутись і не засвоїти унікальний досвід Українських бійців різних воєнних спеціальностей, що міститься майже на двох сотнях її сторінок та в інших поєднаних посиланнях на додаткові джерела. Адже ми маємо бойовий досвід, якого ще не мають жодні інші армії світу. Саме нам випало відвойовувати волю і правду нашого народу в умовах зростаючого застосування нових засобів і способів ведення боїв – різноманітних кібернетичних пристроїв і систем.

Цей Підручний Збірник воєнних порад сформований на основі досвіду і висновків воїнів з передової лінії фронту, отриманих ними за період 2022-2023 років, а також людей, які в постійному режимі та в бойовій участі аналізують дії ворога і слабкі місця наших підрозділів та випрацьовують рішення та поради ефективного їхнього виправлення.

Тут ви знайдете практичні поради з багатьох воєнних аспектів для підготовки, організації та ведення нашої визвольної війни в теперішніх умовах швидкозмінної тактики і засобів, станом на травень 2023 року.

Збірник буде необхідним не лише для тих військових, хто ще не проходив через вогняне горнило фронтових боїв на «нулі», але також є корисним для бувалих воїнів, котрі не мали досвіду з тих різноманітних аспектів бойового поводження, які тут розкриті.

Це друге видання – доповнене і значно розширене, яке включає нові розділи, пов'язані із використанням найновіших засобів війни, таких як: БПЛА, радіо-електронна розвідка (РЕР), радіо-електронна боротьба (РЕБ), зміною московитами штурмової тактики тощо.

В цьому виданні враховано чимало ваших зауважень і пропозицій, які на наш розсуд, мають важливе значення для посилення нашої армії і за які наш редакційний підрозділ висловлює вам щирю подяку! Ми і надалі будемо наполягати, щоб з прочитанням цього випуску, а також – з набуттям вами нових бойових навиків і знань – ви активно направляли нам для наступного видання **ваші зауваження та доповнення.**

Зауважте, що найбільшу необхідність у вивченні наведених тут бойових порад мають не лише навопризвані військовослужбовці, учасники ТрО і ДФТГ, але й ті бійці, хто останні 5-6 місяців безпосередньо не був на передовій чи не має відповідного досвіду щодо нової тактики москвитів та новітніх засобів розвідки і електронної боротьби!

Ми вдячні **авторам** викладених в Збірнику порад і рекомендацій, імена яких ви побачите далі. На їхніх сторінках у соціальних мережах та друкованих виданнях, посилання на які вказані поруч з іменем автора, можете ознайомитись із іншими корисними порадами та настановами, що не увійшли в цей збірник.

Наша визвольна війна ще далека від завершення і ми не можемо розраховувати на швидку перемогу над «руським міромъ». Імперія ординських виродків ніколи сама не припинить агресію проти Українського народу – мусимо їх розгромити!

Тому, кожен без винятку громадянин України повинен долучитись до загальнонародної боротьби, освоїти воєнну науку і досвід теперішніх воїнів та стати до лав захисників Вітчизни!

Головний укладач Віктор Жердицький

Відповідальний укладач Олег Банашко

Фондова підтримка Віктор Шишкін

Малюнки Павло Крисаченко

Редакційний підрозділ Суспільної Системи

Підручний Збірник воєнних порад можна знайти і скачати на електронних ресурсах **Суспільної Системи**: Сайт – Документи – Оборона країни

Читати: <http://ukr-merezha.com/docs/59-pidruchnyy-zbirnyk-voyennykh-porad.html>

Скачати: <http://ukr-merezha.com/docs/63-pidruchnyy-zbirnyk-voyennykh-porad-pdf.html>

Ваші зауваження та пропозиції просимо надсилати нам на:

Електронна пошта – ss.grom.ukr@gmail.com

Повідомлення на FB – <https://www.facebook.com/SocSysUA/>

ЗМІСТ

Вступне слово	2
А. Визначальні особливості цієї війни	5
Б. Способи виявлення ваших позицій	11
В. Список необхідного спорядження і обмундирування	15
Г. Робота з волонтерами	27
Г. Облаштування оборонних позицій	28
Д. WiFi – це небезпека!	37
Е. Про маскування	41
Є. Куріння вночі та вдень в умовах бойової обстановки	45
Ж. Фронтіві поради	46
З. Настанови підготовки та ведення бойових дій на фронті	55
І. Карта вогню. Ціленаведення	68
Ї. Надання допомоги під вогнем. Протокол/алгоритм MARCH	76
Й. Індивідуальна тактика бою стрільця	88
К. Захист від ворожого снайпера	92
Л. Ведення зв'язку в бойовій обстановці	95
М. Визначення відстані до цілі, якщо немає дальноміра	103
Н. ТТХ зброї	105
О. Як пройти мінне поле	107
П. Блокпост	111
Р. Зберегти здоров'я	115
С. Як боротись з ворожими БПЛА	119
Т. Окопна радіо-електронна розвідка (PER)	137
У. Операторам БПЛА	140
Ф. Правила при артобстрілі чи бомбардуванні (не в окопах)	150
Х. Як брати в полон	154
Ц. Боездатність бійців залежно від тривалості сну	160
Ч. Детальний розбір результатів виконання завдання чи бою	161
Ш. Вивчай противника - воюй розумно. Нові способи війни	164
Щ. Про командирів і побратимів	174
Ю. Малюнки	175
Я. Корисні посилання	188
Післямова	191

А. Визначальні особливості війни

*Єдина гарантія миру в майбутньому -
це повний розгром і розпад московської імперії!*

1. Конвенційна війна стає кібернетичною війною

Нам випала доля відвойовувати нашу незалежність в період динамічної зміни засобів і способів ведення нинішньої війни. Тактика конвенційної (традиційної) війни на наших очах відходить в історію. Зрозуміло, що ніхто не збирається відмовитись від випробуваної сучасної зброї чи ефективної старої тактики – вона залишиться і буде й надалі модернізуватись.

Засадничі зміни тепер відбуваються в способах виявлення ворога, способах наведення і ураження противника, способах управління бійцями під час штурму чи оборони, а також – в новітніх кібернетичних засобах, які виконують вказані та інші функції і в засобах, які нейтралізують дію ворожих кіберзасобів. Кіберзброя використовується не лише проти ворожої живої сили і традиційної зброї, але й для нейтралізації дії ворожої кібернетичної зброї. До війни роботів вже не далеко.

Нам не можна недооцінювати ворога. Московити тепер в режимі онлайн не лише виявляють місцезнаходження: ваше, техніки, опорників, складів боєприпасів через наземну і повітряну радіоелектронну розвідку (РЕР) і оптичні пристрої. Вони в онлайн режимі ведуть свої ударні безпілотники до цілі (Ланцети, frv-дрони та ін.), спостерігаючи через камеру дрона картинку аж до моменту самого удару і вибуху. Так само з віддаленого штабу вони, в онлайн режимі, управляють штурмовими групами, слідкуючи за їх діями та корегуючи команди в залежності від зміни обстановки. Майже, як у комп'ютерній грі.

Баражуючі боєприпаси (* - дивись Вікіпедію), які все більше використовує російська армія – довгий час перебувають в повітрі; можуть шукати ціль під керуванням людини та автономно літати, завдаючи ударів по певних цілях, або використовувати комбінацію цих методів з можливістю непомітно подолати систему ППО.

Нейтралізацію наших безпілотників ворожі оператори досягають засобами радіоелектронної боротьби (РЕБ). Серед них є і окопні, які подавляють радіосигнал або підмінюють координати (спуфінг), що також призводить до посадки і втрати дрона.

Імперія зла переробляє старі фугасні авіаційні бомби, вагою від 500 до 1500 кг, яких у них багато, в керовані плануючі авіабомби, що управляються з допомогою GPS та прилаштованих крил і, подібно ракеті, можуть летіти на відстань до 50 км.

На фронті зафіксовані випадки використання росіянами електромагнітних випромінювачів, які випалюють електроніку вузьконаправленим імпульсом, що діє 20 наносекунд (**нс** – це одна мільярдна доля секунди) на відстані до 7 км.

Якщо раніше окупанти не могли заглушити наші Старлінки, то тепер вони активно використовують таку можливість. У них вже є відповідне обладнання для цього.

Зміни відбуваються досить швидко і увесь час. При їхніх проблемах з електронними комплектуючими та розкраданнями, державна воєнна машина московії відпрацьовує і досить оперативно ставить на потік виробництво та постачання різноманітних електронних пристроїв РЕР, РЕБ, безпілотників, систем скидів та інше. Російський оборонпром забезпечує своїх головорізів аж до рівня роти/взводу багатьма засобами сучасної електронної зброї. І робить це набагато швидше, ніж наш (?) оборонпром. На час виходу цього Збірника на більшості ділянках фронту росіяни значно переважають нас по кількості й різноманітності такої кіберзброї.

Саме через це, ви вже не зможете уникнути життєвої необхідності з вивчення постійно змінних способів ведення росіянами війни та зі знаходження відповідних засобів протидії. Щоб захистити себе і побратимів та ефективно нищити ворога вам, окрім вже звичного спорядження, на рівні взводу, безумовно, потрібні окопні засоби РЕР, окопні засоби РЕБ, безпілотники та налагоджена взаємодія з сусідніми підрозділами, артилерією і централізованими системами аеророзвідки й ціленаведення.

А тепер, озирніться навколо: погляньте на ваших командирів середнього та вищого рівня управління та визначте хто саме з них здатен швидко освоювати нові кібернетичні способи війни, знаходити необхідні засоби та оперативно й постійно змінювати тактику дій вашого підрозділу (матюки та окрики залишаємо в стороні). Ось на такого командира і орієнтуйтеся у подальших тренуваннях та бойових діях. Виховуйте командирів! Від цього залежить ваше життя і життя усіх ваших побратимів.

Зазвичай, чим далі від фронту і чим вище сидить наше військове начальство – тим пізніше воно дізнається про важливі зміни в тактичних діях і засобах ворога. А ви такі зміни бачите і відчуваєте на власній шкурі відразу. Тому, для посилення боєздатності армії і вашої захищеності та наближення розгрому оркостанців – ви повинні наполегливо доповідати командирам про зміни тактики та засобів ворога. Правильніше буде, доповідати у письмовій формі – рапортом! Рапортом з постановкою питання про забезпечення вас ефективними засобами відпору ворогу. І поки в штабах будуть думати як відмахнутись від вашого обґрунтованого запиту на забезпечення усім необхідним – ви аналогічне інформування маєте провести для профільних волонтерів, винахідників, виробників відповідних напрямків діяльності, координати яких знайдете в матеріалах цього Підручного Збірника за вказаними там посиланнями. Зважте на те, що народний тил зазвичай реагує оперативніше і адекватніше!

2. Потенціал народного тилу

Чи не вперше, в новітній історії воюючої армії, критично необхідними тактичними засобами і приладами, такими як: тепловізори, безпілотники, скиди, рації, Старлінки, планшети, глушилки та багато чого іншого (самі знаєте) – бійців у величезній кількості забезпечує не власна держава, а самоорганізоване суспільство.

І це на додачу до звичних вже: автомобілів, обмундирування, шоломів, аптечок, харчів та різного тактичного спорядження.

Нашою величезною перевагою в цій народній війні є високомотивовані воїни і дієвий народний тил. Враховуючи те, що більшість державних органів, що зобов'язані своєчасно вирішувати проблеми армії і оборони, дуже далекі від життєво необхідного рівня ефективності – народний тил вишукує можливості для виправлення провалів і помилок держуправління.

Волонтери, розробники, виробники, рідні, друзі, благодійники – всі вони консолідовано формують наш народний тил. Потенціал народного тилу величезний, але обмежений наявними ресурсами. Тому, від вас залежить чи буде народний потенціал задіяний з максимальною віддачою або чи будуть там пнутись із власних жил, щоб привезти зайві й вже давно непотрібні для вас речі, бо думали що все це досі потрібно. Не соромтесь чітко і зрозуміло казати волонтерам, на чому їм треба зосередитись, а які речі перестати вам надсилати. Не бійтесь, що ставите важкі завдання по отриманню безпілотника чи окопного РЕР. Цим ви не просто створюєте попит на конкретні засоби і пристрої. Ви фактично задаєте програму дій для народного тилу, який буде не лише знаходити необхідні вам пристрої, але й створюватиме суспільний тиск на можновладців для вирішення усіх цих проблем на державному рівні.

3. ВИ ПІД НАГЛЯДОМ – цілодобово та повсемісно

Кацапи багатократно переважають в артилерії, ракетній зброї, авіації, морському флоті, засобах радіо-електронної боротьби (РЕБ) та радіо-електронної розвідки (РЕР). Такий стан зберігається на багатьох ділянках фронту і кордону.

Вони мають величезну кількість безпілотників, типу «Орлан» та інших, з допомогою яких ЦІЛОДОБОВО виявляють ваші позиції, воїнів, техніку, засоби зв'язку – наводять та корегують артилерію, ракети, дрони-камікадзе в миттєвому режимі на відстані до 40 км від ворожих позицій.

Зараз, у нас немає вогневих засобів, щоб ефективно і у достатній кількості збивати їх, для захисту себе від масованих, точних обстрілів та ударів безпілотниками по наших позиціях та техніці.

Глибина лінії фронту, де ворог вас може виявляти і накрити артилерією, ракетами чи баражуючими дронами, тепер складає не 2-3 км, як раніше.

Глибина фронтової зони досягає тепер від 10 до 40 км.

Комплекс “Муром-М” виявляє людину на відстані до 10 км, а вночі з тепловізором – до 4 км.

Комплекс Леєр, який літає на Орлані, виявляє усі ваші **не переведені в режим польоту (режим “літачок”)** активні мобільні телефони, планшети, мобільні модеми – все що має не знеструмлену сім-карту, що відповідає на сигнали мобільної мережі. Орлан може безперервно літати з цим комплексом 6-7 годин на відстані до 120 км від машини управління.

Просунуті ворожі системи РЕР і РЕБ виявляють не лише самі джерела випромінювання – **мобільні телефони, радіостанції, wifi-роутери** та інше, а й їхній тип та кількість.

Антибатареїні радары засікають з якої точки Українські війська здійснили постріл і дуже швидко ваші координати опиняються у ворожій артилерії, яка вдарить по визначеному місцю дуже швидко.

Таким чином, московити **можуть за десятки секунд** виявити та встановити координати для артилерійського/ракетного/дронового удару по місцях перебування нашої техніки, артсистем, скупчення бійців, операторах дронів. І це на відстані до 40 км.

Крім того, наші позиції здають та корегують вогонь місцеві зрадники (з дронами і без) в тих областях чи районах України, де після голодоморів спустошені місцевості заселяли росіянами та виховували цілі покоління «паклоннікав рускава міра».

4. «ВОГНЯНИЙ ВАЛ».

Суцільною стіною снарядів із артилерійських стволів та ракетами москалі метр за метром перемелюють наші позиції разом з нашими людьми, озброєнням, технікою і укріпленнями

В кацапстані БЕЗЛІМІТ живої сили та величезна кількість артилерійських стволів з бк (боєкомплект), ракет РСЗВ, різних безпілотниками в купі з дронами-камікадзе. Не завжди їхня арта високоточна, але у них безкінечно багато як самих арт. стволів так і боєкомплекту до них.

Неточність артилерії вони перекривають великою кількістю випущених снарядів і ракет. Так вони розбивають усе досяжне у визначеному квадраті. На ділянках оборони нашим військам, найчастіше, відповідати нічим і вам не часто вдасться отримати необхідну підтримку нашої артилерії.

Але їхні дрони-камікадзе Ланцет, frv-дрони та інші б'ють в ціль дуже точно. І у нас, зараз, немає ефективних способів протидії їм чи засобів для гарантованого їхнього збивання.

Новітня західна зброя на багатьох напрямках суттєво порушила логістичні системи постачання московитами боєприпасів і вони не завжди тепер можуть вчасно підвозити необхідний б/к, але кількісна перевага за ними зберігається.

І поки ми не переб'ємо їх усіх, надійний спосіб вижити і перемогти – стати **малопомітними і невразливими**. Для цього ви мусите багатолінійно окопуватись та маскувати себе, озброєння, техніку і створювати фальшиві цілі для відволікання ворожої уваги, проводити окопну РЕР та окопну РЕБ.

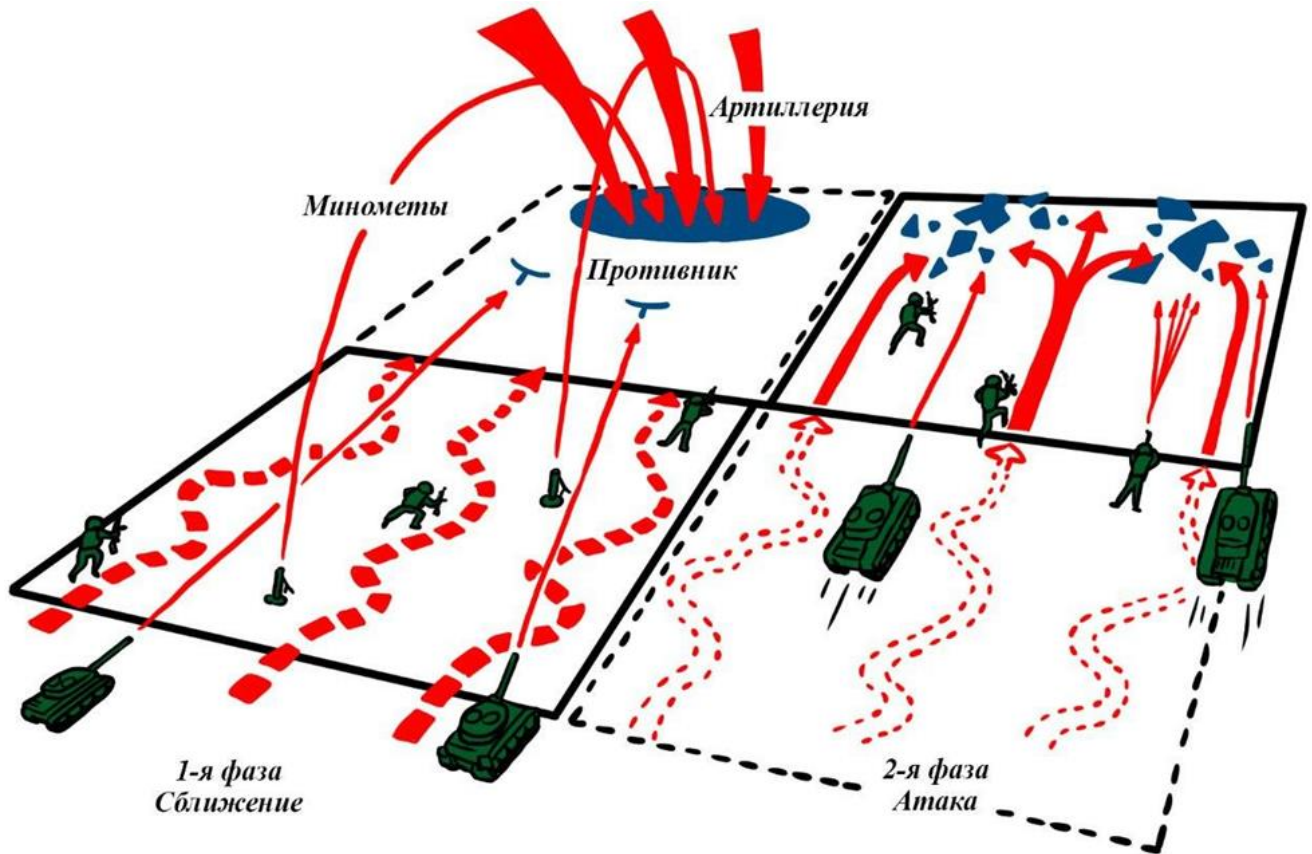
В той же час, мусимо тиснути на військове керівництво і налаштовувати народний тил на розробку та виготовлення засобів протидії та знищення різноманітних ворожих систем, особливо – електронних і БПЛА.

5. В реальності з боку московії воюють безжалісні і добре навчені професійні вбивці, а не тупі чмобіки чи строковики

Живе мобілізоване м'ясо російські окупанти використовують, в основному, в двох випадках: 1) щоб виявити наші позиції для подальшого точного обстрілу артилерією чи баражуючими боеприпасами; або 2) як загони штурмовиків-смертників, які вдень та вночі, безперервно, наступають на наші позиції і вигризають десятки метрів на день в нашій обороні, керовані їхніми професіоналами дистанційно з віддаленого штабу в онлайн режимі. Це так звані “м'ясні вали”. Відступати вони не можуть – оскільки, там цих відступаючих показово розстрілюють. Гинуть вони по декілька сотень на день і кацапи їхні трупи навіть не забирають з поля бою.

Єдине, що зараз дає можливість кацапам просуватися вперед – це тактика безперервного цілодобового штурму наших позицій багатьма малочисельними штурмовими групами, одночасно. При цьому м'ясні вали почергово змінюються вогняними валами та супроводжуються точними ударами дронів-камікадзе. Важка техніка і важка зброя пересувається ближче лише після захоплення штурмовиками нових позицій і окопування на них. Це дає потрібні їм результати. Саме в такий спосіб вони в період осінь 2022р. – весна 2023р. планомірно захоплювали наші позиції на сході України.

*Картинка-схема з московської методички. Зверніть увагу, що їхні штурмові групи приховано підкрадаються до наших позицій **під час масованого обстрілу** їхньої артилерії. І відразу, зблизька кидаються на штурм в лічені секунди після припинення артобстрілу чи перенесення вогню далі за наші позиції. Усі такі штурми управляються штабами в режимі онлайн за допомогою безпілотників.*

За цей час наші війська вбили та поранили близько 600 тис. мобілізованих москалів. Але в кацапо-ординців мобілізаційний резерв обчислюється декількома мільйонами рабів. Тож, нам не доводиться розраховувати, що м'ясні вали вичерпаються! Вони й надалі, в звичних для них традиціях, будуть направляти швидконавчені маси мобілізованих на штурми наших позицій чи забетонують їх в обороні захоплених територій. І усі ці тіла, які стріляють і огризаються, вам потрібно буде перемолоти і самим залишитись в строю.

Українські воїни-захисники, саме в таких нерівних умовах ви маєте виживати і відбивати атаки переважаючих сил окупантів з московських боліт !

6. Наявність діючих ворожих агентів, запродавців-колаборантів і просто негідників в різних управлінських структурах

Тому, потрібно розуміти, що ваша боєздатність, успішність виконання бойових завдань і ваша участь наживо в майбутньому Українському Параді Перемоги, у великій мірі, залежить від Вас самих. А саме, від вашої: попередньої підготовки, навченості, уміння правильно планувати свої дії і дії ваших побратимів, забезпечення кіберзброєю, взаємодії зі спроможними волонтерами, наявності СПРАВЖНІХ командирів, постійного укріплення і маскуванню позицій та уміння не розкривати жодної правдивої інформації про себе, свій підрозділ, ваше місцезнаходження та плани дій.

Ми цю важку війну виграємо!
На полях і в містах бойових дій – це без сумніву!

Але, як це завжди було в нашій історії, нас будуть намагатись перемогти в тилу: обманом, лукавством, втомую від війни та, ніби-то, безперспективністю перемогти кацапів – щоб зберегти той безлад та грабунок країни, що поставив під загрозу саме існування української державності. Вже намагаються!

Існуючий корупційний спрут в Україні, що є ОСНОВНИМ ВИНУВАТЦЕМ недієздатності державних структур як у «гібридній» війні з 2014 року, так і у великій війні, яка розпочалась 24 лютого 2022 року, і який призвів до невинуватених втрат і руйнувань – не повинен більше існувати. Держава, як і країна в цілому, повинна служити інтересам Українського народу – відтепер і на багато поколінь наперед.

Ми усвідомлюємо, що у цій війні проти московської армії ми відвоюємо право на самостійне і незалежне існування нашого Народу в світі. А щодо вільного і гідного рівня життя – нам ще треба буде провести докорінні зміни в середині країни.

В щоденній важкій праці на війні вам треба діяти так, щоб здобути перемогу, залишитись живим і бути готовим навести лад в Україні.

Сподіваємось, що зібрані тут поради вам у цьому допоможуть.

Редакційний підрозділ Суспільної Системи

Б. Способи виявлення Ваших позицій

Скорочено з допису **Serg Marco**

[<https://www.facebook.com/serg.marco/posts/3309871485997350>]

1. "Крила.

В основному Орланами, (Елеронами, Мерлінами, Zala) проводиться розвідка місцевості та коригування артилерії. І перше, що треба робити піхоті – це маскувати позиції від спостереження зверху. Маскувальні сітки працюють непогано, але ідеально – в поєднанні з природним маскуванням. Тобто, якщо ви в посадці, накиньте маскувальну сітку на техніку і зверху накидайте гілок з листям.

І змінюйте гілки, якщо вони міняють колір з часом. Маскувальну сітку натягуйте не квадратом, а фігурою неправильної форми і без контурів.

Пересування, виключно, у посадці, а не дорогами біля посадки.

Техніку та бліндажі маскуйте маскувальною сіткою та гілками. Старлінк краще перефарбувати (не металізованою) і винести його в поле, як маскувати Старлінк – написано багато, не пожалійте натягнути над Старлінком сітку-шарф або щось інше, що приховує гарячу антену від поглядів тепловізорів і виявлення.

Чим більше ваш телефон і телефони ваших хлопців будуть в режимі «авіапольоту», і противник не буде розуміти скільки саме людей у вашій посадці, тим більше у вас буде шансів що ви не будете помічені пеленгатором Орлана.

Орлан не буде висвічувати достатньої кількості телефонів, щоб прийняти вас за пріоритетну ціль і вас не роздобають важкою артою. Тому, телефони мають бути завжди в режимі «авіапольоту».

Накатів технікою біля посадки, де ви сидите по мінімуму!

Позиції і техніка – замасковані. Маскування – це життя, зараз.

Так кажуть бійці яким затяте дотримання правил врятувало життя не один раз.

2. Коптери.

З коптерами складніше, бо сучасні коптери мають хороші камери, тримаються відносно низько, і підлетівши до позиції він може зависнувши розглянути ваші позиції та засоби маскування. Але правило те саме: «Якщо ти не спостерігаєш коптер візуально і не впевнений, що можеш збити його – ховайся!»

Справа навіть не в тому, що тобі на голову ВОГ може прилетіти (хоча і це теж), тут більше про те, що не треба в скарбничку інформації противнику додавати відео з твоїм пересуванням. А взагалі, якщо на позиції є антидронові гармати (або окопний РЕБ від волонтерів)– ну ось ці люди і повинні займатися коптерами.

Правильно, якщо на вашій позиції бійців сповіщають про те, що в небі чужий птах, тобто командири зробили сигнальну систему з цього приводу. Небезпечно, якщо це питання не відпрацьовують! Бо в такому разі, українські бійці стають легкою здобиччю московської арти, завдяки необачності деяких командирів. Зробіть все, щоб не бути такими – це загрожує вашому життю.

3. При пересуванні.

Якщо ви їдете на авто і вам передали по рації, що в небі чужа пташка – то останнє, що ви повинні робити, це їхати своїм маршрутом на свою позицію. Машину "пташці" видно здалеку, це відмінний маркер вашої логістики і крило буде за ним стежити. Ворог хоче з'ясувати: Якою дорогою ви їдете? В яку посадку заїжджаєте? Чи є біля того місця де ви маскували під оком ворога машину окопи та бліндажі?

Ви не повинні привести ворога саме туди, де він хоче зібрати інформацію про вас. Переженіть машину в нейтральне місце і чекайте, коли птах полетить. І лише потім їдьте на позицію. Коли півгодини нічого під тобою не відбувається, то аеророзвідник теж не буде на порожні поля витрачати свій політний час, він шукатиме собі інший квадрат.

Якщо ж ви артилерист – це взагалі для вас перше правило! Таких імбецилів, що відстріляли бк і, знаючи що в небі птах, все одно їхали на своє місце базування, а потім туди прилітало – у нас вистачає.

Якщо ви йдете пішки і над вами крило/коптер – просто засядьте в посадці і не рухайтесь. Найкраще виявлення вас – через динаміку. Коли людина плюс-мінус камуфльований і не рухається – виявити його дуже важко. Полетить – йдіть далі. Якщо ви у складі групи пересуваєтесь в зоні, де патрулює крило (ну є такі

завдання, у деяких із цим робота пов'язана) – навчіться розуміти положення крила в небі. Орлан чутно за кілька кілометрів, Елерон – набагато тихіше крило. Але й Елерон досвідчений слух висікає у небі легко.

По звуку, вслухаючись, ви можете зрозуміти: де літає крило, в якому напрямку від вас, коли він летить двигуном вперед і коли він, розвернувшись до вас хвостом, віддаляється. Так ви зможете з часом розуміти з якого квадрату до вас літає крило, де він навертає кола або літає лініями, коли краще посидіти перечекати, а коли можна йти, тому що крило від вас далеко і ви не потрапите в поле його зору.

4. Нічне виявлення.

Існує помилкова думка, що уночі тепловізор зверху все зможе роздивитися. Це не зовсім так. Уночі тепловізором розглянути теплі пікселі можна здалеку, а ось із ідентифікацією все набагато важче – не можна зрозуміти що є ця купа пікселів: машина, бліндаж або ж це просто галявина посеред посадки, в якій за день нагрівся пісок. А може, це сухе дерево впало і тепер здається що це техніка (дерево чудово набирає тепло. Так само, як і хмиз, суха трава і т. п.).

Тому "нічні мисливці" зазвичай прилітають у місця, які вони плюс-мінус розвідали вдень і у них на карті вже розмічено де машина, а де бліндаж. Тому, якщо не бажаєте потрапляти під нічні обстріли – маскуйтеся вже вдень.

Отже, тепловізор погано ідентифікує, але якщо ви, знову ж таки, почнете рухатися під оглядом ворожого тепловізора – вас відразу виявить оператор БПЛА. На тепловізорі ваша динаміка сильно вибивається із загальної картинки і ви як на долоні. Техніку тепловізор визначити може, але крилу доведеться підлетіти прямо на цю точку та з позиції зверху розглядати машину.

А кожен теплу купу пікселів у теплаку задовбаються обнюхувати, тепловізоріві потрібні більш чіткі та зрозумілі орієнтири.

Якщо ж ваше пересування відбувається вночі у складі групи – намагайтеся рухатися місцями, які самі по собі будуть вас маскувати. І якщо немає посадки – то навіть поле з сухими рослинами буде добре вас маскувати від теплака здалеку.

Так, ваша теплава сигнатура буде вищою ніж у рослин, але не набагато, і вибиватися із загальної картини ви будете не сильно. А якщо ви з собою ще й візьмете каремат, яким у разі необхідності прикриєте себе (найтепліше місце у людини, яке сильно видно в тепловізор – це голова) та не будете рухатися поки над вам літає крило – виявити вас буде дуже важко.

Каремат з передньою розрізаною частиною, в яку вставлено зброю, і таким чином карематом закрито бійницю – це, до речі, хороша можливість не зловити кулю від снайпера, оскільки бійниця залишається холодною навіть якщо за бійницею починається рух! Нічні снайпери з бійниць працюють саме таким чином, в отвір у карематі вставляють гвинтівку по приціл. Встановлюють гвинтівку в бійниці таким чином, що крізь отвір каремату стирчить лише частина

прицілу та ствол, і стоячи за такою карематною шторою вивчають місце. Переймайте їхній досвід, це може врятувати життя. Тільки у вашому випадку – закривайте себе зверху.

Аеророзвідка має і свої межі, в які вона впирається. Якщо ваш підрозділ воює виконуючи всі настанови по маскуванню – то, як правило, аеророзвідник перестас туди прилітати, тому що в його розумінні там "хтось є, але їх там мало, немає сенсу там час витратити".

А збирати інформацію та розвалювати позиції вони будуть ваших необачних сусідів, які забили на маскування, і де Орлан уже змалював усі капоніри, кількість техніки, бліндажів та розуміє орієнтовну кількість особового складу. Тому, маскування позицій, відсутність сміття біля позиції, GSM маскування імені Ілона Маска, зупинка вашого руху якщо в небі пташка, інформування бійців про чужу пташку, мінімізація накатів техніки біля позиції та індивідуальне маскування при обльотах ворога можуть врятувати життя вам та вашим бійцям.

Завжди враховуйте ці настанови і не дозволяйте, щоб командири не тримали це питання на контролі – постійно нагадуйте їм про це і проявляйте ініціативу.

Нинішня війна створює свою методику ведення бойових дій в умовах аеророзвідки, і ці правила вже написані кров'ю."

5. Стаціонарні та мобільні засоби радіоелектронної розвідки

Людодержська імперія московитів готувалась до війни завжди, а влада в Україні за 30 років новітньої історії держави – зовсім не проводила підготовку Збройних Сил України та не забезпечувала нашу армію усім необхідним! Тому, московити суттєво випередили нас в різноманітних засобах радіоелектронної розвідки та боротьби. Більш детальний опис про найнебезпечніші з них ви знайдете далі в цьому Збірнику.

Окрім комплексу Леєр (стор. X), який також літає на Орлані чи іншому крилі, у них є різні комплекси, від яких ви маєте вчасно сховатись. Вони їх розміщують стаціонарно на різних підвищеннях (мачтах, пагорбах, териконах, будовах), а також є пересувні на базі КАМазів та ін., де одночасно розташовуються оператори і аналітики. Комплекси РЕР "чують" прилади, що випромінюють радіохвилі на відстані до 10 км., а найбільш просунуті – до 40 км.

На таких відстанях вони можуть виявляти: ваші рації; всі мобільні телефони (планшети, мобільні модеми), що мають не деактивовану СІМ-карту чи wi-fi випромінювачі:

- планшети, смартфони, читалки (e-Reader);
- будь-які роутери - Старлінка, стаціонарні, мобільні 3G/4G/5G;
- більшість тепловізорів з модулем wi-fi;
- майже всі смарт-годинники;
- відеокамери GoPro та інші моделі (і пульти до них);

- деякі моделі безпроводних колонок;
- значну частину камер спостереження.

Спосіб вашого захисту – бути невидимим для ворожої РЕР. Вдень і вночі. На відстані до 10 км – завжди!

Рації повинні бути переведені на мінімальну потужність.

Всі мобільні телефони, планшети, мобільні роутери з СІМ-картками мають бути в режимі польоту або знеструмлені.

Усі роутери та інші wi-fi випромінювачі повинні знаходитись під землею із закритими секторами для випромінювання в сторону ворожих позицій і вверх.

А головне – тримати вимкненими усі пристрої, що не знаходяться на бойовому чергуванні. І вмикати лише у разі необхідності для короткої роботи з ними.

В. Список необхідного спорядження і обмундирування

1. Загальновідомі основні речі:

- 1. Однострій** (форма) – краще всього брати форму МТР (*Multi-Terrain Pattern*) так звана «британка» або його американську версію MultiCam. Однак, популярністю також користується англійська DPM (*Disruptive Pattern Material*) або його пустельна версія DDPM. Не обов'язково брати новий. Бажано мати 2 комплекти;
- 2. Бушлат** або, ще краще, **Куртка ECWCS GEN III Level 5 Soft Shell Multicam.**
- 3. Берці** (Lowa, Bates, Magnum, Patton Thinsulate, Hammer Jack, Beleville) літні та зимові, разом – 2 пари.
- 4. Шкарпетки.** Також всі радять брати багато шкарпеток (наприклад, 3 пари теплих і 7 звичайних, без синтетики) і обов'язково вологопоглинаючі устілки.
- 5. Шльопанці.** Потрібні звичайні резинові шльопанці-тапки для душу і для відпочинку. Ногам треба давати відпочити за першої ж можливості.
- 6. Прокладки** (так, саме жіночі) – це мега потрібна річ для того, щоб ноги були сухі і не запрівали. Це максимально знижує вірогідність появи грибка. Ноги на передовій – це життя, якщо ви не зможете швидко рухатися, це відразу знижує шанси на виживання.
- 7. Запасна білизна.** Можна не багато, але слідкуйте, щоб заміна була чиста.
- 8. Бандана, арафатка, баф** або хустка на шию. Це буде потрібно в спекотну погоду. Змоченою хусткою (арафатка, баф) обв'язується шия – стає набагато легше, на шиї є багато важливих точок.
- 9. Футболки.** Щонайменше штуки три, хоча деякі бійці беруть більше.

10. Фліска. Фліс в одязі добре зберігає тепло і має унікальні властивості терморегулювання, завдяки високому паропрониканню. Фліс практично не вбирає вологи і дуже швидко сохне. Уникайте "совкових" светрів, брати потрібно якісні спортивні або військові моделі флісових кофт.

11. Термобілизна – зручна і потрібна, як взимку так і влітку. Якісна Fahrenheit.

12. Вологі серветки – це те, що дасть вам можливість підтримувати хоча б якусь особисту гігієну. Плюс їх можна використати як туалетний папір.

13. Окуляри – для захисту очей від пилу, землі та іншої гідоти. Але тільки балістичні окуляри чи закриті маски, а не мажорні затемнені від сонця.

14. Шапка (балаклава) на холодну пору. **Панама** або кепка з міцної тканини.

15. Перчатки тактичні – компаній Mechanix Wear, Oakley, Armored Claw, Suzhou, Blackhawk (модель HellStorm) та багато інших.

2. Спорядження:

1. Рюкзак – на 25 літрів штурмовий. **Баул** – в ідеалі армійський (натовський) баул літрів на 90. Туди влізе все, він міцний і здоровий.

2. Бронежилет, шолом, розгрузка або РПС (ремінно-плечова система).

3. Спальник (Kelty Cosmic, Marmot Trestles, Pinguin Lava, тощо) до -20 °С.

4. Каремат (R-value 4.5+ витримує температуру від -10 °С до -15 °С.

Якщо у вас гарний спальник, але поганий каремат – ви замерзнете!!!).

5. Дошовик тактичний пончо (плащ-намет).

6. Аптечка (докладно у пункті 3 цього розділу).

7. Турнікет – заміник радянським джгутам. Він є в натівських та сучасних аптечках. При потребі, заздалегідь звертайтеся до волонтерів, щоб вони дістали вам хоча б два турнікети.

(Якщо, раптом, турнікета немає: беріть або купіть джгути кровоспинні (радянського зразка) – зараз він коштує всього 59 грн! Беріть одразу два чи три. Джгут кровоспинний не можна намотувати ні на автомат, ні на жодне інше місце – тому що він пересихає і в невідходящий момент може порватися.)

Запам'ятайте: свій турнікет, використовуйте лише для себе! Для пораненого бійця використовуйте його турнікет або джгут. Майте при собі хоча би два турнікети або джгути.

8. Фляга або гідратор (CamelBak і подібний) – треба пити воду, багато води! В багатьох випадках гідратор за важливістю тепер на рівні турнікету. Бійці часто заливають воду і п'ють потроху. Не треба весь час їсти – це виснажує організм. Треба пити воду.

9. Наколінники. Буває, що під час бігу по лісу вночі, наткнешся на корч. Результат – травмоване коліно. Наколінники зберігають від таких та інших травм.

10. **Павербанк** – якісний павербанк або декілька. Іноді, місця для підзарядки мобільного може не бути кілька днів. Зв'язок – це життя.
11. **Сім-карта** - запасна/тимчасова для мобільного іншого оператора, ніж основна. Часто один оператор ловить, а інший – ні.
12. **Саперна лопата** (МПЛ, Mil-Тес 3, Fiskars і т. п.) – копати доведеться часто.
13. **Ліхтар** або налобний ліхтарик. Часом, ви будете знаходитися у підвальних приміщеннях, де немає світла. Такий ліхтарик буде добрим помічником. Зараз є такі ліхтарики з usb-підзарядкою.
14. **Ніж**. Деякі хлопці беруть військовий, з кріпленням на ремені. Однак, швидше за все, на практиці ножем ви будете розкривати консерви, а не ворогів.
15. **Мультишул** – це набір звичайних інструментів (ножів, викруток, відкривачок, тощо) у вигляді пасатижів. Це те, що може замінити вам валізу з інструментами. Частенько буває десь щось треба підкрутити, відкрити, обрізати.
16. **Кусачки** або **ножиці** для нігтів – за два тижні відростають, ламаються коли вставляєш магазин з набоями в автомат. Сильний біль.
17. **Скотч** прозорий – прив'язати гранату при розтяжці до дерева. Порвався берц – обмотав і побіг далі.
18. **Засіб від комах** – без різкого запаху.
19. **Сірники** або запальничка. Сюди ж – сухий спирт.
20. Для підрозділу: **позашляховик, тепловізори/прилади нічного бачення, біноклі, перископи, дрон, окопний РЕР, окопний РЕБ, старлінк + wifi-роутер, генератори, каністри, лопати, пили, сокири, кирки, скоби, дріт, масксітка, ноші, агроволокно, буржуйки, металева сітка + каркас (конструктор).**

Використані матеріали: Скорочено зі сторінки **Petro Shevchenko** –
[<https://www.facebook.com/petr.shevchenko.3>]

Від побратима, позивний **Шамік**

1. **Брусок точильний** – лопата і ніж повинні бути завжди гострими.
Оптимальний розмір бруска 20 x 20 x 150 мм, зернистість – р100.
Як варіант, можна замовити на сайті магазину ШЛІФГРУП, тощо.
[<https://shlifgrup.com.ua>]
2. **Фільтр для води портативний** – зможете пити воду навіть з калюжі.
Aqua Straw, Purewell L1500, Miniwell L630 та інші.
3. **Москитна сітка на голову** (бажано одягати на панаму) – влітку комарі не дадуть вам життя. Trend, Helikon-tex Olive Green, Easy Camp модель Insect Head Net та інші.
4. **Стяжки пластикові** – фіксація гранат і розтяжок, закріплення плащ-намету (пончо), знерухомилення рук та ніг полонених російських окупантів (поповнення обмінного фонду).

5. **Моток мононитки (ліска, волосінь)** – діаметром 0,7 мм; розривне навантаження від 20 кг для розтяжок або фальш-розтяжок.
6. **Дріт в'язальний 0,8 мм сталевий (бажано оцинкований)** – скріплення будівельних елементів при побудові перекриття та укріплень.
7. **Шнур поліпропіленовий плетений з серцевиною** – діаметром 4 мм для використання у поєднанні з кішкою (саперна справа) або стягування будівельних елементів при облаштуванні позицій чи просто, щоб натягти для просушування шкарпеток.
8. **Шнур поліпропіленовий плетений з серцевиною** – діаметром 10 мм довжиною 20 метрів для евакуації пораненого побратима з-під обстрілу або з поля бою.
Для порятунку пораненого воїна шнур використовується разом з карабіном для альпінізму.
9. **Карабін Climbing Technology D-Shape Steel SG** (шукати, наприклад, на сайтах туристичного спорядження: TOP ROPE та інших) – використовують у альпінізмі, скелелазенні, спортивному туризмі. Витримує великі навантаження від 700 кг і більше.
10. **Ножівка по дереву складна Mastertool 180 мм** – знадобиться в побуті.
11. **Робочі рукавички господарські** – берегти руки треба завжди.
12. **Саморізи по дереву (10-15 од.)** – побут, натягування маскувальних сіток.
13. **Плівка чорна або сіра 3 x 2 метри** – накрити секрет. Зменшує теплову пляму в тепловізорі ворожої "пташки".
14. **Скотч армований** або, навіть краще, камуфльований.
До прикладу, є стрічка камуфльована Woodland (10 м) компанії Mil-Tec.
Замаскувати видимі частини зброї, техніки, елементів позицій, тощо.
15. **Тканина для облаштування місця чистки зброї на відкритій місцевості** – бажано мати розміром 70 см x 40 см. камуфльованого або темно-зеленого забарвлення.
16. **Фольгована ковдра з аптечки** – здатна сховати вас від тепловізора ворожого безпілотної, що постійно чатує над вами у небі.
17. **Крючки рибацькі трійники** – для зачіпу розтяжки за одяг ворожої піхоти.
18. **Кнопковий телефон** – чим простіший в бійця телефон на бойовому виході, тим краще. А ще краще мати додаткову сім-карту під цей телефон.
19. **Перископ (трубка розвідника, TP-4, TP-8)** – дозволяє вести спостереження за підступною каззачньою не підставляючи голову під під@рського снайпера."

[<https://www.facebook.com/valdekhan/posts/3452841271666169>]

"В умовах війни із абсолютним Злом, вочевидь, не завжди є можливість конвенційно сушити взуття. В діло йдуть всілякі варіанти, але гортекс на буржуйці не посушиш. Тож якийсь час тому я придбав поглиначі вологи EcoDry (багаторазові поглиначі вологи, українського виробника –

<https://www.facebook.com/ecodry.com.ua>)

У взутті волога береться двома шляхами, або ззовні, або із середини, себто пітніє нога. Холодною порою, коли очікував стояти і надягнув супертовсті "бабушкіни" шкарпетки із шерсті тибетського чіхуахуа, а знадобилося бігати від ямки до ямки і ще трохи... короче нога спітніла.

З такою вологою "екодраї" справляються пречудово, навіть після дуже багатьох годин носки взуття.

Код помаранчевий - ботіки довго човгалися по мокрому снігу, чи полігонному болоту і набрали вологи - ок, за кілька годин все сухеньке.

Червоний код - вода налилася через халяву і взуття ще носили по мокроті. Ну, тут магії не трапилося звісно. Але нам здалося, що все ж боти висохли швидше, ніж би було без «екодраїв».

Експериментували із двома моделями Scarpa. Одна прям зимова, інша демісезонна.

Якщо резюмувати - гарно що ці сушарики в мене є. Чудес чекати не треба, але працюють."

При підготовці до зими

Скорочено з допису **Олександр Печалов**

[<https://www.facebook.com/A.Pechalov/posts/2114392182074527>]

"Перш за все – це взуття. У вас повинні бути берці з гарною мембраною, бо наші зими дуже вологі. Контрактні Талани непоганий варіант, але є і кращі варіанти. Особисто я ношу Lowa.

Шкарпетки повинні бути трекінгові, високі, десь дещо нижче ніж до коліна, відводити піт. Я воюю в контрактних ЗСУшних.

Спальник повинен бути під зріст, з моїми 195 см не кожен підійде. Синтетичний, з гарним утеплювачем. Сінтепон гівно! Форма на мій розсуд – краще кокон. Спальник повинен бути достатньо широким, буде зручніше спати.

Плащ-пончо може стати дуже у нагоді, щоб злегка утеплити спальник та захистити його від вологи.

Каремат на зиму повинен мати R-value 4.5+. Це значення наскільки на ньому тепло буде лежати. У звичайного десь 1.2-1.6. Якщо у вас гарний спальник, та поганий каремат – ви змерзнете!!!

Можна ще придбати *вступку в спальник*, чохол Gore-Tex. Але тут на ваш розсуд чи потрібен він вам.

Форма: ЗСУшний комплект непоганий, але його видали не всім, та і якщо порівнювати з амерівською системою (США) він має купу недоліків.

Далі буде одяг по системі ECWCS III (Extreme Cold Weather Clothing System) – 7 шарів, по якій я збираю зараз собі комплект. Шари комбінуються між собою в залежності від умов. Дуже раджу подивитись на цю тему декілька відео на Ютубі.

1. Потовідвідна термобілизна. Тонка. Армійська містить бавовну (не таку як у москалів))), тому затримує вологу і стає холодно. Замавив собі комплект українського виробника Fahrenheit, в їх термобілизні 3 роки ходив по горах, закоханий в неї.

2. Тепла термобілизна, "Вафелька". ЗСУшна непогана, але краще взяти із оригінального Polartec (флісовий матеріал). Теж замавив Fahrenheit.

3. Фліска.

Частина ЗСУшних зроблена із Polartec, мені вона подобається в ній і воюю.

4. Легка вітрівка.

Обов'язкова умова, вона повинна складатись в маленьку грудочку.

5. Soft-shell, нормальний, а не гімно за 1-2 тис. грн. Основний шар на зиму. Теплі штани та куртка, з захистом від дощу та вітру. Дуже рекомендую з утеплювачем G-loft. В мене куртка UF Pro (ми не з такої собі ТРО – ми з багатой), треба ще штани.

6. Так званий Gore-Tex. Це куртка та штани для захисту від сильного дощу. Тут важливо, щоб куртка та штани "дихали". Наприклад, наш контрактний повітряно-вологозахисний (ПВЗ) одяг, робить ефект "внутрішньої бані".

7. Утеплений шар на дуже холодну погоду. Якщо ви в основному знаходитесь в статиці (без особливого руху), то в розпал зими він дуже стане у нагоді холодними ночами.

Мені не дуже подобається утеплювальний шар на ПВЗ, але він дійсно теплий.

Шапка. Контрактна шапка – це пипець. Треба таку, на яку одразу можна накинути шолом. Вона повинна захищати вуха та відводити піт з голови. Якщо вона ще не продувається – це буде гарний бонус.

Баф. ЗСУшний баф добрий, я в ньому і воюю.

Перчатки. Моя біль. Контрактні наче непогані, але вони настільки вузькі, що рука перемерзає гірше ніж в літніх тактичних.

Неможливо зробити гарний сучасний технологічний одяг із матеріалів минулого сторіччя. Треба розуміти, що гарні речі коштують гарних грошей, але лікування та втрата боєздатності будуть коштувати дорожче.

Готуйтеся до зими завчасно."

" Про "Речовуху" (речове забезпечення).

1. Вам скоріш за всього видадуть всі базові речі (спальник, карімат, форму, взуття, ремінь, термобілизну, баф, капелюхи, нижній одяг, шолом, бронежилет, підсумки на бронежилет, рюкзак та баул. Бувають різні комплекти в залежності від роду військ). Все це по типу "Вам до кінця війни", але насправді прийдеться повертати багато речей при переході в інше місце служби або звільненні. І вам конкретно вимотають нерви, доки ви не здасте всі речі саме того кольору і виробника, які вам видавали. Тому: ні з ким нічим не міняйтеся із виданої "речовухи", крім Вашої форми та взуття (це залишиться у вас після звільнення). Все інше мулите здати чи фінансово компенсувати при втраті. І вартість його буде не дешева, та без урахування амортизації. Але компенсувати швидко не вийде. Займатися компенсуванням можливо прийдеться декілька місяців. Це може стати причиною гальмування вашого переходу на інше місце служби, якщо такий сценарій буде потрібен вашому керівництву.

2. Індивідуальну аптечку вам видадуть скоріш за всього після проходження відповідного навчання. Підсумок аптечки може бути не якісним. Бажано поміняти підсумок, якщо зрозумієте що він не витримає постійного навантаження. Можливо не буде медичних ножиць, придбайте. Турнікет буде скоріше один або два. Треба обов'язково, щоби був якісний і бажано в кількості 4-х штук (окремо, на кожну кінцівку). Для носіння їх є спеціальні кишені на формі, також бажано купити підсумок для утримання турнікету на броніку.

3. Якщо Вам не видали, то потрібно буде придбати додаткове спорядження: наколінники, налокітники (чи форму з інтегрованим захистом). Захисні окуляри. Навушники, бажано активні. Мішок на РПС для скиду пустих магазинів. Пінопопу (п'ятиточковик) захисного кольору. Підсумок для гранати і для радіостанції. Ременно-поясну систему (РПС) з підсумками під магазини. Ліхтар налобний з додатковим червоним світлом. Ніж, бажано звичайний типу туристичний Фіскарс, а не тесак Ремба. Мультигул з підсумком на РПС. Пончо чи Гортекс костюм від дощу. Рукавички тактичні. Чохол від дощу камуфляжний на рюкзак.

4. Щодо "шарової" волонтерки.

В деяких підрозділах видають поставлену на баланс частини волонтерську допомогу. Ви повинні розуміти, що у разі втрати або пошкодження такого майна, з вас стягнуть компенсацію. Звісно, якщо ваш командир не подав своєчасно на списання "у зв'язку із втратою під час бою", а вони не подають доки на бойових. Тому коли вам пропонують речі зі словами "це волонтерка" перевіряйте контрольним питанням "Воно на балансі?"

5. Можливо Вам видадуть аборт радянського союзу: штик-ніж, підсумок брезентовий для трьох магазинів, гранатний підсумок через плече, кобуру шкіряну для ПМ. Радянський протигаз. І ви не змогли відмовитись від цього лайна. Все це – відразу в окрему валізу, яку ви відправляйте до дому, щоби воно не про#алось, разом з несезонними речами.

6. Пам'ятайте, ви будете постійно кудись переїжджати. У всіх все однообразне. Тому, речі дуже швидко будуть або втрачені, або пошкодженні. У нас кругообіг труселей та шарпеток пройшов декілька кіл обмінів між бійцями після прання.

Всю свою речовуху і майно підписуйте. Навіть свою особисту електричну переноску і трійник в розетку. Підписуйте так, щоби після прання речей напис залишився.

Не треба сподіватись на відповідальність побратимів, коли просите їх забрати свої речі і перевезти в інше місце. Дуже часто це вже момент початку про#обів.

7. Біля Вашого ліжка буде стояти зброя і рюкзак з речами першої необхідності. Ви повинні розуміти, що ваш баул зі всім "колись потрібним майном" буде лежати скоріш за всього десь у груповому транспорті, чи десь скинуті у купу. По ньому будуть лазити ногами або сидіти на ньому. Він буде падати. На нього буде потрапляти паливо з каністр. На нього буде протікати дощ. Враховуйте це обов'язково. Особливо щодо захисту засобів спостереження та іншим тендітних речей в середині баулу.

8. Не набирайте собі волонтерських речей від жадібності. Виданих "на шару". Вам ці речі постійно прийдеться переносити з місця на місце. У вас повинні бути тільки необхідні речі. І на бойові завдання з вами повинен виїжджати тільки невеликий рюкзак, в якому не повинно бути зайвого чи "про всяк випадок".

9. Стан виданих вам речей на складі.

Скоріш за всього спальник, каремат, бронежилет, шолом, баул, рюкзак і підсумки будуть вживані. Тому придивляйтесь до стану. Щоби липучки не були відірвані, фастекси (пряжки) не зламані, була комплектність. Не було плям від фарби, плям мастил і білих плям "радості" в спальнику.

10. Ви можете відмовитись від отримання речей, якщо у вас є своє.

Але після внесення речей, виданих вам у карточку речового майна, обов'язково її сфотографуйте, та відправте фото рідним, щоби зберегли. Бо це буде єдиний доказ в момент звільнення, що саме вам видали, якщо вашу карточку втратять. Таке буває.

11. Про те, що вам видадуть. Із того, що бажано поміняти. Або доукомплектувати.

а) Шолом. Можливо не буде каверу (чохол) в комплекті. Воювати в чорному або в зеленому гладкому шоломі, без камуфляжного чохла, це стрьомно. В природі не існує рівних форм. Якщо ви хочете щоби ворог вас побачив тільки в момент коли

ви вже почали в нього стріляти, то придбайте кавер та навішайте на нього камуфляжні шматки тканини та паклю. Щоби "розбити" контур.

б) Магазили на автомат. Вам дадуть 3-5 магазинів. Бажано мати 6-8. Докупляйте, вимінюйте. Треба підсумок унітарний для носіння додаткового боєкомплекту "розсипухи". Зручно для дозаряджання.

в) Спальник бажано свій. Бо гігієна і все таке.

г) Взуття. Вам видадуть "Талани". Якщо ви не готові придбати собі взуття фірми "Лова", "Кріспі", " 5.11", "Марвели" чи "Магнуми", то придбайте анатомічні устілки. Це реально допоможе витримувати навантаження.

д) Штатна зимова шапка і баф, то якщо ви бажаєте бути схожим на полоненого. Є більш цікаві речі з флісу.

На теплий час року, бажано придбати панаму з короткими полями, так звана "САСовка". Це захистить ваші вуха від сонячних опіків. На панамі добре тримається бойовий шолом.

є) Бронежилет і шолом. Ви повинні розуміти основну специфіку Вашої роботи. Якщо ви будете працювати із окопів із стаціонарних позицій які постійно обстрілюються "тяжким", то вам потрібен бронежилет і шолом з максимальним захистом. Якщо ви працюєте як мобільний "швидкий" боєць, то можна роздивитись варіант бронежилета по типу "Плейт" і шолому по типу "ТОР" (безвухий). Цього вам можуть не видати, та ви будете змушені придбати це особисто."

Скорочено з допису **Денис Сілінник**

[<https://www.facebook.com/profile.php?id=100044286398452>]

" Кому треба перископи - звертайтеся, допоможемо.

Перископи БЕЗКОШТОВНІ.

Перехідні втулки для приєднання монокуляру, також, БЕЗКОШТОВНІ.

Під кожну модель монокуляру своя втулка, перед замовленням уточнюйте.

Виготовлено та відправлено більше 16 тисяч перископів."

3. Аптечка:

Скорочено з дописів загального хірурга **Роксоляна Денисюк (dr.denysiuk)**

[<https://www.instagram.com/dr.denysiuk>] [<https://www.facebook.com/doctorsstoryua>]

"У кожного бійця повинна бути з собою індивідуальна аптечка.

В неї є назва – **ІФАК (Individual First Aid Kit)**. Вона потрібна перш за все для того, щоб надавати першу допомогу при пораненнях і травмах.

Отже, Аптечка:

1. **Засіб для зупинки кровотечі механічний.** Простою мовою, турнікет - 2 шт. Сертифіковані: CAT (GEN 6, GEN 7), SOF-T (крім GEN2), SICH (український виробник). Несертифіковані підходять для того, щоб викинути їх в смітник.
 2. **Засіб для зупинки кровотечі хімічний** (бинт кровоспинний тампонувальний з гемостатичним засобом). Тобто – гемостатична марля. Виробники: QuikClot Combat Gauze, Celox Gauze, CHITO GAUZE, XStat, український варіант - Кровоспас. Саме марлею, а не порошком зручніше тампонувати рану.
 3. **Пакет перев'язувальний індивідуальний стерильний з еластичним компресійним компонентом** – більш відомий як компресійний чи ізраїльський бандаж, розміри 4 або 6. Виробники: ізраїльський бандаж (israeli emergency bandage), Faretec responder compression bandage, OLAES hemostatic bandage.
 4. **Назофарингеальний повітровід** (гнучка трубка з латексу для забезпечення відновлення прохідності дихальних шляхів).
 5. **Лубрикант до повітроводу** (гель-змазка що полегшує проходження трубки).
 6. **Оклюзійна торакальна пов'язка з клапаном (або без клапана)** – 2 шт. (HALO CHEST SEAL, SAM CHEST SEAL, HyFin Chest Seal, Beacon chest seal).
 7. **Термоковдра** на поліетиленовій основі завширшки 160 см, завдовжки 210 см.
 8. **Спаковані в zip-пакет або в pill pack (коробочка для таблеток) таблетки:** *парацетамол 500 мг 2 таб., мелоксикам 15 мг 1 таб. або 7.5 мг 2 таб, ципрофлоксацин або левофлоксацин 500 мг 2 таб.*
 9. **Бинт марлевий стерильний** завдовжки 7 м, завширшки 14 см.
 10. **Лейкопластир** на нетканій основі завдовжки 3-5 м, завширшки 2-3 см.
 11. **Рукавички медичні оглядові нітрилові нестерильні** (не чорні).
 12. **Маркер водостійкий** для нанесення інформації синього кольору.
 13. **Ножиці** для розрізання одягу і взуття (атравматичні).
 14. **Футляр аптечки** (сумка-укладка медична).
 15. **Картка постраждалого бійця** (встановленого зразка).
- За деякими іншими рекомендаціями в Аптечці також повинні бути:*
16. **Декомпресійна голка** довжиною 8 см (3.25 дюйма), 14 G або 10 G.
 17. **Жорсткий щиток для ока** 1-2 шт.
 18. **Гідрогелеві протиопікові пов'язки.** Виробник: Опікун, Burnshield, Hartman.
 19. **Дезінфікуючий розчин:** Бетадин чи Октанісепт.
- !Хлоргексидин, який є в наших аптеках брати не треба, оскільки він занадто малої концентрації, щоб щось дезінфікувати!
20. Гідрогелеві **Бактерицидний пластир і Рулонний пластир** на нетканій основі.
 21. **Краплі в ніс і краплі для очей.** Будь-які котрі знайдете в аптеці.
 22. **Алергія, укуси комарів – 1% мазь Гідрокортисон.**

23. Активоване вугілля. Чим більше тим краще (доводиться пити воду з річки де плавають трупи, та й просто під навантаженнями живіт починає нісенітницею страждати). А також, треба мати: *Оменпрозол* при печії. *Метоклопрамід* - якщо є нудота чи блювання. *Лоперамід* – при діареї, але лише в крайньому випадку, бо може викликати сильний біль в животі. *Мазь Диклофенак 3%* при болі в спині чи суглобах. *Ібупрофен* або *Німесил* – знеболююче.

24. При великій втраті рідини – Регідрон.

Що найголовніше? Навіть, не задумуючись і не сумніваючись: **джгут**.

Спершу, слід відрізнити артеріальний та венозний джгут. Венозний бачили більшість із нас: його використовують, коли набирають кров з вени чи ставлять капельницю.

Це така собі резинка із заціпкою. Венозний джгут продається в аптеках, але він ніяку кровотечу зупинити не може в принципі. Пишу про нього лиш тому, що люди їх часто плутають.

Далі про кровоспинні джгути:

Найкращий варіант – це турнікет по типу **CAT (combat application tourniquet)**. Він із жорсткої тканини, має закрутку і зручний у використанні. Його швидко можна накласти як іншій пораненій людині так і собі. Тому він має бути в аптечці кожного бійця!

Турнікетів багато не буває – **як мінімум по 2 штуки на людину**. І саме їх треба замовляти у волонтерів, якщо хочете допомогти нашим захисникам.

Джгут Есмарха. До 2014 року саме ним комплектували солдатські аптечки. Бо дешево і сердито. Це така довга резинова рожева або помаранчева стрічка. Але він псується, якщо перегріється на сонці чи замерзне на морозі і після неправильного зберігання може порватись під час зупинки кровотеч (дуже невчасно). Та краще вже такий, ніж ніякого.

SWAT - це така тонка широка прорезинена стрічка. Виробники кажуть, що його можна використовувати і як джгут, і як еластичний бинт, і як пов'язку. Для зупинки кровотечі не такий зручний, як CAT, але набагато кращий за Есмарха.

В умовах війни джгут має бути індивідуальним майже як зубна щітка. Пораненому зупиняємо кровотечу лише **ЙОГО** джгутом. Бо через хвилину Ваш джгут може знадобитись Вам, а все – нема чим рятуватись.

Тому він повинен бути завжди з собою і у доступному місці.

У бійців їх має бути **мінімум два**.

Увага! Ідеально, щоб кожен боєць вмів користуватись турнікетами чи джгутами і знав як зупинити кровотечу самому собі та пораненому побратиму, якщо виникне така необхідність.

Джгут – річ одноразова. Зупинили ним кровотечу один раз і все. При повторному використанні і при неправильному зберіганні його ефективність знижується і він може порватись чи пошкодитись у найгірший для цього момент.

За допомогою джгута кровотечу зупиняємо **ЛИШЕ** на кінцівках (ну звісно, якщо це не воріженько, якого хочеться придушити).

Не можна накладати джгут на колінні чи ліктьові суглоби.

Про кровотечі. Перед тим як надавати будь-яку першу допомогу слід впевнитись у власній безпеці. Це золоте і найперше правило.

Ясно, що на війні це річ відносна.

Але якщо над головою літають кулі чи снаряди, а доступу до пораненого нема, то є шанс самому перетворитись на пораненого. Товаришам доведеться замість однієї людини рятувати двох. А рятувати двох шансів завжди менше. На жаль, в історії нашої війни вже є випадки загибелі тих, хто надавав першу допомогу.

Тому, правило «власна безпека» є непорушним!

Основна причина смертності під час бойових дій - кровотечі.

Тому в аптечці ІФАК є кілька засобів для її зупинки. Основний:

Компресійний бандаж – це покращений індивідуальний перев'язувальний пакет (ПП). Якщо описувати його дуже грубо – це еластичний бинт, з шитою до нього стерильною гігроскопічною серветкою (або двома) та пластиковим елементом, який забезпечує додатковий тиск на рану.

Виробники: ізраїльський бандаж (israeli emergency bandage), Faretec responder compression bandage, OLAES hemostatic bandage. У перших двох звичайні тканинні серветки, в OLAES - просочені гемостатиком (ціна відповідно). З них найдоступніший ізраїльський бандаж. Необхідні розміри - 4 та 6.

Компресійний бандаж застосовують:

- ✓ При поверхневих пораненнях кінцівок, де нема необхідності накладати турнікет;
- ✓ Як допоміжний метод зупинки сильної кровотечі в місцях, де не можна накласти турнікет і кровотечу треба зупиняти постійним тиском на рану (шия, підпахви);
- ✓ При пораненнях голови, живота, спини.

Глибокі рани перед використанням компресійного бандажу необхідно затампонувати гемостатичною пов'язкою.

Уважно! Гемостатичні пов'язки **НЕ МОЖНА** використовувати: **при ранах живота, грудної клітки та відкритих переломах черепа.** Тому, що активні речовини цих пов'язок можуть пошкодити внутрішні органи черевної порожнини, легені та мозок.

Оскільки, перед тим як накласти компресійний бандаж – потрібно оглянути рану, а для цього іноді треба знімати захисні елементи (бронік та каску), то накладати його треба в секторі укриття (tactical field care)."

Г. Робота з волонтерами

У вас були, є і завжди будуть гострі потреби для війни в чомусь дуже необхідному. Міноборони та Оборонпром могли б вирішити ваші потреби усі без винятку і швидко. Але вони швидко, чи хоча б не запізно, вирішувати проблеми не привчені.

Тоді звертаємось до волонтерів (знайомих чи чужих, профільних, досвідчених, фондів, родичів, друзів або ж до фейсбуку). Кожен з них має обмежені можливості, та якщо вирішують проблему – то швидко. Часто з доставкою у фронтову зону. Народний тил – для народної армії.

Паралельно зі зміною ворожої тактики і засобів бойових дій наш волонтерський фронт, який продовжує діяти в напрацьованих раніше напрямках – поступово відстає від розв’язання нових, але критичних для вас проблем. Там не можуть наперед передбачити які нові засоби, прилади чи матеріали вам будуть потрібні. Тому пам’ятайте, що **волонтери будуть настільки ефективні, наскільки ви своєчасно і дуже конкретно будете спрямовувати їх зусилля.**

Поради:

- не соромтесь зупиняти дії волонтерів по діставанню чи виготовленню чогось не дуже потрібного (чи зовсім не потрібного) для вас. Повідомляйте досить зрозуміло, що вам “того” не потрібно і до наступної осені (зими, весни) не треба буде. Цим ви заощадите час і ресурси тилу для вирішення ваших гострих потреб;
- чітко і однозначно озвучуйте потреби в тих речах, які потрібні негайно та в тому, що треба буде через тиждень, місяць, сезон. Не переживайте, що проблема виходить далеко за межі можливостей контактного помічника з тилу – ви ж не знаєте усіх його друзів дитинства, знайомих чи симпатиків. Будуть шукати способи поєднання спільних зусиль або виходу на профільні організації;
- майте самі, або тримайте зв’язок з тими, хто має контакт із профільними постачальниками, розробниками, виробниками чи ремонтниками сучасних електронних засобів і приладів для бойових підрозділів, таких як тепловізори, планшети, дрони, пеленгатори, РЕБ-глушилки, програмно-системні комплекси та інше. В такому випадку ви швидше зможете вирішувати проблеми забезпечення “ніштjками” вашого підрозділу.

Запам’ятайте головне:

1. Ініціативу для визначення напрямків діяльності волонтерів маєте проявляти ви!
2. Запити даєте ви безпосередньо з фронту війни, що йде за існування нашої нації, тому вирішення їх має бути святою справою для народного тилу!
3. При тому не забувайте одночасно доповідати вашим командирам наверх про необхідність забезпечення вас найскладнішими бойовими засобами – пишiть рапорти!

Із звернення до волонтерів. Скорочено зі сторінки **Ishchenko Mykola**
[https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=2476865099137965&id=100004434962955]

Прошу, не робіть окопні свічки – в деяких батальйонах є на 3 місяці, є великі залишки. Не в'яжіть шкарпетки, бо мішками стоять.

Переключайтеся на інше:

!!! – Маскувальні сітки природних кольорів завжди потрібно.

!!! – Туристичні бахіли, в багнюку, щоб ноги сухі і взуття не так швидко розлізлося.

Не за горами Паска.

!!! – Будь ласка, не печіть фурами (не до свят, та й не з'їдять тисячі пасок) - краще перерахуйте кошти на рятувальну медицину, оптику, авто (купа всього).

Від себе,

!!! – робіть **енергетичні батончики** – і корисно, і солодке, і наїлися.

P.S. Від бійчиці з передової – не їдять хлопці консервацію (закрутка у скляних банках), не беруть її з собою на нуль, на виході усе залишається на позиціях.

!!! – Зробіть м'які ноші, троси, крюки, щоб була можливість витягти пораненого. Не винести, а витягти.

Г. Облаштування оборонних позицій

1. Загальні демаскуючі Вас фактори:

- окреслення силуетів, предметів чи техніки, які видно згори чи збоку
- забарвлення об'єктів, що різко виділяється з навколишнього середовища;
- відблиск металевих чи пластикових частин амуніції, озброєння і техніки;
- відблиск пластикової чи металізованої плівки;
- джерела радіо-електронного випромінювання;
- теплове випромінювання;
- сліди здійснюваних робіт і сліди проїзду техніки;
- шум;
- тіні;
- дим, вогник запальнички чи цигарки.

2. Обладнання/риття окопів, траншей та інших укріплень

Скорочено з допису **Dzha Dzha** –

[<https://www.facebook.com/photo/?fbid=772030740619274>]

" - Рийте глибоко, і в жодному разі не широко.

- Рийте в місцях з додатковим захистом (дерево, валун) чи перешкодами для артилерії противника (пагорб, ж/д колія).

- Рийте декілька бойових позиції, ліній, ешелонів – з'єднайте їх ходом сполучення, якщо буде така можливість.
- Для відпочинку і укриття рийте «могилку» (мал. 16.1, 16.2, 16.3 – ред.). Саме могилку на одного зі сходинок. Одна на двох – один на посту, другий там на відпочинку.
- Не скупчуйтеся в одному укритті – максимум 2-3 людини.
- Точка евакуації максимально прихована, зробіть стежку і ямку для надання допомоги. Там працює медик, а вас там і близько не повинно бути!"

**Взято з книги *Тактика легкої піхоти для малих підрозділів*
Крістофер Ларсен**

[<http://ukr-merezha.com/dovs/10-taktyka-lehkoyi-pikhoty-dlya-malykh-pidrozdiliv.html>]

«Ями в землі» – те, що ми називаємо бойовими позиціями, дають певний захист від куль і снарядів, які постійно літають над полем бою. Очевидно, що поки ви сидите в ямі, єдиний спосіб уразити вас – це пробити певну кількість землі.

Важливими винятками з вищенаведеного правила є важкий кулемет, який може пробити до 4,5 метра ґрунту, і реактивні протитанкові гранати. Інші зразки піхотної зброї не можуть завдати шкоди людям в укриттях. Фактично солдатам противника доведеться влучити вам у голову.

Розуміння того, що ворог повинен влучити вам у голову, змусить будь-яку психічно здорову людину задуматися, перш ніж показувати голову і плечі над бруствером, щоб вести вогонь по противнику. Але пам'ятайте: ворог у наступі змушений підставляти під вогонь все своє тіло, тимчасом як ви покажете лише незначну частину свого. Простіше кажучи, наступ у повний зріст, який робить вас відкритим для спостереження і вогню ворога – найгірша робота на полі бою. З іншого боку, сидіти в ямі і стріляти по солдатах, які вас атакують – чи не найкращий варіант ведення бою. Ось тому солдати копають ями по всьому Божому світу.

2.1 Окоп для стрільби з положення лежачи (мал. 1)

Окремі стрілецькі окопи кожен боець рие самостійно за допомогою малої піхотної лопати (МПЛ-50, МПЛ-60, Fiskars, саперна лопата складна MFH, складна лопата Mil-Тес 3, тощо). При цьому потрібно обирати під окоп такі місця з яких зручно вести вогонь і де можна гарно замаскуватися.

В той же час, необхідно з положення лежачи уважно подивитися вперед і визначити чи нічого не заважатиме вам вести прицільний вогонь.

Окоп має бути такого розміру, щоб у ньому поміщався тулуб, а за можливістю і ноги стрільця. Глибина окопу і висота насипу (брустверу) має бути на довжину лотка (різця, ковша) малої саперної лопати, тобто – близько 20 см.

Обравши зручну позицію для окопу боєць повинен взяти лопатку (так як це показано на мал. 3) і ударами на себе не підіймаючи лікті та голови підрізати дерен (поверхневий шар ґрунту вкритий травою).

Коли дерен буде підрізаний боєць повинен перехопити лопату і ударами від себе підняти або зрізати дерен для подальшого риття окопу (мал. 4).

З метою утворення упору для автомату дерен та землю викидують вперед. У подальшому землю та дерен викидують вперед і в обидва боки від окопу.

Під час риття окопу ноги потрібно трохи розставити, а голову тримати якомога ближче до землі. Зброя увесь час лежить поряд з бійцем на відстані витягнутої руки дулом в бік противника.

Коли передня частина окопу досягне достатньої глибини (20 см) боєць повинен відповзти назад і вирити решту заглиблення для тулуба і ніг (мал. 5).

Утворений риттям окопу насип (бруствер) потрібно замаскувати шматками знятого дерену і травою.

2.2 Окоп для стрільби з положення сидячи з коліна

Для того, щоб окоп для стрільби лежачи заглибити до розмірів окопу для стрільби сидячи з коліна (мал. 6) боєць спочатку працює у положенні лежачи, а згодом – сидячи.

Землю та дерен викидують вперед й в обидва боки від окопу напівколом з метою захисту від прямого та косоприцільного вогню московських окупантів. Для запобігання обсипанню брустверу назад в окоп між переднім краєм окопу та самим насипом має бути відступ у 15-20 см.

2.3 Окоп для стрільби з положення стоячи

Далі, окоп для стрільби сидячи з коліна бійці починають заглиблювати самостійно, не чекаючи команди, перетворюючи його в окоп для стрільби з положення стоячи (мал. 7 і 8). Такий окоп дозволяє вести прицільний вогонь по колу, а також, укриває бійця від артилерійського вогню чи обстрілу з повітря.

Бійці які окопуються на близькій відстані один від одного після завершення облаштування свого окопу починають з'єднувати одиночні окопи для стрільби з положення стоячи вузькою траншеєю утворюючи таким чином спарений окоп (мал. 9).

2.4 Окопування відділення

Розташування окопів на місцевості визначається бойовим порядком відділення необхідним для виконання бойової задачі, тому **жодного шаблону в кресленні окопів чи траншеї в плані (чи на мапі) не може і не повинно бути.**

Побудовою окопів в будь-якому випадку керує командир відділення!

Окоп на відділення складається з: рову (траншеї) з бруствером, окопів для стрільби з положення стоячи на 1-2 чоловіки, окопів для ведення вогню з ручного кулемета, простих укриттів для особового складу, ніш для боєприпасів тощо.

Відстань по фронту між сполученими окопами для стрільби з положення стоячи становить 6-8 м, загальна довжина окопу для відділення досягає 50-60 м. Окоп для стрілецького відділення є позицією відділення в обороні.

Окоп для стрілецького відділення має бути:

1. Зручним для ведення вогню та спостереження за ворогом;
2. Дозволяти ведення вогню в обидва боки і у сторону тилу;
3. Хорошим укриттям від артилерійського, авіаційного обстрілу чи ударів з БПЛА;
4. Бути добре замаскованим і непомітним;
5. В ходах сполучення не мати прямих ділянок довше ніж 5-6 м;
6. Не мати гострих кутів, які можуть бути зруйнованими від обстрілу;
7. Мати запасні комірки для укриття бійців під час обстрілу.

Побудову **окопу для стрілецького відділення** слід починати з риття окопів для стрільби з положення стоячи та ходів, які сполучатимуть ці окопи з траншеєю основного ходу сполучення (мал. 10). Далі необхідно вирити саму траншею основного ходу сполучення та ходу сполучення в тил.

Глибина траншеї основного ходу сполучення повного профілю досягає 110-150 см. Розташування траншеї на місцевості повинне забезпечувати хороший огляд й обстріл на 400 м і більше.

Накреслення траншеї в плані має бути ламане або криволінійне.

2.5 Окоп кулеметного розрахунку

Окоп для ведення кулеметного вогню завжди в першу чергу привертає увагу ворога, тому такий окоп (майданчик) потрібно особливо ретельно маскувати, влаштовувати захисне накриття, запасні майданчики та хибні кулеметні позиції.

Окоп кулеметного розрахунку складається з:

- А.** Кулеметного майданчика довжиною в 140 см, шириною спереду в 70 см.
- Б.** Невеликого рову в якому розташовуються навідник та його помічник. Сюди ж можна поставити кулемет доки кулеметник не веде вогню (артилерійський обстріл, затримки, тощо).
- В.** Комірки для командира розрахунку та спостерігача, які влаштовують праворуч або ліворуч від кулеметного майданчика на відстані 5-6 метрів.
- Г.** Траншей (щілин) та ніш для укриття бійців кулеметного розрахунку від артилерійського чи авіаційного обстрілу.
- Д.** Ходу сполучення в тил шириною достатньою для перенесення кулемету.
- Е.** Ніш для боєкомплекту і води.

Визначення розміщення окопу кулеметного розрахунку розпочинають з розбивки (намітки) кулеметного майданчика та сектору обстрілу.

2.6 Параметри ходів сполучення (мал. 11)

Глибина ходів сполучення має бути щонайменше:

- 60 см для переповзання;
- 110 см. для ходьби зігнутих;
- 150 см. для ходьби без пригинання.

В той же час, **ширина рову знизу** складає: 70 см – для переповзання; 60 см – для ходьби зігнутих; 50 см – для ходьби без пригинання.

Висота насипу складає – 30-40 см.

2.7 Маскування окопів та ходів сполучення

Для того щоб приховати від окупанта сліди робіт по риттю окопів та ходів сполучення необхідно дотримуватися наступних правил:

1. Не допускати скупчення бійців поблизу місця проведення робіт.
2. Матеріали для виконання робіт потрібно заготовлювати в недоступних для ворожого спостереження місцях і підносити їх за необхідною потребою.
3. Залишки будівельних матеріалів, які можуть привернути увагу, необхідно негайно прибирати.
4. Контролювати, щоб внаслідок виконуваних робіт не змінилися вигляд і забарвлення місцевості поблизу місця проведення робіт.
5. Спостерігати за тим, щоб поблизу місця проведення робіт: не зрізали дерен, не витопували траву, не протоптували стежин, не знищували рослинність, а взимку – не забруднювали сніг довкола.
6. При риттю не допускати появи великої купи землі, яку буде видно як наземному, так і повітряному спостерігачу російського окупанта.

До технічних засобів маскування окопів та ходів сполучення відносять:

- **Облаштування насипів дереном**, який вдало імітує недоторканну ділянку місцевості;
- **Перекриття окопів (комірок), траншей, рову та ходів сполучення маскувальною сіткою** (мал. 12).

При перекритті окопів та ходів сполучення маскувальними сітками (мал. 13) сітку прикріплюють до насипів (брустверу) дерев'яними кілками, а для того, щоб сітка не провисала – її розкладають на жердини або гілки.

На сітку та прилеглі до неї ділянки землі потрібно накидати траву та гілки дерев – більш щільно над ходом сполучення, рідше над прилеглими ділянками.

2.8 Хибні окопи та ходи сполучення

Для того, щоб збити з пантелику москаля-окупанта **хибні окопи та ходи сполучення риють таким чином**, щоб згори (з повітря) вони були схожі на справжні позиції українських захисників (мал. 14).

Тому, хибні окопи та ходи сполучення, також, необхідно маскувати і розміщувати у них вдавані (фейкові) позиції кулеметників і стрільців.

Хибні окопи та ходи сполучення повинні бути вириті в один і той самий час (паралельно) зі справжніми окопами на відстані не менше як 75-100 метрів одні від одних.

2.9 Перекриття ходу сполучення

Перекриття (мал. 15) складається з жердин, колод або дошок діаметром 8-10 см, які зверху покривають шаром землі не менш як 20-30 см.

Перекриття влаштовують, обов'язково, на підкладках з колод, жердин чи дошок, які потрібно вкладати на відстані 30-50 см від верхнього краю траншеї вздовж довжини перекриття ходу сполучення. Також, матеріалом для перекриття можуть слугувати рельси (залізничні рейки) чи швелери

Перекриття слід будувати таким чином, щоб воно не перевищувало загальний рівень брустверу ходу сполучення і цим не демаскувало ваші позиції.

2.10 Підбрустверні укриття ходів сполучення

Підбрустверні укриття, ніші (мал. 16.1, 16.2, 16.3) необхідно облаштувати в дуже твердому ґрунті, обов'язково, вище рівня підлоги ходу сполучення розміром:

170 – 180 см у довжину; близько 50 см у ширину на відстані не менше як 4-6 метрів один від одного.

У твердих породах ґрунту такі ніші можна, одразу, не укріплювати. Однак, згодом їхні стелю і стіни треба укріпити рамами, дошками, частинами дерев'яних ящиків, абощо.

Для запобігання потрапляння крапель дощу, снігу й інших несприятливих чинників вхід до таких ніш закривають: дерев'яним щитом, плащ-наметом, ковдрою, брезентом, тощо.

2.11 Підбрустверні бліндажі

Підбрустверні бліндажі (мал. 17.1, 17.2) риють не більше як на трьох чоловік.

Вхід до бліндажів закривають: дерев'яним щитом, плащ-наметом, ковдрою, брезентом, тощо.

Від побратима, **Юра Таран**

[<https://www.facebook.com/profile.php?id=100000479278493>]

Як розміщувати кулемети

У чому особливість кулемета? По-перше, у великій вогневій потужності, яка дозволяє засіювати визначений простір кулями. По-друге, в **настильності вогню**. Дальність прямого пострілу по ростовій фігурі з кулемета під гвинтівковий патрон – 600 метрів. Тобто, якщо поставити кулемет, прицілитися в точку на дистанції 600 метрів і стріляти – все, викосить усіх у смузі від кулемета до точки прицілювання, ніхто не пройде. Окремі цілі зможуть проскочити між чергами якщо не цілитися – але втрати для ворога будуть неприйнятними. На великих дистанціях настильність стає меншою, траєкторія крутіша. Можна, стріляти на 800 метрів – і при цьому цілі заввишки 1 метр будуть уражатися на дистанції

від $800 - 67 = 733$ м. до 800 м. (67 – коефіцієнт вражаемого простору з таблиці). Якщо додати такий спосіб стрільби, як "розсіювання в глибину", ведучи стволом зверху вниз, тоді можна потрапити в ціль однією чергою. Компенсуючи розсіюванням по вертикалі помилку у визначенні дальності.

Загалом, **настильність** – це сильна сторона кулемета. Вона дозволяє викошувати цілі у певній зоні. У британській армії її називають beaten zone – це площа на землі, куди прилітає 90% куль. Чим beaten zone більше за дальністю – тим краще. (У розумних межах, треба ще досить щільно засіяти beaten zone кулями).

У таблицях для кулеметників вказується, що настильність при стрільбі на 1000 метрів для горизонтальної поверхні буде 300 метрів. А по схилу під кутом півградуса – вже 460 метрів. А якщо цілитися у точку початку схилу, то кулі викошуватимуть у смузі 460 метрів завдовжки. А якщо поставити приціл 1200 і провести стволом до прицілу 1000, тоді можна засіяти смугу від 770 метрів до 1345 метрів, тобто майже 600 метрів завдовжки.

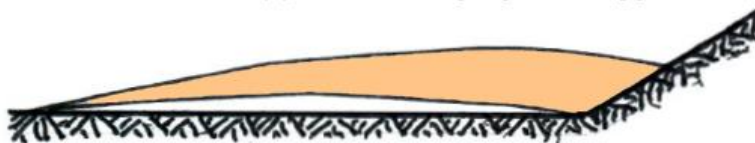
А як можна продовжити дистанцію, на якій траєкторія буде настильною? Настильність (або простір, що уражається) подовжується, якщо стріляти по схилу. І навпаки, стискається, якщо стріляти по пагорбу.

Наглядно ви можете побачити на малюнках нижче

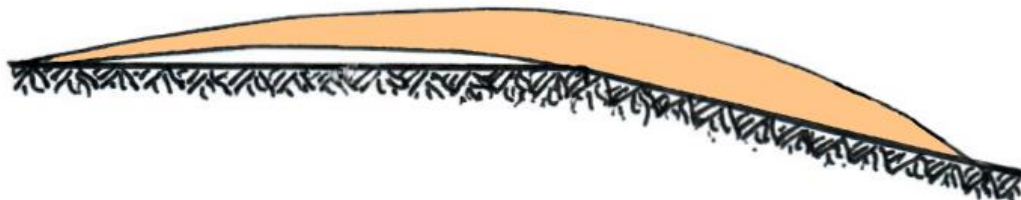
1. - Настильність (зона ураження) на рівній місцевості

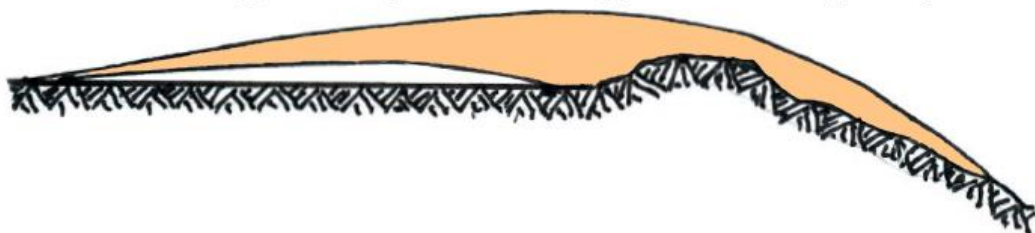
2. - на підйомі пагорбу зона ураження скорочується

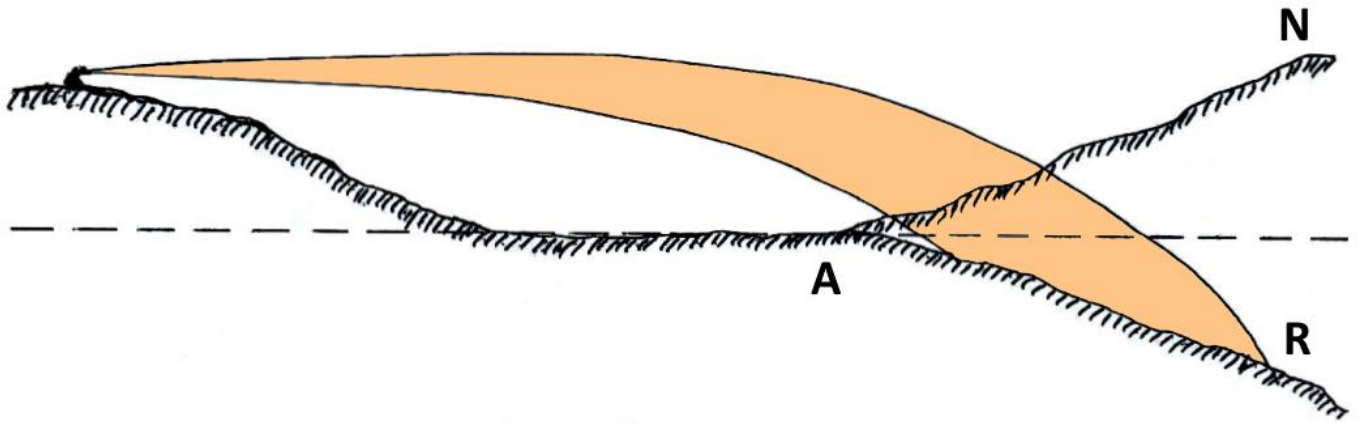
3. - на схилах землі зона ураження подовжується

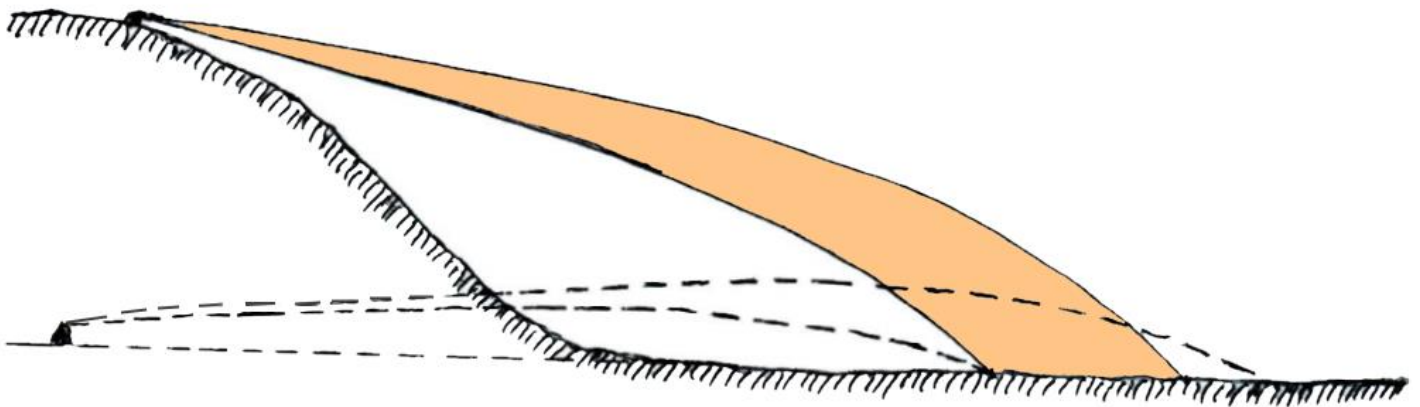
4. - на спадах за горбами зона ураження подовжується

Вогневе ураження (настильність) в залежності від рівня поверхні:

На підйомі пагорба як вказує напрям А - N, відбудеться скорочення зони ураження на поверхні; а вздовж схилу, як вказує напрям А - R, зона ураження подовжується.

На рівній місцевості довжина зони ураження значно змінюється в залежності від відстані; але, також, на будь-якій конкретній відстані довжина зони ураження змінюється залежно від будь-якого нахилу землі до вашої лінії зору.

Таким чином, очевидно, що кулемети не варто ставити на "командних висотах", де вони стрілятимуть зверху вниз по пагорбу. Їх потрібно ставити спрямовуючи вздовж землі і навіть знизу вгору, з таким розрахунком, щоб обстрілювати противника коли він вийде на гребінь висоти, щоб кулі залітали на схил.

При цьому бажано підібрати дальність так, щоб кут падіння кулі приблизно відповідав куту схилу, тоді простір, що уражається, на схилі за гребенем буде подовжуватися. Природно, треба поєднувати з фланкуванням, щоб настильність йшла не у вигляді вузької смуги вглиб, а вздовж гребеня висоти під кутом.

Використані матеріали: запарєбріковий блохер з кацапії, який пише про воєнне ремесло. А ви як думали?! – окупанти давно вивчають, як краще убивати народ на "асвабждьоннай території".

1. Скорочено зі сторінки **Володимир Романенко**
[<https://www.facebook.com/profile.php?id=100074897149521>]

" Хлопці, копайте. Купуйте не тактичний годинник, а **Fiskars** (різновид саперки)! Забудьте про – "розвідка не копає" або "та Я з 14-го року все вмію, шо ти вчиш.

!!! К о п а й т е !!!

А ще не забувайте про водовідведення. Перекладайте колодами за можливості і скобами.

Просіть волонтерів не печеньки, а сокири, пили, скоби та дроти.

А головне – пам'ятайте: **Зима близько!**

Думайте про рівень дури який буде взимку! Знайдіть спосіб залучити до підготовки, також, і ваших командирів.

Армія виросла, а запасів немає і не буде – ні по речовому, ні по харчовому забезпеченню. Вже шукайте теплі речі, утеплювачі та займіться транспортом. Знайдіть пічки. Вже набирайте сухпаї та ємності для води.

Вже думайте про пилки та сокири. Зима всіх поставить раком."

Щоб москалі не глушили старлінк

Скорочено зі сторінки **Сергей Флэш (UT7UD)**
[<https://www.facebook.com/watch/?v=760548222099113>]

1. Старлінку практично начхати на звичайний класичний РЕБ. Він чудово працює при повністю пригнічених супутниках, ну може трохи довше проходить реєстрація. Ми "дмухали" на нього 20 ватів з 20 метрів. На кілометр в окрузі лежали всі GPS. Робили різні комбінації включення і вимикання. Висновок: СтарЛінк не боїться простої "глушилки".

2. Про глибоке прикопування, як контрзаходу, я писав раніше. Це найпростіший спосіб. **Метр нижче за рівень землі** і з 500 метрів ніякого РЕБ уже не видно. Але в міських боях часто закопувати нікуди. Рішення - це металева сітка навколо.

3. Три сітки з будівельного магазину з коміркою 2-5 сантиметрів. Результати: - сітка в один шар 30% придушення РЕБ; - сітка у два шари 60% придушення РЕБ; - сітка в три шари 100% придушення РЕБ.

У росіян є мінімум два літаючих комплекси на Орланах для придушення та спуфінгу GPS . Ми закрили сіткою СтарЛінк зверху. Оскільки термінал працює із супутником на частотах вище 10 ГГц, цей розмір комірки сітки йому не заважає. Сигнал проходить крізь сітку без жодних втрат. А от якщо Орлан почне ворожити зверху на частотах GPS 1.5 ГГц, то сітка захистить StarLink. **Висновки:**

1. Старлінку ймовірно заважає не простий РЕБ, а спуф РЕБ.

2. Укопувати СтарЛінк від РЕБ ефективно.

3. Сітка в кілька шарів від наземного РЕБ ефективна.
4. Сітка зверху не заважає Старлінку, але захистить його від «літаючого РЕБ».
5. Є інші методи апаратного захисту, до кого потрібно інформація про них дійде.

Д. WiFi – це небезпека! (10 + км)

БПЛА з обладнанням РЕБ (не лише "Орлани") виявляють ваш активний Wi-Fi роутер на ВОП чи у штабі частини, на відстані 10+ км з повітря.

А от виявити розташування терміналу супутникового зв'язку Starlink з поверхні землі практично не можливо з дистанції понад 3 км. Але не прихований "під землю" Wi-Fi роутер, котрий працює, зазвичай в комплекті з терміналом, виявити можна й на дистанції 10 км спеціально обладнаним БПЛА або на ситуаційно меншій відстані з поверхні землі. (Але з круглим терміналом V1 є можливість працювати без Wi-Fi, а для терміналу V2 потрібен спеціальний адаптер)

Виявити ваші позиції ворожа РЕБ може без БПЛА – з допомогою направлених антен на мачтах, щоб визначити 2 чи більше азимути на ваш випромінювач.

Далі вже чиста та нескладна математика.

Велика концентрація радіоелектронного випромінювання дозволяє ворогу оцінити ваші сили. Запобігти цьому не можливо якщо що відмовитись від Wi-Fi взагалі. Тому, потрібно мінімізувати ризики, а також зменшити вірогідність та дистанцію виявлення вашої Wi-Fi мережі. **Для цього ви мусите дотримуватись:**

Правило №1 - контролюй свої пристрої та вимикай все, що не можеш контролювати. Кожен має знати як та вимкнути смартфон чи смарт-годинник (чи хоча б перевести його в режим «авіапольоту»). Вивчи які пристрої на вашій позиції мають некерований Wi-Fi модуль та вимикай їх повністю при потребі.

Користуйтесь чохлами для планшетів і телефонів з сіткою Фарадея!

Правило №2 - "Все що можеш - ховай під землю". Знайди такі місця для розміщення твоїх роутерів, точок доступу та інших випромінювачів Wi-Fi, щоб мінімізувати можливість прийняття їх сигналів в повітрі (конус) та на рівні землі поруч. Землянка, обладнана ніша в окопі, підлога будинку, а то й підвал.

Зроби, щоб з'єднання можна було встановити лише безпосередньо поруч.

Земля – найкращий екран для випромінювання. Якщо можеш використовувати **Ethernet** – підключення по кабелю замість Wi-Fi – це набагато краще.

Правило №3 - При першій можливості контролюй за допомогою фахівців що може бути "видно" засобами РЕБ в тебе на позиції. Якщо такої можливості немає, то хоча б простими Wi-Fi сканерами для смартфона чи ПК. Навіть якщо хтось ввімкнув режим "скритої мережі" (Hidden SSID) - це ніяк не зменшує ризик виявлення ворожою РЕБ.

Далі наводимо прості поради щодо правил "Wi-Fi гігієни" для позиції/підрозділу. Інколи буває достатньо щоб хтось забув вимкнути роздачу

інтернет по Wi-Fi на смартфоні, щоб "спалити" позицію спостереження і т. п. Додатково проконсультуватись можеш у відповідних фахівців (зв'язок, РЕР) твого підрозділу або військової частини.

Правила користування "Wi-Fi":

- Час/графік та правила ввімкнення/вимкнення Wi-Fi пристроїв.
- Правила розміщення Wi-Fi пристроїв – наприклад розміщення роутера подалі від бойової техніки та інші.
- Правило "правильної назви мережі". Тобто Wi-Fi мережа має мати таку назву (SSID), котра не містить пов'язаних із бойовою роботою слів - ZSU, KSP, VOP, HQ, STARLINK, POST та подібних, включаючи позивні, номери підрозділу/частини і т. д.

Краще всього – вибирай суто цивільні та нейтральні назви, чужі імена і т. п. Завжди використовуй для Wi-Fi мережі складний та довгий пароль/ключ.

Це ланцюжок восьми чи більше символів, серед яких обов'язково будуть:

- Маленькі літери (a-z)
- Великі літери (A-Z)
- Цифри (0-9) Спецсимволи (неальфанумеричні символи – #, \$, @, _ та інші).

Цим ти суттєво ускладниш можливість підбору паролю ворогом. А щоб не забути новий пароль, придумай собі для цього паролю слово, у написанні котрого ти точно будеш знати які символи будуть великими, які маленькими, а які букви заміниш на які спецсимволи. Саме слово (без адаптації, просто на згадку) можеш навіть десь записати собі, наприклад кирилицею. Але краще пам'ятати і не писати. Правило перейменування Wi-Fi мереж - міняй назву мережі (SSID) та пароль так часто, як того вимагає ситуація. Наприклад при переїзді, чи раз на тиждень, чи при будь якій підозрі. Головне – ніколи не залишай один й той самий пароль/ключ/гасло.

Джерело: https://defence-ua.com/minds_and_ideas/chomu_vazhливо_maskuvati_wi-fi_na_peredovij_vkraj_vazhlivij_material_dlja_vsih_hto_na_perednomu_kraji_ta_ne_tilki-7948.html

Скорочено зі сторінки **Володимир Степанець**
[<https://www.facebook.com/VStepanets>]

fb-група **Народний Starlink**

[<https://www.facebook.com/groups/starlinkforukraine>]

посилання – [https://docs.google.com/document/d/1e2cAMfNX56jGYCzTD6_0FUT0beQat3S99EYngNxqC8/edit]

Трішки про WiFi та засоби РЕР ворога

Сучасні технології дозволяють досить точно виявити місцезнаходження ввімкнутого смартфона, лежачого на поверхні Марса з Землі. Питання лише в наявності потрібного обладнання та фахівців. Ми воюємо в Україні з ворогом, котрий знаходиться суттєво ближче. І одна з типових неусвідомлених бійцями

проблем - виявлення розташування будь яких ваших випромінювачів WiFi засобами PER ворога.

(Bluetooth теж можна виявити, але проблема WiFi є набагато небезпечнішою.)

Випромінювачем WiFi сигналу може бути не лише WiFi Access Point (точка доступу) або WiFi router (роутер), але ваш ПК, смартфон, розумний годинник, БПЛА, пульт БПЛА, розумна (та не дуже) колонка та й інші пристрої. Деякі з них дозволяють гарантовано вимкнути радіомодуль. Деякі - ні.

Твердження про те, що WiFi ж не видно далі 300 метрів! є небезпечною помилкою. Якщо ти не можеш підключитись до роутера це не значить, що він не видимий для PER. **Є велика різниця між встановленням з'єднання по WiFi та виявлення випромінювача.**

Для встановлення з'єднання дистанція має бути дуже невеликою. Коли потужність клієнта невелика - тоді парний пристрій "чує" сигнал, але не може "докричатись" до приймача точки доступу. Але це геть не означає, що сигнал випромінювача неможливо "почути" на значно більшій дистанції... І ворожі фахівці PER це знають теж...

Технології WiFi пройшли певну еволюцію і сучасні 802.11 ac/ax чи навіть 802.11 n мають дуже малу потужність, а їх сигнали на частоті 2.4 ГГц а тим більш 5 ГГц затухають дуже швидко на невеликій відстані. Та зважте, що більшість звичайних БПЛА теж працюють по WiFi цих стандартів. І вони можуть літати на досить велику відстань в умовах прямої видимості між антеною пульта та антеною БПЛА. Але багато хто не знає, що переважна більшість WiFi модулів в сучасних пристроях має вбудовану підтримку старших стандартів 802.11 a/b/g, котрі передбачають суттєво більшу потужність випромінювання, і активують ці режими автоматично. Будьте впевнені, що за допомогою БПЛА із спеціальним обладнанням PER (а це не лише Орлани) виявити ваш активний WiFi роутер наприклад на тому ж ВОП чи у штабі частини, на відстані **10 + км з повітря** - не тяжка задача для ворога.

Є ще окремі поради щодо параметрів безпеки та шифрування вашої WiFi мережі. Наразі лише пораду використовувати найпотужніші технології шифрування та авторизації з тих, котрі підтримуються вашим обладнанням та вашими WiFi клієнтами.

Ще раз підкреслюю - як що ви використовуєте термінал Starlink з рідним WiFi роутером - перечитайте все вище ще раз, та дайте перечитати командиру. Ваше життя того варто. Авжеж?

В ЗСУ існують відповідні нормативи з безпеки. І будуть з'являться нові. Ви можете піддавати сумніву кожному строку та кожне ствердження – це абсолютно нормально. Але головне – усвідомлюйте ваші ризики при використанні сучасних технологій та зважуйте ціну, коли ваш вибір може наразити на небезпеку життя захисників України.

Перелік пристроїв з WiFi на нулі:

- більшість сучасних тепловізорів із WiFi модулем;
- майже всі смарт-годинники;
- планшети, смартфони, читалки (e-Reader);
- відеокамери GoPro та інші моделі (і пульти до них);
- деякі моделі безпроводних колонок;
- всі мобільні 3G/4G/5G роутери;
- значна частина камер спостереження;
- більшість контролерів "розумного будинку" (і це там дехто використовує у якості сигнальної мережі). І цей перелік ще не повний.

Чи значить це, що треба відмовитись від WiFi пристроїв? Відповідь - ні, якщо ви можете забезпечити виконання принципів та правил безпеки. Але якщо ви здатні відмовитись від всіх WiFi пристроїв, радіостанцій та інших випромінювачів електромагнітних хвиль, без втрати боєздатності та ефективності підрозділу, то ви можете це зробити.

Наразі, відмовитись від цього всього не змогла навіть армія США.

Думайте. Дізнавайтесь. Аналізуйте.

Використовуйте здоровий глузд та досвід війни.

Скорочено зі сторінки **Сергей Флэш (UT7UD)**

[<https://www.facebook.com/Serhii.Flash/posts/5921046827963652>]

" Про мої експерименти з Wi-Fi в полі. StarLink роутер, який стоїть над рівнем землі у полі, РЕР ворога може побачити точно на 3 кілометри в діапазоні 2.4 ГГц. Але на частоті 5.8 ГГц за 3 кілометри вже не фіксувалися.

Інтернет провайдери віддали тисячі одиниць списаного та нового обладнання ЗСУ для організації віддалених точок інтернет доступу.

Помилка багатьох зв'язківців у переконанні, що на таких пристроях антена спрямована і не випромінює убік і назад.

На практиці на відстані 500 метрів три вимірювання аналізатором спектру показали: спрямована антена Wi-Fi випромінює і в боки, і назад, тому РЕР рф її побачить!

Рішення: Додати ззаду, та з боків екран з жерсті. Підійде будь-який шматок профнастилу. Я встановив екран і перевірів приладом, все стало краще.

Рекомендація щодо виготовлення: Щоб екран не заважав роботі антени, потрібно зігнути його з боків, відступивши від антени щонайменше 8-10 сантиметрів по сторонам. Глибина – половина розміру антени або більше.

Е. Про маскування

Розуміння того, коли варто бути видимим, а коли треба залишитися непомітним – критично важлива частина ваших зусиль, спрямованих на те, щоб не порушити одного з найважливіших правил. ***Ось це правило — не стань труном!***

Маскування проведено добре лише тоді, коли ви, техніка, укріплення повністю зливаються з місцевістю так, щоб не могли бути виявлені ворожими спостерігачами, включно з їхнім РЕР, безпілотниками і тепловізорами та ПНБ.

У процесі маскування важливо пам'ятати про таке:

- Розмір: кілька предметів близьких за розміром, краще надаються до маскуванню разом.
- Форма: природа практично не створює правильних кіл і прямих.
- Блиск: як правило, блищать масні або гладкі поверхні.
- Тінь: часто видає форми, які мозок впізнає навіть підсвідомо.
- Силует: об'єкт можна впізнати, коли він виділяється на світлому фоні (або виявиться підсвіченим з тилу).
- Текстура: йдеться не лише про «шорсткість» («рельєфність») поверхні, але й про відстань, з якої її можна помітити й розрізнити з-поміж іншого.

- Колір: украй важливим є найбільш поширений у вашій місцевості колір.
- Все, що випромінює радіохвилі та/або тепло - повинно бути сховане від ворога нижче поверхні землі чи за непроникними екранами та використовуватись в короткі проміжки часу з не регулярною послідовністю.

Скорочено зі сторінки **Valde Khan**

[<https://www.facebook.com/valdekhan/posts/3409459696004327>]

КРИТИЧНІ ПРАВИЛА МАСКУВАННЯ (5 С)

СИЛУЕТ (форма об'єкта, вигляд, обриси):

Людське око найкраще розрізняє звичні об'єкти, на які привчилося реагувати. Наприклад – людські обриси (особливо голова\плечі), чи характерну, правильну форму техніки. Для маскування треба слідкувати, щоб силует був якомога менше схожий на той, що очікують побачити: панاما із нашитим «листям», чи сіткою, що падає на плечі; маскувальна накидка (вайперхуд); кавер на каску;- що візуально розбивають правильні обриси шолому.

Силует найкраще видно на контрастному фоні: небо, світлий пісок, сонячний відблиск на воді. Автомобіль легше виявляють поряд з правильними лініями дорожньої колії. Пам'ятайте, що в природі майже не існує чорного кольору, тому обриси зброї (особливо великої: міномет, кулемет) та спорядження в цьому кольорі (бронежилети, каски, рюкзаки) добре помітні на зеленому та коричневому.

Вибираємо для себе не контрастний фон, та місце де буде менше очікувань побачити об'єкт (людина на пагорбі, чи авто біля дороги). Додаємо маскувальний матеріал який співпадає із рослинністю в конкретному місці. Транспортний засіб маскується не лише строго зверху, а й з боків, адже часто дрон бачить його під кутом.

СЯЯННЯ (блиск, світло, яскраві кольори, сонячний відблиск):

Перевірити все, що має свої джерела світла: ліхтарики, ПНБ, радіостанції з екраном, телефони, планшети, коптери.

Закрити тканиною, зафарбувати, або затерти землею все, що може відбити світло: годинники, металеві карабіни, застібки типу «кобра», ідентифікаційні жетони чи блискучі частини зброї. На оптичні прилади - сітчасті чохла, або бленди.

Зняти, чи приховати яскраві, кольорові елементи одягу чи спорядження: шеврони, головні убори, ідентифікатори.

Овал людського обличчя доволі світлий (а також кисті рук), особливо на тлі камуфляжу та рослинності, за необхідності його треба закрити тканиною, або камуфляжними фарбами для шкіри.

СТАТИ В ТІНЬ

(уникати освітлених ділянок місцевості, перебувати в природній тіні):

Вибираючи де зупинитися (навіть на декілька хвилин) ставайте в тінь. Вибираючи маршрут пішого пересування оминайте яскраво освітлені сонцем ділянки. Прокладаючи шлях руху автотранспорту враховуйте ту сторону вулиці чи лісосмуги, на яку падатиме тінь від будинків чи дерев, в часи вашого пересування.

При виборі та облаштуванні позицій, зважайте рух тіні по землі протягом доби. Також при прихованому пересуванні, близько до ворога, зважайте куди може впасти власна тінь.

ВАЖЛИВО: правило триматися в тіні, працює в ночі теж!

СХОЖИЙ ТЕМП (швидкість пересування, бистрота рухів, темп дій):

Різкий, та неочікуваний рух можна побачити навіть здалеку, навіть якщо об'єкт був гарно замаскований. Також в очі кидається те, що переміщується повільніше ніж навколишнє середовище. Наприклад, при сильному поривчастому вітрові, висока трава чи чагарники можуть колихатися швидко та різко. Людина, що намагається рухатися скритно і повільно, на такому фоні буде більш помітна.

Під час прихованого спостереження розташуйте спорядження так, щоб робити якнайкоротші рухи руками, щоб його дістатися.

ВАЖЛИВО: оператор «дрона» бачить людину що біжить навіть з великої висоти, ту що стоїть нерухомо в тіні, треба шукати спеціально.

СТУКІТ (брязкання, дзеленчання, окрики та інші неприродні звуки):

Навчіться передавати та сприймати інформацію без слів (умовні сигнали). Перевірте чи все спорядження закріплене і не буде стукати чи брязкати під час рухів (наприклад: антабки зброї часто обмотують скотчем або паракордом). Чи може якась частина із липучкою (шеvronи на плечах, чи бронезилеті) зачепитися за щось і хрустким звуком виявити вашу позицію. Вода в пляшці чи гідраторі може плюхкати - стискайте тару, щоб уникнути цього.

Вибирайте куди ставити ногу при ходьбі, уникаючи шурхоту та хрусту. Повільно переносьте вагу тіла на ногу, розподіляючи її спочатку на п'ятку, чи бік стопи і лише потім на решту підошви.

Використовуйте для маскування кроків природні звуки: порив вітру, що шелестить листям дасть вам час на переміщення.

Пам'ятайте, що деякі активні навушники можуть глушитися вітром і ви не зможете оцінити шум, що створюєте. Перевірте, чи приглушені\вимкнені рації та телефони.

Скорочено зі сторінки **Юра Таран**

[https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=9629684667057413&id=100000479278493]

" Маскувати техніку можна по-різному. Якщо когось просите це робити або виконуєте завдання самі, бажано не просто накрити машини "ковдрою", а встановлюйте маскувальний комплект, як належить: або поряд з місцевими предметами, що збігаються за окраскою, або ставимо кілочки і натягуємо сітку. Але суть, як завжди, в деталях - то кілочків немає (пустили на дрова), або лопати немає або копати не хочеться, або мотузок немає, тому сітку просто кидають зверху машини. Також, іноді водії лінуються паркуватися кабіною одразу у бік виїзду. А розвертати машину мордою на виїзд потрібно обов'язково: у разі двіжухи простіше натиснути на газ і звалити, і шибки кабіни не будуть бликувати і підсвічувати противнику ваше місце розташування. Якщо у вас знаряддя або бойова машина, то разом з маскувальною сіткою обов'язково натягнути сітку-рабицю - вона захищає від ударів з повітря - ФПВ-дронів або баражуючих боєприпасів."

Скорочено зі сторінки **Олександр Криворчук**

[<https://www.facebook.com/groups/375910250717222/posts/747685380206372>]

" Нагадую. Немає чого купувати скотчі маскувальні та і не завжди є де купити, кольори в різнобій. Медичний бинт звичайний або еластичний і зброярські фарби вирішують все по сезону."

Чиста / біла для снігу. **Брудна / пофарбована** для маскуваннн під місцевість. **Природні / підніжні барвники** – сік рослин, соковита трава, кора дерев, бруд, глина, попіл з вогнища, іржа, заварка чорного чаю і тому подібне.

Дешево.

Сердито.

Ефективно.

Доступно.

Медичний бинт повинний

бути в

Аптечці

кожного

бійця.

Є. Куріння вночі та вдень в умовах бойової обстановки

Враховуйте наступне:

Куріння вночі

1. Сигарету краще прикурювати від газової запальнички, встановленої на найнижчий рівень горіння. Вогнем простих запальничок і сірників (вночі видно на 1-1,5 км.) ви дасте противникові можливість легко виявити ваше місце розташування.
2. Прикурювати треба в закритому просторі.
3. Давайте прикурювати тільки ще одному товаришу. Перша прикурена сигарета, можливо, демаскувала ваше місцезнаходження, за вогником від прикурювання другої сигарети, можливо, виконав наведення та прицілювання снайпер.
4. По тому, хто прикурюватиме третім, снайпер виконує постріл.
5. Одразу ж після прикурювання, за можливості, змініть своє місце знаходження.
6. Тримайте сигарету в долонях, складених «човником», щоб запалена частина сигарети перебувала в просторі між долонь.

Куріння вдень

Вдень найбільшу небезпеку являє дим від цигарок. Дим слід видихати повільно вниз. Це, найімовірніше, запобіжить швидкому виявленню ваших позицій.

Уважно!

Скорочено зі сторінки **Паоло Люмьєре**

[https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=2976574855950961&id=100007954270172]

"Окрема категорія військових які є кандидатами на відсів – це **затяті курці**. Зазвичай, вони не будуть достатньо уважні і зосереджені коли хочуть курити. А хочуть курити вони постійно. В цей час їхні думки тільки про те як покурити або як дістати куриво.

Все інше – розтяжки та інші небезпеки – для них відходить на другий план. Крім того, смердять вони так, що чутно за 200 метрів – чим викривають усю групу. Особливо з голодухи і при вітрі."

Кидайте курити, панове!

Ж. Фронтові поради

1.

Скорочено зі сторінки **Володимир Романенко**

[https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=249667530873150&id=100074897149521]

Давайте трохи розвію як міфи цивілів, так і сонечок, особливо, свіжих 22го року вилуплення. Бо дивлюся я не всі вірно розуміють.

1. Служба в армії - це та сама робота, тільки з певними нюансами. Легше померти. Менше свободи. Але вчитися тре один хер . І саме від тебе залежить як буде все в колективі (взводі) як і від керівника колектива (командира взводу). Але який він би не був ви можете на нього впливати якщо будете заодно. А якщо один хоче тренуватися, скидатися і т. д., інший – бухати, а третій аби не чіпали – діла не буде. Вся справа в вас.

2. Що на роботі, що в армії ви можете або впахувати і вас підвищать, або ніфіга не робити і вас будуть цінувати менше. Правда на роботі менше заплатять а тут через свою лінь і тупість ти можеш вмерти з суттєво більшою вірогідністю. (нефарт не відміняв ніхто і на війні розвивається чуйка огого). Але то таке.

3. Ти маєш весь час вчитися . Що там що тут. Що має з моєї точки зору знати і вміти солдат на самому базовому днищенському рівні:

а) **копати!** Бо лопата друг солдата. Щоб стати небоездатним чи загинути згідно статистики, вкопаному солдату треба отримати в кілька разів більше снарядів ніж невкопаному. А цих снарядів як і часу у противника найчастіше нема. Тому повірте - досвідчений солдат завжди дивиться не на ваші пафосні шеврони коли приїжджає в "гості" а як у вас накопано та які лопати і руки.

Я раджу лопати фіскарс американки – поки кращими ще сам не копав. І ще, якщо я чую "ми разветка ми капать не абязани " - я кажу командирю, що це абізяни і більше не співпрацюємо з ними, вплоть до того що відмовляюсь виконувати місію з цими "разветчіками". Мені чогось ну зовсім не в западло копати і вам раджу.

б) **вивчати.** Є час почитай що таке ПСО-1, що таке ГП-25 та нащо там отвес, та чим відрізняються 7с, 7м та 7вл. Повір, це не завадить. Так само зовсім не завадить знати чим БЗТ відрізняється від БС і чому коли ти бачиш що я розбираю МДЗ тобі це не потрібно))). Ви наперед не знаєте коли, що і де вам знадобиться. Так, ви не станете ультра пілотом - але посадити підняти мавік поки пілота бинтують ви мусите. Так, ви ніколи не будете влучати як снайпер чи марксмен але влучно стріляти ви повинні, щоб не повторювати мантри криворуких совків про “ко-ко-ко пулемьот для саздання облака пуль і падавлення пратівніка”.

Ви маєте знати чим UHF відрізняється від VHF, як поширюються радіохвилі, що таке радіогоризонт, ви маєте знати чому не можна скручувати антену в

бублик і так це не тільки того що связіст вас нагне. Ви маєте знати як підвищити якість сигналу. Вміти користуватися hackRF One хоча б крихту.

Маєте мати і вміти користуватися MilChat та кропивами.

Маєте розуміти чим відрізняється ск42 від гугла і т. д. Маєте знати, як отче наш, частоти всіх БПЛА і слідкувати. Розуміти чим МРАД відрізняється від МОА а головне ЯК БЛЯХА КОРИСТУВАТИСЯ СІТКАМИ (шкалою)!!! І я бляха не тільки про маскувальні!" Ви взагалі розумієте що навіть в совковщині кожна рядова мавпа знала про поділки в БІ8? І що таке тисячна і як її рахувати. І Чому відрізняються великі і малі поділки? А вам то нашо - можна ж скиглити "валантьори дайте дальномер, валантьори дайте те" - от тільки мозок вони вам дати не можуть. Відрощуйте свій!

Треба вміти розбиратися в жгутах. Треба вміти їх накладати і, от сюрприз - весь час тренуватися. Ніколи не забуду як боєць з яким я балакаю - замовкає і осідає, а добрий десяток рил заморозився і не знає що робити, поки я метушуся.

Я тоді був в шоці бо була єдина думка "а якщо б це був я?". Хто б мені поміг? Ти маєш обов'язково розбиратися в "корчах" і ремонтувати хоча б на базовому рівні. Розуміти що в гівні по дверці стара Таврія може бути краща за Кашкай передньопривідний і т. д.

в) **ти маєш тренуватися** в ідеалі конешно і мозок, і тіло. Але я, наприклад, частіше треную мозок бо на тіло не вистачає часу. Проте якщо ви юніт - то тут тре приділяти увагу фізо. Бо дивно виглядає коли я прошу взяти мій бронік 5+ класу а "тіло" аж хитається коли його бере. Вибачте, в нас не клуб дистрофіків – я не піду з людиною що не здатна мене витацити, як тре буде. Сонечки я це пишу не для того, щоб вас образити... А працюю як пахарь що розсіває насіння в надії що щось все ж проросте. Бо повірте я дуже стомився. Я втомився не спати . Я втомився не бачити сім'ю. Я втомився від того, що приїзжаючи на завдання, ти розумієш що дарма приїхав. Я втомився від всратих завдань через, в тому числі, ваш низькій рівень підготовки... Я хочу додому. А для цього ми всі маємо бути ефективніші. **Ми не можемо взяти їх кількістю бо їх банально більше - але ми можемо взяти їх розумом і підготовкою."**

2.

Скорочено зі сторінки **Паоло Люмьєре**

[https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=3010651239209989&id=100007954270172]

" Очевидне з кров'ю. Обстановка на передку наступна:

Ви не можете забрати піхоту, бо туди зайде москальська піхота з бронетехнікою і територія буде втрачена. Відповідно, одразу ж, за ними підтягнеться їхня арта і почне "пережовувати" наступну нашу територію. Тому, в цій сумній для нас ситуації ви, лише, можете робити все, щоб наша піхота якомога довше жила, доки у неї через голову літають снаряди від нашої арти, а на голову – літає все, що

можна уявити, від окупанта. **Вихід один:** іти під землю, причому глибоко, причому розгалужено, забезпечуючи собі маневр нижче рівня землі.

Маскування, фейкові позиції. Поза містом це треба робити ДО того як ворог наблизиться, бо потім орлано-арта криє цілодобово і безперервно.

В міській забудові ситуація інша: там російські свинособаки накатують піхотою, тягнуть з собою танчики, отримують по зубах, відкатують. Після чого цю полосу пів-дня рівняє арта і авіація. Потім московські окупанти знову накатують піхотою, отримують по зубах, відкатують. І так до моменту, доки не перемелять нашу піхоту. Або повністю не здохнуть самі.

Але оскільки у них в наявності є безліміт ванек-дураків, то тактика загарбницьких нелюдів в цілому успішна. Нагадую, москалів цікавлять лише території геометрично, тобто – довжина, ширина, площа. Без нас.

Така їхня мета і їхня тактика, і саме цю мету сучі москалята поступово досягають. Отже, **наша піхота:** сидить, виживає, ховається, зміщується (маневрує) і чекає ближнього контакту.

Доки це відбувається, з-за її спини працюють інші хлопці, з дистанцій, чия задача, всіх разом – винести якомога більше москальської арти, РСЗВ, завалити якомога більше К-52 і Су-25, які часто працюють по наших хлопцях.

Окрема тема – **виносити Орлани**. Постійно шукати і виносити Орлани.

Російську орлано-арту можна поділити на **три типи:**

- 1) до 152 мм включно + "Град";
- 2) від 152 до 230 мм, включно зі Смерч-Ураган, Сонцепьок;
- 3) І, нарешті – обстріли літаками + точки У;
- 4) Тепер додалися ударні дрони - Ланцети, frv – дрони, скиди, керовані бомби.

Тому в довготривалій перспективі краще мати щось сильно глибоке, укріплене згори і таємне для Орланів. Для того, щоб можна було бути в безпеці.

Довготривалість тут – відносне слово. За кілька днів Піони і Гіацинти можуть розбити і протядерний бункер, але – за кілька днів (!)

Їхню арту до 152 мм ще якимось можна дістати і знищити за допомогою 777, разом з кількома іншими західними стволами.

А от зі смертоносним "квітником" (все що більше 152-мм) у нас проблеми.

Він майже недосяжний. Це ви бачите по статистиці. І це також погано.

Тому, доки не станеться дива – глибоко вниз!

Робіть максимальну кількість фейкових позицій. Оскільки, загарбницька натура змушує їх все це послідовно розбивати.

Доки вони це роблять – ви довше воюєте.

Накривайте уламками свої траншеї. Не стільки для захисту і укріплення, а щоб «орлан» не бачив переміщення під ними ваших теплих тіл.

Максимум перископів і спостережень з-під рівня землі.

Бездоганне маскування, тенти, сітки, справний швидкий пікап, купа запасних колес, ремкомплект, максимальна "автономка" і запаси, зв'язок, хороші лопати, дими – все це Ви, дорога військова шляхто, і самі знаєте.

Серед забудов. Не вилазьте на пласкі дахи N-поверхових будинків. Тактика погана. Вас одразу бачать «Орлани». Горища і квартири – краще, але не сильно. Танк ввалить в усе подібне просто на всяк випадок. І досить скоро.

Краще ставте спостерігати на горищі вебку і розмотуйте кабель донизу. Помре тільки вебка. Самі – тільки в режимі “прибіг-ввалив-вибіг”. Взагалі, щільність вогню важким озброєнням така, що коробки N-поверхових будівель в плані укриттів і місць спостережень треба переосмислювати сильно критично.

Кількість снарядів у підар@sів анліміт, тому вони послідовно "проходяться" по усій зеленці, усіх лісосмугах. Тож те, що ви заховалися в гущину лісосмуги, де вас реально не видно – ще не привід не копати.

Рано чи пізно по вас прилетить, не тому що вас побачили, а тому що зеленка!
Живіть довго."

3. **Скорочено зі сторінки **Сергей Флэш (UT7UD)****
[https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=5374732772595063&id=100001751811701]

"Для 90% наших бійців вся війна це суцільне виживання під "артою". І нічого іншого день за днем.

Мій товариш, видовбав собі на дні окопа укриття (Мал. 16.1 Підбрустверні укриття, ніші – ред.). Добу копав у День Будівельника. Грунт півдня, як камінь. Іншого в полі не вигидаєш. Через 5 днів прилетів "120-й" буквально за метри. Окоп у мотлох. Допомогло правило переклички після обстрілу. Сергія схопилися і відкопали непритомним. Зараз дуже контужений, але живий та здоровий.

Від себе додаю, що таке укриття можна робити, якщо поруч побратими і вони знають, де Ви знаходитесь. Його потрібно посилити підпирками та робити вище за дно, щоб не залило."

4. **Скорочено зі сторінки **Олексій Онищенко****
[<https://www.facebook.com/profile.php?id=100010050480486>]

Адміністратор fb-групи «ПОЛЬОВА ФОРТИФІКАЦІЯ СУЧАСНОСТІ (Phoenix)» [<https://www.facebook.com/groups/203545334921178>]

«Про навчання або Що потрібно, щоб відчувати, що Ти зробив все для того, щоб вижити на війні, і не підвести побратимів.»

4.1 "Дисципліна.

Перед тим як брати до рук автомата і лопати, навчіться для початку цього:

- Осягніть важливість своїх обов'язків, як солдата. Навіть якщо ви стрілець. Вивчіть їх.
- Слухайте командирів і не створюйте їм проблеми. Повірте, їх і так вистачає.

- Навчіться не порушувати дисципліну, і не потрапляти в дурні історії, а для цього думайте перед тим, як щось зробити. Життя в підрозділі виносить на поверхню все що сталося в складі підрозділу. Чим більше гімна спливає в зведеннях по гарнізону/сектору і т. д. – тим гірше йому житиметься. Тим більше шансів отримати якусь "догану" від керівництва у вигляді дебільного завдання, де шанси загинути не за собачий хвіст зростуть в рази.
- Чим тихіше і дисциплінованіше веде себе підрозділ, тим ефективніше і злагодженіше він воює. І тим довше, відповідно, житимуть ваші побратими, бо лише чіткий механізм і взаємодія забезпечує виживання в тих умовах.
- Про алкоголь і наркотику взагалі мовчу! Людина зі зміненим станом свідомості здатна знищити всіх і вся одним необережним вчинком. Маю приклад, коли "сине" тело взводило муху, щоб в густому лісі по сусідньому окопу увалити по своїм. До речі, а що таке військова дисципліна? Хтось, взагалі, про це чув?

4.2 Тепер зброя.

- Вивчіть ідеально тактико-технічні характеристики і будову вашої зброї, доведіть до автоматизму збирання-розбирання і зрозумійте сам механізм дії, щоб ви могли при затримках відновлювати стрільбу швидко і на рефлексі. В бою думати не виходить – адреналін блокує мозок, тому лише м'язева пам'ять.
- Зброя це продовження вашого тіла. З моменту отримання зброї – ви з нею живете, як з рукою чи ногою. Ви ж не ходите в нужник без руки?
- Єдиний виняток – місця, де заборонено вхід зі зброєю. Тоді за нею приглядає товариш, якому ви довіряєте – з рук в руки.
- Вивчіть правила поведження зі зброєю. Як молитву! (Якщо не знаєте молитву, раджу теж вивчити, про це поговоримо потім). Необережність при поводженні зі зброєю вбиває. І вас, і товариша.
- Навчіться стріляти з положень лежачи, з коліна (низька позиція, висока), стоячи, **з обох рук, змінюючи плечі**, з-за укриття, нарізайте кути маятником на полігоні, поки вчитесь. Навчіться відчувати рукою напрям стрільби, щоб могли на вскидку лупити по ростовій, може знадобитись!
- Не тіште себе ілюзією "ми не штурмовики, нас на зачистки не відправлять". Все може бути. Ця війна – війна арти. Але хто дав гарантію, що ви не потрапите на ділянку фронту, де активно наступатиме жива сила? Що вночі дрг не прийде? Ваша зброя – ваше життя, і життя ваших товаришів теж.
- **ЧИСТІТЬ** зброю! Перевіряйте регулярно магазини, щоб не було піску й землі!!! В окопах земля всюди, і в кишнях, і в розгрузках, і в рпс, в самій зброї. Придумайте собі на ствол якийсь захист, наприклад обрізаний шматочок перчатки прикріплений ізолентою, щоб не чистити щодня того ствола. Чистити автомат під обстрілами – те ще задоволення.

4.3 Її величність Польова фортифікація і лопата.

Автомат вже став для вас рідним. А тепер ще ріднішою має стати лопата. Копати треба багато. Копати треба глибоко і з розумом.

Не лініться доки маєте доступ до інтернету почитати про те, що таке окоп, чим відрізняється від укриття, чому не варто окоп для сну робити ще й постом.

Як і чим зробити протиуламкове накриття для свого окопчика.

Ще перед поїздкою варто перейнятися питанням не лише про пончо (тактичний дощовик), а й про шмат цупкого целофану, хоча б два на три метра. Пошукайте інформацію про водовідведення з бліндажів. Про це й про більше є купа інформації прямо в fb-групі «**ПОЛЬОВА ФОРТИФІКАЦІЯ СУЧАСНОСТІ (Phoenix)**» - <https://www.facebook.com/groups/203545334921178>

Потім, коли зробите все як слід: ви, принаймні під час обстрілів, зможете з розумінням повністю виконаного обов'язку, стосовно рідних вам бійців, щиро молитись (пам'ятаєте, говорив, що знадобиться), щоб по вам не плюхнуло, замість того, щоб думати "що ж і чому ж Я цього не доробив?"

Але коли все скінчиться, вам все одно закортить ще щось покращити. А потім ви перейдете на іншу посадку, і все буде наново.

4.4 Маскування.

Тут все просто. Думайте, де копаєте окоп. Подивіться відео, як москалям на голову падають гранатки. В них такі відео теж є. І тонни маленьких дрончиків в них є, що змальовують окоп, а потім туди прилітає міна. І не одна, а по квадрату, штук сорок. Тому маскуйте все! Не розкидуйте землю, присипайте листям навіть маленькі купки, щоб з землею злились! Думайте про те, який вигляд з повітря!

Потрібне дерево – не валіть у себе під боком. Знайдіть дерево де є подалі. Не валіть дерева в одному місці. Просіки привертають забагато уваги. Посадка/ліс має виглядати незаселеною. Не натоптуйте траву/поля, не накатуйте без крайньої необхідності нові дороги. Якщо ваші позиції вже давно засвічені, точне положення особового складу не має бути відоме. Шерстити навмання значно важче, ніж лупити чітко по відомому місцю, і затратніше по бк.

Особлива увага маскуванню техніки. Не треба приганяти її прямо на позицію. Вас рано чи пізно накриють, і лишитесь без коліс. Волонтери видихаються потроху, економіка в країні вимотується, грошей в людей все менше, і як гарячі пиріжки позашляховики Тойоти разом з Т4 пачками не роздаватимуть!

4.5 Моральна складова та командна робота.

Підготуватись до війни морально неможливо. Але можливо себе налаштувати на те, що буде дуже важко. Розлука з рідними, стрес, невідомість, страх загибелі себе й побратимів, недостатність сну, проблеми з харчуванням та водою, важка фізична праця і моральне вигорання. Ось що треба розуміти і до чого готуватись. І тут виходить яка штука: Ваш військовий колектив стане одним організмом. Ви будете ділитись всім! Їжею, водою, страхами, мріями, настроями, бажаннями і

панікою, оптимізмом і бойовим духом! Яку валюту ви запустите в себе – та й ходитиме. Скажу одне – паніку й страх легко сіє навіть одна людина. Припиняти це треба ментально. Інакше, паростки зневіри знищать ваш бойовий дух і в рази ускладнять життя. Жах оселяється на тих позиціях, де починається паніка. Підтримуйте один одного, якщо бачите, що когось туга бере! Добре щире слово душу лікує!

“Я” більше не існує. Є колектив. Хтось не знає – покажи. Не може – навчи. Помиляється – виправ. Коли тобі роблять зауваження, добре подумай, який би крутий не був, може не просто так? Навряд заспаний, задовбаний ПТСРнутий товариш (ПТСР – посттравматичний синдром), якому зараз хочеться просто насолодитись тишею з горнятком кави в руці, просто так до Тебе має діло.

4.6 Медицина.

Опануйте турнікет як ложку. От буквально. Ніхто ж не задумується, як йому взяти ложку й поїсти, вірно? Вивчіть хоча б один алгоритм надання допомоги пораненому й стабілізації. Типу "КОЛЕСО". Їх немало, але достатньо одного. А потім знов за турнікет і тренуйтеся! Собі, товаришам, з різних положень.

Розберіться, що маєте в аптечці – нащо воно, як діє і коли що краще використовувати. Повірте, вам не потрібен багаж на душі загинувшого у вас на руках побратима, бо ви тупо не змогли йому накласти турнікет чи використати гемостатик. Про самодопомогу взагалі мовчу.

4.7 Зв'язок.

Користуватись рацією зобов'язаний вміти кожен. Вивчіть порядок виходу в ефір, правильно нажимайте тангенту, говоріть чітко й коротко. Рація не домофон! Інформація фільтрується.

Відповідальні за рацію, потурбуйтеся, щоб ви не покляли зв'язок підрозділу натисканням тангенти. Під одним населеним пунктом один цілий командир роти, таким чином, під час бою чотири години рвав зв'язок.

4.8 Вчіть тактику і різні корисні речі.

Дуже добре якщо ви це пройдете й добре обкатаєте в складі підрозділу під наглядом інструкторів. Наступ, тактичний відступ, переكاتи, підрозділ на марші, сектори, пересування на техніці і т. д. Але буває по різному.

Зараз є тонни відосів по топографії, тактиці, виживанню, орієнтуванню і т. д. Зрозуміло, що відпрацьовувати тактику треба в складі підрозділу, але може бути ситуація, що на полігоні ви знатимете більше ніж інструктор. І зможете самі навчити і злагодити вашу групу, відштовхуючись від знань. При наявності мотивації і дисципліни в підрозділі (привіт з першого пункту 4.1) це нескладно. Розказав, показав, проконтролював щоб зробили правильно.

Таких відеокурсів зараз немало і є доволі якісні. Чимало матеріалу є і в групі

«ПОЛЬОВА ФОРТИФІКАЦІЯ СУЧАСНОСТІ (Phoenix)» –

[<https://www.facebook.com/groups/203545334921178>]

Це не якась всеосяжна програма, це базис для бійця і для його командира, який буде бачити, що ось ця людина розуміє де вона знаходиться й що з нею робити."

5. Рекомендації на опорному пункті:

Загальні настанови під час перебування на бойових позиціях – на фронті, на нулі, на передку, в окопі:

Скорочено зі сторінки **Vitalii Lipatov** – [<https://www.facebook.com/wetalrun>]

"Знай, що за тобою ЗАВЖДИ стежить ворог з повітря і на землі;

Не відпочивай поки не зробив окопи, бліндаж, ходи, ями, нору для себе, техніки і підрозділу.

Не скупчуватися! Навіть в окопі. Максимум двоє-троє бійців.

Чисть зброю! Завжди контролюй ствол. Дбай про зброю щоденно!

Говори тихо! Не розмовляй голосно якщо в цьому немає потреби.

Спілкуйся по телефону якомога далі від позицій.

Тримай телефон вимкненим і завжди під паролем. Інформації мінімум.

Усі повинні вміти користуватися тепловізорами та ПНБ (прилади нічного бачення). Розуміти різницю між ними. Повинна бути призначена окрема людина, яка слідкує за підзарядкою тепловізорів та ПНБ.

Закопуй: сміття, недопалки (бички), гівно та ворога (російських під@рів).

Пам'ятай про гігієну: просушуй взуття, носки, спідню білизну і т. п.

Кудись їдеш – обов'язково з дозволу командира та попередь іншого бійця.

- В окопах тримай замаскованими додатковий бк, включно з гранатами. Але, водночас, не треба підвозити великі обсяги бк чи забезпечення, яке вас видає.
- Не тримайте на позиціях піхоти ПТРК та ПЗРК. Розмістіть їх з однієї зі сторін чи позаду, але не безпосередньо на позиції. Вашу позицію просто зрівняють із землею, якщо вони хоч раз звідти спрацюють.

Війна – це командна праця! Тримайте позиції, бо втрата певного рубежу призведе до відрізання чи оточення інших підрозділів.

Заспокоюйте рідних. Але знайте що телефонні розмови прослуховуються, тому не базікайте зайвого. Говоріть лише по суті."

6.

Скорочено зі сторінки **Dzha Dzha**

[<https://www.facebook.com/dzhaanatolij/posts/772030763952605>]

- Приготуйте прохідний джип, найкраще зняти все світло з нього. Водію - нічник. І нехай сидить десь за 5 км від вас. Так спасете більшість 300-х !!!
- Резерв забезпечення і бк на 2 дні для одної роти - завжди біля джипа - довозиться тоді, коли їдуть за 300-ми або при потребі.
- Бмп, бтр, також, сховані десь в тилу, обов'язково замасковані і закопані. Бмп, бтр та інша техніка виїжджають ВИКЛЮЧНО в бій, а не возять людей!!!

Уважно! Крази, Мази і Камази можете самі розстріляти, буде менше жертв.

А ще краще – віддайте їх найближчим артилеристам.

- Зв'язок має бути закритий шифрований; взаємодійте з сусідами, танками і артилеристами. Піхота - виявляє, розвідка - дронами корегує, арта - працює. Артилеристи також люди і ціль №1. Вони не будуть постійно чергувати і у них також ліміт б/к.
- Найважливіше: Час для переміщення особового складу і забезпечення – це сутінки (ранок і вечір). Безпечні години зрозумієте самі.
- Пересування найкраще на джипах з мотором не більше 2,5 літрів.
- Піші пересування на позицію: не скупчуючись в групи – по одному, тримаючи дистанцію між воїнами ~ 10 метрів. По одиноких рідко б'ють.

Книжка книжкою, а війна диктує свої правила.

Пристосовуйся або будеш грузом.

На цій війні найкраще – це швидкість і мобільність. І пам'ятайте, вони не знають кількості ваших бійців до тих пір поки ви їм не викриєте себе.

А до того часу, знищьте купу москалів, котрі будуть вас прощупувати.

Краще стріляти вже коли побачите противника, а не почуєте його кулі. Так вони перевіряють ваші нерви. А коли підійдуть старайтесь знищити всіх, щоб не змогли відкоригувати арту, бо в сліпу арта у них крива і хіба щось шальне залетить."

7.

Зі сторінки **Андрій Ілленко**

[<https://www.facebook.com/andriy.illenko/posts/8784606198246759>]

"Не лягайте на дно окопа чи бліндажа під час обстрілу. Сідайте навприсядки, згрупуйтеся і закрийте голову руками. Так ви зможете самостійно вибратися, якщо вас засипле землею. Якщо будете лежати – доведеться відкопувати.

Якщо щось свистить – лягайте! Пофіг, що про вас подумують! Відчуваєте, що близько – впали на землю! Потім навчитесь по звуку розуміти, що і куди летить. Не геройствуйте і не понтуйтеся, просто падайте, якщо почули хоч щось.

Бронетехніка і артилерія – ціль номер один для ворога. Не тусуйте біля неї, якщо не виконуєте задачу. Бронетехніка завжди на відтяжці і замаскована!

Шоколад! Беріть його багато, в усі кишені. Знадобиться.

Дуріть ворога:

Якщо вас мало – показуйте що вас багато. Якщо багато – показуйте що мало.

Маскуйтесь! Кожен ваш вихід з укриття – це демаскування! Їхні дрони в небі весь час! Без крайньої потреби не ходіть між позиціями. Не кучкуйтесь!

Ходіть в броніку і касці ЗАВЖДИ. Здається що зараз тихо, набридло, спина болить, досвідчені мега-бійці вже забили болт – пофіг! Не знімати! В туалет – теж в броніку! Це рятує життя.

Перша хвиля тваринного, панічного страху швидко пройде. Потім стане легше. Головне потім не забийте болт і не розслабтеся."

3. Настанови підготовки та ведення бойових дій на фронті

Взято з Довідник фахівця ЗУ-23-2

[<http://ukr-merezha.com/dovs/17-dovidnyk-fakhivtsya-zu-23-2.html>]

1. Вивчіть таблиці стрільби для своєї зброї. Куля летить НЕ ПРЯМО. У неї балістична траєкторія з перевищеннями і зниженнями. Тому грамотне визначення відстані до цілі і знання таблиці стрільби – це гарна можливість потрапляти швидко, а значить зменшити час, поки стріляють по вас.

2. Якщо є можливість вибрати зброю – беріть таку ж (такий же калібр) як і більшість ваших товаришів. На собі багато патронів не понести, а закінчуються вони швидко, особливо в місті, тож якщо з вами зможуть поділитися – це великий плюс. Якщо вашого товариша вбили, не погребуйте поповнити свій боєкомплект (попередньо отримавши дозвіл від командира).

3. Зброю потрібно чистити щодня. Особливо ніжно в районі дульного гальма. Якщо там буде канавка або ямка, то купчастість бою сильно впаде.

4. Ріжки/магазини до автомату ізолентою НЕ перемотувати! В бою перекосить патрон – відкинеш відразу обидва магазини з набоями.

5. Пам'ятайте, що магазини розташовані на грудях і животі – це додатковий бронезахист.

6. Перед виходом пострібайте на місці. Перевірте, що на вас нічого не брязкає.

7. Запобіжник на АК досить голосно брязкає. Якщо вам потрібно зняти його тихо, то відтягніть його і плавно переведіть в потрібний режим вогню (це, майже, завжди одиночний вогонь).

8. Якщо вам в броніки потрапила куля – це ще не означає, що він вас врятував. Так як енергія кулі зупинена елементом броні, здатна завдати вам жахливу позаброневу травму. Ребра ламає майже завжди. А можливий і розрив органів. Тому якщо у вас немає дірки – це ще не привід радити. Буває, що дірка була б краща.

9. Гранати носіть в спец. мішках, відкритими не тримати – бувають зачепи.

10. Ефективність гранат переоцінена. Бували випадки, коли граната вибухнула в невеликій кімнаті, а всередині були тільки легкі контузії.

11. Чеку зубами вирвати не можна. Тільки пальцями.

12. На маршах, кладете автомат на руки і складаєте їх на грудях хрестом. Так легше нести. При цьому великий палець правої руки завжди готовий зняти із запобіжника, а скинути зброю досить швидко.

13. Ремінь (автоматний) завжди на шії. Інакше, якщо потрапите в засідку, буде підриг міни і ви полетите в одну сторону, а ваша зброя в іншу – таким чином, ви з легкого 300-го перетворюєтеся в 200-го.

14. На посту не спати. Якщо заснете, пристрелити вас захочуть не тільки вороги. За це, як і за втрату зброї, розстрілювали офіційно. Зараз розстрілюють неофіційно.

15. Не чіпайте гранатомети. Стріляти з них складно. Залиште це більш досвідченим бійцям.
16. Провівши кілька днів на свіжому повітрі, курця можна засікти за 70 – 100 метрів. Кидайте курити!
17. Пальця на спусковому гачку бути не повинно, навіть якщо зброя на запобіжнику !
18. При першому пострілі – не «маячити», відразу падай.
19. Не бігати перед стволом товариша. Ви перекриваєте йому можливість стріляти.
20. Якщо бачите, що по комусь можна стріляти, це ще не привід стріляти. Якщо вас не помітили, дізнайтеся у командира, чи можна вступати в бій.
21. Якщо ви когось помітили, але вас ще не побачили, не треба різко стрибати в сторону. Периферичний зір виявить вас миттєво. М'яко і плавно, не поспішаючи, сядьте і спокійно займіть позицію. Це буде набагато менш помітно.
22. Пам'ятайте, досилаючи патрон в патронник, затвор потрібно відпускати різко, щоб брязнув. Інакше «зажує».
23. Останні три патрона в магазині краще забити трасерами. Щоб порожній магазин не став для вас несподіванкою, але пам'ятаючи що трасера вас видають, тому від ситуації. Більш того (!), якщо ви залишите один патрон у стволі, то вам залишиться тільки підстобнути новий магазин і не потрібно буде пересмикувати затвор, тобто швидкість перезарядки зросте.
24. Довго стріляти не змінюючи позицію – небезпечна ідея.
25. Не треба «вчисляти снайперів». Це не ваша робота. Та й знань вам не вистачить. Воюйте далі, не звертаючи уваги.
26. Сучасні гранати РГО і РГН вибухають в ПЕРШУ ЧЕРГУ від удару. У них ударний детонатор, але вибух може бути і через певний проміжок часу – спрацьовує сам ліквідатор (на той випадок, якщо граната впала в сніг).
27. На розтяжки нормальні вояки ставлять секрети, щоб ніхто не зміг зняти попростому. Так що «перерізати нитку» – погана ідея. Просто пройдіть повз. Це не ваша справа, для цього є старші товариші.
28. Турнікет завжди під рукою! НЕ в сумці і НЕ в рюкзаку – під рукою.
29. З собою завжди ДВА турнікети/джгути! Протягом кількох хвилин вам можуть знадобитись обидва.
30. На АК-74 (екземпляр з хорошою щільністю бою), можна прикрутити приціл ПСО від СВД. На дистанціях 500-600 метрів у АК-74 і СВД дуже подібні траєкторії, приціл встане ідеально. Будете стріляти і переносити вогонь набагато швидше (через калібр) ніж з СВД. Та й тим, хто буде шукати снайпера, ви будете нецікаві.
31. Стежте за ногами, не лінуйтеся їх мити. Натрете ноги – і ви вже не воїн.
32. Попісяти можна стоячи на колінах, не перетворюючись на стоячу ростову мішень. Туалет, це серйозно. Якщо є спеціально підготовлена площадка ніяких

проблем. Якщо ви на марші в лісосмузі – в туалет ходять тільки втрюх: один сидить, двоє дивляться навколо на 180 градусів. Ці заходи є виправданими, адже багатьох знаходили у власному лайні.

33. Завжди пам'ятайте про «Орланів»:

- Слухати і передавати по рації спеціально визначеними словами;
- Будьте завжди скритні: Якщо окоп в глиняному ґрунті – глина не повинна бути помітна згори!!!! Ще раз: **прибирайте сміття**, особливо – **недопалки (бички)**;
- Ви не будете ціллю якщо: переміщуйтеся по одному і попід зеленкою;
- Якщо «орлан» вже десь поруч, над Вами – бажано, не рухайтесь;
- Поруч не повинно бути жодних демаскуючих кольорів або елементів!

Зі сторінки **Vitalii Lipatov** – [<https://www.facebook.com/wetalrun>]

Захід на позиції

a. Від підрозділу який Ви змінюєте потрібно отримати якомога більше інформації, даних і відомостей про вашу нову позицію, про ворога та його розташування, його озброєння і специфіку можливого проведення наступу у Ваш бік на цій ділянці передової.

b. Бажано, навіть, робити зміну 50/50 – тобто, половину особового складу змінити (особливо добре, щоб це було на кожній важливій позиції), а половину залишити зі старих, перевірених на цих позиціях, бійцях. Через декілька днів Ви заміните їх на решту свого особового складу. Такий розклад – це ідеально!

c. Обов'язково окопуйтесь! Доробіть/переробіть все, що вважаєте необхідним в облаштуванні окопів, бліндажів, ям, туалетів та інших укриттів.

d. Визначте: де буде можливий прорив. Якщо є спеціалісти – проводите перевірку на замінування окремих ділянок, забезпечуєте проведення розвідки.

А далі – в залежності від завдань.

e. Встановіть зв'язок із сусідніми підрозділами, другою лінією, артилерією.

Взято з книги **Тактика легкої піхоти для малих підрозділів**
Крістофер Ларсен

[<http://ukr-merezha.com/dovs/10-taktyka-lehkoyi-pikhoty-dlya-malykh-pidrozdiliv.html>]

БЛИЖНЯ ЗАСІДКА

Ближню засідку можна описати як раптову атаку з відстані 35–40 метрів на рухому (або таку, що зробила раптову зупинку) ціль. Оскільки така атака не має на меті встановлення контролю за територією, по якій ведуть вогонь, наступ на цю територію не є обов'язковим. Тому навіть снайперський вогонь, який будуть вести з такої дистанції, будемо вважати ближньою засідкою.

Найкращою порадою є, звичайно ж, не потрапляти в ближню засідку. Якщо це таки сталося, єдиний шанс вижити — це діяти дуже швидко. Тому вихід із ближньої засідки треба відпрацьовувати до автоматизму.

Рух і маневри

Пам'ятайте, що ворожі бійці, які влаштували на вас ближню засідку, перебувають у статичному положенні. Вони ретельно розподілили сектори вогню так, щоб не уразити один одного. Це може стати вашою перевагою, тому пам'ятайте, що противник не має наміру стріляти по власних бійцях.

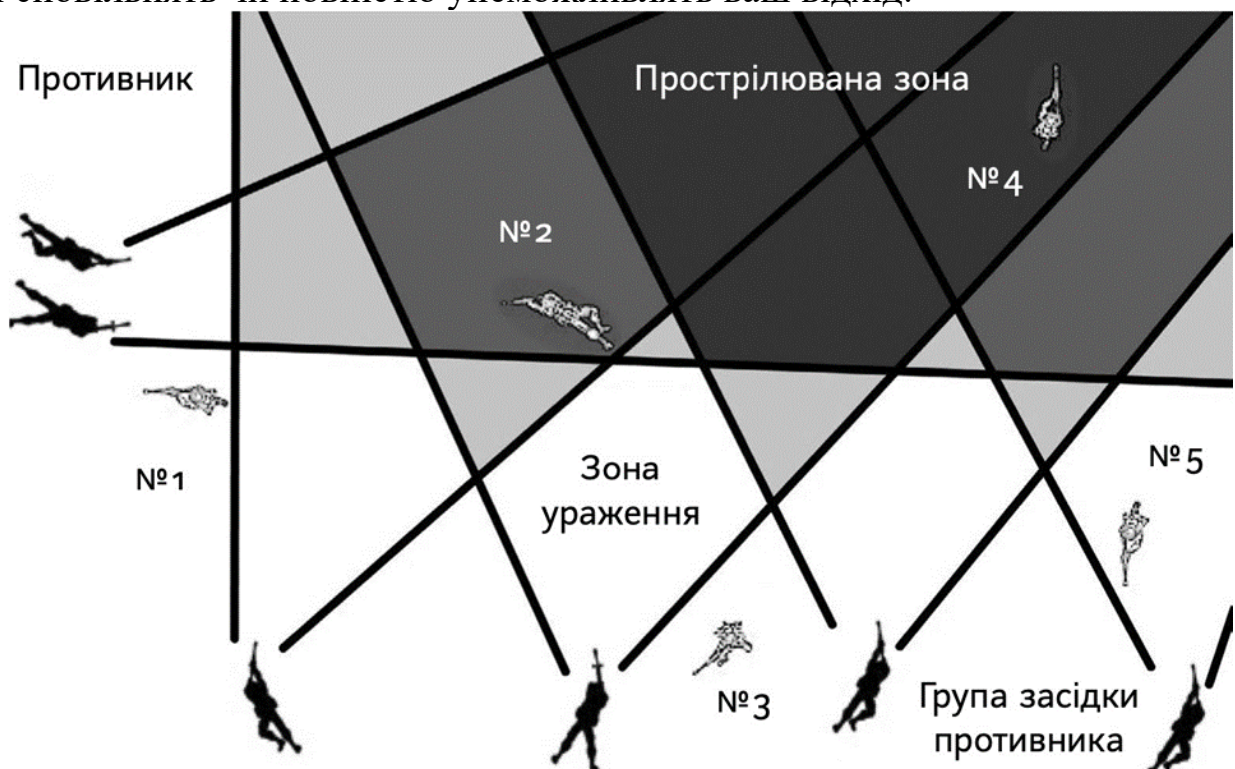
З іншого боку, ваш загін рухається, а рухомі цілі важче уразити. Це може вас здивувати, але добре облаштована ближня засідка має близько 15 секунд для узгодження свого початкового вогневого залпу. Уразити за такий час багато рухомих бійців надзвичайно складно.

Якщо кожен з бійців у засідці має призначені йому сектори вогню, то що він робитиме, якщо його ціль вийде із сектора? Є такі варіанти:

1. Продовжити ведення вогню по цілях всередині його сектора і не звертати уваги на цілі в сусідніх секторах.
2. Припинити вогонь, якщо в його секторі немає цілей.
3. Продовжити обстріл цілі після того, як вона вийшла з його сектору вогню.

Жоден із цих варіантів не є вдалим, але найчастіше обирають третій, що насправді створює значні проблеми для тих бійців, які встановили засідку!

Річ у тім, що, якщо команда засідки продовжує вогонь по вас після того, як ви увірвалися у ворожу лінію, то вона починає влучати у власних бійців. Це негативно впливає на моральний дух і результативність бійців противника. Якщо ж вони не ведуть вогонь по вас, ви можете спокійно вести вогонь по них. З іншого боку, якщо ви втікатимете від засідки, вам стрілятимуть у спину. Щойно ви покинете зону ураження, то потрапите в прострілювану зону, яка до певної міри є навіть небезпечнішою. Крім того, добре спланована засідка спиратиметься на використання штучних або природних перешкод, які сповільнять чи повністю унеможливлять ваш відхід.

Найкращий варіант виходу з ближньої засідки — атака через позицію противника!

Усе ваше єство протестуватиме проти таких дій і вимагатиме розвернутися й тікати. Ось тому тренувати реакції потрібно до автоматизму.

Неправильно! Боець No 2 заліг у зоні ураження — його буде придушено вогнем.

Неправильно! Боець No 4 втікає в небезпечну «прострілювану зону».

Правильно! Бійці No 1, 3 і 5 агресивно маневрують, щоб вийти із зони ураження.

Порядок виконання

1. Щойно якийсь із бійців переконався, що загін потрапив у зону ураження засідки, він подає сигнал «Ближня засідка — ліворуч!» (або праворуч чи прямо, залежно від ситуації). Досить часто це розуміння приходить вже після того, як було зроблено перший постріл, але це не має значення. Процедура залишається тією самою.

2. Кожен боець загону повинен почати рух в оголошеному напрямку або в напрямку найближчого джерела шуму, якщо не почув сигналу. Це треба робити не вагаючись. Не ставити питань. Не залягати. Не пробувати закидати противника гранатами. Якщо ви робитимете щось із цього, то відірветесь від своїх, будете ізольовані в зоні ураження і скоро вас уб'ють.

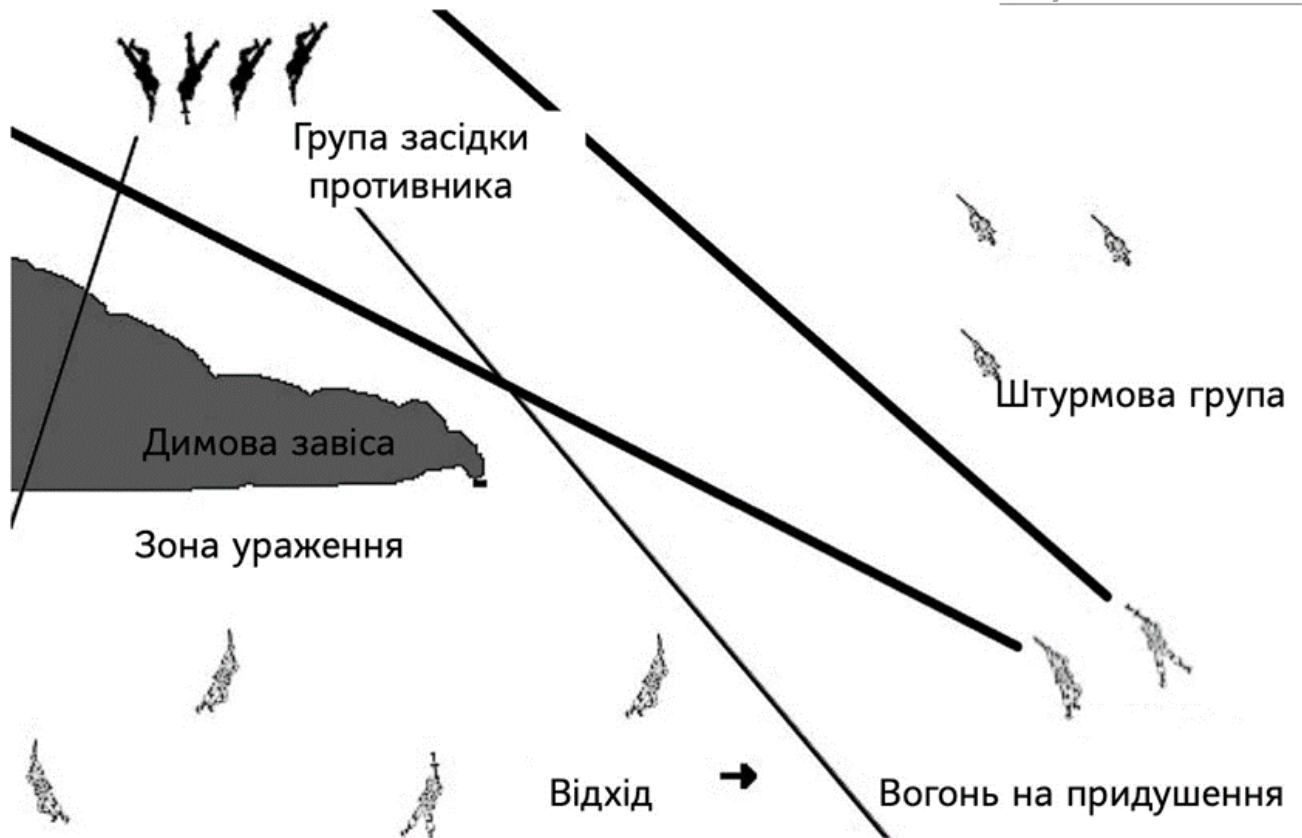
3. Вийшовши на позицію противника, всі бійці ведуть вогонь праворуч і ліворуч, щоб завдати противнику втрат і зруйнувати його бойовий порядок. У ворога є вибір — відступити або бути ліквідованим.

4. Тільки тепер можна почати шукати укриття і комунікувати з бійцями вашого загону. Ті з ваших бійців, хто не потрапив у зону ураження, мають обійти засідку з флангів.

Найважливіше – вивести людей із зони ураження, а також зруйнувати позицію противника. Засідка — вкрай мінливе «середовище». Лише ваша надзвичайна рішучість і жорсткість дадуть змогу розбити ворога і врятувати вашу команду. Опинитися в зоні ураження — погана ситуація, ви напевне понесете втрат. Але це не значить, що ви не можете вижити й перемогти. Ви маєте використати слабкі місця ворога в засідці проти нього самого. Реагувати треба жорстко й миттєво.

ДАЛЬНЯ ЗАСІДКА

Дальню засідку можна описати як несподівану атаку із замаскованої позиції проти рухомого або тимчасово знерухоженого противника на відстані, занадто великій для того, щоб проводити пряму атаку (понад 35 метрів). Фізичну атаку в таких випадках не здійснюють. Наприклад, снайперський обстріл ведуть на дистанції, суттєво більшій за 35 метрів.

Потрапивши в дальню засідку, бійці мають негайно шукати укриття. Кожен солдат має вміти визначати різницю між дальньою і ближньою засідками. Зона ураження дальньої засідки — дуже небезпечне місце, навіть якщо в ній ви й не ризикуєте бути придушеним негайно, як це відбувається у ближній засідці. Добре відпрацьовані стандартні процедури визначатимуть те, чи виживе загін, який потрапив у дальню засідку.

Рух і маневри

Дальню засідку проводять на великій відстані з метою:

- дозволити малому підрозділові атакувати більший;
- уникнути ризику виявлення, який неодмінно є в ближній засідці;
- мати можливість відійти, якщо атаковані переходять у контрнатуп. Це значить, що загін, який потрапив у дальню засідку, може бути численнішим за противника, може опинитися в зоні ураження лише частково або матиме досить часу для реагування.

Найкращий шлях для виходу з дальньої засідки — це той шлях, яким ви зайшли! Якщо ви обдумаєте всі варіанти, то такий метод виходу із засідки виглядатиме найпрактичнішим. Так ви зменшите кількість втрат, завданих вашому загону.

Порядок виконання

Противника, який організовує дальню засідку, практично ніколи не можна виявити візуально. На жаль, першою ознакою того, що ви потрапили в дальню засідку, буде від критий по вас вогонь.

1. Почувши перший постріл, усі члени загону повинні залягти і визначити місцезнаходження противника.
2. Кожен боєць має передати командирові інформацію про позицію противника і приблизну дистанцію до нього, використовуючи «метод годинника» (наприклад: «Засідка! Ворог на 3-тю [годину], 100 метрів!»).
3. Загін відкриває вогонь по супротивнику, щоб прикрити відхід бійців із зони ураження. В ідеалі це можна робити, використовуючи яр або інші елементи ландшафту чи створивши димову завісу. Часто бійці просто вибігають із зони ураження.
4. Тоді командир приймає рішення про подальші дії: атакувати ворога в засідці чи просто обійти небезпечну зону.

Підсумки

На практиці необхідний мінімум — шість відпрацьованих маневрів. Головні питання під час вибору конкретного підходу:

1. Чи увійшов загін в зону ураження (або під обстріл)? 2. Як близько перебуває противник? (Особливу увагу слід звернути на ландшафт.) Коли ми говоримо про ближню засідку, то зазвичай маємо на увазі дистанцію кидка ручної гранати — від 30 до 50 метрів. Але в лісі, наприклад, ця дистанція — це вже відстань *дальньої* засідки. У пустелі ж чи відкритому полі 75 метрів — це й досі ближня засідка, зважаючи на можливість подолати цю відстань порівняно швидко.

Треба розуміти: якщо ви опинилися в зоні ураження і здатні атакувати лінію противника, то вам варто негайно це зробити. Якщо швидко дістатися лінії оборони противника неможливо, то спроба зробити це може призвести до знищення вашої команди.

Приблизно в половині випадків передовий бачить, чує чи в інший спосіб виявляє присутність противника ще до того, як загін увійде в зону ураження. Тоді передовий повинен негайно дати знати командирові загону про можливість засідки.

Командир швидко оцінює ситуацію і робить вибір серед тих прийомів, які відпрацьовував загін, після чого передає бійцям сигнал голосом або жестами. Загін може, зокрема, просто відступити або атакувати позицію противника.

Припущення, що бійці самі оцінять ситуацію й діятимуть як один, — небезпечна нісенітниця. Тільки найдосвідченіші бійці можуть одразу розпізнати небезпечну ситуацію і реагувати повністю інстинктивно, тому регулярні тренування реакції на атаку є *абсолютно необхідними*.

Вихід із зони ураження є головним пріоритетом. У випадку ближньої засідки ви мусите рухатися крізь *позицію противника*. Майте на увазі, що добре організована група розміром з відділення вестиме вогонь по зоні ураження, поки не спустошить пару магазинів, — 15 секунд. Якщо ви заляжете в зоні ураження, кинувши навсібіч

ручні гранати, а потім будете очікувати, поки ці гранати вибухнуть... то саме так ви ці 15 секунд і втратите. Вас ізолюють від товаришів; ви не зможете їх побачити чи комунікувати з ними.

Ви не зможете перехопити ініціативу, адже доведеться вже робити це одноосібно. І якщо навіть вас не уразили вогнем протягом 15 секунд, вгадайте, що станеться потім. Почнеться робота штурмової команди. У тих, хто зупинився, заліг і очікує на розвиток ситуації, немає шансів вижити. Ви мусите пройти крізь позицію противника.

Цілі противника в дальній засідці будуть прямо протилежними. Він намагатиметься утримати максимальну від вас дистанцію, імовірно, тому, що має меншу чисельність. Тож, по-перше, займіть укриття. По-друге, визначте позицію ворога. По-третє, повідомте всіх бійців загону про подальші дії. Якщо ваш загін маневрує швидко й рішуче, ви зможете почати переслідування противника, коли він почне відступати. Але координувати дії бійців треба впевнено і швидко.

Ви можете мінімізувати свої втрати, застосовуючи добре відпрацьовані стандартні процедури. Тренування зменшать час реакції вашої команди — як під час виходу із зони ураження, так і в процесі маневрування проти бійців противника. Немає рішення, однаково придатного для різних ситуацій. Треба мати набір практик і відпрацьовувати їх постійно!

Порядок виконання

Перед виходом у лінію бойового зіткнення (ЛБЗ) командир загону повинен мати дані про особливості її ландшафту, місцезнаходження дружніх підрозділів, а також про активність противника. Потрібно провести розвідку місцевості — якщо не командиром загону, то принаймні командиром одного з підрозділів (узгодивши час її початку з командиром загону), який має досвід, щоб нанести результати розвідки на карту.

Командир загону виводить бійців у пункт збору (ПЗ) на належну відстань від призначеної позиції ПЛО. Після того як буде організовано ПЗ, командир проведе розвідку ЛБЗ і ПЛО. Командир має залишити план дій у надзвичайних ситуаціях своєму заступникові перед тим, як вийти в дозор.

Командир загону рухається до ЛБЗ як мінімум з вартою. Варту розміщують спостерігати за територією на призначеному місці ПЛО. Це дозволяє командирові пересуватися місцевістю більш вільно, щоб визначити, як найкраще розташувати лінію оборони. Командир також може наказати визначити всі можливі шляхи атаки противника, тож дозорові доведеться пройти всю ЛБЗ. Ці дані можуть мати вирішальне значення для облаштування лінії.

Щойно командир загону визначився з розташуванням ПЛО і зробив письмові нотатки, він залишає варті план дій у надзвичайних ситуаціях і наказує їй спостерігати за ЛБЗ. Командир повертається до ПЗ.

У ПЗ решту загону розподілено на лінії оборони *лівого і правого флангу*, іноді формують і додаткову лінію оборони *центру позиції*. У ПЗ командир має поінформувати бійців про зміни до початкового плану, якщо такі є. Щойно всі зрозуміють ці зміни, командир очолить загін і зв'яжеться з вартою на ПЛО. Порядок руху залежить від СОП, але якщо буде утворено середню лінію оборони, вона, зазвичай, слідує одразу за командиром загону. Групи оборони лівого і правого флангів ідуть за ними.

З'єднавшись із вартою і переконавшись, що загрози від противника немає, командир розміщує групу оборони центру першою, після чого позиції займуть групи оборони флангів. Для кожної групи командир визначить позиції важкої зброї і сектори її вогню. Зрештою командир загону призначить місце розташування командного пункту — десь у напрямку центру всього загону. Він також має визначити другу лінію оборони, з якої можна буде обороняти ту саму зону. Дані про розташування цих об'єктів необхідно донести до всіх членів загону. Нарешті, командир має координувати свою роботу з лівою і правою фланговими групами, щоб запобігти розривам контакту. Дані про розташування ПЛО потрібно повідомити підрозділам підтримки — меди-кам, військовому обозу та артилерії — і узгодити з ними.

У цей момент командири менших підрозділів беруть під контроль своїх бійців. Вони розподіляють бойові позиції і сектори ведення вогню, забезпечуючи перекриття зон вогню з позиціями ліворуч і праворуч. Для цього командир підрозділу креслить схему ділянки оборони, де позначає власну позицію і позицію кожного бійця, використовуючи W-подібний формат, який забезпечує суцільну зону перехресного вогню.

За цією схемою вогневі позиції розраховано на двох бійців і розміщено так близько, щоб зробити можливою взаємну підтримку вогнем «безпосередньо перед фронтом позиції». Звичайно, поняття «безпосередньо перед фронтом позиції» відрізнятиметься фактичною відстанню залежно від різних типів місцевості. Але, як мінімум, вогонь має прикривати інженерні загородження — міни, колючий дріт — перед бойовими позиціями. Ці перешкоди розміщено поза межами дальності дії ручних гранат (на відстані понад 40 метрів). Їх має бути добре видно з позиції, що дозволить бійцям прикривати їх вогнем.

Перед ПЛО треба розмістити достатню кількість пунктів спостереження та прослуховування (ПС/ПП). Протягом усього часу, поки йде облаштування інженерних перешкод і бойових позицій, у цих пунктах мають бути бійці.

Коли ПС/ПП встановлено, треба налагодити зв'язок між ключовими позиціями. Зазвичай використовують польові телефони і наземні лінії зв'язку (дроти). Телефони безпечніші, ніж радіопристрої, з точки зору перехоплення і не мають обмежень за кількістю й місткістю частотних каналів. І хоча вони поступаються

радіостанціям за дальністю зв'язку, їхня дальність лінії, як правило, не менша за один кілометр, що цілком прийнятно для оборонної позиції.

У міру облаштування ПЛО командир загону збирає схеми ділянок оборони у командирів підрозділів, щоб скласти власний загальний план ПЛО. Цей план включатиме всі перешкоди, зокрема мінні поля та ПС/ПП.

ПРІОРИТЕТИ ВЕДЕННЯ ДІЙ НА ПЛО

Передову лінію оборони (ПЛО) треба постійно вдосконалювати. Коли всі вогневі позиції вирито й оснащено відпо- відним перекриттям, треба прокласти траншеї постачання і зв'язку від командного пункту (КП) до ключових позицій. З часом система таких траншей з'єднає всі позиції. Для роз- витку ПЛО не менш важливо постійно контролювати лінію бойового зіткнення (ЛБЗ). Певною мірою цього можна до- сягти з меж ПЛО і її пунктів спостереження та прослуховування (ПС/ПП), але, найімовірніше, в нейтральній зоні доведеться виставляти пости і дозори.

Далі подаємо короткий список дій, яких треба вжити (ми вже говорили про них):

1. *Безпека завжди на першому місці!* Командир доручає варті й бійцям у ПС/ПП забезпечувати безпеку під час облаштування ПЛО.
2. *Визначте ключові позиції.* Встановлювати позиції кулеметів і мінометів командир має особисто.
3. *Встановіть і обладнайте запасну лінію оборони.* Ко- мандир має призначити додаткову лінію оборони, яка здатна захищати ту саму ділянку ЛБЗ. Про цю лінію має знати кожен боєць.
4. *Встановіть і перевірте зв'язок.* Щойно керівники мен- ших підрозділів починають виконання своїх завдань, треба обладнати лінії зв'язку від КП до всіх ключових позицій, зокрема й до позицій керівників підрозділів.
5. *Визначте сектори вогню.* Командири підрозділів мають призначити сектори обстрілу кожному бійцю і переконатися, що всі вони перекриваються. Необхідно склас- ти загальний план вогню, який має містити всі вогневі позиції, інженерні перешкоди, встановлені міни, ПС/ ПП і укриття від вогню перед лінією підрозділу.
6. *Встановіть зв'язок із сусідами ліворуч і праворуч.* Ко- мандир загону має встановити зв'язок із дружніми підрозділами, які перебувають справа і зліва. Крім того, треба налагодити комунікацію і з допоміжними підрозділами, які стоять у тилу.
7. *Окопайтеся.* Вогневі позиції треба обладнати, а інже- нерні перешкоди — встановити. Це, власне, суть завдання з облаштування ПЛО.
8. *Сніть і їжте.* Ваш підрозділ проведе тут певний час. Необхідно розробити графік відпочинку і приймання їжі, не забуваючи про графік зміни варті, щоб можна було підтримувати мінімальний рівень безпеки. Майте на увазі, що часом усі бійці повинні бути на своїх позиціях, скажімо, рано-вранці й увечері.

Пересування в колоні та дії при потраплянні в засідку

Під час побудови колони найбільш надійну бойову техніку й особовий склад слід виділяти в **головну** й **тилову охорону**. **Бічні дозори** через неможливість їх достатньо швидкого руху сильно пересіченою місцевістю виділяються епізодично для перевірки небезпечних ділянок: **діють вони, як правило, у пішому порядку під прикриттям бойових машин**. Для командування охороною повинні призначатися найбільш грамотні й ініціативні офіцери та сержанти, оскільки від того, як вони будуть виконувати покладені на них обов'язки, залежить безпека руху колони. Вони повинні вчасно виявити засідку й доповісти про неї командирові колони, а якщо місцевість дозволяє – здійснити протизасідковий маневр.

Якщо колона змішана, то, крім навідників і баштових кулеметників, спостереження повинні вести водії й пасажери вантажних і допоміжних автомобілів. необхідно максимально радіофікувати колону, роздавши у вантажні автомобілі переносні засоби зв'язку. Якщо такої можливості немає, треба розробити систему простих і зрозумілих сигналів, які можна передавати по колоні. Для цього необхідно на кожній машині організувати спостереження за машинами, які йдуть спереду й позаду.

Командир повинен добре вивчити маршрут руху та прокласти його по найбільш безпечних районах. Головне правило – при висуванні бойової техніки до місця проведення операції необхідно уникати торованих доріг через високу ймовірність їхнього мінування.

Намітивши найнебезпечніші ділянки, ще до початку руху слід продумати, як їх долати. Наприклад, бойова охорона може, наблизившись до ймовірних місць засідок, обстріляти їх і тим самим спровокувати противника на вогонь у відповідь. Якщо є потреба руху одним і тим самим маршрутом протягом тривалого часу, то місця ймовірних засідок бажано замінювати.

Портативна радіостанція завжди повинна бути під рукою, як автомат і рюкзак з боєприпасами. Кожний абонент у мережі колони повинен чітко засвоїти, що з початком бою він зобов'язаний постійно бути на прийомі, але не виходити в ефір без потреби. Частота повинна бути вільною для можливості здійснювати управління колоною під час бою командиром. Слід користуватися засекреченою апаратурою зв'язку, кодовими фразами й сигналами.

Командирові підрозділу, який потрапив у засідку, необхідно без зволікання зв'язатися зі старшим начальником і доповісти про ситуацію, що склалася. Якщо місцевість дозволяє – вивести головні сили з-під удару. У випадку ушкодження

передньої й задньої машини намагатися за допомогою бмп чи танка зіштовхнути їх убік і звільнити шлях колоні. Зупинена колона – відмінна мішень.

Якщо основний вогонь ведеться по голові колони, то хвіст слід відтягати назад – і діяти навпаки, якщо під обстріл потрапив хвіст колони. Якщо найбільш інтенсивний вогонь ведеться по центру колони – доцільно розвести головні й замикаючі машини в різні сторони.

Щоб спростити управління колоною в бою, слід ще до початку руху розділити її на три частини й призначити старших, які й будуть ними керувати. Наприклад: «Передова частина колони – з 1-ої по 10-у машини. Старший – капітан Іван Миколайчук, перебуває на 5-ій машині».

Старшим слід чітко визначити порядок їх дій при потраплянні в засідку. У цьому випадку, навіть при загибелі командира, вони будуть здатні відновити локальне управління своїми частинами колони й виконати завдання.

Важливо, також, **вчасно віддати команду особовому складу спішитися і, розосередивши його, організувати систему вогню, яка або позбавить супротивника здатності маневрувати, або обмежить його можливості.**

Це стосується як сил охорони, так і тих, хто потрапив у зону найбільш інтенсивного вогню й тимчасово маневрувати не може.

На першому етапі бою, коли вогонь засідки найбільш сильний, розумніше укритися, роззирнутися й організувати розвідку цілей.

З перших хвилин бою слід установити твердий контроль над витратою боєприпасів. Кожний борець повинен знати, що стріляти він може тільки по виявленому противнику.

Скоро вогонь почне стихати, і противник постарается відійти. Саме в цей момент він і є найбільш уразливим! А маючи втрати, противник і зовсім втрачає мобільність, з убитими й пораненими на руках далеко не підеш.

Одночасно із цими діями організувати винесення убитих і поранених, а також евакуацію ушкодженої техніки. Дуже бажаною є постановка димової завіси. на бронетехніці є система відстрілу димових гранат, її ж можна встановити й на автомобілі. Дим від палаючих покришок – погане укриття.

Бійці які відповідальні за створення димової завіси у колоні призначаються заздалегідь, і тримають дими (димові гранати) готовими до застосування, в руках, а не в рюкзаку!

Дими – як турнікети, мають бути у кожного, і не один, а багато!

Далі, доки бойова охорона веде бій, **колона** відтягується назад (500-1000 м), **займає кругову оборону, відправляє дозори в сторони, і починає виконувати функції резерву, місця евакуації поранених, пункту боєпостачання тощо.**

Необдуману спробу прориву крізь засідку, скоріш за все, завершиться важкими втратами у колоні.

Взято з книги **Тактика легкої піхоти для малих підрозділів**
Крістофер Ларсен

[<http://ukr-merezha.com/dovs/10-taktyka-lehkoyi-pikhoty-dlya-malykh-pidrozdiliv.html>]

Тренуйтеся!

Тренуйтеся, тренуйтеся, тренуйтеся! Ніхто не формулює дурних планів навмисне. (Саме так є в арміях країн НАТО). Тільки тренування дозволить зрозуміти, що саме не так із тим «цілком нормальним» планом, який ви уклали.

Не менш важливим є той факт, що тренування дасть змогу бійцям зрозуміти загальний задум і те, як саме їхні дії вписуються в загальні маневри. Дуже часто доводиться чути «Я ніколи так не зробив би в реальному бою» від бійців, які щось зробили не так під час тренувань.

Зрозумійте: під час бою ви будете діяти так само, як і під час тренувань. Інакше не може бути. У бою мозок не здатен працювати нормально, а м'язи пам'ятають те, чого ви навчилися під час тренувань. Тому, якщо ви не плануєте стояти в повний зріст, палити чи кричати щось під час бою — не робіть цього й під час тренувань.

Контролюйте процес

Це ще один етап роботи, який є актуальним повсякчас. Найкращий план зазнає фіаско, якщо його виконання не контролює компетентний лідер. Перевірка військ перед боєм — це, ймовірно, найважливіший етап попереднього контролю.

Вірте чи ні, варто лише одному з ваших бійців забути теплу куртку перед виходом на завдання в холодний дощовий день, і місія закінчується практично відразу. Людина з гіпотермією потребує евакуації, що фактично ліквідує ваше маскування та елемент несподіванки. Ми питаємо бійців про очікувані погоду, освітлення й ландшафт для того, щоби правильно налаштувати їхнє мислення — змусити їх думати про спорядження, яке вони підготували, і те, наскільки воно відповідає умовам виконання бойового завдання. Кожен член команди, незалежно від звання та ролі, повинен розуміти, що якщо він стане небоєздатним і не зможе пересуватися, то перетвориться на зайвий вантаж для своїх товаришів. Огляд перед виходом дозволяє уникнути таких несподіванок.

I. Карта вогню. Ціленаведення

Взято із **АрміяINFORM**: <https://armyinform.com.ua/2019/10/21/yak-i-komu-korysni-v-bojovyh-umovah-kartky-vognyu/>

Отже, чим корисна картка?

Цей нескладний документ **значно полегшує й пришвидшує командирові управління вогнем**. Паперова схемка допомагає вмити і точно визначити, скорегувати необхідний приціл для враження противника, точніше здійснити цілевказівку й поставити вогневе завдання, зосередити або розосередити вогонь і перенести його з однієї цілі на іншу.

Тобто щойно вороженьки відкриють по підрозділу вогонь, почнуть маневрувати, підуть в атаку, як ви їх уже вкладаєте писком у землю чи відразу під неї. Ледве, приміром, противник зайняв нову позицію за якимось укриттям, як ви вже з лівого флангу його звідти вибили, а з правого та одночасно лівого доправили до пращурів. Окрім того, знаючи точні відстані до своїх і сусідських орієнтирів та основних цілей, ви легко скорегуєте вогонь й у взаємодії з побратимами подаруєте ворогу чимало летальних сюрпризів.

Слід знати, що картку вогню відділення складають тільки в обороні. Під час цього командир користується прийомами окомірної зйомки. За більш-менш тривалої оборони та наявності часу загальна послідовність роботи у процесі складання є такою:

— ставши обличчям до розташування противника і тримаючи перед собою аркуш паралельно до його переднього краю, орієнтуємося за сторонами горизонту й креслимо на краю паперу стрілку «північ — південь»;

— унизу аркуша позначаємо місце свого стояння;

— наносимо на картку обрані орієнтири. Першим слід наносити найпомітніший (найвіддаленіший) із них. Він буде основним, оскільки прокреслений напрямком на нього надалі можна використовувати для орієнтування під час позначення інших орієнтирів. А відстань до нього слугуватиме масштабом у нанесенні як другорядних орієнтирів, так і місцевих предметів і цілей;

— нумеруємо й підписуємо орієнтири, визначаємо дальність до них;

— наносимо положення противника на місцевості;

— позначаємо позицію відділення відносно до місцевих предметів;

— наносимо смугу вогню по глибині на дальність дійсного вогню (найбільш точного й густого для озброєння відділення, включаючи бойову машину). Позначаємо додатковий сектор обстрілу. Сектор обстрілу кулемета наносимо в межах смуги вогню, а додатковий сектор може виходити і за її межі;

— позначаємо основні й запасні вогневі позиції бойової машини піхоти (бронетранспортера), гранатометів і протитанкових керованих комплексів, основні та додаткові сектори обстрілу з кожної позиції (крім сектора обстрілу ручного протитанкового гранатомета);

— позначаємо позиції сусідів і межі їхніх смуг вогню на флангах відділення;

— позначаємо ділянки зосередженого вогню взводу та місця в них, куди стрілятиме відділення;

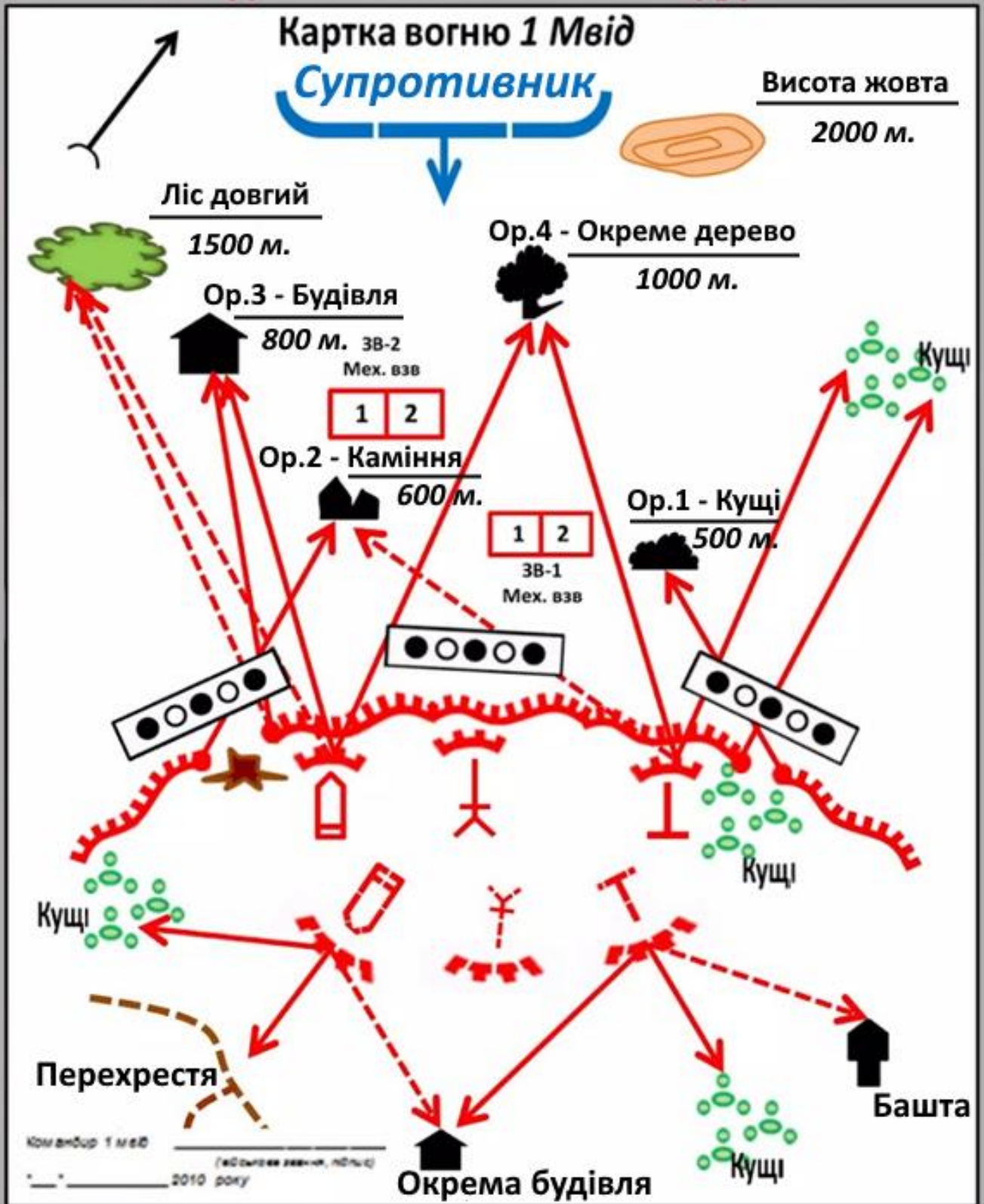
— наносимо загородження поблизу своїх позицій.

Після цього остаточно оформлюємо картку, поставивши підпис, дату і час складання.

Уже складену командиром картку вільно читатиме лише той, хто хоча б кілька разів самостійно виконував таку роботу. А додаткові якісні знання й уміння допоможуть бити ворога краще і без втрат.

Нижче наведені приклади складання картки вогню, натівський бланк для картки вогню, а також, приклади ціленаведення з використовуючи картку вогню:

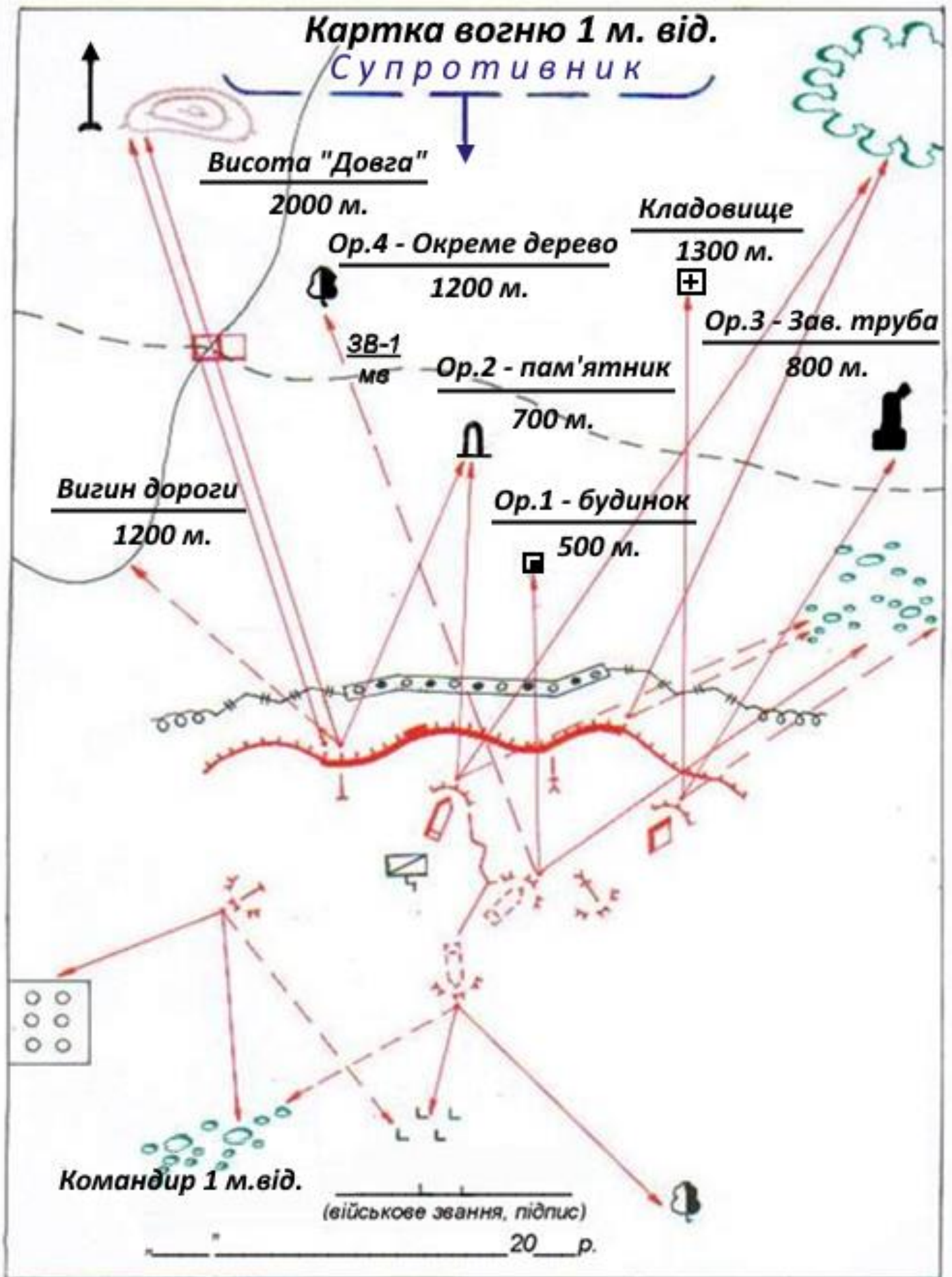
СКЛАДАННЯ КАРТКИ ВОГНЮ ВІДДІЛЕННЯ

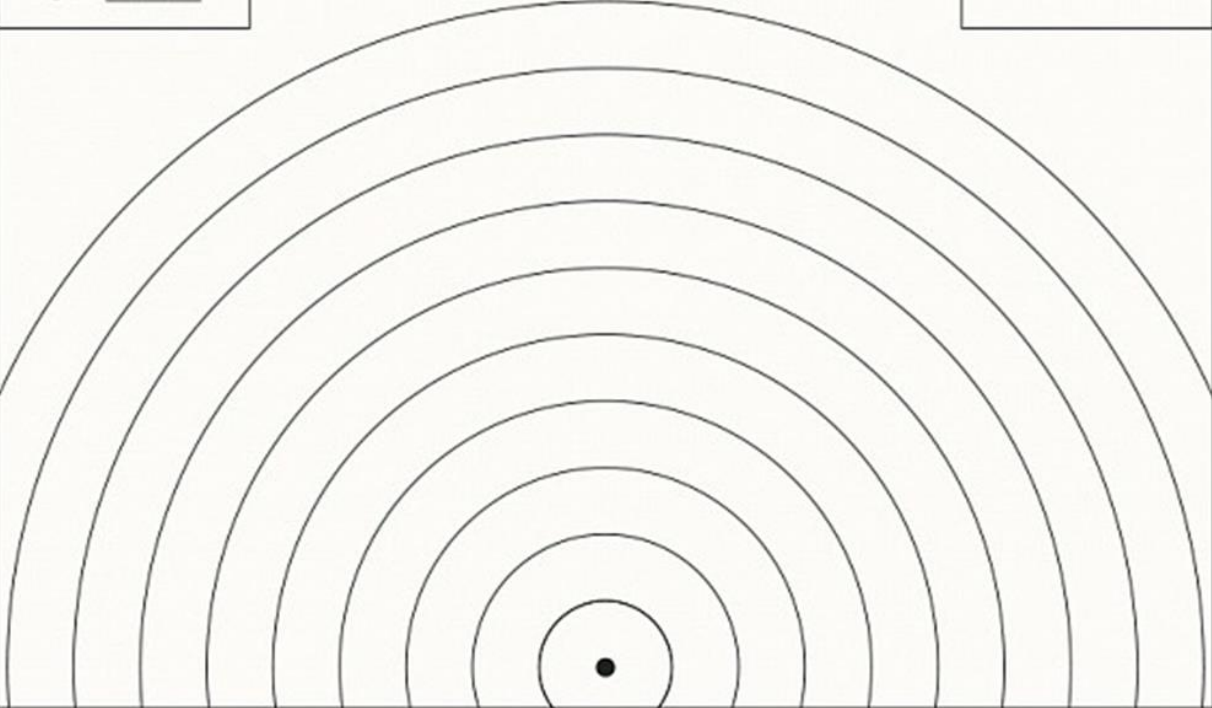
Інфографіку, що показує 12 послідовних кроків складання Карти вогню знайдете за посиланням - <http://ukr-merezha.com/dovs/14-poslidovnist-skladannya-karty-vohnyu.html>

СКЛАДАННЯ КАРТКИ ВОГНЮ ВІДДІЛЕННЯ

ВИЗНАЧИТИ	1	ОРІЄНТИРИ, ЇХ НОМЕРИ, НАЙМЕНУВАННЯ ТА ВІДСТАНІ ДО НИХ
	2	ПОЛОЖЕННЯ ПРОТИВНИКА (НАПРЯМОК), ЗВІДКИ ЙОГО ОЧІКУЮТЬ
	3	ПОЗИЦІЮ ВІДДІЛЕННЯ
	4	СМУГА ВОГНЮ ТА ДОДАТКОВИЙ СЕКТОР ОБСТРІЛУ
	5	ОСНОВНІ ТА ЗАПАСНІ ВОГНЕВІ ПОЗИЦІЇ БМП (БТР), КУЛЕМЕТІВ, ГРАНАТОМЕТІВ, ОСНОВНІ ТА ДОДАТКОВІ СЕКТОРИ ОБСТРІЛУ З КОЖНОЇ ПОЗИЦІЇ (КРІМ СЕКТОРА ОБСТРІЛУ З РПГ)
	6	ПОЗИЦІЇ СУСІДІВ ТА МЕЖІ ЇХ СМУГ ВОГНЮ НА ФЛАНГАХ ВІДДІЛЕННЯ
	7	ДІЛЯНКИ ЗОСЕРЕДЖЕНОГО ВОГНЮ ВЗВОДУ ТА МІСЦЯ В НИХ, ПО ЯКИМ ВЕСТИ ВОГОНЬ ВІДДІЛЕННЯ
	8	ЗАГОРОДЖЕННЯ, ЯКІ РОЗТАШОВАНІ ПОБЛИЗУ ПОЗИЦІЇ ВІДДІЛЕННЯ ТА ПРИКРИВАЮТЬСЯ ВОГНЕМ

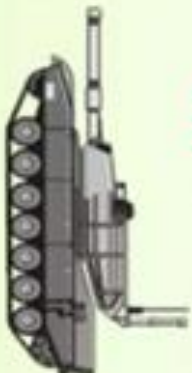

КАРТКА ВОГНЮ (STANDART RANGE CARD)

ВІД. _____ ВЗВОД _____ РОТА _____	МОЖЕ БУТИ ВИКОРИСТАНА ДЛЯ ВСІХ ВИДІВ ЗБРОЇ, ЩО СТРІЛЯЄ ПРЯМОЮ НАВОДКОЮ	МАГНІТНА ПІВНІЧ			
					
ІНФОРМАЦІЙНА СЕКЦІЯ					
ІДЕНТИФІКАЦІЯ ПОЗИЦІЇ		ДАТА / ЧАС			
ЗБРОЯ		КОЖНЕ КОЛО ДОРІВНЮЄ (МЕТРІВ): _____			
№	НАПРЯМОК	КУТ ПІДНЕСЕННЯ	ВІДСТАНЬ	БОСП.	ОПИС
ДЛЯ НОТАТКІВ:					

СПОСОБИ ЦІЛЕВКАЗАННЯ

ВІД ОРІЄНТИРІВ

Орієнтир 3
Будинок
800 м.

Орієнтир 2
Каміння
600 м.

Орієнтир 1
Кущі
500 м.

Навіднику-оператору!
Орієнтир 3,
Ліворуч 0 - 10, Танкі!

СПОСОБИ ЦІЛЕВКАЗАННЯ

ВІД МІСЦЕВИХ ПРЕДМЕТІВ

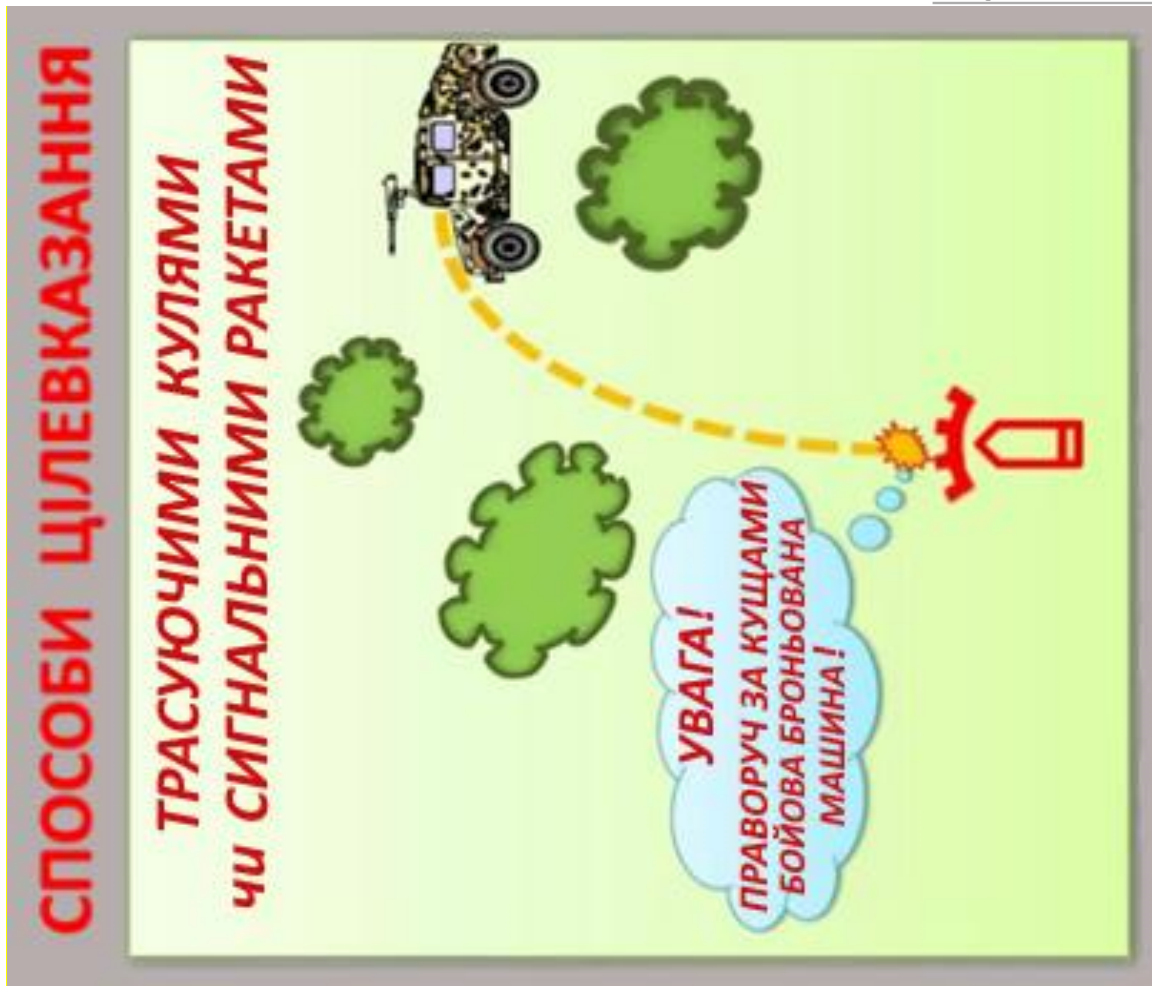
Висота жовта
2500 м.

Ліс довгий
1500 м.

ВИСОТА «ЖОВТА»,
ЛІВОРУЧ 0-10,
ГРУПА ПІХОТИ

**ВИБІР ВИДУ ЗБРОЇ ТА БОЄПРИПАСІВ, ВИДУ ТА СПОСОБУ
ВЕДЕННЯ ВОГНЮ ДЛЯ НАДІЙНОГО УРАЖЕННЯ ЦІЛІ**

**ВИБІР ВИДУ ЗБРОЇ ТА БОЄПРИПАСІВ ДЛЯ НАДІЙНОГО УРАЖЕННЯ
ЦІЛІ ВИЗНАЧАЄТЬСЯ ХАРАКТЕРОМ ЦІЛІ ТА ДАЛЬНІСТЮ ДО НЕЇ**

	до 500 м	
	до 600 м	
	до 800 метрів	
	до 1000 метрів	
	до 300 м	
кулемет ПКТ	до 1000 метрів	
30-мм БТ	до 1500 метрів	
30-мм ОФЗ	до 4000 метрів	
ПТРК	до 4000 метрів	

**КОМАНДИРИ ПІДРОЗДІЛІВ ПОВИННІ ДОБРЕ ЗНАТИ ВОГНЕВІ МОЖЛИВОСТІ
ВЛАСНИХ, ДОДАНИХ ТА ПІДТРИМУЮЧИХ ВОГНЕВИХ ЗАСОБІВ**

Ї. Надання допомоги під вогнем. Протокол/алгоритм MARCH

[<https://www.timeforrescue.com.ua/допомога-під-вогнем/>]

Надання допомоги під вогнем (Care Under Fire) – це перша допомога, яку надає, як правило, боєць-рятувальник на місці поранення бійця під ворожим вогнем. Доступне медичне приладдя обмежується тим, що має при собі та особа, що надає першу допомогу, або поранений (індивідуальна аптечка бійця або сумка бійця-рятувальника).

Головною особливістю надання допомоги під вогнем є те, що і поранений і особа, що надає першу допомогу/боєць-рятувальник, знаходяться під ворожим вогнем.

Правильні дії та пріоритети до та під час надання допомоги під вогнем

Виконання місії не припиняється тільки через те, що є поранений. У більшості ситуацій, коли є поранені на полі бою, вимагається швидке прийняття медичних і тактичних рішень. На полі бою не існує «перерв» у зв'язку з пораненням бійця. Надання комплексної медичної допомоги, іноді, може бути поганим тактичним рішенням;

ПРАВИЛЬНІ (медичні) дії у НЕПІДХОДЯЩІЙ момент, під час бою, можуть призвести до вашої смерті та загибелі побратимів або до невиконання бойового завдання.

Намагайтеся уникати поранень! Оцінюйте ситуацію та ризики. Перш за все подавіть ворожий вогонь та забезпечте вогневу перевагу.

Говоріть до пораненого бійця та інструкуйте його вести вогонь у відповідь, переміститися в укриття, самостійно надати собі допомогу. В той же час, продумайте план своїх дій, перш ніж пересуватися до пораненого під вогнем.

Пам'ятайте про необхідність вести вогонь у відповідь та переміщення в укриття.

Найкращі ліки на полі бою – це вогнева перевага!

Надання само- та взаємодопомоги у зоні під вогнем

Перебуваючи під ворожим вогнем, у вас буде обмаль часу на допомогу пораненому. Подавлення ворожого вогню та забезпечення вогневої переваги повинно бути вашим пріоритетом задля мінімізації ризику ураження інших бійців та додаткового ураження пораненого протягом виконання бойового завдання.

Ситуація на полі бою може вказувати бійцям на необхідність ведення вогню у відповідь, а не на його припинення для надання допомоги пораненим (вести вогонь у відповідь повинні і поранені бійці, якщо вони здатні вести бій).

Поранені бійці, які знаходяться у зоні ураження вогню ворога, повинні бути проінструктовані продовжувати вести вогонь у відповідь та якомога швидше переміститися у найближче укриття та надати собі допомогу самостійно, за можливості. Особа, що надає першу допомогу/боєць-рятувальник повинен проінструктувати пораненого вести вогонь у відповідь, надати собі допомогу самостійно (накласти джгут), повернутися у бій та переміститися в укриття (за можливості), якщо поранений знаходиться у свідомості та здатний на це.

Якщо поранений знаходиться у свідомості, але не здатен пересуватися, то для надання допомоги пораненому необхідно розробити план по його рятуванню та виконати цей план, якщо це можливо з урахуванням тактичних обставин на полі бою.

Не наражайте двох осіб на небезпеку, якщо цього можна уникнути.

Увага! *Якщо поранений не може надати собі допомогу самостійно або переміститися в укриття – продумайте та виконайте план переміщення до пораненого.*

Накладіть джгут «високо й туго» якомога швидше для зупинки кровотечі (в ідеалі, протягом 60 секунд), та перемістіть пораненого в укриття. Поранений може вмерти від втрати крові всього за 3 (три) хвилини. Що швидше ви накладете джгут, то менша ймовірність настання шоку та більші шанси на виживання пораненого.

Достовірно визначте, чи загрожує кровотеча з рани пораненого бійця його життю!

На етапі надання допомоги під ворожим вогнем це зробити може бути складно, більш точно підтвердити це можна буде тільки на етапі надання допомоги в тактичних умовах, коли можна оголити місце ураження та оцінити рану. Якщо ви підозрюєте у бійця кровотечу, що загрожує життю – необхідно відразу надати відповідну допомогу!

На етапі надання допомоги під вогнем, єдине домедичне втручання, яке ви повинні виконати – це накласти джгут для зупинки кровотечі, що загрожує життю, вище рани на кінцівці.

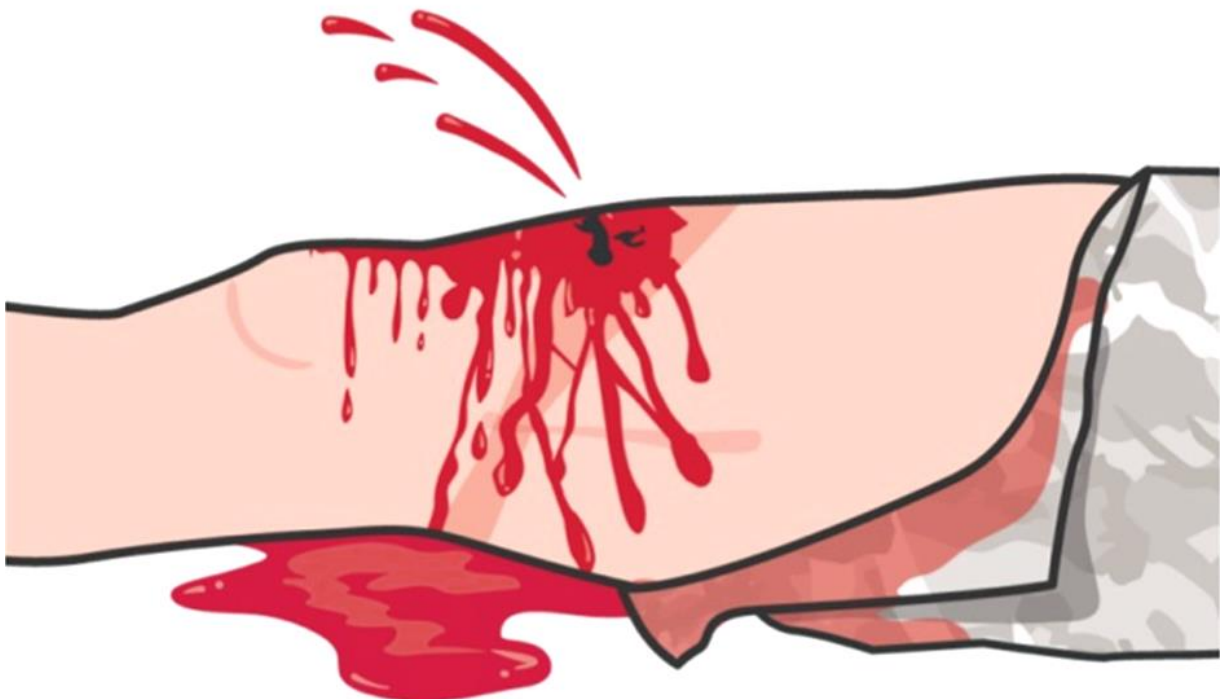
На етапі перебування під вогнем ворога, допомогу щодо інших ран (у таких ділянках, як шия, пахви, пахвина або живіт) надавати **заборонено**. Проінструкуйте пораненого воїна натиснути на рану як засіб самопомоги, якщо він на це здатний.

**Для того щоб визначити чи загрожує кровотеча життю
необхідно спиратись на такі ознаки:**

1. Пляма крові, що швидко збільшується на землі

2. Пульсуюча або інтенсивна з рани

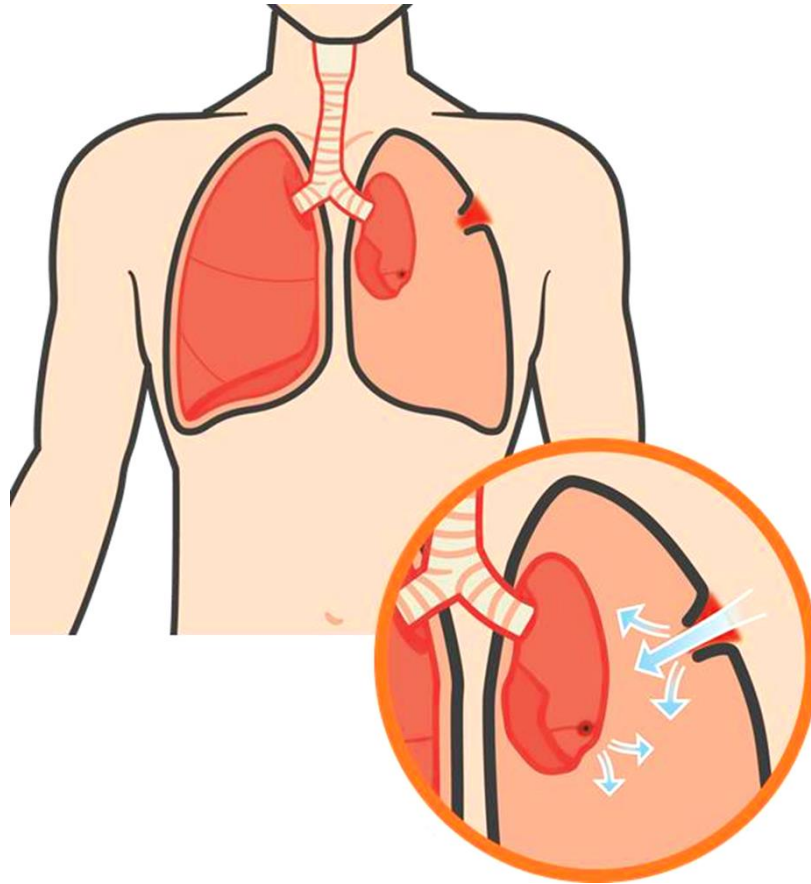
3. Одяг навколо рани значно просочений кров'ю

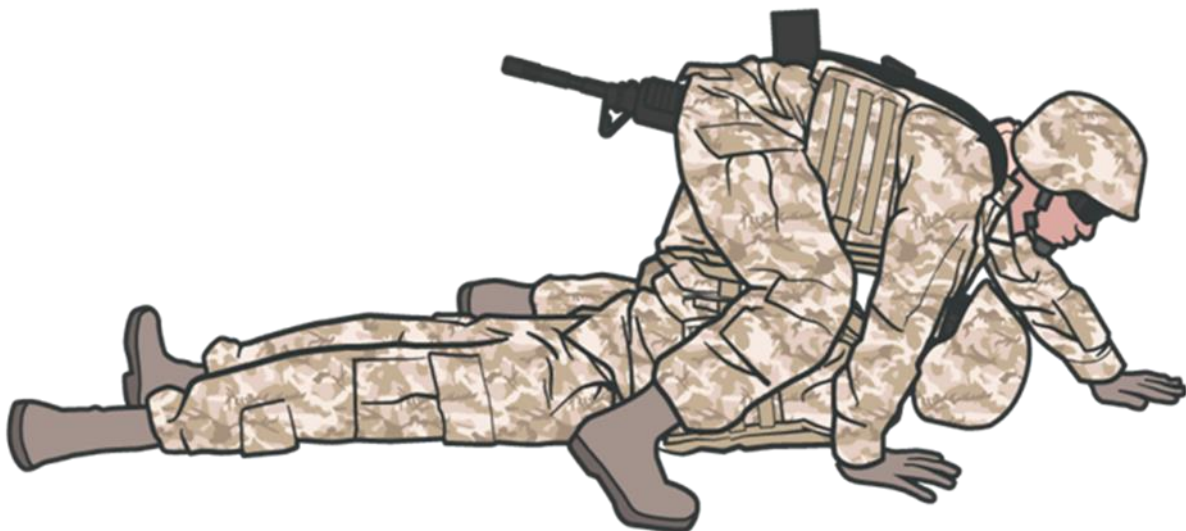
4. Травматична ампутація руки або ноги

5. Бинти або тимчасові пов'язки, що накладені на рану, не ефективні та інтенсивно просочені кров'ю

Переміщення поранених у зоні під вогнем Комунікація

Запам'ятайте три ОСНОВНИХ правила з евакуації пораненого:

1. Якщо поранений може рухатись, він має переміститися в укриття самостійно, в цей час інші бійці будуть вести вогонь по супротивнику, щоб знищити або відволікати його.

2. Якщо поранений не може рухатись, не відповідає – допомога надається лише за умови, що вона не несе значної загрози життю тому, хто надає допомогу.
3. Якщо поранений в свідомості, але не може рухатися, має бути розроблений план допомоги, якщо це тактично доцільно.

План порятунку. Якщо ви маєте переміщувати пораненого під ефективним ворожим вогнем, слід врахувати наступне:

- Розміщення найближчого укриття.
- Як краще перемістити його в укриття.
- Ризик бути убитим чи пораненим для рятувальників.
- Вагу пораненого та вагу рятувальників.
- Дистанцію до укриття.

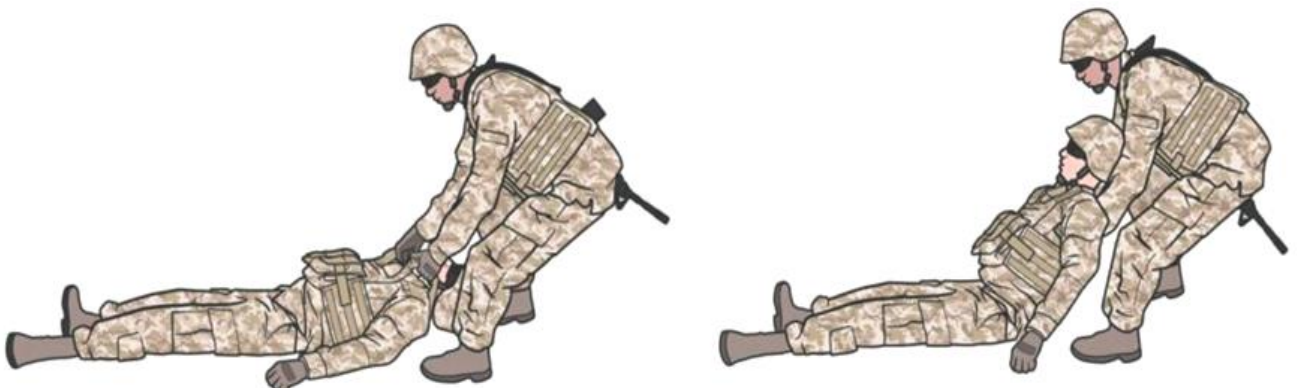
При переміщенні пораненого слід використовувати вогонь у відповідь та димову завісу!

Під час розроблення плану, важливу роль відіграє комунікація між бійцями в групі. Розподілення обов'язків дасть можливість ефективно перемістити пораненого. Перед висуненням необхідно визначити: яким чином висуватись, хто здійснює вогневе прикриття, хто використовуватиме дими та за якою командою, яким способом та куди переміщувати пораненого тощо.

Для переміщення пораненого можна використовувати різні техніки ефективного перетягування/перенесення. Їх існує велика кількість і всі вони мають свої переваги і недоліки. В теоретичній частині ми рахуємо що це питання розглядати недоцільно, адже воно потребує практики.

Але потрібно пам'ятати що використання того чи іншого метода буде залежати від різних факторів:

- рівня свідомості пораненого;
- рівня загрози ураження ворожими силами;
- поверхні землі ;
- розміщення найближчого укриття;
- вагу пораненого та рятувальників;
- дистанцію до укриття;
- тощо.

Допомога в зоні тактичних умов (Tactical Field Care)

<https://www.timeforrescue.com.ua/вступ-в-tccc/>

Надання допомоги в тактичних умовах (Tactical Field Care) – це допомога, що надається особою, яка надає першу допомогу / бійцем- рятувальником, після того, як особа, що надає допомогу та поранений вже не перебувають під прямою загрозою ураження ворожим вогнем. Це дає час та забезпечує відносну безпеку для застосування детальнішого підходу до огляду пораненого та надання йому допомоги.

Пам'ятайте, що хоча ви й перейшли на етап надання допомоги в тактичних умовах, це ще не значить, що небезпека, яку становлять ворожі сили, позаду. Тактична ситуація на полі бою може змінитися та повернутися до надання допомоги під вогнем у будь-який момент.

Бійці-рятувальники повинні забезпечувати безпеку та контролювати ситуацію на полі бою в той час, як вони оцінюють стан пораненого, надають йому допомогу та підготовлюють його до передачі медикам/групі евакуації, одночасно залишаючись готовими знову вступити в бій з ворогом та продовжити виконання бойового завдання в будь-який момент.

Керівні положення допомоги в зоні TFC:

- Встановіть периметр безпеки відповідно до стандартних операційних процедур вашого підрозділу.
- Проведіть сортування поранених (розподіліть поранених на групи відповідно до пріоритетності надання їм допомоги).
- Контролюйте зміни ситуації на полі бою. Відносно поранених із змінами у стані свідомості необхідно забезпечити їх роззброєння та безпечно зберігання їх засобів зв'язку, а важливі для бойового завдання речі пораненого необхідно перерозподілити між іншими бійцями підрозділу.

При визначенні пріоритетності надання допомоги у разі наявності декількох поранених одночасно на етапі надання допомоги в тактичних умовах, боєць-рятувальник повинен керуватися такою пріоритетністю:

Пріоритет №1 Масивна кровотеча.

Пріоритет №2 Проникаючі рани тулуба.

Пріоритет №3 Прохідність дихальних шляхів.

Пріоритет №4 Порушення дихання.

Пріоритет №5 Зміни психічного стану.

На етапі надання допомоги в тактичних умовах, наявне медичне приладдя все ще обмежене тим, що взяли із собою у бій поранений (його індивідуальна аптечка), особа, що надає першу медичну допомогу / боєць-рятувальник (індивідуальна аптечка або сумка бійця-рятувальника підрозділу) або бойовий медик, який

приходить на допомогу пораненому. Пам'ятайте, завжди спочатку використовуйте за можливості індивідуальну аптечку пораненого.

Особа, що надає допомогу/боєць рятувальник, повинен завжди за можливості надягати медичні рукавички як запобіжний захід. Рукавички знаходяться в індивідуальній аптечці та у сумці бійця-рятувальника.

У разі підриву транспортного засобу методи витягування/переміщення пораненого, які ви будете використовувати, будуть різнитися залежно від бойового завдання вашого підрозділу та транспортних засобів, якими ви користуєтесь, або місця, де це буде відбуватися, декілька принципів витягування поранених мають універсальне застосування і можуть застосовуватися до більшості ситуацій витягування поранених.

Перший принцип – це безпека. Найгіршим результатом витягування пораненого є збільшення кількості поранених при здійсненні спроби витягнути пораненого. При цьому майже в усіх ситуаціях витягування пораненого безпека в більшій або меншій мірі не може бути повністю забезпечена. Небезпеку можуть становити вогонь у місці витягування пораненого, нестабільний стан перевернутого транспортного засобу, аварійний стан будівлі, де розміщений поранений, або будь-що подібне.

Другий принцип полягає у тому, що протокол MARCH продовжує застосовуватися. Відповідно, пріоритетність надання допомоги не змінюється тільки внаслідок того, що поранений знаходиться у такому положенні, до якого важко отримати доступ. Якщо допомогу, яка необхідна для рятування життя (наприклад, накладення джгута на кінцівку), можна надати до витягування пораненого, то її необхідно надати відразу й контролювати ефективність такої наданої допомоги протягом усього процесу витягування. Якщо поранений знаходиться у такому положенні, що отримати доступ до його ран для надання такої допомоги неможливо, то пораненого необхідно якомога швидше перемістити у безпечне місце. При цьому, якщо ви підозрюєте наявність травм шийного відділу хребта, то затримка щодо виконання іммобілізації спини може призвести до поганих наслідків у подальшому для пораненого, і надання допомоги щодо таких травм не повинно бути в пріоритеті над наданням допомоги щодо травм, які безпосередньо загрожують життю.

Третій принцип полягає в тому, що важливо виділяти достатньо часу тренуванням витягання та переміщення поранених із використанням наявних у підрозділі засобів та з урахуванням тактичного середовища, з яким ви зіштовхнетесь під час виконання вашого бойового завдання, як до початку участі у військовій операції, так і протягом неї.

Комунікація

Боець-рятувальник повинен спілкуватись із пораненим протягом усього часу надання йому допомоги. Отримання поранень може призвести до виникнення значної тривоги або страху в пораненого, що додатково накладається на психічну травму, отриману від участі у бойових діях. Говоріть з пораненим відверто щодо отриманих ним поранень та запевняйте його, що все буде добре, опишіть допомогу, яку ви йому надаєте, та наголошуйте на тому, що йому надається вся можлива допомога, що про нього піклуватимуться, адже це допоможе зменшити рівень тривоги пораненого. Говоріть відверто з пораненим про отримані ним поранення, але зберігайте при цьому позитивний настрій щодо врятування та лікування пораненого. Розмова з пораненим допомагає вам оцінити його психологічний стан, а озвучування своїх дій під час надання допомоги допомагає вам зберігати впевненість у собі та впевненість пораненого у вас.

MARCH

- **Massive hemorrhage (масивна кровотеча)** – зупинити кровотечу, що загрожує життю.
- **Airway (дихальні шляхи)** – забезпечити прохідність дихальних шляхів
- **Respiration (дихання)** – закрити всі відкриті рани грудної клітки, декомпресія при підозрі на напружений пневмоторакс;
- **Circulation (циркуляція)** – стабілізація тазу, переоцінка турнікетів, діагностика шоку.
- **Head injury / Hypothermia (ЧМТ/гіпотермія)** – травми головного мозку та попередження /лікування гіпотермії.

<https://www.timeforrescue.com.ua/m-a-r-c-h/>

PAWS

- **Pain control (знеболення)**
 - провести знеболення в залежності від ступеня болю та важкості поранення
- **Antibiotics (антибіотики)**
 - профілактика інфекційних ускладнень при всіх проникаючих пораненнях
- **Wounds (рани)**
 - накладити пов'язки на всі відкриті рани
- **Splints (шини)**
 - іммобілізація переломів кісток кінцівок

<https://www.timeforrescue.com.ua/p-a-w-s/>

Алгоритм **MARCH** в концепції ТССС (Tactical Combat Casualty Care) рекомендується застосовувати на другому етапі роботи – Tactical Field Care, іншими словами, у жовтій або зеленій зоні, коли Ви вже не перебуваєте під вогнем та можете сконцентруватися на наданні допомоги пораненому в повному обсязі. Алгоритм визначає пріоритети і порядок дій в наданні допомоги пораненому.

Дії з порятунку пораненого згідно з протоколом MARCH, детально роз'яснюються за посиланнями нижче:

M (Massive bleeding) – Масивна кровотеча.

<https://www.timeforrescue.com.ua/massive-bleeding/>

A (Airway Management) – Управління дихальними шляхами.

<https://www.timeforrescue.com.ua/airway/>

R (Respiration) – Дихання.

<https://www.timeforrescue.com.ua/respiration/>

C (Circulation) – Циркуляція.

<https://www.timeforrescue.com.ua/circulation/>

H (Head injury / Hypothermia / Hypovolemia) –

Травма голови / Гіпотермія / Гіповолемія.

<https://www.timeforrescue.com.ua/hypotermia-head-injuries/>

В першу чергу слід не забувати про інфекційну безпеку. Обов'язково надіти медичні рукавички на початковому етапі, якщо це не зроблено раніше!

Нагадуємо, що за протоколом ТССС в бойових умовах пораненому без свідомості і дихання допомога не надається – він визнається мертвим. Але якщо, все ж таки, є можливості і ресурси на його порятунок – слід зробити все, що можливо.

М - масивна кровотеча

Робота продовжується з того місця, на якому була закінчена робота в червоній зоні. Перевіряємо якість зупинки кровотечі: наскільки добре накладено турнікет, чи не потрібен другий, а може, навпаки, не потрібен навіть і перший. На цьому ж етапі варто замінити зупинку кровотечі за допомогою турнікета на зупинку за допомогою гемостатика, якщо він є у наявності, або, давлючої пов'язки.

Якщо в червоній зоні роботи з кровотечею не було - перевіряємо пораненого на наявність кровотеч. Ще раз ретельно оглядаємо потерпілого і шукаємо пропущені великі кровотечі в критичних місцях, таких як шия, пахви і пах.

Не забуваємо розмовляти з постраждалим протягом усього процесу, так можна оцінити рівень його свідомості. Більш того, його розмова з рятувальником

означає, що він, по-перше, дихає, по-друге, якщо він говорить розумно, це означає, що його мозок отримує достатню кількість крові та кисню, а це добра ознака того, що він в даний момент не перебуває в стані шоку .

Якщо потерпілий знаходиться в сплутаній свідомості - не забуваємо роззброїти його і забрати або відключити його рацію.

А - Управління дихальними шляхами

Якщо поранений не спілкується з рятувальником, то в цьому випадку необхідно перевірити дихання: закинути його голову, щоб відкрити дихальні шляхи, заглянути до рота, очистити його, якщо потрібно і перевірити дихання:

- Слухати дихання

- Дивитися, чи є підняття-опускання грудної клітки або області живота.

Перевіряти дихання слід протягом 5-10 секунд.

У разі, якщо потерпілий без свідомості і дихає, необхідно убезпечити його дихальні шляхи. Як правило, це досягається шляхом закидання голови і утримання підборіддя піднятим. В якості альтернативи можна використовувати бічне відновне положення або назофарингеальний повітровід.

Якщо потерпілий прийшов до тями і намагається прийняти будь-яке інше положення тіла, при якому йому буде легше дихати слід дозволити йому це зробити. Наприклад, потерпілий з травмою обличчя і кровотечею з рота або носа може краще підтримувати своє дихання сидячи і нахилиючись вперед - не слід змушувати його лягти, оскільки це тільки викличе скупчення всієї крові і слини в його дихальних шляхах.

Р - Дихання

Обнажаємо грудну клітку, і оглядаємо її на наявність ран. Накладаємо оклюзійну пов'язку на всі рани, які виявлені на грудях, пахвах і шиї. Перевіряємо, чи немає переломів ключиці, грудини і ребер. Перевіряємо спину.

Слід бути готовим до наявності напруженого пневмотораксу, якщо у пораненого є пошкодження живота або грудей. В даному випадку слід розглянути можливість виконання декомпресії грудної клітини голкою в разі, якщо є рана грудної клітини (або навіть підозра на рану грудної клітини) та прогресуюче утруднення дихання.

С - Циркуляція

Як і на початку алгоритму, життєво важливо знову перевірити виконаний раніше контроль кровотеч. Перевіряємо турнікети, при необхідності накладаємо додатковий, або замінюємо турнікет на давлячу пов'язку з гемостатиком.

Чистими руками проводимо перевірку на кровотечу з голови до ніг. Виконуючи це з закривавленими руками, можна отримати хибнопозитивний результат.

Якщо при перевірці на пальцях або долонях з'являється кров, то потрібно точно визначити місце рани, оголити його, оцінити і вжити необхідних заходів щодо зупинки кровотечі. Ніяких негайних дій не потрібно в тому випадку, якщо виявлена незначна венозна кровотеча.

З'ясуємо, сильний у пораненого пульс або слабкий. Можливо, не вдасться знайти пульс на кінцівках - відсутність периферичного пульсу означає, що є небезпека розвитку шоку. Перше, що потрібно зробити в цьому випадку, це перевірити пульс на сонній артерії, щоб переконатися, що поранений все ще живий.

Перевіряємо, чи немає перелому таза, перш ніж перевернути пораненого на бік. Стабілізуємо передбачуваний перелом таза за допомогою шини.

Поки проводиться перевірка на переломи таза, також виконується пошук зламаних кісток в інших місцях (особливо грудина і стегнова кістки).

Готуємо все необхідне обладнання, включаючи додаткові оклюзійні пов'язки, бинти та ноші.

Пораненого повертають на бік і починають обробляти рани нижньої частини тіла і кінцівок.

Потім перевертають постраждалого на спину і оцінюють заново:

- Рівень свідомості
- Дихальні шляхи, дихання, кровообіг
- Якість вже виконаних маніпуляцій:
 - На місці чи і чи добре закріплений чи повітропровід?
 - Турнікет досить затягнутий?
 - Пов'язки добре тримаються?
 - Оклюзійні пов'язки не відклеїлися?

Заповнюють картку потерпілого, використовуючи водостійкий маркер, на картці відмічають час накладення турнікета, відзначають також, якщо зняли турнікет і замінили його пов'язкою.

Н - Травма голови / Гіпотермія / Гіповолемія

Підтримка температури тіла потерпілого надзвичайно важлива, щоб не настало переохолодження.

Перше, що потрібно зробити, це зняти з пораненого мокрий одяг і одягнути його в сухий.

Покласти його на підстилку і загорнути в теплову ковдру. Якщо немає теплової ковдри, імпровізують з тим, що вдалося дістати.

Далі потрібно перев'язати травми голови, які здаються незначними. У серйозних випадках, наприклад, пов'язаних з черепно-мозковою травмою, краще не дозволяти потерпілому лягти і, якщо це можливо, дати йому кисень.

Лікування черепно-мозкової травми (ЧМТ) вимагає участі лікаря, тому слід доставити постраждалого до лікаря якомога швидше.

Ознаки ЧМТ включають в себе змінений психічний стан, розширені зіниці, жовту рідину, що витікає з носа або вух, деформацію голови і синці навколо очей, що робить пораненого схожим на єнота.

Слід розуміти життєві показники потерпілого і вміти оцінити, чи розвивається шок (гіповолемія).

Необхідно бути готовим почати внутрішньовенну інфузію, оскільки гіповолемія є результатом раптової втрати крові.

Джерело – <https://aemc.org.ua/info/article/168/>

Й. Індивідуальна тактика бою стрільця

Взято з **Довідник фахівця ЗУ-23-2**

[<http://ukr-merezha.com/dovs/17-dovidnyk-fakhivtsya-zu-23-2.html>]

1. В основі індивідуальних дій бійця під час безпосереднього зіткнення з противником та веденням бою на відкритій місцевості лежить, так зване,

«лівостороннє правило».

Суть його полягає в тому, що людині – правші, у якої права рука ведуча, зручніше і швидше вдаються всі дії, пов'язані з поворотом вліво.

Вибір укриття для стрільби

Стріляючи з автомата з правого плеча, потрібно використовувати будь-які захисні укриття (камінь, стовп, ріг будинку тощо). Захист у такому випадку повинен перебувати зліва від вас, закриваючи корпус і більшу частину голови.

Потрібно так організувати вогневий контакт, щоб можливий захист противника був праворуч від нього, а ваш – зліва від вас. Для цього потрібно постійно (якщо дозволяє обстановка) «закручувати» поле бою, переміщуючись ліворуч від себе. При штурмовому захопленні будь-якого об'єкта наближатись до нього краще з боку сонця – воно перешкоджатиме противнику у веденні прицільного вогню.

Дії при раптовій зустрічі з групою противника на близькій дистанції

Назад бігти не можна – розстріляють в спину.

Пам'ятайте, що для ворога це така ж несподіванка як і для вас!

Дійте впевнено і на випередження:

1. Негайно відкрийте вогонь у бік супротивника!

Перший магазин з набоями вистріляйте чергами, щоб ворог був наляканим та спантеличеним. Хай окупант повірить що втрапив у засідку!

Стрільбу наступними магазинами краще вести одиночним вогнем.

2. Дійте якомога швидше! Перші секунди бою не шкодуйте патронів.

Доки стріляєте, боковим зором знайдіть собі щілину, де можна буде сховатися і перезарядити зброю.

3. За необхідності, переміщуйтеся **вперед і ліворуч** до супротивника.

4. Наблизившись до ворога, на ходу розстрілюйте їхню групову ціль.

Дії при потраплянні під раптовий вогонь

- Стояти не можна. Рухайтесь від укриття до укриття.
- Зорієнтуйтеся. Не давайте супротивникові пристрілятися.
- Переміщайтесь вліво. Намагайтесь залишати сонце за спиною.
- Якщо виявилися беззбройними, уникайте прямого вогню різким зміщенням вліво від себе, пригнувшись зигзагами рухайтесь до найближчого укриття.
- При неможливості активного пересування – відразу ж падайте і відповзайте (перекочуйтеся) за будь-яке укриття, одночасно готуючись до бою.
- Не збивайтесь в купу! Розійдіться на відстань від 5 до 10 метрів.
- Якщо військовослужбовець, з яким ви пересувалися по вулиці і потрапили під раптовий вогонь противника, поранений – не намагайтесь надавати йому допомогу негайно, інакше ви ризикуєте отримати ще більш важке поранення.
- Щоб захиститися від ручної гранати, що впала поруч, потрібно впасти обличчям вниз, головою в бік гранати.

Голову (якщо немає шолому) прикрити руками, рот відкрити.

Хто побачив гранату, подає сигнал: **«Граната праворуч** (ліворуч, ззаду)!».

Огинання будівель

Огинати будівлі дозволено тільки праворуч, при цьому ваш автомат перебуватиме праворуч від вас, і ви будете мати перевагу, тому що противник буде змушений стріляти з лівого плеча, або ж він буде стріляти з правого плеча, що незручно і не прицільно, підставивши під ваш постріл голову, плечі і більшу частину корпусу.

«Дрібниці» бою, які необхідно знати

Огляд місцевості з-за рогу потрібно проводити лежачи й дивитися тільки одним оком. Якщо ви у шоломі – **ніколи не затягуйте кріпильну лямку на підборідді**, інакше **вам зверне шию при потраплянні кулі у шолом**.

Намагайтесь не застудити внутрішні органи, сидячи й лежачи на холодному бетоні й землі. **Килимок** (кареMAT) повинен бути якщо не в кожного, то хоча б один на двох, і, обов'язково – **підставка під сідниці** (килимок сидіння тактичний, п'ятиточковик сидіння для військових, захисна сидушка, п'ятиточка-сидушка).

Вогневі позиції у будівлях

Гарними вогневими позиціями є пролами в стіні з невеликим діаметром. При обладнанні вогневої позиції важливо пам'ятати, що тонкі цегельні стіни прострілюються із кулемета і свд.

У вікнах необхідно вибити залишки скла разом з рамою. Стрільбу й спостереження треба вести тільки із глибини будинку – це безпечніше: не видно ні вас, ні спалахів полум'я від пострілів, ні диму, а звук сильно гаситься всередині приміщення. Не висувайте голову з вікон.

Елементи ведення бою в лісі

Просуватися необхідно малими групами в складі від 4 до 10 бійців у шаховому порядку двома рівними шеренгами. Для кожного бійця в шерензі повинен бути свій сектор вогню. При просуванні малими групами до 4 бійців розбийтеся на двійки для подальшого переміщення. Робіть кожні 3 хвилини зупинки для огляду й прослуховування лісу. Постійно тримайте в полі зору напарника.

Особливості гранатометника

У бою для прикриття гранатометника слід обов'язково призначити 1-2 бійців. Вони повинні знищувати небезпечних для гранатометника стрільців супротивника, давати йому цілевказівки, стежити за тим, щоб гранатометник як можна частіше міняв позицію (краще всього після кожного пострілу).

Річ у тому, що після 2-3-х пострілів гранатометник перестає чути звуки бою і команди. А якщо постріли влучають в ціль, гранатометники входять в азарт, забуваючи про заходи обережності. А їх уже запеленгували і готуються обстріляти з арти. Тому з ними завжди повинні діяти у зв'язці бійці прикриття.

У бойових умовах гранатомет слід переносити зі вставленою в ствол гранатою. В час дощової, сирій погоди на гранату і стовбурну частину гранатомета варто надіти поліетиленовий пакет, оскільки паперова ізоляція порохового заряду легко зволожується, що призводить до повної непридатності порохового заряду. Щоб пакет не злетів, його слід прикріпити до ствола, закріпивши шнуром.

2. Час на переміщення в бою

Якщо до наступного укриття далеко, то набуває чинності інший **фактор** – **час**, який потрібно для подолання відкритої ділянки.

Час, витрачений солдатом на переміщення, залежить від щільності й ефективності вогню противника.

Чим сильніший вогонь противника – тим меншим повинний бути час.

Чим ближче до ворога, тим коротшим й швидшим повинне бути переміщення. Якщо на дистанції 700-800 метрів довжина переміщення може бути 40-50 кроків (час – 30 секунд), на відстані 400-500 метрів довжина переміщення може бути – 15-20 кроків (час – 10 секунд), то близько від ворога або під його інтенсивним вогнем вона повинна становити 5 кроків (час – 3 секунди).

Звичайному солдатові на виконання прицільного пострілу потрібно близько 5 секунд – тому вважається, що **за 3 секунди, що вимагаються для короткої перебіжки, московський окупант не встигне зробити прицільний постріл.**

Якщо ворог веде прицільний вогонь, то потрібно переміщатися від одного укриття до іншого, не даючи йому можливості пристрілятися.

Одинадцять ліній твоєї особистої оборони

11. ТакМед - це остання лінія захисту. Якщо працює ТакМед, значить ти все проїпав. Коли прилітає, дуже важливо щоб ти та ті хто поруч знали, як зупинити кров і що робити якщо евак буде не скоро. Добре коли поруч є бойовий медик, а в нього є все необхідне, правда?
10. Особиста броня та спорядження - це наступна лінія захисту. Якщо працює броня, значить ти все проїпав. Броня повинна бути надійна, зручна, функціональна, маскуюча, відповідати умовам та задачам. Змініть вже нарешті ці чорні броніки на щось нормальне.
9. Зброя. Стріляй влучно, вбий ворога першим. Твоя зброя - твій захист. Тому піклуйся про неї, вивчай її, тренуйся з нею.
8. Швидкість та витривалість. Той хто рухається повільно - живе менше. Навіть долі секунди можуть коштувати життя. Займись собою. На виправдання "Мені вже за 30,40,50" твоему ворогу все одно.
7. Маскування. Якщо ворог не знає де ти, скоріш за все він в тебе не влучить. Маскування на місцевості, радіо маскування, обманні дії, тощо. Використовуй! І вимкни нарешті той клятий телефон та на пади на СПшках.
6. Тактика та злагодженість. Воюй не на фарті. Тепер ти професійний військовий, тренуйся разом зі своїм підрозділом. Воює підрозділ, а не боєць. Двійки, трійки, четвірки.... відділення, взвод, рота! Якщо ви злагоджені, про вас ворог буде казати "Там спецура! Ми туди не пайдьом!".
5. Психологічний та фізичний стан. Не лінуйся облаштовувати свій побут. Твоя психологічна стійкість - твоя лінія захисту. Той хто погано спить, погано їсть - погано воює. Піклуйся про себе, та про побратимів.
4. Розвідка. "Тиждень назад там були хлопці з 8 полку, там все добре" - це не розвідка. У вас повинна бути своя!!!! Декілька підготовлених хлопців, що ідуть попереду, дрони, тепловізори та оптика збережуть багато життів.
3. Підготовлені позиції. Якщо ми не стріляємо - ми копаємо. Вивчи інженерну справу. Не знаю, що тут ще сказати.
2. Командир. Гарний командир - це теж твій захист. Тому піклуйся про нього, допомагає йому. Якщо командир стріляє і командує одночасно - і те і інше він робить херово. Якщо його поранить, чи вб'є ти повинен бути готовий сам стати командиром.
1. Планування. Твій захист починається з нього. Погане планування приводить до жахливих наслідків. Коротко про те що повинно бути в плані: Ресурси, Розвіддані, Розробка Плану, Реалізація Плану (Учбова), Робота над помилками. Завжди вивчайте місцевість по карті заздалегідь, та проводьте якісну рекогнісцеровку та дорозвідку вже на місці.

Твій захист починається задовго до виїзду на бойові. Будь розумнішим - готуйся завчасно.

Як каже один мій друг: "Війна - це наука про вірогідності".

Якщо ти будеш прокачувати ці 11 ліній, то твої шанси повернутися додому після перемоги будуть трохи вищими. Вірте в ЗСУ!

Сили ТрО ЗСУ – Порадник солдату

Універсальні принципи бою – [<https://sprotyvg7.com.ua/lesson/poradnik-soldatu>]

"Поруч із вами завжди повинен бути ваш побратим. Ви – тінь один одного. Його окоп не тільки поруч із вашим, але обов'язково з'єднаний із ним. Умиватись удвох. Туалет удвох. Піти поспілкуватись із родиною – теж удвох. Ви або він завжди контролюєте навколишній простір. Якщо хтось буде поранений, інший надає першу медичну допомогу. Пересуватись під час бою тільки під вогневим прикриттям напарника: Один перебігає – інший прикриває."

К. Захист від ворожого снайпера

Взято з Довідник фахівця ЗУ-23-2

[<http://ukr-merezha.com/dovs/17-dovidnyk-fakhivtsya-zu-23-2.html>]

Снайпер – не стільки влучний стрілець, скільки мисливець-одинак, який може дуже довго і нерухомо чекати в засідці. На приціл снайперові можна потрапитися не лише на лінії бойового зіткнення, але і в неглибокому тилу. Щоб цього не сталося, потрібно уникати відкритих просторів, а якщо немає можливості їх обходу – рухатися швидко і без зупинок.

Поза укриттями не варто залишатися на одному місці (стояти, сидіти), оскільки снайпери віддають перевагу нерухомій мішені.

Рухайтеся завжди! Рух – це життя!

Якщо снайпер тримає під прицілом отвір в стіні або бруствері, через який хтось може виглянути, він в змозі уразити ціль, навіть якщо голова в цьому отворі покажеться тільки на секунду.

Снайпери добре навчені стріляти в тих, хто підбирає поранених.

Вони можуть навмисно цілити першій жертві в ногу, щоб поранений довго залишався живим і кликав товаришів на допомогу.

Наступні антиснайперські поради підготовлені як протидія методам, що пропонує снайперам "Пам'ятка снайпера", яку можна прочитати повністю за посиланням - <https://cutt.ly/q4E4PM0> : - Завішуйте вікно на позиції рваною ковдрою — це зробить стрільбу снайпера по цьому вікну абсолютно марною, бо він не побачить цілі. Вам же через дірки в ковдрі буде прекрасно видно, що робиться зовні. Не підходьте до цих "оглядових щілин" дуже близько — вас може видати коливання тканини.

Відкриті проходи, проломи, ходи, по яких доводиться часто переміщатися, завішуйте густою маскувальною сіткою так, щоб з вашої сторони ця сітка не просвічувалася й противникові не було видно, хто за нею перебуває.

Не висовуйтеся в проломах і прорізах, не соромтеся проповзти зайві метри — зате залишитеся цілі.

- Завжди дивіться, який фон місцевості перебуває за вами, і не показуйтеся в руїнах у темному одязі на тлі побілених стін.

Пам'ятайте про високу ймовірність виходу ворожих снайперів у тил і розміщення снайперських засідок на транспортних розв'язках, залізничних й автомобільних комунікаціях. Також біля місць можливого скупчення вашої живої сили перед наступальними діями.

- Всі дрібні ганчірки, бинти, стрічки, мотузки, які розгойдуються на вітрі, є флюгером для ворожого снайпера. Вони дозволяють йому визначити силу й напрямок вітру на вашій ділянці і вносити відповідні коригувальні поправки в стрільбу. Зривайте й знищуйте все, що підвішене й колихається. Коли знімаєте флюгер, не підставляйтеся під постріл

Запам'ятаєте — якщо на вашій стороні такого флюгера не було й він раптом з'явився — отже, його повісила розвідувальна група противника. Якщо є можливість, нехай ваші розвідники підвішують такі флюгери на ворожій стороні.

- Якщо з боку противника пролунав безпричинний постріл і куля потрапила просто в стіну, поцікавтесь, чи немає поблизу цього влучення якої-небудь помітної плями, дефекту кладки й усього, до чого можна "прив'язатися" при стрільбі. Снайпери дуже часто в такий спосіб пристрілюються по орієнтирах.

Враховуйте час доби. Часто виявити позицію снайпера дозволяє денна зміна освітлення — при переміщенні сонця позиція може стати дуже не вигідною для снайпера і вигідною для "мисливця" за цим снайпером. Противник, зранку замаскований у тень, з переміщенням сонця зненацька висвічується і відкривається збоку, виявившись беззахисним. Нерідко його при цьому видають відблиски оптичних приладів. Знаючи місця цих позицій, рухом і появою ляльок-принад на вашій стороні спровокуйте висування ворожого снайпера для стрільби. Заздалегідь тримайте таку позицію на прицілі, і, як тільки — відразу ж дотискайте спуск і після цього ховайтеся.

- Шматком дзеркала на палиці можна направити сонячний зайчик в амбразуру або підозрілу щілину. Якщо там щось є, негайно послати туди кулю зі снайперської гвинтівки. Сонячний зайчик, що потрапив в оптичний приціл, нейтралізує противника відразу й надовго.

«Від бійця до бійця» — спільний інформаційний проєкт Українського ветеранського фонду та Сил територіальної оборони ЗСУ

Від побратима, позивний **Шамік:**

" 1. Коли ви подивитесь у тепловізор на позиції російських окупантів – ви будете вражені наскільки яскраво видно незамасковані вогневі позиції. А обличчя з бійниці стирчить неначе той набридливий ліхтар на стовпі.

Та запам'ятайте – так само добре московським потворам видно і вас.

2. Для того, щоб не бути знахідкою для снайпера – закривайте бійниці карематом чи плівкою! Під час спостереження за ворогом одягайте бафи, бандани, шапки, балістичні окуляри, тощо.

Зробіть собі на обличчя саморобний теплоізолюючий пристрій (маску) зі щілинами для очей.

3. Вогневі позиції повинні бути такими, щоби більша частина вашого тіла перебувала у невидимій для тепловізора зоні. Ця війна – війна технологій. Треба воювати розумно і робити все продумано. Фольгована термоковдра добре ізолює тепло. Старе "ОЗК" або натягнута плівка над позицією, також, зменшують теплову пляму. Комбінуйте накриття позицій. Зверху накидуйте плащ-пончо або маскувальні сітки. Робіть якомога менше рухів.

4. Вводьте ворога-москаля в оману хибними тепловими цілями. Розставте збоку або попереду від ваших позицій нагріті металеві предмети, окопні свічки. Сухі стовбури дерев влітку також сильно нагріваються на сонці і майже всю ніч світяться у «теплаку».

5. **Увага!** Стволи автоматів, кулеметів, рушниць після першого ж пострілу будуть достатньо довго і яскраво світитися у тепловізорі.

Те саме стосується і вашої підкуреної цигарки чи сигари – це як довбаний ПРОЖЕКТОР!

6. Туман тепловізору – не є перешкодою! Запам'ятайте це самі та іншим розкажіть!

7. Не затримуйтеся на одному місці коли довелося перебувати на відкритому просторі. Забетонуйте у своїй пам'яті одне просте правило:

Снайпер терпіти не може коли ціль рухлива!

Це страшно бісить московського загарбника якими б хорошими не були у нього оптика і ствол."

Л. Ведення зв'язку в бойовій обстановці

Взято з книги **Тактика легкої піхоти для малих підрозділів**

Крістофер Ларсен

[<http://ukr-merezhka.com/dovs/10-taktyka-lehkoyi-pikhoty-dlya-malykh-pidrozdiliv.html>]

Мова радіопередач

Для радіозв'язку використовують певні мовні конструкції - фрази. Ці конструкції та звороти мають чітко визначений зміст і допомагають скоротити час, який доводиться витратити на передачу повідомлень. Такий підхід допомагає уникнути зайвих непорозумінь, оскільки буде чітко визначено, коли можна говорити, очікувати на відповідь і коли передачу закінчено. Усі бійці повинні знати ці фрази.

Не варто робити радіопереговори складними й заплутаними. Ваші передачі мають бути короткими і зосереджені на справі. Не намагайтеся говорити «алегоріями» або винаходити власні коди у процесі. Це лише заплутає співрозмовника. Радіопереговори ніколи не є безпечними, тому важливу інформацію, яку неможливо зашифрувати, — передавайте в інший спосіб. Якщо ж час головний фактор - використовуйте радіо. Будьте зрозумілі й лаконічні.

Наводимо загальноживані фрази:

Прийом — повідомлення закінчено, чекаю на вашу відповідь.

Кінець зв'язку — повідомлення закінчено, продовження розмови не буде.

Говорить... — з вами говорить... *Зрозумів* — я розумію. *Слухаюсь* — зрозумів, починаю виконання. *Ні, пане...* — ні. *Плюс* — так. *Зверніть увагу* — прошу вас звернути увагу на той факт, що... *Пауза* — я беру коротку паузу і продовжу передачу за кілька секунд. *Хвилину* — я беру паузу і продовжу передачу за одну хвилину. *Чекайте* — я беру паузу і продовжу за п'ять хвилин або так скоро, як дозволять обставини. *Увага, повідомлення* — прийміть повідомлення під час передачі. *Готовий* — готовий отримати ваше повідомлення.

Передаю — усе, що йде після цієї фрази, складає повідомлення.

Підтвердіть — ви отримали моє повідомлення? *Прийнято* — я отримав ваше повідомлення. *Коригую* — було зроблено помилку, передаю уточнення

даних. *Повторіть* — повторіть останнє повідомлення. *Повторюю* — повторюю своє останнє повідомлення. *Вогонь по останньому орієнтиру* — повторіть виконання останньої вогневої задачі ще раз. *Перевірка зв'язку* — прошу передати тестове повідомлення на мою станцію. *Не отримано* — не отримав жодного повідомлення. *Остання станція* — звертаюся до станції, яка зробила передачу (я не можу ідентифікувати цієї станції). *Назвіться* — проведіть процедуру аутентифікації.

1. " Правила радіообміну на війні

Вивчіть обов'язково з бійцями правилам радіообміну. Вони однакові в усьому світі та дуже прості. Ось основа:

1.1 Спершу позивний того, кого викликаєш, потім свій. **"Перший, я другий. Прийом."** **"Перший, дай відповідь другому"**. Так заведено у всіх: моряки, льотчики, НАТО. Не рекомендують формат виклику в стилі "Третій – Восьмому".

1.2 Наприкінці кожної передачі кажіть слово "Прийом". Воно каже, що ви сказали, що хотіли і чекаєте на відповідь.

1.3 Наприкінці сеансу зв'язку слід сказати "Кінець зв'язку" двом кореспондентам. Це сигнал іншим, що частота або канал є вільним і можна його використовувати. Без цього всі перебиватимуть один одного.

1.4 Двоє спілкуються – всі мовчать! Це закон! Поки не почують "Кінець зв'язку".

1.5 Оцінка сигналу за п'ятибальною шкалою. Раджу використовувати дві оцінки: "Чую Вас на п'ятірку, розбираю Вас на п'ятірку". Тому що чути можна приголомшливо, але нічого взагалі не розібрати. Така сама система оцінки у військових НАТО.

1.6 В Збройних Силах України із 2014 року прижилося слово "Плюс". В НАТО є аналогічне слово "Роджер". Використовується для короткого радіообміну для підтвердження отримання інформації. Коли на частоті кілька кореспондентів (до 10) і коли потрібно себе не видавати супротивнику довгими промовами.

1.7 За необхідності слова диктуються по буквах. У НАТО це формат Альфа, Браво, Кіло. У нас, наприклад, слово "ТАНК" можна передати так. " Диктую за літерами: Тарас, Андрій, Назар, Костянтин".

1.8 Пам'ятайте, що по всіх ЗСУ немає єдиної таблиці кодів. У кожному підрозділі вони різні. Тому вас можуть не зрозуміти. Загальні лише: 200, 300, 4.5.0.

1.9 Жодних імен, військових звань, прізвищ бійців, номерів частин, назв населених пунктів в ефірі не передають.

1.10 Не пишійте свої позивні маркером на радіостанціях. Краще умовні номери."

2. " Рекомендації для військових ЗСУ по зв'язку

2.1 На "нулі" не розмовляйте по цифрі або аналогу в одній точці одночасно з 2-3 рацій. Робіть короткі передачі і довгі паузи. **"Шифрований" цифровий зв'язок захищений від перехоплення інформації, але виявляє Ваше місце розташування.** Намагайтеся звести спілкування до мінімуму. Це дуже важливо.

2.2 Накривайте антену супутникового терміналу Ілона Маска на відстані склом (плівка допомагає, але менше). Антена гріється сама зсередини і ще підігривається від зовнішнього середовища, а також помітна тепловізорами "Орланів". P.S. Лайфхак із фронту: допомагає агроволокно!

2.3 Не робіть постійні переклички і «перевірку зв'язку» між ВОП, РОП. Це демаскує позиції. Що в цифрі, що в аналогу. Супротивник фіксує будь-який вихід до ефіру.

2.4 Знаходячись у близькості від позиції супротивника (1-10 км) відключайте, по можливості, телефон. Зручніше просто переводити його в режим "польоту". І вмикати тільки при необхідності.

2.5 Якщо у вас "цифрова" Моторола, додайте до неї заздалегідь декілька аналогових каналів в районі 147 мГц з тоном 67.0 Гц або без тону і запам'ятайте частоти. Це допоможе вам встановити зв'язок з тим же Баофенгом, якщо треба.

2.6 До 30 км від лінії фронту не користуйтеся мобільним зв'язком одночасно в одній точці. Дзвоніть по черзі.

2.7 Маскуєте антени і кабеля. Усі УКХ та Wi-Fi антени можна сміливо фарбувати з балончика в один шар.

2.8 Білу офсетну металеву тарілку супутникового інтернету Тооway можна пофарбувати в зелені тони з балончика. Але **не СтарЛінк!**

2.9 Wi Fi антени роутерів ставте тільки нижче рівня землі або в приміщеннях.

2.10 При використанні відкритого радіозв'язку, для приховання інформації, застосовуйте словесні обороти і вирази **українською мовою**. Часто це рятує.

2.11 Не забувайте, супротивник бачить сигнатуру рацій по спектру та діапазону і розуміє у кого (якого роду військ) є Харрис, у кого DMR Моторола, у кого Баофенг і так далі. Як це використовувати з користю???? – придумаєте самі!!!!

2.12 Якщо Ви до 30 км від супротивника, у Вас є українська стільникова мережа, але Ви не можете нікуди подзвонити, то ймовірно Ви в зоні дії підставної базової станції супротивника. Такі станції збирають ідентифікатори телефону (IMSI, IMEI), щоб відстежувати Вас далі по фронту. Після цього Ви можете навіть отримувати фіктивні SMS на свій телефон. Ваш номер мобільного вони не дізнаються, тільки номер сім карти IMSI.

Краще на фронт купити тимчасову сім-карту і потім викинути її.

2.13 Якщо втратили рацію шифрованого зв'язку (Motorola, Hytera і т. д.) – **відразу повідомте командира** (для зміни шифру)!!! Не ставте під удар усіх побратимів! **Командири, поясніть це бійцям, які бояться** покарання за втрату **та мовчать.**

2.14 Усі Баофенги і інші любительські рації мають максимальну вихідну потужність в ділянках 144-148 і 430-440 мГц. А головне, на ці ділянки налаштовані антени. На цих частотах дальність зв'язку буде максимальна.

2.15 Якщо у вас немає нічого на передовій окрім "відкритих" Баофенгів, а ваші бійці не можуть себе контролювати в ефірі, краще взагалі заберіть у них рації! Шансів вижити у вашого підрозділу буде більше.

2.16 Пам'ятайте, що усі мобільні додатки в телефоні можуть передавати на сервер розробника додатка вашу точну позицію до метра. Не використовуйте їх або забороняйте доступ до GPS .

2.17 Багато хто їздить на фронті на машинах з яких господарями не зняті **GPS маячки**. У машин "з фірми" вони у всіх зазвичай встановлені. **Уточніть це у власників машин або волонтерів які їх передали!**

2.18 Зв'язківці, цифрові рації можна наглухо блокувати віддалено. Противник це активно використовує на всьому фронті. Перевірте в меню сигналіngu, що "галочки" віддаленого контролю над рацією знято і там же змініть паролі контролю!

2.19 Пам'ятайте, що просто цифрова рація – це взагалі не захищений зв'язок. Захист встановлюється вже програмно всередині та залежить від можливостей кожної моделі.

2.20 Єдиної таблиці по всіх ЗСУ з умовними кодами зв'язку (типу 200, 300, 4.5.0. і т. д.) немає. У когось це таблиця для взводу, у когось документ ДСК для бригади. Врахуйте, що інший підрозділ може Вас не зрозуміти або зрозуміти помилково.

2.21 Щоб не потрапити на "премію Дарвіна" не треба ставити ретранслятор прямо на вузлі зв'язку або КП, навіть якщо це дуже зручно.

2.22 Будь-який сеанс зв'язку закінчується фразою "Кінець зв'язку". Це важливо. Навчайте бійців базовим правилам радіообміну.

2.23 Іноді не потрібно тягнути "кілометри" полівки, якщо вже є колодязі з глибокими провідними лініями Укртелекому. "Продзвоніть" та користуйтеся.

2.24 Хто не має "Ілона Маска", добре допомагає 4G (3G) роутер винесений за межі позиції на 100 метрів витою парою.

2.25 Військовий зв'язок іноді суворий, як військова хірургія. Потрібна на фронті зовнішня антена для далекого зв'язку? Шукайте будь-який кабель, навіть телевізійний 75 Ом на війні піде. Кабель в'яжіть до центру палиці. Далі шматок дроту вверх від центральної жили, шматок від обплетення вниз. И все це як можливо вище! Довжина кожного шматка в см = $7125 / \text{частота в МГц}$.

2.26 Автомобільні антени абсолютно не працюють без металевої поверхні знизу. Ставте їх поза машинами хоч би на шматок листового метала.

2.27 На фронті є така місія: солдат-ретранслятор ???? Це боєць який десь далеко сидить та слухає в одну рацію і передає далі в іншу. Стежте, щоб такий боєць не маячив годинами на одному місці, а переміщувався. Інакше залишитеся без «ретранслятора».

2.28 Всі портативні китайські рації з написами "8-10 W" це обман.

Вони всі від 4 до 4.5 вата – не більше.

2.29 Не всі зв'язківці знають, що Харріс можна використовувати для роботи через супутник по всій країні (тільки без переміщень). Для цього не потрібні ніякі паролі і доступи до супутника. Слово підказка Satcom. Антену легко зібрати самому.

2.30 Вайбер, Телеграм не бажано! Тільки WhatsApp або Signal (уточнення-Signal – важко, але може взламуватись!)

2.31 Якщо Ваші позиції поруч, включайте режим низької потужності. Акумулятор "проживе" в два рази довше, а шансів, що по вас "прилетить", в два рази менше. У Моторолі для цього зазвичай треба натиснути нижню кнопку збоку. У Баофенга це 2 пункт меню.

2.32 Все частіше на фронті спостерігається комплекс "Леєр-3". До складу цього комплексу входять декілька Орланів, які облітають позиції ЗСУ. Вони також фіксують координати увімкнених мобільних телефонів, тому ще раз рекомендую відключати телефони."

В жодному разі, **не можна в радіоефірі говорити:**
що і куди прилетіло, хто і на чому пересувається або хто куди прибув!

Потрібно мати **кодові імена точок на місцевості**, які узгоджені з КСП, а також **спеціальні слова** для позначення певних подій:
прильот снаряду, ворожа авіація, наша авіація, тощо.

Як із телевізійного кабелю РЖ-58 зробити виносну антену, яка продовжить зону зв'язку на 10-15 км. для Мотороли та інших радіостанцій:

Скорочено зі сторінки **Сергей Флэш (UT7UD)**

[<https://www.facebook.com/Serhii.Flash/posts/5931276756940659>]

" На початку війни я перебрав усі варіанти антен та знайшов найпростішу для повторення моїми військовими колегами.

Цю конструкцію з виготовлення зовнішньої антени з простого радіо кабелю повторили тисячі військових із ЗСУ. Ось тут є відео:

<http://ur0uun.com/motorola.mp4>

Тут є калькулятор, як зробити антену на інші частоти (наприклад, UHF).

<https://nomonsuhendar.blogspot.com/2020/12/flower-pot-antenna-calculator.html>

Антену працює навіть із «білого» телевізійного кабелю з будь-якої хати, тільки треба додати пару витків.

Хлопці у глухих лісах біля Білорусі підіймати антену з кабелю жилкою на 20-30 метрів і робили зв'язок зі штабом на 25 км від ретріка."

Коментар користувача YouTube **@dmytroiatskyi5644**
під відео каналу "Бобр Український" від **Vitalii Lipatov**
[<https://youtu.be/0yycs0PpzEMU>]

" З інструктажів, які розробляв сам на базі методичок НАТО, тактики сухопутних військ, здорового глузду та досвіду. Основні моменти такі:

- Максимально кодувати орієнтири, населені пункти, час, назви техніки, команди. Завжди треба знати, що ворог слухає і у ефір треба видавати інформацію з урахуванням цього. Розробляється кодова книга. В усіх вона має бути (краще у голові). Час від часу робити у ній зміни.

- Мати таблицю паролів. Наприклад, якщо немає інших способів передачі поточного паролю, то командир виходить у ефір і називає, скажімо, "Б-3". За

аналогією гри "Морський бій" у таблиці, на перехресті рядка "Б" та стовпчика "3", знаходимо потрібне слово-пароль.

- Повідомлення треба продумати ПЕРЕД виходом у ефір, це як скласти СМС у голові. Щоб не бекати-мекати потім.

- Навчитися порядку виходу у ефір: Виклик позивного, назва свого, слово ПРИЙОМ (означає, що ви закінчили передавати і вже слухаєте). Підтвердження прийому вашого повідомлення бійцем на іншій стороні. Важливо повідомляти про кінець зв'язку - це як поставити крапку.

- Не розводити базар у ефірі. Повідомлення має бути як постріл - швидким і максимально інформативним.

- Мінімальне знаходження у ефірі. Уявіть вашу рацію під час передачі як яскраву лампу, яку ви підіймаєте над собою. І ворог може легко вирахувати положення.

- Вміння користуватися рацією. Треба знати хоча б на базовому рівні як переключити частоту.

- УСІ у підрозділі, незалежно від наявності у бійців рацій, мають вміти ними користуватись.

- Якщо відстані невеликі - перемикає у режим малої потужності.

- Краще проста рація з підзарядкою від павербанка, ніж наворочена, але від 220. Це якщо допускається специфікою роботи підрозділу.

- Командир має знати частоти сусідніх підрозділів, або мати загальну частоту з іншими командирами.

- Не довіряти поширеним міфам про користування раціями. Наприклад те, що використання субтонів - це "закриття" каналу зв'язку. Треба консультуватися у професіоналів.

- Вимикайте усі світлові та звукові індикації."

Правила безпеки при використанні сповіщувачів - месенджерів

Signal, WhatsApp, Viber, Telegram, FB etc. який з них кращий, надійніший ?

Жоден не є таким ! Особливо, якщо ви поширюєте там критично важливу інформацію і якщо там є хоча б одна не знайома вам людина чи знайома людина, якій таку інформацію знати не є обов'язковим!

від https://t.me/serhii_flash

1. Довіряти можна тій групі, в якій Ви особисто знаєте кожну людину, включаючи адміністраторів.

2. Довіряти можна тій групі, в якій адміністратор постійно стежить за долею кожного учасника. А не так, що боєць зник безвісти, а рф тепер місяць читає всі його групи з його телефону.

3. Командування ЗСУ офіційно не схвалює (навіть забороняє) застосування «комерційних» та сторонніх месенджерів і не дає офіційні рекомендації, які з

них кращі, які гірші. СБУ офіційно їх також не дає. Всі історії про те, що Сигнал краще за WhatsApp це лише чийсь особисті (не офіційні) думки. У будь-якому випадку відповідати за витік інформації будете ви. І ніхто не послухає Ваше виправдання: "Михалич з бригади десь у штабі чув що Сигнал (або Viber) надійний".

4. Дотримуйтесь інфо-гігієни. Написали щось важливе – потім видаліть. Де опинитесь Ви завтра з Вашим телефоном, одному богу відомо.

5. Багато йде спроб збору даних про належність військових до розвідки чи ССО. Виглядає це так. До Вас може звернутися у Сигналі людина, яка представиться від імені існуючої структури для перевірки нібито актуальності Вашого контактного номера у зв'язку з чимось там. Звернення буде по військовому і дуже грамотно. Можуть і назвати номер наказу. Не ведіться.

6. Про спроби заволодіти Вашим акаунтом писати не буду, всі знають, що ніякі коди на відновлення не потрібно підтверджувати і комусь або передавати.

7. У сигналі всі бачать номери телефонів один одного. Це погано. Пам'ятайте про це. Найпростіше використовувати окремий номер.

8. Групи в Сигналі це перше джерело дезінформації і вкидів. Не вірте нічому! Жодним відео роликам, аудіо роликам, повідомленням. Думайте щоразу, що Ви пересилаєте. Всі ці "списки можливих цілей", "інформація від партнерів», аудіоролики командним голосом: "Увага! Довести до особистого складу. Противник..." і т. д. Це в більшості інформаційне вкидання від ППСО противника.

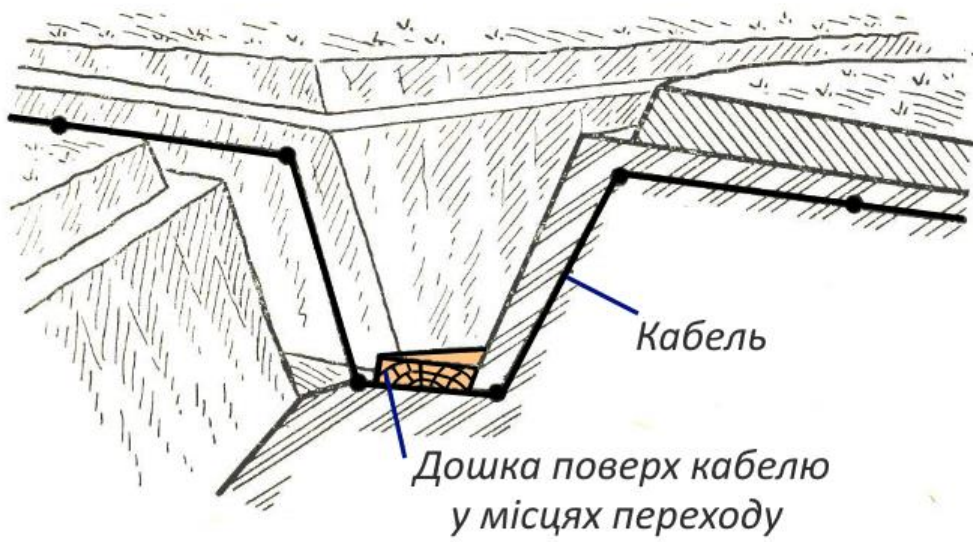
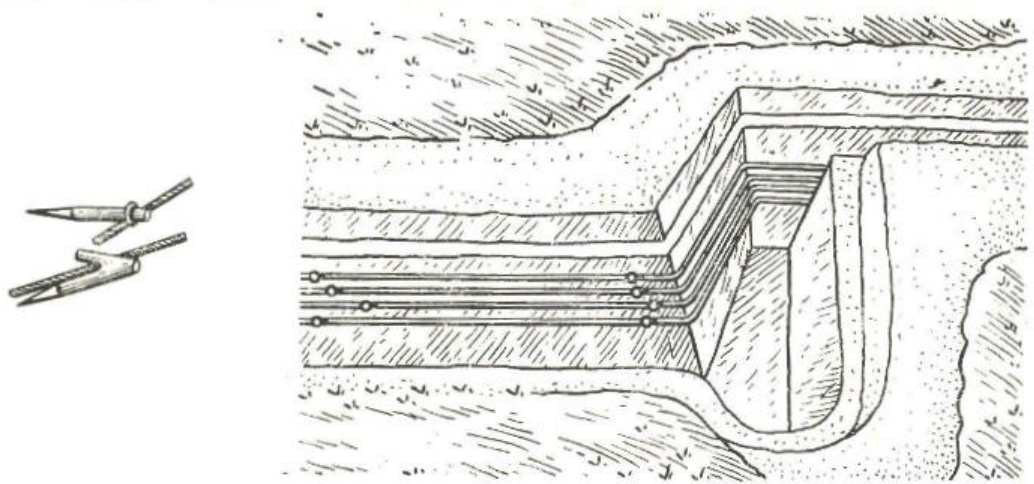
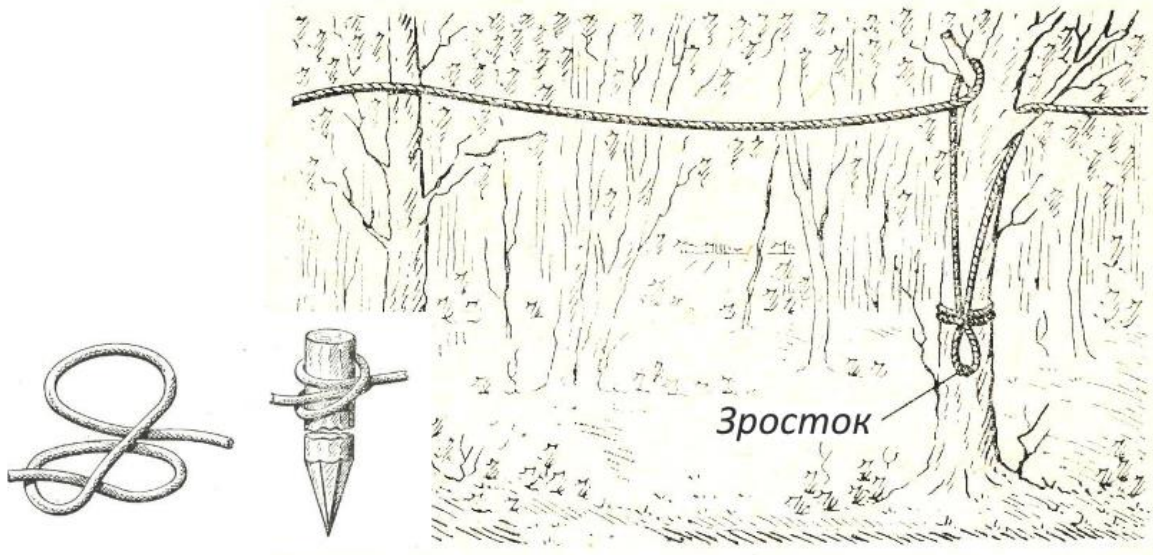
9. Не слухайте жодних наказів через дзвінки по Сигналу, не виконуйте жодних розпоряджень, не давайте жодної інформації. Це все психологія людини. Вас набрали на телефон, почали балакати, а потім сказали: "Вибачаюсь забув, зараз наберу на Сигнал". І Вам одразу здається, що ця незнайома людина СВІЙ чоловік.

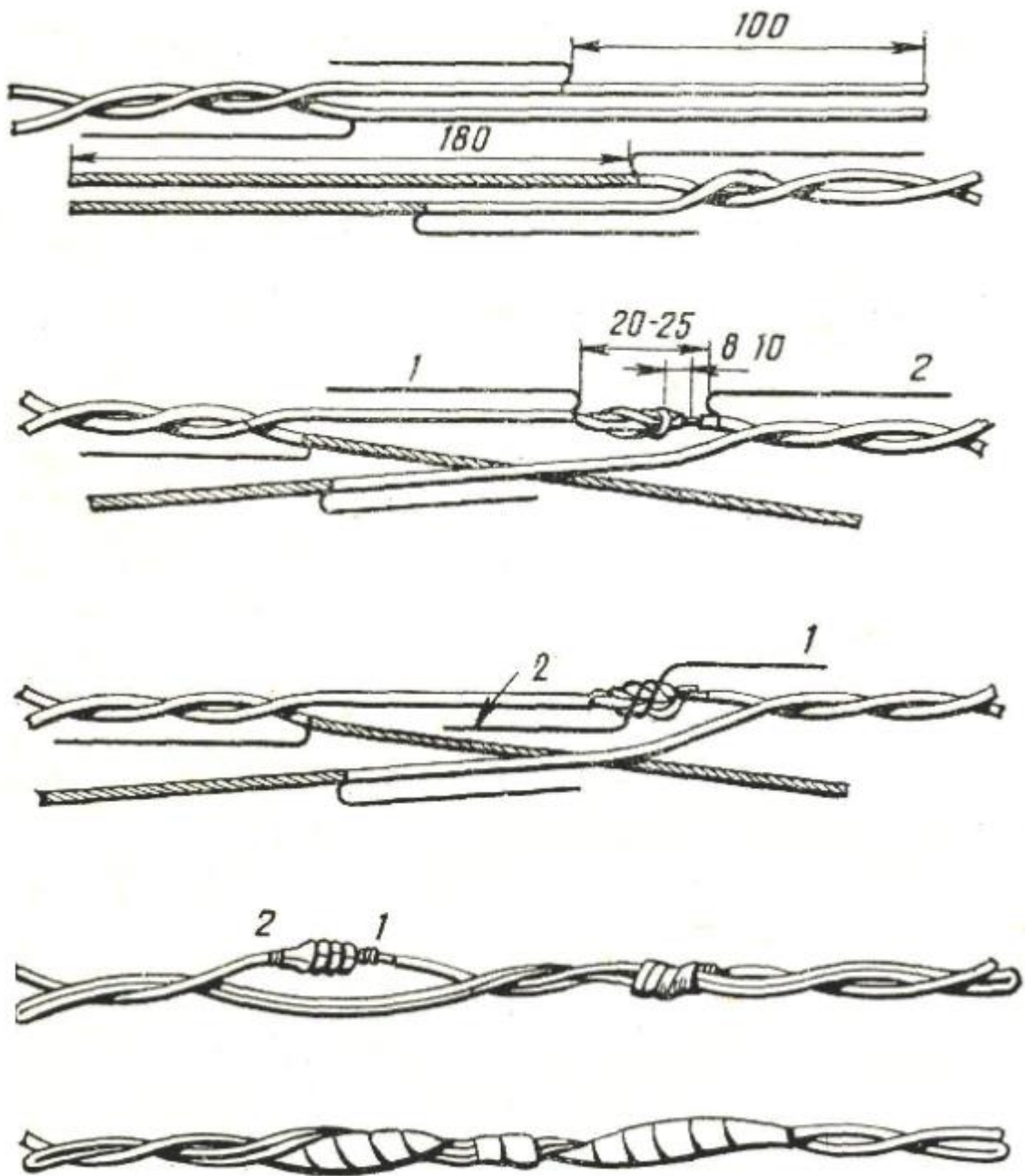
10. Вас можуть додати до незнайомої групи з крутою назвою. Типу "ГУР та фронтова розвідка", ще і адмін попросить Вашу особу підтвердити. Такій групі хочеться довіряти, але НЕ ведіться на назви та кількість учасників незнайомих груп.

11. Чому військові спілкуються в групах? Це швидко та зручно. Чому діляться всякою фігнею? Інформаційний голод і нестача комунікацій. Бійцям потрібен якийсь джерело інформації. Коли його немає в офіційному вигляді, з'являється альтернативний.

І ще раз повторю найголовніше: якщо Ви особисто не знаєте учасників групи та адміністраторів, рахуйте відразу, що її читає противник. Такий у Вас має бути підхід. Пост не про те, який месенджер кращий, де яка безпека і хто володар, а про інші речі, які не пов'язані з конкретним месенджером. Я згадую сигнал лише тому, що він найпопулярніший серед військових.

Для зв'язківців: З'єднання кабелів від Раєвського

М. Визначення відстані до цілі, якщо немає дальноміра

1. У денний час:

1. На відкритій місцевості населені пункти видно на відстані – 10-12 км.
2. Багатоповерхові будівлі – 8-10 км.
3. Окремі одноповерхові (приватні) будинки – 5-6 км.
4. Вікна в будинках помітні на відстані – 4 км.
5. Окремі дерева помітні на відстані – 2 км.
6. Люди (у вигляді точок) – 1,5-2 км.
7. Рухи рук і ніг людини – 700 метрів.

8. Переплетіння віконних рам – 500 метрів.
9. Голову людини можна побачити на відстані – 400 м.
10. Колір і частини одягу – 250-300 м.
11. Листя на деревах – 200 м.
12. Риси обличчя і кисті рук – 100 м.
13. Очі у вигляді цяток – 60-80 м.

2. У нічний час:

1. Палаюче багаття (звичайних розмірів) видно на відстані 6-8 км.
2. Світло від електричного ліхтарика (звичайного) - 1,5-2 км.
3. Запалений сірник - 1-1,5 км.
4. Вогник цигарки - 400-500 м.

Визначення відстані за звуком дуже залежить від щільності повітря і ще більше – від його вологості. Чим вищими є тиск і вологість, тим якомога далі поширюються звуки. Це необхідно враховувати.

3. Для тихого місця і при нормальній вологості:

1. Шум залізниці (поїзда, що їде) чути – за 5-10 км.
2. Постріл із рушниці – 2-4 км.
3. Сигнал автомобіля, тріск пускача трактора, гучний свисток – 2-3 км.
4. Гавкіт собак – 1-2 км.
5. Рух автомобілів на шосе – 2-3 км.
6. Людський крик чути нерозбірливо на відстані – 1-1,5 км.
7. Звук мотора легкового автомобіля, що газує – 0,5-1 км.
8. Звук від падаючого дерева (тріск) – 800-1000 метрів.
9. Стукіт сокири, стукіт по металевих предметах – 300-500 метрів.
10. Спокійну розмову людей чути – за 200 метрів.
11. Тиху розмову, кашель – на відстані 50-100 метрів.

4. Психологічні поправки, які треба враховувати:

1. Чим якомога далі розташований предмет, тим він здається нижчим і вужчим. Тому великі об'єкти здаються ближчими (насамперед, гори), ніж є насправді. Предмети виглядають довшими, коли лежать.

2. Відстань на «гладкій» поверхні (сніг, вода, рівне поле) здається меншою, ніж реальна. Ширина річки з пологого берега виглядає більшою, ніж з кручі.

3. Якщо дивитися знизу вгору, схил здається менш крутим, а відстань до об'єктів - меншою, ніж справжня.

4. Вночі будь-яке світло здається значно (!) ближчим, ніж є насправді. Вдень світлі предмети також здаються ближчими.

5. Оголені схили здаються більш крутими, ніж вкриті лісовою рослинністю.

6. Дорога на шляху повернення назад здається коротшою.

Рівна асфальтована дорога здається коротшою, ніж дорога по ґрунті.

Н. ТТХ зброї

СТРІЛЕЦЬКА ЗБРОЯ

№ п/п	Найменування (марка) зразка	Призначення	Калібр, мм	Бойково-мплет, шт	Дальність прямого пострілу, м	Початкова швидкість кулі, м/с	Маса зразка, кг	Маса патрону, г	Маса кулі, г	Пробиття для кулі	Темп стрільби, п/хв.	Бойова швидкість, п/хв.	Ємність магазину, шт.
1.	9 мм пістолет Макарова (ПМ)	ураження противн. на коротких відстанях	9,0	24	еф. вогню 50	315	0,73	10,0	6,1	-	-	30	8
2.	5,45 мм пістолет ПСМ	ураження живої сили на коротких відстанях	5,45	24	еф. вогню 150	310	0,5	4,8	2,4 - 2,6	-	-	30	8
3.	5,45 мм автомат АК-74 (АКС, АКСУ)	ураження сили та воєнних засобів	5,45	370 з ПС 80 з Т	440-ГФ 625-БФ	900	3,6	10,2	3,4	ст, пшем - 800 м БЖ - 550 м	600	100	30
4.	5,45 мм РПК-74	ураження сили та воєнних засобів	5,45	1230 з ПС	460-ГФ 640-БФ	960	5,46	10,2	3,4	-/-	600	150	45
5.	7,62 мм ПК (ПКТ, ПКС)	ураження сили та воєнних засобів	7,62	1540 з ЛПС 100 ³ Б-32 360 з Т-46	400-ГФ 650-БФ	825	9 (10,5; 16,7)	21,8	9,6	Ст. пшем - 1700 м БЖ - 1200 м	650	250	250
6.	7,62 мм снайперська гвинтівка (СВД)	ураження живої сили	7,62		640	830	4,52	-	-	Ст. пшем - 1700 м БЖ - 1200 м	30	-	10

№ п/п	Найменування (марка) зразка	Призначення	Калібр, мм	Бойоко-мплект, шт	Дальність прямого пострілу, м	Початкова швидкість кулі, м/с	Маса зразка, кг	Маса пагону, г	Маса кулі, г	Пробивна дія кулі	Темп стрільби, п/хв.	Бойова скорострільність, п/хв.	Ємність магазину, шт.
7.	14,5 мм кулемет КПВТ	ураження живої сили, легкоброньован. техніки, вогн. Зас.	14,5	300 з Б-32 300 з БТЗ 600 з МДЗ	1500-2000	998	49,8	200	-	-	550-600	-	летна 10

ГРАНАТИ

№№ п/п	Найменування (марка) зразка	Призначення	Радіус розльоту вивчих осколків, м	Маса спорядженої гранати, кг	Час горіння запальника, с	Дальність середня кидка, м	Приналежність
1.	Ф-1	ураження живої сили	200	0,60	3,2 - 4,2	35 - 45	броньоб'єкти, у підрозділах
2.	РГД - 5	ураження живої сили	25	0,31	3,2 - 4,2	40 - 50	у підрозділах
3.	РГ - 42	ураження живої сили	25	0,420	3,2 - 4,2	30 - 40	у підрозділах
4.	РКГ - 3 Е	ураження броньованої техніки, оборонітельн. споруд.	-	1,07	-	15 - 20	у підрозділах

ГРАНАТОМЕТИ

№№ п/п	Найменування (марка) зразка	Призначення	Калібр БЧ, мм	Дальність прицільна, м	Боєкомплект, шт	Швидкість гранати, м/с	Дальність стах, м	Маса гранатом, кг	Маса гранати, кг	Обслуга, чол.	Броньоб'єкція, мм	При-мітка
1.	25мм підствольний гранатомет ГП-25	ураження живої сили	40	-400 -200	10	76	-	1,5	0,255	1	-	-
2.	Автоматичний гранатомет АГС-17	ураження живої сили	30	1700	лента 29	185	-	18	0,280	2	-	-
3.	РПП-7	ураження танків, броньованих об'єктів, вогневих	85	500	5	300	-	6,3	2,2	2	-	-

№№ п/п	Найменування (марка) зразка	Призначення	Калібр БЧ, мм	Дальність приціль на, м	Боєкомплект, шт	Швидкість гранати, м/с	Дальність шах, м	Маса гранатом, кг	Маса гранати, кг	Обслуга, чол.	Бронепробійність, мм
		засобів									
4.	РПГ-18	ураження танків, САУ, броньованих засобів	64	200	-	114	-	2,6		1	-
5.	РПГ-16	-//-	58,3	800	-	480	-	10,3	1,65	2	-
6.	СПГ-9	ураження живої сили та броньованої техніки	калібрна	80	60	-	1300	50,5	4,4	4	300

Всім причетним необхідно зауважити, що запали для гранат РГМ і РГМ2 спрацьовують 3,3 + секунди. Нульових, що спрацьовують миттєво для піхоти немає (про спецуру тут не говоримо).

Більше інформації про ТТХ різноманітного озброєння українського і кацапоординського знайдете за посиланням:

[<http://ukr-merezha.com/dovs/1-pam-yatka-striltsya.html>]

О. Як пройти мінне поле

Взято з Довідник фахівця ЗУ-23-2

[<http://ukr-merezha.com/dovs/17-dovidnyk-fakhivtsya-zu-23-2.html>]

Варіант 1:

Першим іде розвідник-сапер. Виявлені міни натискної дії він позначає кольоровими маркерами, аркушами білого паперу, кілочками тощо.

Той, хто йде замикаючим в колоні, знімає за собою ці маркери, щоб противник не зміг виявити слідів, і передає ланцюжком вперед.

Варіант 2:

Виявивши розтяжку, не торкатися її, а стати над нею на коліна. Інші переступають через вас. Йти з мінного поля потрібно тим самим маршрутом, як ви сюди й прийшли, наступаючи на свої ж сліди.

Якщо слідів не залишилося, або ви довідалися про мінне поле пізніше, зворотну дорогу, принаймні перші 200 метрів, найкраще буде пройти в такий спосіб:

- намагайтеся не повзти й не ставати на коліна, за можливістю пересувайтесь навприсядки;
- пересувайтесь вперед повільно, уважно й обережно;
- візьміть ніж, металевий прут, загострену палицю або щось подібне, й акуратно, під кутом 45 градусів, устромляйте, в землю поперед себе, поступово прокладаючи собі безпечний маршрут через мінне поле;
- виявивши твердий предмет, не намагайтеся розкопати і вийняти його;
- розчистивши міну так, щоб вона стала помітна – не намагайтеся її розмінувати, а лише позначте розташування міни на мапі.

Увага! Підлий московський окупант не дотримується міжнародних Женевських чи Оттавських конвенцій і встановлює заборонені у світі протипіхотні вибухові пристрої в некерованому варіанті. Відповідно на

замінованій ділянці місцевості зустрічаються протипіхотні міни **ПМН-2, ПОМ-2, МОН-50** і вистрибуючі осколкові міни кругового ураження **ОЗМ-72, розтяжки** з гранатами **РГД** та **Ф-1**. Також, бувають більш складні підривники з обривними датчиками типу **МПЕ-72, МПЕ-НС**.

Кожна із саперних груп підрозділу для подолання замінованої ділянки **повинна відпрацювати систему спеціальних сигналів та жестів.** "

Від побратима, позивний **Шамік**

" Перше, ви вже повинні знати види мін й розуміти принципи їхньої дії.

Міни натискної дії: ПМН-2, ПМН-4 та інші

Для того, щоб міна спрацювала її встановлюють таким чином, щоб датчик цілі виступав над ґрунтом. В зв'язку з цим часто видно маленькі горбочки ґрунту або дерену. Встановлюють, в основному, на стежинах в місцях зручних проходів для піхотинця. Сила натиску на датчик – від 5 кг до 20 кг.

Шукаємо й обережно обходимо

Для того, щоб ви з козаками, які слідують за вами на відстані хоча б в 5-7 метрів один від одного, змогли прокласти шлях по галявині чи дорозі стосовно якої є підозра на замінування **потрібно:**

- **ведемо постійний пошук міни.** Ножем чи прутом під кутом в 30 градусів від землі ви плавно прощупуємо ґрунт чи дерен на глибину 3-4 см.

Один крок "сітки пошуку" вашого щупу вперед складає 4-5 см.

Пам'ятаємо: **ми шукаємо не міну, а порушення ґрунту чи дерену.**

Якщо ґрунт порушений лопатою – він буде м'яким. Якщо ви вперлися у щось тверде – не тисніть! Відчувши певну аномалію ви обережно розгрібаєте листя, землю, дерен руками повільно проводячи долонею по землі косими плавними рухами. Таким чином, ви ніколи не натиснете датчик цілі на мінно-вибухових пристроях.

- Обережно згрібаєте верхній шар ґрунту долонями – так буде набагато швидше. **Розгрібши, в такий спосіб, міну ви її не чіпаєте!** Просто позначте її двома кілочками та сповіщаєте того хто йде позаду. Він, у свою чергу, попереджує інших.

- **Прохід (стежку) по якому ви рухаєтеся ви робите шириною в 50-70 см.** Межі проходу по боках позначаєте шнурком або довгими тонкими жердинами. Ті хто йдуть позаду забирають шнурки або жердини і передають їх тому хто попереду, аж поки цей "інвентар" не дістанеться до того хто прокладає шлях. На бугорки, дошки, фанеру, консервні бляшанки та різне сміття, яке трапляється на шляху, не наступаємо! Дрючки не буцаємо! Гілки не відтягуємо!

Знову ж таки, хтось може запитати чому прохід, а не маршрут слід в слід?

По-перше, рухатися слід в слід може бути небезпечно, оскільки ви збиваєтеся у натовп, а скупчення бійців – це дуже гарна мішень для ворожих БПЛА і не тільки!

По-друге, ваші бійці, в силу втоми або перевантаженості екіпіруванням, можуть, тупо, не запам'ятати сліди того хто йде попереду, особливо – тоді, коли потрібно увесь час моніторити довколишній простір на 360 градусів, а інколи й не забувати підіймати голову до неба і прислуховуватись чи не висить над вами під@рський дрон.

Розтяжки на війні – окрема наука

Зазвичай, розтяжки встановлюють між деревами і кущами, а також, перед вашими позиціями. На відкритій місцевості можна ставити на кілочках. В будинках краще ставити в дверних отворах, зачіплювати за ручки дверей, використовувати темні проходи чи вузькі місця.

Розтяжку можна встановити використовуючи проволочку (дріт), волосінь для рибалки (так звана, "леска"), монопіткву абощо.

Пошук і знешкодження ворожих розтяжок:

Під час руху, бійці видивляються низи дерев замасковані травою чи сміттям.

Присідаючи до землі можна побачити натягнуту волосінь. Часто розтяжку видає роса і відблиск на сонці – в основному, якщо натягнута проволочка.

Також, розтяжка може бути встановлена на рівні плечей – поперек або по косій лінії. На кущах біля стежини чи тропи може бути вільно розкладена монопітквка з прив'язаними до неї гачками-трійниками для рибалки, яка буде тихо-мирно чекати доки хтось з ваших хлопців не зачепиться за неї. Тримайте це в голові. **Будьте уважні!** Пробираємося через кущі й дерева акуратно, гілки руками не відштовхуємо!

В будинках **звертаємо увагу** на увесь периметр дверних отворів, на предмети які заважають нам рухатись і на дошки (фанера) які гарно лежать в зручному місці вузького коридору якраз, прямо, для того, щоб наш боєць наступив на неї! "

НЕ НАМАГАЙТЕСЬ САМОСТІЙНО РОЗМІНОВУВАТИ!!!

Серед москальні знаходяться не тільки тупі виродки - є й досвідчена та хитра мразь – і вони мають досвід дуже складних мінувань, які під силу лише досвідченим саперам. А свій смертоносний досвід вони весь час удосконалюють!

Скорочено зі сторінки **Oleg Markovuch**

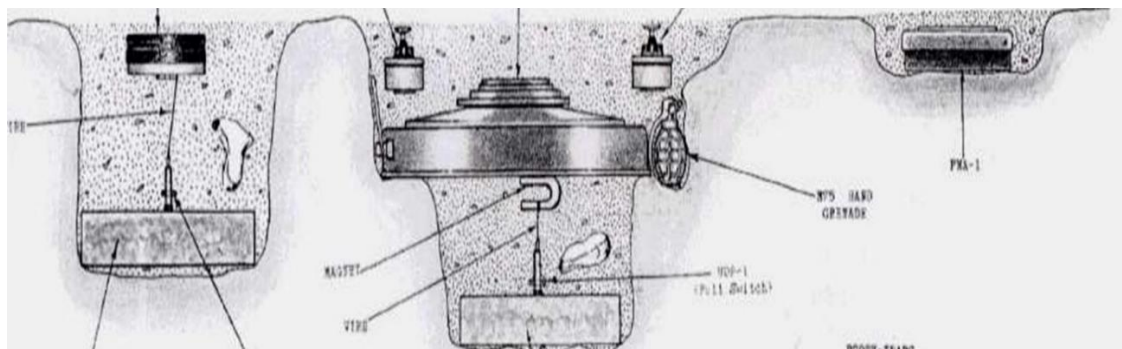
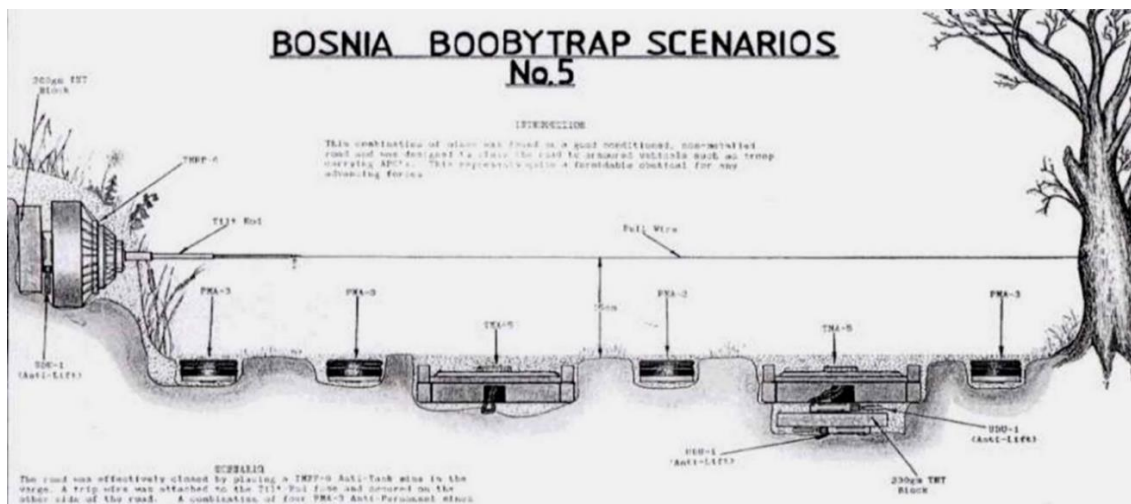
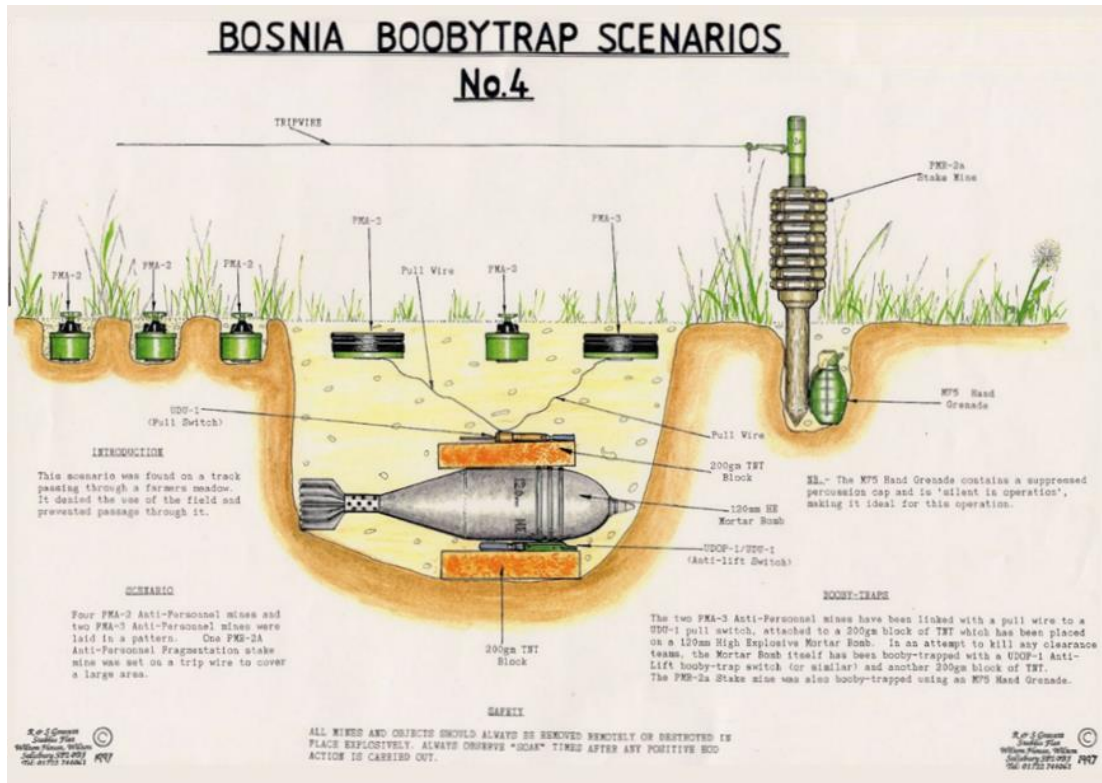
[<https://www.facebook.com/groups/203545334921178/posts/621493246459716>]

УВАГА НЕБЕЗПЕКА!!!

Уже зафіксовані випадки створення ординцями мінних пасток з різного підбору протипіхотних, протитанкових та спеціальних мін.

Наявність у орди десятків різномісних мін дає їм можливість до їх влаштування в залежності від підготовки виконавців, без використання саморобних вибухових пристроїв.

На малюнках дані приклади створення таких мінних пасток на теренах колишньої Югославії.

Детальніше ви знайдете за посиланнями на нашому сайті: <http://ukr-merezha.com/>

II. Блокпост

Взято з Довідник фахівця ЗУ-23-2

[<http://ukr-merezha.com/dovs/17-dovidnyk-fakhivtsya-zu-23-2.html>]

Тимчасовий блок-пост встановлюється на короткий проміжок часу.

Місце розташування посту визначається обставинами оперативної обстановки. Місце блок-посту вибирається так, щоб пост неможливо було об'їхати. Місцевість навколо посту повинна бути відкрита для кругового обстрілу й добре проглядатися.

Наряд посту повинен складатися не менш ніж із трьох військовослужбовців: один – для перевірки документів, **другий (старший посту)** – для підстрахування, **третій** – з автоматом (ручним кулеметом) напоготові.

Якщо у вас у наявності два автомобілі, їх потрібно розмістити по обидві сторони дороги на відстані 25 метрів один від одного.

Якщо ви змушені діяти без техніки, то у вашому розпорядженні має бути «колюча стрічка» для екстреної зупинки автомобіля.

Зупиняти автомобілі повинні, принаймні, два члени групи, інші забезпечують прикриття із задалегідь підготовлених позицій.

Право на відкриття вогню належить старшому групи прикриття.

На ньому лежить відповідальність за безпеку доглядової групи.

Щоб сповільнити рух, у зоні перевірки встановлюються загородження з колючого дроту (бетонних блоків) на відстані 5-7 метрів один від одного. це виключить можливість прориву машин на ходу уздовж дороги.

Під час несення служби на блок-посту розслаблятися не можна.

Військовослужбовці не повинні відходити один від одного далеко, а також не сходитися ближче 3-4 метрів.

Негативні фактори чергування:

1. **Рутинна й одноманітність.** Як правило, після тривалого одноманітного чергування особовий склад втрачає пильність: зібравшись разом курять, розповідають анекдоти. В цей час, бійці перетворюються на легку групову ціль. *У такий момент загинути або отримати важке поранення дуже легко.*
2. **Втома.** Втома приходить з променями світанкового сонця, коли здається, що самий небезпечний час уже позаду і вже скоро здавати чергування. Години перед світанком (сходом Сонця) з 4-ої до 6-ої ранку, коли втрачається пильність – улюблений час ворожих диверсантів.

В цей час треба бути особливо пильними!

З точки зору оборони блок-поста від озброєного нападу, потрібно пам'ятати, що атакуючі намагатимуться змусити його захисників щільним вогнем повернутися у внутрішні приміщення блокпоста і, позбавивши їх можливості маневру, закидати гранатами, розстріляти з гранатометів або вести бій, розраховуючи на закінчення боєкомплекту. Тому на блок-посту повинні бути підготовлені шляхи для виходу з блокпоста та/або відходу з нього.

Якщо повноцінні траншеї обладнати неможливо, то ходи для переповзання повинні бути підготовлені. Для цього, наприклад, можна використовувати будівельні блоки. Якщо ґрунт не дозволяє зробити укриття для бронетехніки, то для захисту від кумулятивних боєприпасів можна використовувати звичайну сітку-рабицю, яку можна в рулонах возити на бронетехніці.

Навколо позиції потрібно вирубати ліс, або високий чагарник, щоби противнику було важко підійти непоміченим до блокпоста. На лінії лісу створити завали – дерева завалити навхрест вершинами в бік противника, бажано без відділення від пнів. До речі, той самий принцип можна використовувати для розчищення секторів обстрілу, коли рослинність не зводиться під корінь, а лише підсікається на висоту чобота. Для поліпшення видимості нижні гілки дерев і чагарник слід вирубувати. По можливості, позиції слід оснастити саморобними перископами або використовувати триплекси, зняті з бронетехніки. У будівлі для розташування бійців слід обладнати усі приміщення уловлювачами для гранат.

Для кожного бійця має бути кілька позицій для ведення вогню. Це дозволяє спростити організацію бою, знижуючи хаос у діях від початку нападу.

Особливо слід відзначити необхідність ведення прицільного вогню під час оборони блок-посту. На відміну від польової оборони, боєзапас тут обмежений, і вести вогонь «в нікуди» на автоматичному режимі (чергами) просто небезпечно – боєприпаси швидко закінчатся. Стріляємо лише одиночними.

Слід облаштувати кілька позицій для важкого озброєння й періодично міняти місця чергування цих вогневих засобів. Має бути підготовлено декілька місць для зберігання боєприпасів, щоб одним пострілом з гранатомета противник не міг позбавити захисників боєзапасу.

Місцевість навколо блок-посту слід, по можливості, пристріляти, щоби налаштування прицілу для всіх видів зброї були відомі.

Відстані навколо блок-посту, по можливості, слід заміряти, а на певних дистанціях установити видимі знаки (каміння, кущі, зрубані стовбури), що позначають відстані до цих предметів. Розташування таких орієнтирів і відстань до них необхідно відмітити на карті.

Дії при огляді транспортних засобів.

Існує два основні типи огляду автомобіля:

Швидкий огляд і Ретельний огляд.

Обшукуючи машини, ніколи не дозволяйте водієві квапити вас!

Стурбовані власники будуть запевняти вас, що вони поспішають – не реагуйте на це.

Обшук проводиться із двох причин:

- налякати диверсанта й змусити його відмовитися від провезення вантажів.
- знайти зброю, вибухові речовини, наркотики тощо.

Основні правила огляду:

1. Шукайте свідчення недавньої активності (здерта фарба, нестандартні кріплення тощо);
2. Запитайте у себе: «де можна сховати зброю у цьому автомобілі?», – подумайте, де у машині можуть бути пустотілі місця і як до них дістатися;
3. Сильні пахощі чи сморід чого-небудь може бути маскуванням запахів мастила для зброї, вибухівки або наркотиків;
4. ***Усі дії змушуйте виконувати власників автомобілів – нічого не робіть самі!***
5. Не виходьте з поля зору напарників, намагайтесь не перекривати їм сектори стрільби;
6. Стежте за реакцією водія, можливо, він нервує (особливо коли обшук наближається до схованки).

Щоб полегшити собі роботу, розбийте машину на зони огляду:

1. Зовнішня зона. 2. Зона під машиною.
3. Внутрішня зона машини. 4. Багажник. 5. Двигун.

Порядок проведення огляду автомобіля:

Група, яка перевіряє одну одиницю автотранспорту, повинна складатися не менш ніж з 3 бійців:

старший – той, що перевіряє документи і машину – той, що прикриває.

Місцезнаходження старшого: праворуч збоку та в 4-5 метрів позаду машини, яку перевіряють. Так він страхує себе від різкого наїзду заднім ходом і контролює праву сторону автомобіля. Старший не втручається в процес перевірки документів, його завдання – за необхідності прикрити вогнем того, хто перевіряє. Під час перевірки зброя старшого повинна бути напоготові.

Третій боєць (той, що прикриває) – автоматник або кулеметник – перебуває на безпечній для себе відстані попереду по ходу руху від автотранспорту, який перевіряють. Він відкриває вогонь у разі спробі прорвати перешкоду.

Перевіряючий для перевірки документів підходить до транспорту не зліва, з боку водія, як це, зазвичай, роблять працівники ДАІ, а справа – з боку переднього пасажирка.

Тут діє «лівостороннє правило»:

Особам, які перебувають у машині, вкрай незручно в положенні сидючи правою рукою діставати пістолет й стріляти, розвертаючись вправо.

Перевіряючий голосно подає команду: «Залишатися на місцях! Не виходити. Двері не відкривати. Заглушити двигун!»

Відкритих дверей треба уникати. Документи для контролю приймати тільки через опущене бічне скло.

Перевіряючий повинен мати повний інформаційний обсяг орієнтувань на розшукуваних осіб та бути спостережливим.

Якщо після питання до водія: «Де запасне колесо?», – той почне метушитися в пошуках колеса – робіть відповідні висновки.

Якщо перевіряючий помітив у машині щось підозріле й небезпечне (зброю), він діє за обстановкою – або стріляє, або просто падає на землю, намагаючись відійти від машини назад. Падіння перевіряючого – сигнал до дії для інших.

Особи, яких перевіряють, все повинні робити тільки за вашою командою та нічого за власною ініціативою. Не дозволяйте їм самостійно виходити з машини та наближатися до вас. За необхідності огляду багажника даєте наказ водієві вийти з автомобіля і відкрити багажник.

Перевіряючий перебуває обов'язково праворуч від водія на безпечній від фізичного нападу відстані – 1-1,5 метра.

Сам перевіряючий у багажник не лізе – усі предмети, що перебувають у багажнику, йому за командою показує водій. За руками водія та його реакціями треба уважно стежити.

Перебування водія поза автомобілем дозволено лише позаду багажника. Це потрібно для того, щоб особи, які перебувають у машині, не могли завести двигун і різко дати назад.

Положення старшого посту, який контролює обстановку – в 4-5 метрах позаду й ліворуч. Він контролює водія та ліву сторону автомобіля. Праву сторону контролює той, хто прикриває.

У випадку перевірки вантажних автомобілів слід враховувати можливість переховування у кузові озброєного противника, який при його виявленні або на випередження може відкрити вогонь.

Дії при огляді людей

Типовою помилкою перевіряючого документи є підхід до особи, яка перевіряється, з лівої від нього сторони. Підозрюваний на вимогу перевіряючого, нібито витягаючи документи правою рукою з внутрішньої нагрудної кишені, може зробити постріл з пістолета через одяг.

Ніколи не стійте з лівої сторони від особи, яку перевіряєте, й не давайте йому повертатися до вас лівим боком – стійте праворуч на відстані 1-1,5 метра. Так ви будете мати можливість вчасно помітити його спробу дістати зброю з кишені й запобігти нападу.

Якщо при вас довгоствольний автомат, носіть його з правої сторони на довгому ремені, перекиненому на ліве плече через голову. Довжина ремня вибирається такою, щоб автомат можна було вільно прикласти до плеча з натягнутим ремнем.

Також, можливе використання способу за назвою «петля».

«Петля» утворюється прикріпленням обох кінців ремня автомата до кріплення (антабки), одягається через шию та праве плече.

Огляд особи здійснюється зверху вниз, причому одяг переминається пальцями. Краще, щоб особу було повернуто спиною до бійця, який проводить огляд. Доречно, щоб особа знаходилася в незручній позі, наприклад, руки на стіну або на автомобіль, ноги розставлені, тіло під кутом до поверхні.

У разі агресивних дій особи, необхідно перевести її в лежаче положення обличчям донизу з розставленими руками.

Р. Зберегти здоров'я

До розгрому ординської імперії і наведення ладу в мирному житті – ви повинні залишатись здоровими і боєздатними. Вашу боєздатність, а значить і шанси на виживання, формують не лише бойові навички, надійна зброя, сучасне спорядження та розумна тактики. Вона, також, прямо залежить від стану вашого здоров'я.

Ви можете бути найкрутішим бійцем, але якщо вас, наприклад, схопить поперек то викопати новий окоп в гарячих умовах, або витримати марш, чи, навіть, просто швидко перебігти з однієї позиції на іншу – ви не зможете. Тоді ви стаєте легкою мішенню для ординських мутантів, які чатують на вас повсемісно і цілодобово.

Ніхто із тих виродків не буде чекати поки ви поправите своє здоров'я і зможете швидко і ефективно їх нищити.

Тому висновок один: **дбай про своє здоров'я завжди** (тіла і розуму), навіть коли адреналін переповнив усі ваші жили. Так само, не ігноруй шкідливі для твого побратима речі – не забувай, що від нього, також, залежить твоє виживання та виконання вами бойового завдання.

Зверніть увагу на умови,

які можуть вплинути на погіршення вашого здоров'я:

1. Ви змушені носити багато важкого. Дуже швидко почнуться проблеми з попереком і колінами. (Не носіть самотійно. Піднімати все як при станових вправах у спортзалі).
 2. Є періоди в службі, коли протягом тривалого часу Ваш сон складає 3-4 години на добу. Можливе падіння зору і навантаження на нервову систему. Головні болі. Природний страх і адекватність реакцій при цьому значно пригальмовується.
(Не хвилюйтесь, зір з часом відновиться. Допомагають *спортивні комплексні вітаміни*).
 3. Намагайтеся менше їсти консерв, мівіни, сухпаїв. Це все консерванти. Ми готували гарячі страви навіть в самих складних умовах.
 4. Вам прийдеється тривалий час спати на підлозі серед пилу і бруду. Можливо, з'явиться характерний кашель. Нежить з брудними соплями. (Перед встановленням лежанок треба прибирати приміщення. Використовуйте підручні матеріали, щоби підняти своє ліжко над підлогою. Або придбайте розкладушки стандарту НАТО. Чим вище від підлоги тим менше пилу і ви не простудите м'язи. Якщо не вистачає ліжок, то можна зняти двері і використовувати як ліжко, або палети).
 5. Тривале носіння шолому та бронежилету зі спорядженням однозначно вплине на хребет, шию, і обов'язково на коліна. (Як тільки є можливість і ви в безпечному місці, знімайте броню. Не стрибайте з висоти без причини, краще сповзайте. Не бігайте під навантаженням без причини).
 6. Від тривалого носіння протягом декількох днів берців, ваші пальці на ногах стануть білого кольору і набудуть трикутної форми. (Коли є можливість знімайте взуття, майте з собою постійно в рюкзаку тапки типу кроків. Просушуйте обов'язково взуття. Купіть якісні анатомічні устілки і якісні трекінгові шкарпетки. Вони реально допомагають. Купіть неопренові шкарпетки на час маршів по грязі).
- Також у вас можливо будуть з'являтися пухирі на ступнях. Дуже обережно з маззю Теймурова, ефективна штука, але використовувати не часто і не при відкритих пухирях. Використовуйте присипку тальку у взуття. Є з протигрибковими властивостями - з цим обережно, злізає шкіра від тривалого використання.
7. Будуть моменти, коли ваш одяг на вас буде повністю мокрий. Це може призвести до захворювань суглобів. Купіть собі Гортекс костюм, щоб одягнути його ззовні на мокрий одяг, коли не має можливості переодягнутися в сухе. Не багато коштує костюм, наприклад, армії

Великобританії. Це дозволить зберегти тепло і не захворіти. Або на крайній випадок оберніться медичною ковдрою із фольги, якщо умови дозволяють.

8. Звертайте увагу на те що змушені їсти. Знайте: ботулізм вбиває повільно. (зі зберіганням їжі обережно. Воду бутильовану з собою возить в достатку. Не треба сподіватися на колодязі. Часто вони пусті або брудні).

9. (Майте з собою *пробіотики*). Моменти коли вас будуть колоти безболіями і антибіотиками будуть, протягом виконання задач. Тому відновлювати кишечник однозначно прийдеться.

10. Геморой нажалі теж наш супутник. Носити таку вагу багато часу без наслідків не вийде. Плюс запори від їжі, або антибіотиків та безболі. (Не встидайтесь підходити до лікаря підрозділу. У нас після бойових виходів з важкими рюкзаками на штурми до ротного медика стояла черга *за свічками*).

11. Одна із проблем зниження імунітету, це зневоднення. Також це впливає на суглоби і роботу внутрішніх органів. Це дуже частий діагноз. (Не забувайте пити обов'язково воду і влітку, і зимою).

12. Нервова система буде пригнічена після тривалої роботи. (Не займайтесь самолікуванням седативними заспокійливими. Підрозділу не потрібен "зомбі" з пригальмованою реакцією. Нервову систему повинні лікувати лікарі.)

13. Дотримуйтесь постійної гігієни. (мийте руки, обрізайте нігті бо зламані нігть в бойових умовах - то проблема, мийте під пахвами. Якщо мало води, то вологими серветками. Також мийте пахову зону, це спасе вас від грибкового запалювання в паху).

14. Носіть якісні труси. Підходять добре труси для спорту. Пріння та подразнення проміжності-це наслідок зазвичай неякісних трусів та штанів із недихаючого матеріалу.

15. Хоча би раз на три місяці відвідайте дантиста (стоматолога).

Нажалі виживання стає більш важливим фактором. І ми забуваємо, що після перемоги нам ще жити з нашим "ушатаним" організмом.

Скорочено зі сторінки **Денис Янгол**

[<https://www.facebook.com/yangoldenis/posts/2236555119865169>]

Що може вплинути на ваше здоров'я в бойових умовах?

1. Прилад нічного бачення буде пригнічувати ваш зір. (Використовуєте обережно і не тривалий час. Міняйтеся по черзі, коли займаєтесь спостереженням. Від тривалого використання починає боліти голова.)

2. Накопичена контузія. Отримати контузію можна не тільки від "приходу" поруч. Достатньо стояти близько біля зброї, що стріляє. (Використовуйте активні навушники постійно. Немає навушників – використовуєте беруши. Від тривалого використання навушників у вухах з'являються вушні пробки. Чистіть своєчасно вуха).

3. Травма ока. Обмежений зір в бойових умовах це повна дупа. Причин може бути багато. Це травмування гілками дерев в процесі руху. Шматки бетону та штукатурки в приміщеннях при вибухах. Гільзи в обличчя від стріляючих поруч побратимів. Вихлоп порохових газів від стріляючої зброї поруч. Уламки дерев та ящиків. (Носіть тактичні окуляри, якщо умови дозволяють. Якщо ви на броні чи у кузові пікапа - захисна тактична маска по типу лижної допоможе від обвітрювання очей і потрапляння пилу.)

4. Пам'ятайте ще про один тип контузії. Контузію від великої віддачі крупнокаліберної зброї. Якщо ви кладете голову на приклад деякої зброї, велика віддача передається в голову через щелепу. (Зробіть пом'якшувач із звичайного каремату на місце укладання щоки, це знизить передачу удару в голову. Також зробіть пом'якшувач до тильника прикладу такої потужної зброї. Бо є така проблема, як так зване "відсихання плеча", по суті це травма м'язів і суглобів від серії потужних ударів прикладу в плече. Притискайте таку зброю всією своєю вагою, так щоб між плечем і прикладом не було зазору).

5. Травматичне навантаження на попереk. Може бути спричинене не вірним розміщенням ваги на ремені (РПС). (Якщо ви розміщуєте магазини, пістолет, гранати, аптечку на ремені, то розподіляйте вагу рівномірною. Якщо з однієї сторони у вас буде ваги більше, то ваш таз буде тримати постійно цю вагу компенсуючи м'язами іншої сторони. Що призведе до подальших проблем з попереком. Теж саме із вагою на нозі. Якщо ви начепити багато ВОГ-ів на ногу окремим модульним підсумком і пройдете хоча б 5 кілометрів, то зрозумієте, що ви вже ту ногу тягнете).

6. Травми через техніку безпеки. Нажаль часте явище. (Не стійте на шляху викидання стріляної гільзи біля гармат чи бронетехніки. Також пам'ятайте, що в броньованих машинах двері важкі і при різкому русі, якщо не на фіксаторах, можуть нанести тяжкі травми. Не стійте у сліпій зоні бронетехніки, водії в таких машинах бачать дуже обмежено, можуть зробити випадковий наїзд. Не стійте позаду пострілу із гранатомета, та не стріляйте із гранатомета із середини невеликого приміщення, гарантоване значне травмування. Не стійте біля дронів, які піднімаються у повітря із взведеною вибуховою частиною. Не стійте біля вікон де є ще вціліле скло, або завішуйте його ковдрою. При вибухах скло залітає глибоко всередину приміщення, часто разом із рамою. Перевіряйте наскільки добре закрита лядя пікапа, щоби не випасти у русі із автівки. Не вішайте гранати ззовні спорядження як той Шварцнегер, носіть тільки у підсумках. Якщо ви вкручуєте УЗРГМ в гранату, то надягніть на спусковий важіль зверху страхуючий ковпачок із обрізаного медичного шприца, або обхватіть будівельною стяжкою. Все це, коли треба, легко знімається одним рухом вгору - це збереже вам життя. Обережно з гранатами РГН та РГО. УДЗ до них (запальний механізм) зроблений із пластика, що давно прострочив терміни зберігання та зустрічається в аварійному стані).

7. Навантаження на одне плече робить проблеми із хребтом. (навантажуйте все рівномірно на обидва плеча: рюкзак, гранатомет, іншу зброю).
8. Навантаження на поперек, коли змушені спати в бронежилеті на підлозі. Не спіть в бронежилеті на підлозі без РПС. Бо таз тоді провисає вниз, коли розслабляється. Краще підкладіть м'який валик під дупу, припіднявши її, якщо звикли спати на спині. Це врятує вас від защемлення попереку. А краще лягайте на бік. Це дасть можливість нормально дихати).
9. Порізи, опіки та травмування пальців. На війні якісні тактичні рукавички саме вашого розміру, це так же важливо як і окуляри чи навушники.
10. Пам'ятайте про забої колін та ліктів. Дуже часто ми змушені вставати на коліно, чи падати на бік. Використовуєте наколінники та налокітники. Але пам'ятайте, якщо ви будете сильно затягувати фіксатори зовнішніх наколінників-налокітників, це призведе до порушення кровообігу кінцівок. Це буде працювати як своєрідні турнікети. Краще використовувати інтегрований захист у форму.
11. Від довгого знаходження на холодному ґрунті ви можете отримати проблеми з простатою. Та запалення нервів. (Я особисто використовую костюм в якому інтегровані вставки із піни по типу кариматного матеріалу. Який захищає нерви ліктів, пахову зону, м'язи над колінами. Загалом все те, що постійно стикається із холодним ґрунтом. Ви можете підкладати під себе розкладний каремат. Сидіти треба на теплому, тому використовуйте пінопопу. До речі, якщо ви лягаєте на холодне, то можете перевернути пінопопу вперед і лягти пахом на неї).
12. Коли їдете в середині бронетехніки, або в багажнику пікапа пам'ятайте що можете отримати травму голови на складних ділянках руху від борту чи стелі. (В техніці треба бути, по можливості, у шоломі).
13. Алкоголь на війні, це тупа ідея швидко скоротити строк свого життя і життя своїх побратимів. "Смілива вода" швидко скорочує чисельність клієнтів премії Дарвіна.
- Служба, це важка робота. Впевнений, якщо відноситись до всього послідовно, то після перемоги ми зможемо відновити своє здоров'я.

С. Ворожі БПЛА, як боротись?

По-суті, найбільшу загрозу для вас, зброї і техніки тепер становлять кацапські БПЛА. Тому що вони в рази посилюють можливості ворожої зброї, старої і новітньої, а також- тактичні дії у штурмових і оборонних боях. З кожним місяцем війни ця загроза зростає і надалі буде зростати.

Московити через пень-колоду, не зважаючи на їхню корупцію та західні санкції (ага-\$) нарощують постачання своїм головорізам великих і малих

безпілотників. Станом на тепер (початок травня 2023р.) вони переважають нас кількістю та багатофункціональністю БПЛА на лінії фронту. Також, для забезпечення їх бойовими дронами підключилась чимала частина людожерського населення, що має достатню матеріальну базу і бажання розчавити всіх нас.

Щодо нашого оборонпрому, то ми не можемо відповідально вживати до них слово «наш». А суспільство мобілізується і діє настільки, наскільки усвідомлює вашу потребу в нагальних речах. І тут вже від вас залежить чи народний тил надалі буде витягувати свої жили, щоб забезпечувати вас варениками, тушонками, обмундируванням чи ви, без лишньої делікатності, переключите волонтерів, друзів і рідних на постачання та майстрування вам тепловізорів, біноклів, окопного РЕБ, окопного РЕР, дронів, каркасів з сітками типу «рабиці» та інших речей, що рятують життя і техніку.

Пам'ятайте, що такі ворожі БПЛА як Орлан, Елерон, Мерлін, Zala та ін. цілодобово розшукують вас і вашу техніку, а ударними безпілотниками, типу Ланцет і швидкісними frv-дронами вас і техніку вбивають. На додачу вони добре навчилися робити скиди з “весільних” мавіків і теж вас вбивають. Вбивають, якщо знаходять і якщо ви не маєте нормального захисту.

Наочний і трагічний приклад: *фото з ворожого Ланцета за мить до бокового удару по нашому танку (зверніть увагу на тупу імітацію захисного накриття, за яку люди вже заплатились):*

Дещо про ворожі БПЛА

Основний розвідувальний, керуючий та навідний БПЛА ворога – Орлан.
Орлан, максимальна висота польоту до 6000 м. Бачить людину на висоті 800 м., техніку – 1500 м., мобільні телефони – 3500м (з комплексом Леєр – до 40 км.). Відразу визначає координати цілі і передає в режимі онлайн на артилерійські установки чи ударні безпілотники. Враження цілі відбувається дуже швидко. Може керувати іншими безпілотниками.

БПЛА Мерлін, -

з'явився у вересні 2021 року і який оголосили унікальним через наявність начебто "гібридної" силової установки. Яка дозволяє брати на борт до 6,5 кг корисного навантаження, мати тривалість польоту до 10 годин та літати майже безшумно на висоті до 5 км. Наші фахівці уважно розібрали кілька збитих екземплярів Мерліна та виявили, що "унікальної гібридної" силової установки там не було. Був звичайний двигун внутрішнього згоряння (станом на квітень 2023р). Зате виявили щедрю нашпигованість різними комплектуючими, добутими в обхід санкцій Заходу. Знайшли французькі тепловізійні матриці Lynred (Ulis) PICO1024 з високою роздільною здатністю, значно кращою, аніж на "Орлан-10". Також схоже, що там була використана лінза ізраїльського виробництва та стартер-генератор китайського виробництва.

БПЛА Zala,-

максимальна висота польоту до 3600 м. Може залітати на нашу територію на відстань до 50 км. від лінії фронту (або точки управління). Оптичне наближення - до 60 крат, тепловізійне – до 10 крат. Керує і направляє на визначену ціль дрони-камікадзе (плануючі бомби?)

Таких розвідувальних, керуючих і навідних дронів у кацапів багато, набагато більше чим відповідних безпілотників у нас. Тож недопустимо більше, щоб ви могли собі дозволити не помічати їх існування. У нас, на час виходу цього видання, зовсім немає ефективних засобів збиття чи посадки таких найнебезпечніших ворожих БПЛА, які ви могли б використовувати на передовій. Роботу ППО дорогими ракетами, що вам не доступно, ми тут не розглядаємо. Чимало фахівців і аматорів працюють над цією проблемою – винаходять, експериментують, випробовують. Успіхи є, та масового рішення ще немає. Але випадки успішної посадки і збиття Орланів, Мерлінів і Zala є і далі їх буде більше. Ще в травні 2022р. побратими з добробату ОУН загороджувальним вогнем з кількох АК і однієї СВД збили Орлан-10 на радість нашим дослідникам.

Тож ваш алгоритм захисту від БПЛА на передовій і до 10 км. від неї має бути наступним:

- Маскування завжди і всюди в будь-яку пору дня і ночі. Маскувати себе, засоби зв'язку, техніку, зброю, боєкомплект, окопи, бліндажі. Ховати під землю все що можна, щоб не могли помітити здалеку і збоку. Накривати маскувальними сітками, теплоізолюючими матеріалами, чохлами, гілками. Завжди вимкнені усі пристрої радіовипромінювання та тепловипромінювання, які ви не повинні використовувати саме зараз.
- Не скупчуватись людям, людям з технікою, важкій зброї з боєприпасами – поодинокі бійці, зазвичай, мало цікавлять ворога - хіба що ви біля важливої техніки, зброї, складу б/к чи пілот/оператор дрона.
- Каркаси і сітки. Якщо в танк, ББМ, артилерійську установку, склад б/к чи іншу важливу ціль, яка **відкрито** знаходиться на/чи поблизу лінії фронту ще не прилетіло – то це чиста випадковість. Усі вони мають бути **захищені металевією сіткою на каркасі**, бажано навіть на марші. Сітка повинна бути розташована на достатній відстані від корпусу, щоб вибух після враження Ланцета виплеснувся на поверхню техніки, а не вдарив всередину.
- Спостереження за небом - цілодобово, візуально через хороший бінокль, тепловізор. Один має працювати із засобами окопного РЕБ - радіопеленгатором, який ви замовили фахівцям чи вашим волонтерам (не соромтесь ставити їм завдання – війна у нас всенародна). Завдання: вчасно запеленгувати, визначити тип і загрозу від ворожого дрона та ваші дії.
- Посадка засобами РЕБ. Окрім фірмових антидронових рушниць (дороговартісна штука), народний тил вже має і надалі продовжує розробляти різні антидронові рушници, глушилки та спуфінг-засоби. Виділяйте бійця, освоюйте і захищайтесь.
- Збиття. Стрілецькою зброєю, яка є у вас - загороджувальним вогнем. Якщо є ПЗРК – не сумнівайтесь, збиття Орлана/Zala/Ланцета дасть вам можливість ще вислухати невдоволення командира за неузгоджені дії. Тоді як скеровані ними снаряди чи дрони-камікадзе такої можливості вже не дадуть.
- Замовляти і шукати. Ви знаходитесь на передовій лінії, де вороги відпрацьовують нові технологічні засоби виявлення і вбивства вас і ваших побратимів. Про все нове, що з'явилося з-поза лінії фронту ви повинні повідомляти командирам, а ще краще профільним фахівцям та групам, координати яких ви в цій книжці знайдете. Маєте ставити перед ними питання-завдання: дайте те, що може вас захистити від ворожих електронних засобів вбивства. І то негайно!

Наші групи розробників окопних РЕБів на своїх сторінках пропонують різні їх варіанти. Як наприклад:

Скорочено зі сторінки **Anti-drone / Протиція БПЛА / Антидрон Україна**

[<https://www.facebook.com/antidrone.cc/posts/175943125386034>]

" 6-ти діапазонний стаціонар на 270 Вт.

Діапазони – 433 / 900 / 970 / 1.2 / 1.5 / 2.4 / 5.8

Комплектуватиметься акб 28.8 в. ємністю 210 аГ (5.2 квт) - що забезпечить комплекс автономністю від 6 до 21 години безперервного подавлення (подавлення всіх діапазонів, або лише 2.4+5.8 проти цивільних мультироторів)

Комплекс захищатиме позицію, на якій буде розміщений, від цивільних дронів мультироторного типу, frv-камікадзе на 900/1.2g керуванні, Ланцет, Куб, Zala як старих так і нової версії, а також діапазону 400-470 (будь то зв'язок чи телеметрія на певних БПЛА). Ефективна зона подавлення 500-1500 м."

Скорочено зі сторінки **Паоло Люмьєре**

[https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=3202626970012414&id=100007954270172]

" Все одно вам доведеться починати з початку: скинути з голови орчі Орлани. Вони вже підступили впритул і охоплюють з флангів.

1. Скинути з голови Орлани.

2. Не буде Орланів - зникнуть Ланцети. Ну, не те, що вони зникнуть зовсім, але інтенсивність і точність їхнього застосування кардинально знизиться. Знизиться ефективність і швидкість орлано-арти.

3. Після цього ми зможемо підняти голови, підключити бронетехніку та арту і почати формувати власний "вогневий вал".

Скидання має дві складові: виявлення Орлана і збиття Орлана.

Реальність в тому, що Орлани ви бачите, навіть просто очима, без оптики. Вони годинами літають, доки не закінчиться бензин. Збити нічим. ПЗРК катастрофічно не вистачає.

Але окрім випадків, коли Орлани бачите, є і випадки, коли Орлан не бачите. Вони в свою чергу діляться на випадки, коли:

а) Орлан не хоче бачити, просто не хоче спостерігати, виявляти, повідомляти;

б) виявлення Орлана потребує спецзасобів в даних умовах, але ці спецзасоби відсутні (часто їх ніхто навіть не збирається просити/закуповувати, тому що пофіг).

Чим можна виявляти Орлан:

1.Радар (палєвно і прилетить). Радар, як активний метод, без наявності всього решти, в умовах домінування ворога не підходить.

2.Радіопеленгатор, зокрема направлений радіопеленгатор. Корисна штука, особливо якщо вона має звужений сектор, не 360, а скажімо 35-45 градусів.

3.Бінокль. Просто візьми і користуйся. 12x50, 8x56, IS-біноклі Canon... Мінус в тому, що тільки вдень.

4.Тепловізор. Однозначно найкраще. Цілодобове виявлення. Віддаль виявлення залежить від геометричних параметрів об'єктива і роздільності матриці. А також (другою чергою) від якості/чутливості, тобто здатності розрізняти маленькі різниці температур і правильного калібрування. Метод найкращий і його пропоную робити основним.

Чим збити Орлан:

- а) зенітною ракетою ПЗРК. Міні-ЗРК-ближнього радіусу.
- б) дроном-перехоплювачем.

Про те, що віджимання неба від Орланів слід починати з ближнього радіусу над головою і рухатися в бік 0+, всі пам'ятають? Тобто: орки створили суцільне орланопокриття над лінією фронту, ми так само повинні створити суцільне анти-орланопокриття над лінією фронту. "

Чим виявляти і чим збивати – розібралися.

Оце і слід розробляти / компоувати.

Ще раз про ОРЛАН

З детальним описом будови і можливостей БПЛА Орлан з додатковим обладнанням можете, також, ознайомитись в статті із заповнебікового журналу "Техніка і вааруженіє" за листопад 2022 р. за посиланням <http://ukr-merezha.com/dovs/15-pro-taktychnyy-bezpilotnyy-voynennyy-kompleks-orlan-10.html>

або: [<https://building-tech.org/Вооружение/kompleks-radyorazvedky-«leer-3»-sposoben-fykyrovat-raspolozhenye-mobylnikh-telefonov-na-rasstoyanyu-do-100-km>]

Комплекс радіорозвідки армії Росії «Леєр-3» (фото нижче) - призначений для виявлення розташування мобільних телефонів і планшетів. Він зібраний на базі КамАЗу і включає комплекс - 2-3 безпілотнока «ОРЛАН-10». В автомобілі два робочі місця, система електроживлення та приймач-передавач з антеною на щоглі. Головний функціонал у конструктивних особливостях самих БПЛА.

Принцип роботи російського "Леєр-3"

Комплекс працює через мережі мобільного зв'язку, а деякі і з мережами 3G і 4G. Він має цілий набір можливостей, включаючи придушення мобільного зв'язку. Комплекс «Леєр-3» застосовується для визначення координат військових.

На борту БПЛА працює базова станція, що генерує хибний сигнал. Пролітаючи над місцевістю, вона перекриває своїм випромінюванням сигнал від вежі реального мобільного оператора, а телефон військового реєструється в штучній несправжній мережі БПЛА. Це слабкість протоколу безпеки GSM 900, GSM1800.

Так вони визначають номер вашої SIM-картки (IMSI). Це не номер телефону. Також фіксується серійний номер мобільного телефону (IMEI), та ваше місцезнаходження. Можливо, розсилка SMS від будь-якого номера.

Що відбувається із телефоном?

Ви бачите якусь мережу, а подзвонити нікуди не можете. Коли БПЛА пролетить далі, ви знову отримаєте доступ до своєї мережі. Але в 99% випадків ви не дізнаєтесь, що вас виявили, зареєстрували та визначили ваше місцезнаходження.

Важливо ! Комплекс «Леєр-3» входить до складу системи управління тактичною ланкою ЕСУ ТЗ і **одразу передає цілевказівники для своєї артилерії.**

Як захиститись від такого моніторингу?

Допоможе лише вимкнути телефон чи планшет або перевести його в режим польоту.

Наскільки ефективна ця система?

БПЛА має можливість автономної роботи, вміє орієнтуватися без GPS за номерами CellID базових станцій. Він може літати набагато вище, ніж за звичайної розвідки, що робить його малопомітним. За 10 годин польотного часу він може просканувати ділянку фронту завдовжки 100 км і на глибину 20 км. Для автономного маршруту зазначається до 60 контрольних точок. Вони бачать (з накладенням на карту) розташування абонентів мобільного зв'язку. А загальна база дозволяє супротивникові мати досить чітку картину переміщення військ у всіх напрямках.

Багато хто вважає, що, оскільки мобільного зв'язку на фронті немає, телефон можна не відключати. Однак саме таких бійців БПЛА і пеленгують! Користуйтеся телефоном лише при потребі. Решту часу будьте в режимі польоту, навіть якщо покриття немає!

Скорочено зі сторінки **Сергей Флэш (UT7UD)**

[<https://www.facebook.com/Serhii.Flash/videos/153322104339057>]

Про російський комплекс "Леєр-3", який літає на БПЛА та пеленгує наші мобільні телефони.

Ось тут детальний опис матеріалу по комплексу "Леєр-3" – <https://www.facebook.com/Serhii.Flash/posts/5608138259254512>

З відео від найкращих режисерів рф про цей комплекс очевидно наступне:

1. РЕР працює зазвичай по груповим цілям. Три і більше телефонів в одному місці в лісі і ціленаведення йде арті.
2. Підтверджують дані про можливі 10 годин польоту Леєр-3 та глибинну розвідку.
3. Оператор каже, що робота нашого РЕБ, який давить навігацію, заважає роботі Леєр-3. Беремо на замітку. Але тут не виключаю навмисну дезу, Леєр-3 вміє орієнтуватися, окрім GPS, ще за сигналами українських базових станцій мобільного зв'язку.
4. З відео бачимо, що комплекс показує номер сім карти, серійний номер телефону і рівень сигналу від телефону. На відео видно чутливість приймача приблизно -110 Дб.
5. Сюжет знятий глибоко у лнр біля смт. Миколаївка поблизу кордону із рф.
6. Згадується, що у Леєр-3 є модулі спуфінгу. На початок війни впевнений їх не було. Але Леєр-3 модульний, напевно, це новий модуль.
7. Для точної пеленгації, Орлану треба облетіти зону, це видно з відео. Знову повторю пораду моїм військовим колегам: фронт це не кілька кілометрів передовий. Не носіть телефони увімкненими, там куди дістає арта (до 10 км). Переведіть у режим польоту. Треба терміново зателефонувати чи вийти до Signal? Використовуйте один телефон одночасно на ділянці 700 метрів. Використовуйте роутери LTE з роздачою WI FI у бліндажі (нижче землі). Це РЕР побачить як один телефон.

Взято із **"Збірник інформаційно-довідкових матеріалів для командирів Військових частин (підрозділів)"**

[<http://ukr-merezha.com/dovs/8-zbirnyk-dlya-komandyriv-viyskovykh-chastyn.html>]

Ланцет

Ланцет є доопрацьованою версією дрона-камікадзе – "Куб-БЛА", який використовувався окупантами в Україні.

Наразі відомо про дві версії ударного безпілотної: Ланцет-1 і Ланцет-3. Обидва мають однаковий планер з подвійними Х - подібними крилами і схожими внутрішніми системами.

Максимальна злітна вага Ланцет-3 до 12 кг. Ланцет-1 - 5 кг, з бойовими частинами (осколково-фугасний) до 5 кг і до 3 кг відповідно.

Довідково, росіяни оснащують “Ланцет-3” боеголовкою вагою 5 кг з фугасним снарядом, що вибухає під час зіткнення з ціллю. Електродвигун корпус, що нагадує ракету з двома Х-подібними. забезпечують високу маневреність, але досить низьку швидкість польоту.

Має системи навігації та зв'язку, які розташовані в носовій частині. Завдяки вбудованій відеокамері можуть використовувати дрон для розвідки. У розпорядженні оператора три системи наведення: оптико-електронна, координатна та комбінована

“Ланцет-1 (3)” оснащуються електричними силовими установками, що забезпечує їм відносну акустичну непомітність за максимальної тривалості польоту до 40 хвилин. Запускають зазначені БПЛА за допомогою спеціальної наземної катапульти.

“Ланцети” розвивають швидкість 80 - 110 км/год. Однак під час пікірування на ціль з висоти в кількасот метрів баражуючі боеприпаси здатні розганятися до 300 км/год. Дальність застосування безпілотників від наземного пункту управління становить **до 40 кілометрів**.

Відомо також, що “Ланцет” оснащено кількома типами систем наведення: координатною, за допомогою оптико-електронних засобів та комбінованою. Так, наприклад, за допомогою телевізійного каналу зв'язку оператор в режимі онлайн спостерігає картинку з дрона до моменту знищення цілі.

Ці дрони-камікадзе застосовують у координації діяльності з багатоцільовим безпілотним авіаційним комплексом “Орлан- 10(30)”, “Могажєг 4(6)”, Zala, які зависають на визначеній оператором висоті в тилу ЗСУ і виступають ретранслятором, видають точні координати для їх наведення. Вони визначають цілі, а “Ланцет” їх вражає.

Скорочено зі сторінки **Паоло Люмьєре**

[https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=3235701440038300&id=100007954270172]

" Важлива річ: в зоні дії вашої "спецбригади" не повинно бути жодного ворожого дрона. Те ж, що я називав "грін-зона", "Антиорланівська зона".

Базуючись на інтерв'ю Агіль Рустамзаде – <https://youtu.be/sFB8LjYZzLE> доведеться таку зону почати робити.

Почати вам треба з одного оперативного району, на який вистачить щільності засобів РЕР-РЕБ і ППО (ПРРК/ЗРК).

Чим ще збивати?

- Крупнокаліберні кулемети (від безвиході, але шанси збити є)
- Орки часто збивають наші "Мавікі" і подібні дрони концентрованим прицільним вогнем з калашів. Раджу перестати вимахуватись про "не панське це заняття - піднімати вгору шляхетний писок" і т. п., а робити як орки: спостерігати і стріляти. Тим більше що і з нашого боку успішні приклади вже є. Тренуйте Особовий Склад влучно стріляти, а не "7 патронів на полігоні".

- Окопний РЕБ по мірі сил робиться волонтерами.

Якщо не будете пройопувати, тоді його ставатиме більше.

- Зенітні гармати(але їх мало). Їх треба юзати в оперативній глибині 5-7 км.
- Стормери, Мартлети, -просити ще.
- Просіть не раз М-134 Мініган. Хоча б з десяток насмокчіть. Для щільності в цій "грін зоні".

- РК-10 – наша. Вже виробляють? Створюйте попит!

Друга важлива річ, яку сказав Агіль: "спецбригада" повинна вміти наносити вогневе ураження. Тобто кусатися у відповідь.

Скажу так: коли орки втратять "орлано-покриття" над певною зоною, разом з дронапокриттям взагалі, вони захочуть цю зону "розкатати" чимось важким. Але без онлайн-картинки, вони будуть покладатися тільки на РЕР (включно з контрбатареями) і інфу від шпигунів/зрадників. Яка за точністю/оперативністю сильно поступається картинці з дрону. Тим не менше - треба бути готовим і давати «атветку». Однозначно в район будуть направлятися навіть кочуючі Ланцети, в режим вільного полювання, навіть без Орланової наводки.

Щодо Ланцетів... зеленка стає фактором. На нашу користь. Але посадки сильно посічені, ну і не всюди вони є. Тому нички і тенти+ сітка = обов'язково. МО має почати системно постачати каркаси, кріплення і самі сітки-тенти. Кожна одиниця техніки повинна мати 5 тенто-сітку "ничок". Створюйте попит!

Сучасникам не зрозуміти, але наше покоління 90-х пам'ятає про наперстки. Тож зробіть оркам так само, нехай вгадують яка ничка порожня, а яка щось має. І витрачають Ланцети. Це фінансово- і технічно вигідно нам.

У нас нажаль "культура" фейкових позицій і приманок все ж недостатньо розвинута.

Чи не найважливіше, окрім тех. засобів - організація і тренування.

Орки продавлюють нас концентрацією на ділянках. От нам треба "передати" їх також на ділянці, і почати з неба. А коли грін-зона розшириться до 100 км - стане сильно легше. Причому кількість засобів ППО для цього не така велика, як може здатися."

Як самому зібрати "окопний" РЕБ (для маленьких дронів).

Це буде варіант без детекції. Почули дрон (або побачили) та придушили. Робимо наш РЕБ зі спрямованими антенами, щоб отримати більшу ефективність і не заважати польотам своїх колег.

Особисте прохання: "Узгоджуйте свою РЕБ ініціативу через штаби, Ви можете заважати роботі РЕБ ЗСУ та заважати польотам сусідніх хлопців"

Отже, Вам потрібно купити та скласти:

1. Антени
2. Блоки перешкод
3. Джерело живлення

Діапазони роботи які нам потрібні:

- 1.5 ГГц це GPS
- 2.4 ГГц це канал керування дроном
- 5.8 ГГц це канал керування дроном

- Є ще діапазон 5.1ГГц, який застосовує один тип дронів. Зазвичай усі лінуються його давити. Навіть фірмові рушніці. Можете його пропустити.
- 900тий діапазон для БПЛА (Орлани, Елерони) я би збирав окремо та потужніше, а не змішував його з РЕБ для маленьких дронів.

Потужність блоків перешкод

Чим більше вихідна потужність, тим більше дальність, але тим швидше сідає акумулятор і тим більше ваш РЕБ світиться для радіорозвідки ворога. Також блоки великої потужності коштують дорожче. Тому 10 ватт Вам буде достатньо.

Антени

- На 2.4 та 5.8 ГГц підійдуть будь-які спрямовані антени від WiFi мостів типу UBIQUITI, SAMBIUS, МІКРОТИК. На OLX їх багато б/у від 500 гривень. Можна купити окремо антену, а можна розібрати точку доступу, і там усередині буде антена з роз'ємами.

- З антеною 1.5ГГц на GPS складніше. Потрібно робити антену на замовлення або намагатися використовувати "квадратні" або логоперіодичні антени для діапазону 3G 1800 МГц. Зазвичай вони досить широкосмугові та працюють на 1500 МГц. Можна купити таку на <https://www.aliexpress.com/item/1005001413001839.html>

- Між трьома антенами (2.4, 5.8, 1.5) має бути не менше 10-15 сантиметрів.

Блоки перешкод

- Знайти їх у Китаї дуже легко, але Алі їх "ховає". Нагадую, що нам потрібні три діапазони 1.5, 2.4 та 5.8 ГГц. І ще нагадаю, що це Китай і там де пишуть 20-30 ват потужності, можна очікувати 10 Ват, що нам і потрібно. Також товар такого роду може "не сподобатися митниці". Але якщо багато хто везе їх сотнями, то варіанти є.

- Мавік 3 більш стійкий до РЕБ, тому потужність модулів на 2.4 та 5.8 бажано підняти до 20 "чесних" ват.
- Враховуйте, що при перегріві модулів частота пливтиме і РЕБ втратить ефективність, тому подбайте про гарні радіатори або вентиляцію.
- Ось посилання на магазини:
<https://www.aliexpress.com/item/1005004952749618.html>
<https://www.aliexpress.com/item/1005004831240616.html>
<https://www.aliexpress.com/item/1005004836904681.html>
<https://www.aliexpress.com/item/1005005099620321.html>

Живлення

Потрібен акумулятор, який Ви заряджатимете від чогось. Якщо у блоку перешкод буде живлення не 12 вольт, а 27 то можна застосувати такий перетворювач з 12 вольт в 27 вольт. Зазвичай на 3 діапазони і 10 Вт потужності по кожному загальний струм глушилки буде до 5 ампер. Знаючи Китай, шукаємо перетворювач на 10 амперів або більше, щоб він не грівся. Типу такого:

<https://www.aliexpress.com/item/32949625538.html>
<https://www.aliexpress.com/item/1005003776442252.html>

А можна відразу з елементів живлення 18650 набрати потрібний вольтаж без будь-яких перетворень.

Доповнення:

Під товарами на Алі вже є "російські" значки від покупців, котрі вже отримали "глушилки". Ви ж розумієте, куди вони всі йдуть . РФ теж має волонтерів та приватні фірми. Вони не стоять на місці. Ми теж не повинні.

Скорочено зі сторінки **Сергей Флэш (UT7UD)**

[<https://www.facebook.com/Serhii.Flash/posts/6149375885130744>]

" Б'ю на сполох через російські дрони типу FPV. Ми навчили росіян цій "темі" (показали ефективність) і вони взялися за неї більшими темпами, ніж ми. Цей міні аналог "Ланцета" або "Свічблейда" для "жебраків" - велика загроза нашим хлопцям.

Дрони FPV легко несуть заряд до кілограма (і більше) та влітають у наші бліндажі та укриття зі швидкістю 100 км/год на відстані до 10 кілометрів через ретранслятори. У росії зараз ставлять ці дрони буквально на потік. Ринок комплектуючих Китаю їм повністю відкритий.

Приклад - атака FPV-дрону з надписом "Урал-Фронту", що дивом не долетіла до нас. **Боєць із рушницею був на чергуванні і почувши звук, зреагував у бік цього звуку, два дрона пішли шкереберть у кущі. Просто везіння."**

Захист:

1. Сітки на каркасах
2. Окопний РЕБ типу купол чи щит діапазон 868-915 МГц.

Мої дослідження показали, що 20 ват модуль і штирева антена **на 150-200 метрів захищає від FPV** і він летить шкереберть убік. P.S. Ви маєте розуміти. Наразі вони всі літають на діапазоні 900 МГц, але можуть перейти до інших. Модулі з Китаю на інші частоти дорожчі, але доступні.

Скорочено зі сторінки **Сергей Флэш (UT7UD)**
 [https://www.facebook.com/Serhii.Flash/posts/6066436976757969]

" Чи можна самотужки придушувати Орлани та інші крилаті БПЛА рф. Звичайно, можна пробувати. Для цього потрібні спрямовані антени та два модулі потужністю хоча б 100 Вт кожен. Один на відрізок 900-930 для старих Орланів і другий на 970-1020 МГц. Щоб захопити ще Ланцет і Zala перший модуль потрібно розтягнути на відрізок 860-930МГц. Ціна модуля 100 Вт потужністю 450 доларів. З такою потужністю (а головне формуванням сигналу перешкоди) ви не потягнете дальність, як у "Буковелі", але БПЛА, що летить над Вами, зачепите. І чим він буде далі від пульта оператора, тим більше шансів у вас.

Можна поставити 4 окремі блоки по 100 Вт кожен з окремими антенами. У цьому питанні енергетика зайвою не буде. Впевнений, що успішно можна використовувати секторні антени від базових станції мобільного зв'язку. Вони добре покривають ці діапазони та мають потрібне посилення. Далі потрібно знати важливі нюанси.

Орлан:

- в Орлані є система Комета-М, тому GPS та навігацію тиснути марно
- в Орлані є сильна інерційна система управління. Так, як він бензиновий, його запас польотного часу великий. При зникненні сигналу управління Орлан летітиме далі відпрацьовуючи один із 3 алгоритмів: а) політ далі до появи сигналу управління; б) кола з радіусом, що розширюється (тобто спіраль) до появи сигналу управління; в) овал або коло зі зміщенням компасом у бік звідки він прилетів у пошуках сигналу управління. Тобто Орлан Ви не посадите, але виконання завдання завадите, що вже добре.

Ланцет:

- модуль навігації чудово давиться
- сигнали керування теж пригнічуються
- все це потрібно робити до виходу Ланцета на ціль.

Шахіди - ні чим не пригнічуються. Інші крила - все залежить від типу БПЛА, пробувати варто."

Скорочено зі сторінки **Паша К. Кашчук**
 [https://www.facebook.com/pasha.k.kashchuk/posts/5256175634404950]

Досить збивати свої БПЛА!

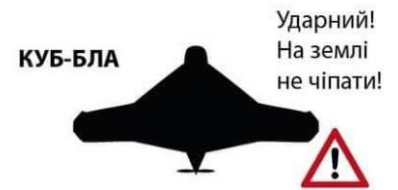
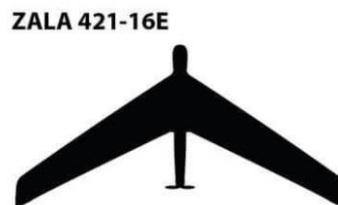
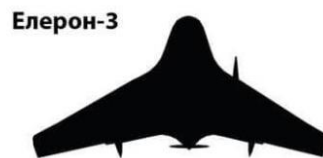
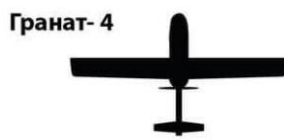
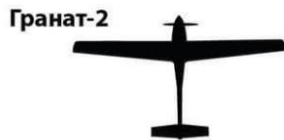
Відрізнити їх навіть в небі не так і важко, особливо - з біноклем.

Наша команда підготувала пам'ятку на 3-х сторінках: <https://bit.ly/3GyDrfB>

Бо насправді наша мила Лелека-100 аж ніяк не схожа на пляшкового Орлана, так само як Фурія - на клятого Тахіона.

Наочна пам'ятка:

БПЛА Армії РФ

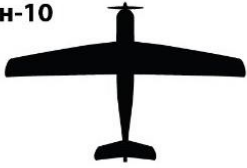
Схожі БПЛА ЗСУ

БПЛА Армії РФ

Орлан-10

Висота до 5000 м
Радіус до 110 км

Може скидати
ВОГ-25

Гранат-2

Висота до 600 м
Радіус до 15 км

Типчак

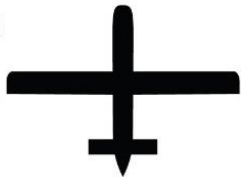
Висота до 4000 м
Радіус до 120 км

Гранат-4

Висота до 2000 м
Радіус до 100 км

E95M

Висота до 3000 м
Радіус до 50 км

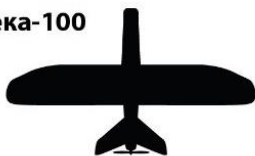

Літак-пастка для ППО
Не збивати! Сам впаде

Схожі БПЛА ЗСУ

Лелека-100

← Характерний хвіст
← Широкі крила
← зміщені до хвоста

Fly-Eye

← Довгі вузькі крила

PD-1/2

← «Подвійний» хвіст

БПЛА Армії РФ

Елерон-10

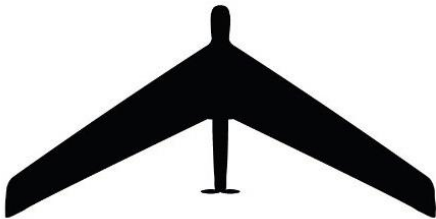
Висота до 4000 м
Радіус до 60 км

Елерон-3

Висота до 3000 м
Радіус до 25 км

ZALA 421-16E

Висота до 3600 м
Радіус до 50 км

Застава

Висота до 2200 м
Радіус до 10 км

Схожі БПЛА ЗСУ

Фурія

← Характерні вигини в крилах

 БПЛА Армії РФ

КУБ-БЛА

Ударний БПЛА
На землі не чіпати!

Груша

Висота до 1000 м
Радіус до 10 км

Гранат-1

Висота до 1500 м
Радіус до 10 км

Zala 421-08

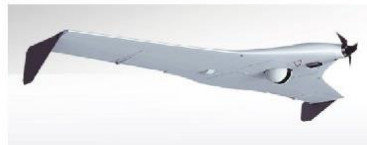
Висота до 3600 м
Радіус до 15 км

Тахион

Висота до 4000 м
Радіус до 40 км

Zala 421-04

Висота до 3600 м
Радіус до 50 км

 Схожі БПЛА ЗСУ

Валькірія

Sparrow

Т. Окопна радіо-електронна розвідка (РЕР)

В умовах війни електронних засобів, які ледве не щомісяця видозмінюються і удосконалюються, вам вже не вдасться успішно воювати без власної окопної радіоелектронної розвідки на рівні підрозділу від взводу і вище.

Найпростіші основні функції окопного РЕР, для розумної протидії російським людожерам – це виявлення чи прослуховування їхніх джерел радіовипромінювання та пеленгація місцерозташування таких об'єктів. Ви зможете чути і бачити ворожі рації, телефони, WiFi-роутери, безпілотники, засоби РЕБ, радары та інше - в залежності від здобутої та освоєної вами апаратури. Знову ж, на міноборонвідкатпроми – не надійтесь. Поки будете тормозити командирів і писати рапорти із запитами, розшукуйте і вирішуйте оперативно проблему з волонтерами, фахівцями, друзями, знайомими. Створюйте попит!

Скорочено зі сторінки **Сергей Флэш (UT7UD)**

[<https://www.facebook.com/Serhii.Flash/posts/5474037962664543>]

Радіорозвідка своїми силами

" У кожному підрозділі є хлопець, який цікавиться сучасною комп'ютерною технікою або радіо. Знайдіть його, заберіть з "окопів" або рутинної служби та "посадіть" його на тему радіорозвідки.

У цій війні рф обійшла нас значно за технологіями та технікою радіорозвідки та РЕБ. Проти нас працюють десятки видів радіоелектронних комплексів. З їх видами можете ознайомитись за посиланням - <http://ukr-merezha.com/dovs/13-zasoby-radioelektronnoyi-borotby-voroha.html>

А у нас із цим дуже погано. Я не про ГУР і не про СБУ, де є фахівці найвищого класу з досвідом та обладнанням, а про "масовий" армійський сектор ЗСУ.

І якщо для РЕБ потрібне особливе та потужне обладнання, то радіорозвідка менш вимоглива до ресурсів. До нас заходять імпортні комплекси ТСІ, є і вітчизняні розробки: Пластун, Хортиця, Буковель, Нота. Але всього цього мало на всі ЗСУ і у достатній кількості це з'явиться у невідомій перспективі. Але це не привід опускати руки.

РЕР це наполовину залізо, а друга половина це аналітика та досвід. Якщо у Вас будуть засоби моніторингу ефіру, нехай примітивні, то Ви вже буде на рівень вищим за інформованістю.

Що ви зможете робити самотужки:

- моніторити УКХ радіоефір та слухати відкриті розмови;
- ви не можете прослухати шифровані переговори. Але на основі частот та інтенсивності таких переговорів зможете зробити дуже важливі висновки;
- брати пеленги на позиції противника;
- фіксувати роботу РЕБ та брати пеленги на РЕБ;
- фіксувати роботу Орланів та інших БПЛА;
- визначати напрямок та віддаленість БПЛА;

- фіксувати WIFI мережі, брати пеленги та за MAC адресами бачити скільки людей супротивника "на роутері";
- фіксувати роботу контрбатареїних радарів та брати пеленги;
- транслювати в єдиний центр дані з різних приймачів.

Ви зберете згодом бібліотеку спектрів, зможете відрізнити моделі БПЛА та типи радіостанцій.

Що вам потрібно.

Слухати УКХ Ви можете будь-яким SDR приймачем. Ціна на VHF та UHF стартує від 1000 гривень. Чим SDR дорожчий, тим ширший його спектр та тим кращі характеристики. Якщо спостерігати за БПЛА, то потрібен SDR приймач вище діапазоном. Наприклад, HackKRF за 8-15 тис гривень.

На кожен діапазон Вам потрібна антена. Бажаєте пеленгувати і краще чути- використовуйте спрямовану антену. Ціни на антени від 500 грн.

Хочете всі дані з лінії фронту з різних приймачів збирати в одному центрі? Встановіть сервер на платі Raspberry Pi (від 4 тисяч гривень) який транслюватиме сигнал до штабу.

Бажаєте швидко та точно пеленгувати з відображенням прямо на карту? Кракен SDR вам у допомогу. Коштує близько 500 доларів.

В цілому це все коштує не шалених грошей. Зрозуміло, що меж немає, але розпочати ви зможете, зібравши комплекс, за ціною дешевшою за дрон.

Є ще з SDR найкрутішим і найдорожчим - це Aaronia SPECTRAN V6 за 5 тис. USD.

А стартувати треба з того, з чого я почав - знайдіть у себе тямущого хлопця, який вивчить інтернет по темі і все збере своїми руками. А далі лише допитливість, аналіз та досвід.

А всі хлопці, які самі всьому навчаються та отримують досвід у майбутньому складуть основу нового роду військ "Військова Радіорозвідка". Побачите."

Скорочено зі сторінки **Сергей Флэш (UT7UD)**

[<https://www.facebook.com/Serhii.Flash/posts/6116568595078140>]

Ударний БПЛА рф "Ланцет" приносить нам багато бід. Виявляти його десь навіть поряд у небі, це вже важливо. Техніку, звичайно, буде шкода, але життя розрахунку це точно врятує.

Що потрібно для цього?

1. Спрямована антена діапазону GSM900. Можна купити на радіоринку або на сайті тих, хто торгує ретрансляторами мобільного зв'язку. Або ось прямо від виробника <https://r-net.vn.ua/antennas/vk-900-11-14-db>

2. Будь-який аналізатор діапазону з частотами 800-950 МГц. навіть кишеньковий Tiny SA за 1800 гривень підійде.

<https://www.aliexpress.com/item/1005004046034276.html>

3. Що ми шукаємо?

- у Ланцета сигнал ось такої форми з характерними гострими піками по краях (фото нижче).

- Найчастіше Ланцет працює ОДНОЧАСНО у двох діапазонах сигналом одного виду. Частоти 868-870 МГц та 902-928 МГц . Навіть **на відстані 5 км ви його точно побачите** по дешевому аналізатору і зненацька він вас не застане. Виділяйте бійця, нехай наглядає "за небом" в ділянці 865-928 МГц.

До речі, це попередить вас про ударні FPV дрони, якими росіяни нас щосили атакують. Щодо питань по іншим:

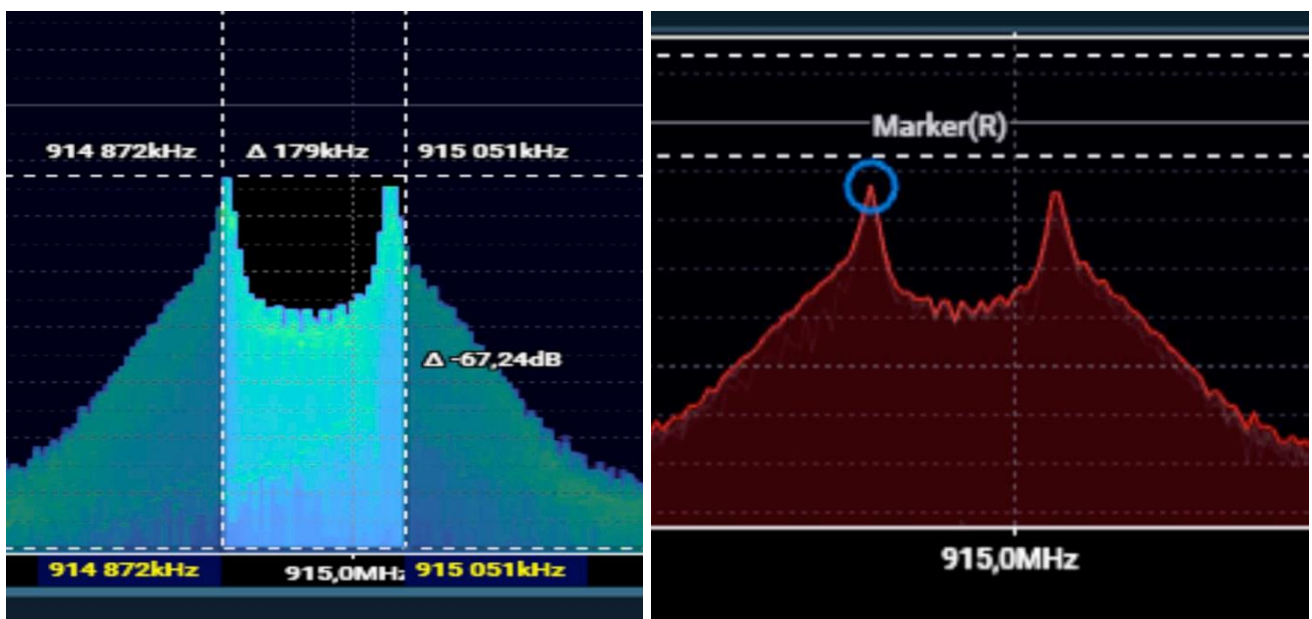
- так, Орлани теж видно і відрізняються за сигналом від Ланцентів

- так, можна застосувати кругову антену, але треба шукати де її купити з хорошим посиленням, але напрямком Ви не зможете визначати.

(Ось як варіант <https://www.aliexpress.com/item/1005004796262703.html>)

- так, малошумний підсилювач допоможе і все буде видно ще далі, навіть такий за 80 гривень <https://www.aliexpress.com/item/1005004380093275.html>, тільки підключіть для нього 5 вольт живлення.

-так, можна купити SDR приймач, підключити до будь-якого ноутбука, підняти антену на кабелі повище та посадити бійця у бліндажі для моніторингу. Ось такий навіть за 600 гривень <https://www.aliexpress.com/item/1005005458489544.html>. Щоб не маячити на вулиці, дивлячись на маленький екранчик.

Скорочено з Телеграм-каналу **Сергей Флэш (UT7UD)**
[\[https://t.me/serhii_flash/522\]](https://t.me/serhii_flash/522)

Пройдемося частотами. Де можна слухати та пеленгувати рф:

1. 27-75 МГц. Нижній УКХ діапазон. Модуляція FM, AM
 Тут працює "важка" техніка. Танки та БТР. Радіостанції типу "Акведук", "Арбалет", Р-123, Р-173. Найчастіше застосовується ділянка 40-55 МГц.
2. 118-137 МГц це діапазон авіації. Модуляція АМ. Аварійна частота льотчиків 121.500 МГц
2. 136-174 МГц це найпопулярніший діапазон VHF

3. 174-180 МГц тут військовими рф можуть застосовуватися радіостанції поліції та МНС
 4. 400-470 МГц це також популярний діапазон UHF
 5. 446-446.2 МГц діапазон рацій PMR
 6. 462.5-467.8 МГц діапазон рацій FRS
 7. 433-435 МГц це ділянка радіостанції LPD
 8. 156-163 МГц діапазон морських радіостанцій
 9. 300-337 МГц це діапазон річкових радіостанцій
 10. 868,7-869,2 МГц частоти спец зв'язку рф "Хвильова мережа" і "Граніт"
 11. 1575,42 МГц і 1227,6 МГц. Тут працює РЕБ рф проти GPS
 12. 220-400 МГц Діапазон військової авіації
 13. 1616 - 1626,5 МГц Частоти супутникового зв'язку Ірідіум. рф також його використовує
 14. 1980 — 2010 МГц Передавальна частота терміналів супутникового зв'язку Інмарсат
 15. 166.7 - 167.5 МГц, 433-434 МГц. 868-890 МГц, 915-916 МГц ймовірні частоти радіомодемів, систем контролю та систем служб передачі депеш та цілевказування.
- Примітка Радіостанція Азарт перекриває ділянку 27-520 МГц і може працювати на будь-якій частоті.

Для початківців.

З самого початку, треба усвідомити основні принципи роботи радіоелектронної розвідки. Навіть якщо ви ще пам'ятаєте щось із шкільного курсу фізики. Це потрібно для того, щоб правильно організувати РЕБ вашого підрозділу, а не пеленгувати привидів чи інопланетян. Необхідну базову інформацію можете знайти, наприклад, в **Довіднику поста оператора радіомоніторингу**, виданому нашими фахівцями в 2017 році, очевидно, для службового користування. Оригінал Довідника нам знайти не вдалось. Зате є його переклад російською, зроблений кацапами в січні 2023 року. Такий варіант вороже командування відкрито розповсюдило для навчання своїх андрофагів.

Не зважайте, що там немає новітніх розробок і пристроїв, хоча Довідник наші готували з досвіду війни з 2014 року (яку політперевертні назвали чомусь АТО/ООС). Він містить детальний опис принципів, засобів та способів ведення радіоелектронної розвідки. Йдіть за посиланням - <http://ukr-merezha.com/dovs/12-operator-posta-radiomonitorynhu.html>

У. Операторам БПЛА

Взято з **Victory Drones**

[https://docs.google.com/document/d/1gaU970P1foxZdn1JrQbvr2_U15z8JePWpOfc5FCVlyY/edit]

ЯК НЕ ВТРАТИТИ ДРОН?

Основні правила виконання польотів:

- 1) Основні причини втрати дронів - не дотягнули по заряду або літали не з укриття і накрило вогнем. Завжди перевіряти заряд пульта та планшета. На зимовий період мати 10-15 батарей та додатковий планшет зі скачаною льотною

програмою (на холоді зависає). Розраховуйте заряд, **повертайтеся вчасно**. Визимку батареї просідають блискавично, на 65% вже треба йти додому!

2) Льотна погода, враховуйте вітер, не літайте в дощ, в мороз і вологість - може відбутись обледеніння гвинтів. Дивіться швидкість вітру по висотам, прогноз погоди.

3) Не перевантажувати мотори вибухівкою. Вони можуть згоріти якщо не розрахувати вагу.

4) Координувати свої вильоти, щоб не збили свої. Часто дрони плавлять своїм же РЕБом. Створіть свій чат в Signal, знайдіть і додайте туди кількох найтолковіших ребівців, саперів, рерівців, зв'язківців та артилеристів з вашої бригади. **Обов'язково познайомтеся з сусідніми підрозділами!**

Принаймні 150-200 метрів з точки зльоту та перед приземленням летіть дуже низько, **таким чином ви ховаєтесь від засобів пеленгації РЕР в складках місцевості**.

5) Якщо сильний ворожий РЕБ - намагайтесь змінити час, місце вильоту. Літайте в АТТІ режимі, добре вивчивши місцевість, у випадку спуфінгу Mavic виводьте в сторону і назад в Sport режимі.

6) Анонімізуйте прошивки для Mavic 3 (01.00.0700 і вище), ось посилання на форму: <https://forms.gle/pa9f3qBtcFyAzwY39>

Анонімайзер Ольга злітає якщо вище DJI Fly 1.5.10.

Відключіть автооновлення Android на телефонах і планшетах, DJI Fly 1.5.10 не працює на найновіших версіях.

Для своєї безпеки - підйом щонайменше за 100 метрів від оператора, політ перші 150 метрів на малій висоті (1-2 м), ховайтесь в складках місцевості. Тільки після цього набір висоти із постійним моніторингом впливу РЕБу. Оновлення Home Point в іншій точці також іноді допомагає.

7) Коли РЕБ працює - зазвичай нуль супутників. У режим АТТІ у 60% коптер просто зносить, майже завжди креном (завал в ~30 градусів) постійно потрібно слідкувати за вітром, щоб не був в сторону ворога. Ведемо чітко по візуальним орієнтирам і по Кропиві. Злітати неспішно, просуваючись вперед по 200-300 метрів. **Постійний контроль сигналу, показників телеметрії. Якщо коптер починає поводитись дивно - старайтесь вивести в сторону і негайно повертайтеся назад в Sport режимі.**

Обов'язково (!) завчасно закупити як мінімум кілька додаткових гвинтів, батарей, шнурів, планшетів. Ідеально мати запасний дрон.

Іноді через те що перебився шнур чи гвинт за 3 копійки зривається операція для сотні людей та на мільйони доларів. Запасайтесь. Зберігати не в одному місці, якщо згорить то не все разом. [LSEP] Тому постійно думаємо і плануємо. Ваша робота без перебільшення вирішує хід війни.

Завжди літайте так, наче вас вже змалювали. Майте план на випадок якщо через пару секунд почнуться прильоти.

Працюємо **ВИКЛЮЧНО(!)** з укриття, з виносними антенами, на аеророзвідників полюють, це пріоритетна ціль. Ніколи не шукайте дрони на мінних полях, ваші ноги дорожчі ніж всі дрони світу.

Літайте тільки з виносними антенами, екіпаж має бути постійно в укритті.

Подивіться відео:

- Практика польотів в бойових умовах:

<https://youtu.be/MV4b238vf44>

- Відео як літати Мавіком на 12 км:

<https://youtu.be/qEB5eLx-F8Y>

Безпека

Інформацію про ваші позиції ворог може взяти з кількох джерел:

-Зовнішні: візуально, звук, запах (наприклад, дим багаття, сигарет, сигар), радіоперехоплення, електромагнітне випромінювання ваших електронних пристроїв;

-Внутрішні: інформацію передає хтось зсередини (місцеві або агентура).

-Вас змалювали з БПЛА. Постарайтесь якомога менше світитись/рухатись під час роботи БПЛА. Брезентовий радянський плащ поверх шолома і броніка допомагає приховати тепло від тіла, відповідно ворожий дрон з тепловізором може побачити окремі теплові плями, але не ідентифікувати як людину.

В нічний час не віддавати теплові сигнали, часто над об'єктом який дає тепловий сигнал натягують поліетиленову плівку, проводьте ретельне маскуванню техніки, закопуйте сміття, глибоко вкопуйте в землю та маскуйте позиції в зеленці.

- Вас здають кілька місцевих зрадників. Придивіться до їх поведінки, ввічливо **але без попередження** попросіть подзвонити по їх телефону і уважно перевірте вміст(!) месенджерів, телефонної книги, смс, фото та відео. У випадку підозрілого змісту, - ви знаєте як діяти.

- Ви спілкуєтесь раціями на відкритих каналах. У цьому випадку ви маєте домовитись вживу про систему умовних слів. Коли по рації, наприклад, звучить “група виходить на медичне обстеження” - це може означати на найближчі 3 дні що “група йде працювати в ліс”. Кожні кілька днів змінюйте умовні фрази.

- Вас здає хтось із засланих диверсантів всередині підрозділу. В такому випадку використовується практика дезінформації, закиньте дезу в колі підозрюваних. Після цього поступово відслідковується слід того, хто саме зливає. Старший групи може попросити всіх показати вміст телефонів, включно зі своїм. Тут важливо зберегти здоровий глузд і не впадати в параною.

1. Пам'ятайте, що всі електронні пристрої дають електромагнітне випромінювання.

Для ворога це можуть бути ідеальні маячки на карті. Намагайтесь максимальну кількість часу перебувати в режимі “радіомовчання”.

Вмикайте телефони, рації, електронні годинники, Старлінки, планшети, комп'ютери, дрони **лише за робочої потреби**. Швидко робіть все, що треба і вмикайте. Намагайтесь не включати лишній раз генератор, для безшумної зарядки візьміть серйозний акумулятор, зарядну станцію.

Уважно вивчіть як користуватись Старлінком так, щоб ви були менш помітні. На жаль, вже багато людей загинуло через те, що всі пристрої включені, постійно роздається wi-fi, bluetooth, підключена передача геолокації, зв'язок з вишками

мобільної мережі. Якщо у вас **нічого не світиться** - взнати ваші позиції значно складніше. Як можна вас змалювати через ваші пристрої, отут детальніше:

https://docs.google.com/document/d/1e2cAMfNX56jGYCzTD6_0FUT-0beQat3S99EYngNxqC8/edit

Не користуйтеся в Signal, WhatsApp, Telegram, Viber своїм постійним мобільним номером, для цього купіть окрему картку. Загалом **не користуйтеся російськими додатками Telegram, Viber - вони зливають інформацію ворожим спецслужбам**. Не нажимайте підозрілі лінки, вони можуть деанонімізувати ваші дані. **Не дзвоніть з мобільного телефону** в зоні бойових дій, вашу розмову легко перехопити і запеленгувати геолокацію.

Не роздавайте постійно Wi-Fi, розумно і обережно використовуйте Старлінк. **"Увага! НЕ оновлюйте старі прошивки**. Прошивки від 700 і вище видимі для Аероскопів. Пам'ятайте що абсолютно всі прошивки видимі для засобів PER.

УВАГА! Новітня українська розробка для пеленгації

джерел радіовипромінювання з БПЛА від **Eugene Nayshtetik**

Скорочено зі сторінки: [<https://www.facebook.com/nayshtetik/posts/10219733308037883>]

Ми розробили SIGINT платформу, яка зможе працювати не тільки на нашому дроні, а й на інших типах БПЛА.

Вартість модуля буде в 8-10 разів менше аналогічних систем натівських підрядників.

Це дозволить ефективно виявляти радіоemisюючі цілі в діапазоні 10МГц-10ГГц на дистанції радіогоризонту.

Звичайно, у Defender-а можливості будуть значно потужніші, але в SIGINT дуже багато різноманітних завдань, для яких такі дорогі платформи не завжди потрібні.

Платформа має свій інтерфейс на основі модифікованого АрдуПайлота.

Виробництво розгортається в Європі.

Ще один завершений інженерний проєкт в скарбничку нашої перемоги.

З більш повною технічною специфікацією SIGINT платформи можна ознайомитись:

<http://ukr-merezha.com/dovs/7-sigint-radiobird-technical-specification.html>

Тут наводимо частково деякі технічні характеристики SIGINT платформи:

- тип РЧ системи пеленгу: пасивний;
- принцип пеленгації: амплітудне визначення АОА, фазовий зсув;
- частотні характеристики: від 10 МГц до 10 ГГц (діапазон X-band вище - під запит);
- точність визначення геопозиції випромінювача: до ~15-20 м (область невизначеності), на відстані до 6 км;
- максимальна відстань до детектуємого випромінювання: залежить від радіогоризонту;
- живлення: 5V DC, 15A (75 W);

- пристрій складається з двох блоків: складна антенна система та блок обчислення.
- приблизні габаритні розміри: блок обчислення (200 мм x 150 мм x 100 мм);
- антенна система (максимальний розмір – 220 x 150 мм, можлива оптимізація під інші платформи).
- живлення 12В, 20А (макс. 240 Вт).

Технічні вимоги до БПЛА:

- сенсори на борту: GPS, Digital Compass, IMU;
- строго горизонтальне розташування антенної системи.
- комунікація (у разі використання декількох : безпроводова комунікація: 900 МГц comm transmission, 4G LTE (запасний канал зв'язку);
- Pixhawk Cube Orange (найлегша інтеграція, інші платформи під запит).

Технічні характеристики пульта оператора:

- захищений портативний персональний комп'ютер;
- операційна система: Windows / Linux;
- захищений канал зв'язку для передачі даних сервер (опціонально).

Поради операторам БПЛА

Взято з **Мілітарний**

[<https://mil.in.ua/uk/articles/yak-efektyvno-vykorystovuvaty-mavic-kilka-porad-dlya-operatora-drona>]

Не нехуйте безпекою – не знімайте на відео місці зльоту

У нас була історія: біля місця де ми злітали, впав “мавік”. Думали, що російський. Подивились відео на карті — і побачили, що це сусідній підрозділ, який літав. На одному моменті відео чітко видно місце, де вони злітають, приземляють, і навіть змогли заскрінити пілота.

Тобто злітаєте — вмикайте запис екрану на телефоні, або якщо літаєте на смарт контролері, то на ньому також є запис екрану. Потім усе це залишається суто у вас, на вашому пристрої, а не на “мавіку”, який може впасти, його знайде ворог чи ще хтось.

Це дуже важливий момент. Багато пілотів літають чисто на картках, тобто знімають відео на картки. Наші пілоти найчастіше літають, роблячи запис екрану, аби у разі втрати “мавіка” не розкривати зайвої інформації тому, хто знайде дрон у разі його збиття чи заглушення.

Стежте за зарядом батарей і достатньою кількістю карток пам'яті

Якщо є потреба у високій якості зображення і необхідно літати саме із картокою, тоді їх має бути на кожен ваш політ по картці. Припустимо, ви з собою взяли 8 батарей, відповідно ви будете робити мінімум 8 польотів із записом на картку. Тож у вас має бути 8 карток з мінімальним об'ємом 32 Гб, наприклад. Ви міняєте батарею і разом з нею одразу міняєте картку. Так ви застраховані від того, що ваша інформація не потрапить у ворожі руки.

Ще один з варіантів — брати з собою ноутбук для того, аби друга людина могла перекинути відео на ноутбук та форматувати картку. Тоді можна обійтися 1-2 картками.

Прошивка та анонімайзер теж мають бути у фокусі вашої уваги. Необхідно приділити увагу прошивці, анонімайзеру (засіб для приховування інформації про комп'ютер або користувача в мережі за допомогою віддаленого сервера), завжди мати з собою “Ольгу” — це пристрій, який анонімізує місце злету та посадки дрона, тоді аероскоп має певні труднощі у їх визначенні. “Ольгу” треба під'єднувати спочатку до павербанку, потім у момент включення “мавіка” приєднувати до нього, чекати, поки загориться зелена кнопка стабільно і тоді витягати — все, місце анонімізоване.

Буває використовують GPS-трекер, що закріплюють на Мавік. Якщо дрон буде втрачений десь поруч із вами, у вас буде змога його знайти саме по трекеру (якщо туди раніше не прилетить). Але краще в такій ситуації попередньо визначити для себе дві аварійні точки посадки на маршруті руху. Такі, де ви зможете у разі розрядки батареї його посадити і знайти. Бували ситуації, коли втрачали дрон буквально за 200-300 метрів від пілота у лісовій місцевості. Багаторазові пошуки не давали результатів через те що дрон падав між дерев і не вирізнявся на фоні рослинності.

Скорочено зі сторінки **Сергей Флэш (UT7UD)**

[<https://www.facebook.com/Serhii.Flash/posts/5636451616423176>]

Зв'язківці, інженери та пілоти БПЛА. Запам'ятайте цю інформацію. Які б Ви антени не застосовували, які б підсилювачі потужності не використовували, дальність стабільного прямого зв'язку обмежується викривленням Землі. Це стосується й ППО. Радари працюють так само, тому ми не бачимо здалеку низькоьотні КР.

Формула проста. Корінь із висоти однієї антени плюс корінь із висоти другої антени і те, що сталося множимо на 3.6. Отримуємо дальність за кілометри. Для розрахунку видимості РЛС я б множив не на 3.6, а на 4.1

Приклад 1: Летить Калібр на 100 м. висоти. Далі 50-60 км ППО його не бачить.

Приклад 2: Ви стоїте з пультом БПЛА на землі в "безкрайньому полі", пташка на висоті 200 метрів. Далі 45 км Ви з нею не зв'яжетеся.

Приклад 3: Щоб Орлан-10 або іранський Мохаджер керувався на 150 км зі стаціонарного наземного пункту, йому потрібно висіти не нижче 2 км заввишки. Приклад 4: Я чудово «чую» у Києві всі винищувачі рф, що літають з Білорусії на ешелоні 3-5 км.

Приклад 5: Диспетчер супроводжує авіа борти, що летять на 10 км. висоти, до 400 км.

Порада для “пташок”: піднявся з пультом БПЛА на п'ятиповерхівку – додав 10 км польотної дальності, заліз на елеватор-додав ще 25. Іноді буває потрібно. Особливо для ударників.

До уваги аеророзвідки. Свіжі фото окопного мисливця за нашими дронами. Комплекс рф "Стриж-3". Небезпечний та підлягає знищенню. Поставляється зараз на всі фронти. Чим небезпечний я вже писав. Підпускає дрон ближче і пригнічує канал керування та навігації.

Ознака роботи: оператор раптом втрачає картинку та керування.

6 спрямованих антен по колу

3 антени кругових під сферою

База даних та розпізнавання 81 типів БПЛА

Детектування на частотах

433 (430-450)

868 (860-873)

1200 (1070-1370)

2400 (2280-2600)

5800 (5725-5875)

РЭБ на частотах

433 (430-450)

868 (860-873)

1575,42 / 1602

(2400-2484)

5800 (5725-5875)

Огляд ворожого комплексу Стриж – <https://youtu.be/0srbXsdnSmI>

Ще про ворожий комплекс Стриж

(на фото нижче)

Апаратура Стрижа призначена для виявлення дронів, передачі сигналу тривоги на пульт керування та сигналізації, блокування каналів керування та навігації БПЛА.

Заявлено, що комплекс створює бар'єр від проникнення безпілотного літального апарату у радіусі до 1,5 км. Для розширення зони протидії можуть поєднати кілька таких комплексів.

Комплекс оснащений шістьма секторами, у кожному з яких передбачено всі необхідні радіотехнічні засоби. Усі складові системи об'єднані в один блок, який закріплюється на штативі з можливістю розміщення на щоглі або даху висотної будівлі.

Скорочено зі сторінки **Сергей Флэш (UT7UD)**

[<https://www.facebook.com/Serhii.Flash/posts/5898799286855073>]

Часте питання від пілотів: «чи правда, що РЕР рф краще бачить, якщо використовувати зовнішні антени та підсилювачі для дронів?»

Звичайно ж правда. Це фізика, нікуди не дінешся. А інших швидких варіантів покращити ситуацію проти РЕБ на комерційних дронах немає.

Поради:

1. Працювати з укриттів на виносних антенах
2. Шукати антени з вузькою діаграмою спрямованості горизонтально. Менше ніж 10 градусів. Я показував (на стор. ФБ) панельну антену у формі вертикального прямокутника від точки доступу на 5.8ГГц. Так ось у ній діаграма по горизонту 65 градусів, а по вертикалі лише 8 градусів. І ми її... просто перевернемо на бік. І буде 8 по горизонту, вузький промінь.
3. Швидко міняти позицію після польоту.
4. Це буде складно, але намагатися ставити антену так, щоб видимість на дрон, що летить, була пряма, при цьому горизонт був трохи закритий рельєфом.
5. Намагатися ставити антени вздовж будівлі, щоб хоч одну зі сторін фронту прикрити від РЕР будинком чи будь-якою перешкодою. Можна працювати між двома будинками.

ВИЯВЛЕННЯ ВАЖЛИВИХ ЦІЛЕЙ:

1. Скорочено зі сторінки **Сергей Флэш (UT7UD)**
[<https://www.facebook.com/Serhii.Flash/posts/5950307001704301>]

Багато комплексів РЕБ рф поєднані з РЕР. 2 в 1 (два в одному).
Їх складно ідентифікувати і противник їх добре маскує.
Маскує усе, крім однієї дуже специфічною речі.
Це антени пеленгаторів РЕР.
Запам'ятайте, як вони виглядають, виявляйте та знищуйте.
Зовні це як люстра з вертикальними сегментами по колу.

Зразки на фото:

3. Ворожий комплекс боротьби з дронами "СЕРП-ВС"5.

Стара і нова моделі. Діє як купол, але може працювати за секторами.
Комплекс нічого в ефір постійно не випромінює, моніторить частоти і коли бачить наближення дрона, підпускає його та глушить.
Росіяни заявили дальність придушення 3-5 кілометри.
Наші профі вважають - ефективно не більше ніж 1,5-2 км.

Більше про комплекс москвитів боротьби з дронами "СЕРП-ВС"5 читайте в розділі **"Ш. Вивчай противника - воюй розумно. Нові способи війни ворога"**.

Україна може втратити перевагу над Росією у війні дронів

Йдеться про безпілотники китайського виробника DJI.

За словами українських операторів дронів, з якими розмовляла The Guardian, вже через три-чотири місяці (до кінця літа 2023р.) DJI не можна буде використовувати, через те, що росіяни навчилися ефективно їх глушити.

Це означає, що Україні доведеться терміново шукати заміники у галузі.

У Бахмуті, де видимість обмежена руїнами будівель, загін безпілотників може покривати лише кілька сотень метрів, тоді як раніше їхня дальність становила у 10-20 разів більше.

"У Миколаєві ми могли покрити 15 км, а в Бахмуті лише 500 метрів – і навіть ці 500 метрів важко здолати двома безпілотниками", - розповів оператор безпілотників.

Бойові втрати дронів також значні, іноді дрон не протримується і дня.

Зниження ефективності українських дронів стане загрозливою проблемою на полі бою.

Для заміни DJI на передовій потрібно поєднати розвідувальні БПЛА більшого радіусу дії, як-от Leleka-100, який коштує близько 50 тис. дол. і має радіус дії до 100 км, з дронами-камікадзе типу FPV – легкими, високошвидкісними гоночними дронами з прикріпленими бомбами, якими керують через гарнітуру.

Ф. Правила при артобстрілі чи бомбардуванні (не в окопах)

1. Артилерійський чи мінометний обстріл

- Якщо вибухи лунають зовсім поряд, найгірша ідея – це кудись бігти або стоячи знаходитися у вертикальному положенні. Так людина найбільш надається до ураження та отримання контузій і саме в такому положенні людина є дуже зручною мішенню для осколків.

Що робити?

Потрібно впасти на землю і закрити голову руками – це простий і швидкий спосіб порятунку, якщо часу шукати шляхи для відступу чи укриття просто немає.

- Але людина, що лежить на ідеально пласкій поверхні, захищена не набагато краще, ніж той, що на ногах. Укриття від бомбардування – це те, що може врятувати вам життя. Але не варто думати, що укриттям може бути тільки стаціонарне бомбосховище. Укриття може бути і на відкритому просторі.

Що робити?

Ляжте на землю, знайдіть **виступ** (навіть тротуар), **канаву** або **поглиблення (виймку в землі)**. Якщо поруч є якась бетонна конструкція – ляжте поряд з нею.

Лежати треба головою в сторону вибуху закривши голову руками, щоб знизити шанс попадання осколків у життєвоважливі органи. Усе це не допоможе, якщо буде пряме попадання, але знизить шанси на осколкове поранення.

У такому простому укритті людина може бути убита тільки прямим попаданням, вірогідність якого мала. Звичайно, не можна виключати, також, і ураження уламками, що летять дугою, і осколками, що рикошетять.

Крім того, не варто недооцінювати і звуковий удар. Однак, в загальному, знайшовши таке укриття, не рекомендується покидати його до моменту, поки бомбардування чи обстріл не припиниться.

Тримайте себе в руках. Займіть свою психіку чимось. Можна рахувати вибухи: знайте, що максимум після 100-го вибуху обстріл точно закінчиться.

Можна спробувати подумки рахувати хвилини. По-перше, це відволікає.

По-друге, так ви зможете орієнтуватися в ситуації: артилерійський обстріл не триває вічно, максимум – двадцять хвилин; авіаналіт – значно менше. У наш час не буває довгих бомбардувань, великі групи авіації не застосовуються.

• В той же час, варто бути обережним з будівлями, і **довіряти тільки підвалам**, а також серйозним приземкуватим капітальним будівлям.

Увага! Будівля, що рухнула від чергового попадання снаряду – це завжди **братська могила** для тих, хто рятувався там.

• Також слід уникати близькості військової техніки, автомобілів, пожежонебезпечних і вибухонебезпечних об'єктів. Усе це мало захищає від осколків, зате завжди представляє смертельну небезпеку для людей поблизу.

• Надзвичайно небезпечні і сучасні будівлі, які недостатньо міцні, зате містять велику кількість вікон, вітрин, скляних елементів. У разі вибуху така будова складеться, як картковий будинок, а будь-яка скляна поверхня перетворюється на хмару гострих осколків навіть при невеликій ударній хвилі.

• Дуже погана ідея рятуватися у воді: річці, озері або іншій водоймі. На відміну від повітря, вода майже не стискається, і тому при попаданні в неї бомби або снаряда на всі боки розходить **неймовірної сили вибухова хвиля**, яка **призводить до важких гідроударів**.

Саме на цьому ефекті і ґрунтується метод глушити рибу вибухівкою.

• Де б людина не рятувалася від бомбардування чи артобстрілу – дуже важливо не лише уникнути прямого ураження, але, також, зберегти зір, слух, можливість рухатися і думати. Адже звукове ураження може запросто назавжди позбавити можливості чути, привести до розривів слухових перетинок.

Саме тому рекомендують перечекати бомбардування чи артилерійський обстріл, щільно закривши вуха руками і трохи відкривши рот для регулювання тиску.

• **У будинку.** Якщо у будинку є підвал – опускайтеся в підвал. Якщо підвалу немає – слід спуститися на нижні поверхи. Чим нижче – тим краще.

У ідеалі – потрібно розташуватися на першому поверсі. Заздалегідь знайти найбільш внутрішню кімнату, чим більше бетону навкруги, тим краще (знайти несучі стіни). Якщо усі кімнати зовнішні – варто вийти на сходовий майданчик.

Увага! В жодному разі не можна знаходитися навпроти вікон!

У тому місці, яке буде вибрано для укриття потрібно сісти на підлогу біля стіни (не торкаючись стіни) – чим нижче людина знаходиться під час попадання снаряда, тим більше шансів, що його не зачепить осколком.

- **У автомобілі, на техніці.** Коли їдеш в автомобілі під час бомбардування або артобстрілу, більше шансів вижити, якщо зупинитися і залягти. Але, залягти не поряд з машиною, а подалі від будь-якої техніки! Якщо битимуть, то спочатку в транспорт, а якщо потрапить в машину – вона вибухне разом з бійцями.

До того ж, уламки від будь-якої техніки **несуть бійцям смертельну небезпеку!**

Потрібно залишити автомобіль, краще з протилежного від обстрілу боку, і повзучи переміститися чимдалі, потім залягти.

- **Характерні ознаки обстрілу**

З інтерв'ю учасника бойових дій, професійного військового інженера – полковник запасу **Василь Глюза** розповів кореспонденту АрміяInform [<https://armyinform.com.ua/2021/09/17/shho-treba-znaty-pid-chas-minometnogo-obstrilu>] "Як правило, московські окупанти роблять один пристрілочний постріл (димова або запалювальна міна) в бік цілі, за місцем вибуху вводять поправки, після чого відкривають вогонь всією батареєю. Б'ють серіями по 6-10 пострілів, серій може бути 3-4, але частіше – їх дуже багато з невеликими паузами між ними.

Якщо потрапили під обстріл, то після першого вибуху є деякий час, щоб залягти або знайти укриття. Негайно залягти на землю – ні в якому разі не вставати. Під час вище згаданої паузи між обстрілами необхідно по-пластунськи рухатися до найближчих нерівностей на місцевості або штучного укриття. Чим нижче будете перебувати, тим вищий шанс вижити.

Необхідно врахувати, що кущі, а також окремі дерева, електроопори тощо викликають вибух міни в повітрі. Як наслідок — площа ураження збільшується, а осколки можуть непередбачувано змінювати траєкторію руху.

Якщо когось поранено, то допомогу слід надавати лише після закінчення обстрілу, за можливості перемістивши людину в укриття. Слід пам'ятати, що обстріл може розпочатись знову в найнеочікуваніший момент.

Перебуваючи в зоні можливого мінометного обстрілу, не знімайте шолом та бронезилет, засоби індивідуального захисту не раз рятували життя воїнам.

Слід зважити ще на один важливий аспект, який становить загрозу: нерідко міни не вибухають. Причин цього безліч — від м'якого ґрунту до банального неспрацювання підричника. Таку міну в жодному разі не чіпайте, ймовірність вибуху досить висока."

У бойових діях найважче для психіки – потрапити під масований артилерійський обстріл або під бомбовий удар авіації. Деякі солдати в такій важкій психологічній ситуації частково або повністю втрачають боєздатність.

Якщо по підрозділу ведеться прицільна стрільба, слід передусім розосередитися. Якщо декілька снарядів однієї гармати розриваються по різні сторони від позиції, то це, можливо, ведеться пристрілка або має місце розсіювання при стрільбі, тобто наступний снаряд, швидше за все, уразить цю позицію.

Під час обстрілу чи бомбардування слід прикривати вуха долонями, а рот тримати відкритим – щоб зберегти барабанні перетинки.

Якщо під час обстрілу ви перебуваєте в приміщенні – намагайтеся, щоб між вами і стороною вибухів виявилось якомога більше стін. Найкраще – сховатися у внутрішньому приміщенні, приміром, у ванній кімнаті, або навіть залізти у саму ванну. Коли це неможливо, слід не лише лягти, але також прикритися або загородитися предметами, які здатні захистити від осколків.

- **Особливості бою чи обстрілу в населеному пункті**

Якщо приміщення має бетонні стіни, куля, що влетіла в нього, може кілька разів від них відскочити, перш ніж втратить забійну силу.

Якщо при початку стрільби ви виявилися на вулиці, не потрібно намагатися сховатися за автомобілями або кіосками, оскільки по них стріляють найперше. Автомобіль – дуже слабка перешкода для куль і до того ж має бензобак, який може вибухнути. За відсутності можливості швидко досягти укриття рекомендується просто лягти і не рухатися.

Засобом захисту від осколків чи куль може бути:

Яма, канава, бордюр тротуару, ліхтарний стовп, бетонна сміттєва урна, сходинка ганку.

Доки не закінчився бій, не кидайтеся на допомогу пораненим, як би голосно вони не кричали, оскільки ви можете самі стати мішенню.

При знаходженні поблизу військових машин, що рухаються, потрібно мати на увазі, що у водіїв бойових броньованих машин ускладнений огляд довколишнього простору, а якщо вони на додачу перебувають в шоломофонах, то чий-небудь крик або інший звуковий сигнал ними навряд чи буде почутий.

Не слід піднімати із землі будь-які знахідки: запальнички, ручки, книги, сумки тощо, оскільки вони можуть виявитися з вибуховими пристроями. Вибуховому пристрою непотрібно бути великим і потужним: досить, якщо вибухом відірве пальці або виб'є око. Також, не варто штовхати ногою предмети, що лежать на землі.

- **Закономірності при обстрілі**

Реактивні системи залпового вогню (РСЗВ) не відрізняються великою точністю, і накривають велику територію. Закономірності тут дуже маловірогідні, і головне – пережити залп, який триває від декількох секунд до декількох десятків секунд. У подальшій паузі є можливість передислокуватися або сховатися трохи краще.

Обстріл артилерії часто не дає підняти голову упродовж тривалого часу, але йому властиве постійне коригування вогню.

При артилерійському обстрілі правило:

«снаряд не потрапляє в одну і ту ж воронку двічі» – це правда.

До того ж вирви (воронки) – це завжди відмінне укриття.

2. Дії при повітряному нападі

Авіаудари зазвичай відрізняються невеликою тривалістю, але високою потужністю і точністю. У цій ситуації важливо швидко зорієнтуватися, що насправді є метою нальоту, і діяти виходячи з цього.

Повітряний наліт здійснюється вертольотами або літаками штурмової авіації. При повітряному нальоті важливо не піддатися паніці і зберігати спокій.

Порядок дій бійця при повітряному нальоті є наступним:

- якщо ви перебуваєте на відкритій ділянці – ляжте ниць і не дивіться вгору.
- переповзайте в укриття, якщо воно поруч.
- **не біжіть** – різкий рух обов'язково приверне увагу пілота.
- пам'ятайте, що вертоліт спочатку робить поворот (у разі занадто малої висоти польоту для стрільби – піднімається) – і вже потім відкриває вогонь.

Якщо Ви потрапили під повітряний наліт разом з усім Вашим підрозділом на відкритій місцевості, виконуйте наступне:

1. Не збивайтеся в юрбу!, – розосередьтеся і тримайте велику відстань між собою.
2. Ведіть груповий вогонь із усієї наявної зброї й намагайтеся створити зону загороджувального вогню прямо за курсом літака перед ним.
3. Намагайтеся зайняти укриття від вибуху в ямі або за товстим деревом.
4. Якщо вам все ж доведеться бігти – не біжіть прямо за курсом літака, біжіть під кутом.

Х. Як брати в полон

Від побратима, позивний **Шамік:**

" 1. Для чого нам полонені?"

Перше – **Обмінний фонд**

За наявності ворожих полонених ми, шляхом обміну, визволяємо наших військових побратимів та громадян України.

Друге – **Дізнатись необхідну інформацію, навіть якщо хочуть її приховати**

Ворожий особовий склад з числа: офіцерського складу, зв'язківців, мінерів, штабних сержантів – їх, бажано, потримати цілими деякий час, доки важливу інформацію, якою вони можуть володіти, не буде люб'язно надано нашим бійцям.

Дані про ворога можуть бути такими: кількість їхньої живої сили і техніки, структура їхнього підрозділу, мапа мінних полів, місця зосередження техніки та складів з боєприпасами, їхні бойові завдання, плани наступу і оборони, точки розташування ворожих окопів і укріплень, які засоби РЕБ, РЕР та БПЛА має їхній або сусідні підрозділи.

2. Загальний опис обставин за яких виникають передумови полону

При швидких наступальних діях і проривах нашими військами позицій супротивника в рядах ворога настає паніка. Підрозділи окупанта не координують свої дії. Обрізаються їхні шляхи постачання і підтримки. Штаби швидко згортаються і забувають або, банально, кидають своїх підлеглих.

Наслідком швидких атак наших військ є велика кількість, відрізаних від головних сил супротивника, окремих підрозділів. На їхнє оточення і зачищення йде багато сил і, на жаль, життів українських захисників та мирних громадян, що стали заручниками обставин під час війни проти російських загарбників.

Одним з методів зменшення своїх втрат при зачистці є вміння змусити ворога здатися.

3. Послідовність дій та початок перемовин

Перемовини з ворогом полягають у спробі переконати окупантів, що:

1). Їх вже кинули, вони нікому не потрібні, їхні війська вже давно втекли, а тут вже глибокий тил.

2). Підтримки вже не буде – шляхи постачання відрізани, а боєприпаси закінчуються.

3). Їхні поранені стікають кров'ю. Відлік часу йде на хвилини.

4). Зовсім скоро, підтягнеться наша арта, під'їдуть наші танки і розстріляють їх впритул.

5). ТОМУ, у них ще є шанс вижити, якщо вони не будуть чинити спротиву.

Також, наприкінці вашого звернення ви можете згадати про те, що це не їхня війна, а в полоні їх чекають теплі речі та гарячий суп.

Увага! Але все це працює ЛИШЕ ТОДІ, коли ви змогли встановити звуковий контакт з ворогом усно або по рації.

Якщо вам відповіли – є ймовірність, що вони будуть домовлятися щоб вижити.

Тільки не затягуйте час: 3-5 хв. на перемовини. Одна хвилина на роздуми.

За цей час поки один з вас веде перемовини – увесь ваш підрозділ перезаряджається, перегруповується, налаштовує кулемети, гранатомети, міномети для штурму чи відбиття можливого прориву.

Якщо ворог не вийшов на зв'язок, то після слів нашого перемовника: "Ми вас не чуємо", – ми робимо масований обстріл протягом двох хвилин по позиції чи будинку де засів ворог. Припинивши тимчасову канонаду можете спитати чи вони добре подумали. Але більше розмов вже не буде.

4. Чому не потрібно затягувати перемовини

Якщо в них залишився зв'язок: штаб окупантів буде переконувати їх "стояти на смерть", обіцяти що допомога прийде, якщо між ними є офіцер – він може згадати про честь і "обов'язок перед родіной" або вони використають цей час для підготовки до прориву під виглядом здачі в полон.

Якщо ворожі солдати "ідейні" – вони продовжать укріплювати свої позиції. Про це треба пам'ятати і не давати їм зайвого часу.

Якщо перемовини не вдалися – ви будете змушені штурмувати.

Штаб вам, також, відведе не багато часу. Підрозділ чекатимуть на інших ділянках фронту.

5. Якщо ворог зголосився здатися

1. Оцінюємо навколишню ситуацію. Не розслабляйтеся і не будьте в ейфорії від того, що ви перемогли – можливо, це пастка!

2. Розподіляємо сектори вогню і завдання для кожного бійця:

а) **прикриваючі зовнішнього периметру** з розподіленими секторами обстрілу і секторами можливого виходу полонених;

б) безпосередньо **контролюючий** (тримаючий на прицілі) полоненого;

в) **в'язучий** (а краще – два) який знерухомлює, зав'язує руки (або і руки, і ноги) та робить ґрунтовний обшук полоненого.

3. Складаємо план:

- виходу або виповзання полонених і місце їхнього "прийому" (зв'язування і складання);

- порядок дій полонених і порядок дій ваших бійців;

- дії ваших побратимів на випадок супротиву ворога, який передумав ставати вашим полоненим;

- і найголовніше: довести увесь цей план ДО кожного бійця вашого підрозділу і відпрацювати виконання **по команді** кожного елемента плану до автоматизму.

4. Бійці займають свої позиції з виключенням секторів "дружнього вогню" між собою.

5. Озвучуємо потенційним полоненим які дії вони повинні виконати для того, щоб вижити, а також – наслідки у разі невиконання ними ваших команд.

6. Розпочинаємо безпосереднє взяття росіян в полон!

Тепер, все це детально і покроково:

1. Ви проводите оцінку (рекогносцировку) навколишнього простору і ситуації. Відстань до найближчих позицій ворога? Наскільки відкритою є місцевість для ворожих снайперів? Якщо ви "берете" будинок в якому засіли москалі – ваша увага має бути прикута до вікон та до суміжних приміщень з яких будуть виходити загарбники, що поки-що вирішили здатися. Будьте пильними!

2. Розподіляємо сектори вогню і завдання для кожного бійця. Оцінюємо чи вистачить кількості бійців нашого підрозділу для операції взяття в полон невідомої (на той час, ви не будете точно знати скільки їх там) кількості окупантів. Оцінюємо чи варто це, взагалі, робити.

Все залежить від навченості та злагодженості ваших побратимів. Можна будучи втрех взяти в полон десяток каззаків, а можна цілим відділенням недогледіти і потрапити під роздачу трьох-чотирьох московських зайд.

Прикриваючі зовнішнього периметру охороняють підступи до зони роззброєння незапрошених гостей. Окремий стрілець (краще кулеметник) утримує зону виходу окупантів з позиції чи будинку.

Контролюючий стрілець зі зброєю полоненого на собі працює разом з *в'язучим* тільки удвох в парі – і відпрацьовують **ЛИШЕ** одного полоненого. Відпрацьовують полоненого окупанта до його повного знерухомлення й обшуку.

3. План з оточення і контролю об'єкту чи укріплення ворога.

Місце виходу окупантів (двері будинку, окоп, бліндаж) і місце їхнього "відпрацювання", обов'язково, розподілити між собою. Одночасно з цим, ті хто не задіяний у знерухомленні та обшукі москoviта повинен контролювати усі вікна чи позиції звідки можна відкрити по вас вогонь.

В той же час, з бліндажа чи вікон будинку не повинно бути видно як ви працюєте з полоненим і, само собою, ви не повинні потрапляти у сектор ворожого обстрілу. Кількість ворога в бліндажі чи будинку може перевищувати вашу кількість – і побачивши вашу розхлябаність або вашу зухвалу самовпевненість ворог може прийняти рішення "На прорив!", – таке вже бувало у цій війні.

Зрозумійте: у ворога, навіть, думки не має виникати, що прорив у них вдасться!

Послідовний Порядок Дій (ППД) при взятті у полон:

Заставте рашистів виходити тільки по одному. Обов'язково, без зброї. Руки підняті над головою або розставлені в сторони долонями до вас.

Запам'ятайте: за потилицю руки ніхто не ховає – це потенційна зона тримання гранати без чеки, яку ви не бачите й, до того ж, замах вже зроблено і залишилося лише кинути у вас, а сам падає на землю. Подібні варіанти можуть статися, тому будьте дуже обачні.

Озвучте перед їхнім виходом, щоб зняли бронежилети і товсті куртки.

Голова опущена вниз. Очі вниз! Вони на вас не дивляться – це закон! Ніхто з них не повинен вичисляти вашу кількість та місце розташування ваших бійців.

Увага! Дуже небезпечно коли ворог, без вашої команди, навіть з піднятими руками намагається скоротити дистанцію між вами і йде до вас. При цьому, він постійно крутить головою і намагається всіх роздивитися, очі "бігають". Все це ознаки того, що цей росіянський під@р шукає вихід із ситуації що склалась – **ЗУПИНІТЬ ЙОГО ДІЇ!** Не дайте йому можливості стати між вами і вашими бійцями – таким чином ворог хоче створити для вас ризик потрапити під "дружній вогонь" один одного. Тому, за вашою командою він повертається до вас спиною, плавно стає на коліна (руки вгорі або розведені в боки) і лягає на землю обличчям вниз, руки і ноги розводить в сторони долонями до неба.

Для полоненого це найнезручніша поза щоби різко вставати або спробувати збити вас з ніг коли будете підходити до нього. Обличчям в землю, щоб не бачив ваші рухи.

Оцінивши ситуацію, *контролюючий* підходить з правого боку трохи позаду приблизно між правої рукою і правою ногою полоненого на відстань 2-3 метри. При цьому, він постійно дає команди полоненому "голову вниз", "не рухатися", "закрити очі". Після цього, з лівого боку підходить *в'язучий* і наступає своєю лівою ногою на кисть чи зап'ястя лівої руки ворога. Наступним це саме робить *контролюючий* зі свого боку.

Наступний крок *в'язучого* – це поставити свою зброю на запобіжник і відвести за спину. Тепер у нього вільні руки для того, щоб пов'язати ворога і знерухомити його. *В'язучий* ставить праве коліно на хребет противника в районі грудної клітини (зі спини) чим притискає його до землі. Правою рукою він притискає лікоть лівої руки окупанта до землі, а своєю лівою рукою *в'язучий* бере зап'ястя лівої руки ворога і заводить його за спину. З'їхавши своїм правим коліном з хребта ворога вправо *в'язучий* всідається на його тулуб і підтискає лікоть супротивника своїм лівим коліном, цим унеможлиблюємо самостійне виведення ним лівої руки із-за спини. Усе те саме *в'язучий* робить і з правою рукою ворога. Далі, *в'язучий* починає зв'язувати руки окупантові. При потребі, в'яжемо ноги. Проводимо **обшук**. Готово? Якщо, так – переміщуємо цього під@рського персонажа і кладемо в один рядок з його попередниками. Чому в рядок? – для того, щоб при будь-яких спробах зробити падлянку їх можна було би вальнути однією чергою. Далі, подаємо команду "Наступний!".

Позиції бійців під час взяття в полон

Бійці які стежать за вікнами і дверима при виході ворога, який сказав що буде здаватися в полон, і **бійці які супроводжують** ворога, до місця де його будуть в'язати, мають бути розміщені під достатньо великим кутом відносно входу

в бліндаж, окоп чи будівлю з якої виходить ворог, щоб унеможливити ведення вогню ворогом (який передумав йти у полон) в одному секторі стрільби по ваших побратимах.

Коли ворог, який йде здаватися, уже пройшов зону ураження по секторах бійців вашої групи і прибув до місця де його будуть в'язати – контроль за ним перебирають *в'язучий і контролюючий*. А тим часом, вхід і можливі точки ведення вогню з позицій ворога постійно перебувають під контролем нашого стрільця, а ще краще – **кулеметника**. В свою чергу, *в'язучий і контролюючий* знаходяться по різних секторах відносно полоненого і на відстані один від одного.

Увага! *В'язучий* коли "відпрацьовує" ворога, який прийшов здаватися, ставить зброю на запобіжник і відводить за спину не лише для запобігання випадкового пострілу, а й для того, щоб ворог не зміг заволодіти цією зброєю! З таких же міркувань, у *в'язучого* не повинно бути гранат і ножа на поясі чи розгрузці.

Ще одне: не хапайте брудного кацапа "за шкірки" і не тягніть як вівцю з окопа, з траншеї чи з будинку – **якщо** руки кацапського окупанта ще не зв'язані, **то** існує велика ймовірність того, що жертвою можете стати вже ви самі.

Утримайтесь від образ полоненого під час взяття його у полон, аж до тих пір *поки у нього не будуть зв'язані руки, ноги і не буде вставлена ганчірка до рота*. Інакше, словесні образи в бік, поки-що, рухомого окупанта можуть призвести до поганих наслідків. Якщо ви "натиснете" на больову точку окупанта – **він може стати, тупо, неконтрольованим**. Ще хвилину тому, він був готовий здатися, а вже зараз – він готовий померти разом з вами. Тому, працюємо без словесних перепалок.

Під час усього часу постійно віддавайте команди наказовим тоном, дуже голосно і впевнено. Розум полоненого буде постійно зайнятим обробкою цієї інформації у нього, просто, не буде часу на дурні роздуми про опір або втечу: "Голову вниз і залишишся живим!", "Стояти на місці. Інакше – застрелю!", "Мовчати!", "Не рухатися!", "Подумай про своє життя." і тому подібне.

Також, слід обмежити можливість бачити для полонених. Робіть що хочете: зав'яжуйте очі, натягайте шапку на обличчя, ще щось придумайте.

Зрозумійте головне: полонений не повинен майже нічого бачити!

Через зір людська істота отримує майже 70% інформації про довколишній світ, а ворог може, й досі, думати про втечу!

Якщо ворог відмовляється виходити з укріплення чи окопу мотивуючи це тим, що його поранили – існує велика ймовірність того, що він себе замінував. Уважно придивіться не лише до рук і зброї окупанта, а й зверніть увагу на його ноги! Чи не прив'язані кудись його шнурки? Накажіть йому перекотитися з одного місця на інше. Часто, тяжкопоранені окупанти уже **не бачать себе** в майбутньому житті і хочуть **забрати з собою** на той світ побільше захисників України.

Також, **остерігайтеся дій "братання" з ворогом, який прийшов здаватися!**
 "О! Спасіба что не убілі!" - "Братан, дай сигаретку!" - "Ми не хателі. Ми не вінавати" - "Ета всьо палітика" – і далі по тексту.... **Ворог вам не брат!**

Цигарки не давати! Руку не потискати! Розмов з окупантом не вести на жодні теми. Не розповідайте НІЧОГО! "Кто? Аткуда? Заčem? Куда?" – вставили ганчірку в його брудний пил і переміщуєте це кацапське тело **мовчки!** Ви їх не перевиховуєте, а інформацію можете злити. Потім ця потвора поїде на обмін, все там розповість і за 2-3 місяці, скоріше всього, знову приїде убивати-катувати-гвалтувати українських дітей і дорослих. **СМЕРТЬ російським ОКУПАНТАМ!**"

Ц. Боездатність бійців залежно від тривалості сну

Тривалість сну, годин на добу	Стан боездатності
без сну	Зберігається боездатність до виконання бойових завдань протягом 3 днів. На 4-ий день особовий склад виходить з ладу.
30 хв.	Боездатність зберігатиметься від 3,5 до 4,5 діб.
1,5 год.	У 50% військовослужбовців боездатність зберігається протягом 6 днів. На 7-ий день 50% особового складу виходить з ладу.
3 год.	У 91% воїнів боездатність зберігається 9 днів.
4 год.	У 93% воїнів боездатність зберігається 12 днів. Мінімальна щодобова норма для солдатів.
5 год.	У 96% воїнів боездатність зберігатиметься протягом 90 днів.
6 год.	Обов'язкова норма сну для командира. У офіцера, який приймає рішення, брак сну швидше провокує розвиток бойової втоми.
7-8 год.	98% особового складу перебуватимуть в оптимальному м'язовому тонусі протягом тривалого періоду часу.

Ч. Детальний розбір результатів виконання завдання чи бою

Нова обов'язкова практика! Ви ніколи не досягнете життєзберігаючої досконалості і високої боєздатності особисто, так само й вашого підрозділу чи групи, якщо не станете **після кожного бою чи завдання** проводити розбір ваших дій і тактики в усіх деталях, виявляти сильні та слабкі сторони, причини невдач та промахів. А ще більше це стосується випадків загибелі чи поранення ваших побратимів.

Мета розбору – виявити усі **ваші помилки та промахи** в плануванні завдання, в підготовці до нього, в діях кожного бійця та у відповідності чи нехватці конкретного озброєння чи спорядження. Не для того, щоб наплодити образ один одному, а для того, щоб виправити усі помилки, промахи і навички! І так – кожен раз: до абсолютної досконалості та боїв без втрат. Чи до кінця війни.

За натівськими стандартами такий розбір проведеного бою чи завдання має виконувати командир вашого підрозділу. Але ми ж не НАТО (поки що). Війна йде у нас і ми маємо бути непереможними вже зараз. Тому, не комплексуючи і не чекаючи коли ваш командир доросте до такого постійного правила – беріть ініціативу в свої руки і кожен раз проводьте детальний аналіз і виправлення смертельно небезпечних недоліків. Найкраще, коли таке буде ініціювати той боєць, хто є неформальним лідером в підрозділі. Аж поки не привчиться ваш командир.

Взято з книги **Тактика легкої піхоти для малих підрозділів**
Крістофер Ларсен

[<http://ukr-merezha.com/dovs/10-taktyka-lehkoyi-pikhoty-dlya-malykh-pidrozdiliv.html>]

РОЗБІР РЕЗУЛЬТАТІВ ВИКОНАННЯ ЗАВДАННЯ

(Аналіз проведених дій - after action review)

Розбір результатів виконання завдання (РРВЗ) – це інструмент, який дозволяє командирі виявити причини виникнення розбіжностей між планом і фактичним ходом операції. Після цього стає можливим визначити, які саме елементи бойової підготовки потрібно посилено відпрацювати надалі.

РРВЗ — це не просто опитування бійців. Опитування лише продемонструє, що саме відомо про процес і результат місії. Натомість РРВЗ спрямований на те, щоб бійці самостійно дійшли потрібних висновків, тобто самі усвідомили проблеми і їх вирішення, як і зрозуміли суть самого процесу РРВЗ.

РРВЗ можна розділити на чотири досить прості пункти:

- План
- Виконання
- Проблеми
- Коригування помилок

План - «що і як саме мало статися», ця частина РРВЗ — це є повторне формулювання бойового наказу в найбільш загальній формі. Це має робити особа, яка віддавала наказ, тобто, найімовірніше, командир загону. Він має перед командою швидко переповісти мету і схему маневру.

Пам'ятайте, це якраз «Що саме мало статися», а не «Думаю, мало статися...» чи «Ми очікували, що станеться...». Не варто намагатися скоригувати плани заднім числом: це етап суворого відтворення суті плану.

Виконання - «що насправді сталося». Про обставини виконання завдання доповідають тільки ті, хто власне його виконував, — бійці, які безпосередньо брали участь у бою. Командири, як правило, не беруть участі в цьому етапі обговорення.

Важливо уникнути проявів честолобства і взаємних звинувачень, утім, ми маємо отримати реалістичну оцінку своїх дій. Це може бути болючий і неприємний процес, але пам'ятайте: люди не складають заздалегідь невдалих планів.

Очевидні помилки, як правило, вдається виявити ще на стадії планування. То чому ж тоді операція пішла не за планом? Чи все пройшло, як заплановано? Ось що ми хочемо побачити на цьому етапі — розрив між планом і результатом.

Проблеми. Щойно ми встановили, у чому полягала розбіжність між планом і реальністю, спробуйте встановити причини цього. Зазвичай їх можна буде окреслити ще на етапі «Що насправді сталося». Однак варто нагадати суть причин, щоб кожен зміг побачити загальну картину.

Коригування помилок. Останній етап РРВЗ — встановити особу (осіб), відповідальну (-их) за виправлення помилок, які спричинилися до розбіжності між планом і реальністю. Не варто робити типової помилки і покладати всю відповідальність за це на командира загону. Командири підрозділів і навіть просто досвідчені бійці можуть проводити навчання та стежити за станом спорядження. Безперечно, командир загону розподіляти такі завдання особисто.

Модерування

У рамках РРВЗ завданням командира є вислухати розповіді, оцінити хід виконання поставлених завдань і скласти план навчань (чи виправлення промахів) на майбутнє. Цілком можливо, що залежно від особливостей групи, командирові буде важко організувати весь цей процес. Люди доволі часто пишаються командною позицією, і в ситуації, коли шукають винних, нерідко саме командир — найзручніша мішень. Утім, якщо процес організовано правильно, РРВЗ є чи не найкориснішим інструментом розвитку навичок усієї команди.

В ідеалі РРВЗ проводять за допомогою незалежного експерта або командира. Вам знадобляться засоби відображення ландшафту та місцевості проведення операції. Це може бути макет, карта, відео- чи фотоматеріали. Ціллю є дати всім учасникам можливість предметно обговорити ситуацію, спираючись на однакові факти.

Важливим для організації ефективного РРВЗ є правильне модерування розмови. Не варто тиснути на людей так, що вони не зможуть сказати й слова, але не слід пропускати жодної можливості висловити слушне зауваження. З іншого боку, багато хто вважає, що РРВЗ — це лише прекрасна можливість ткнути пальцем в опонента і з'ясувати «хто кого вбив».

Модератор має переконати бійців стриматися й почекати з воєнними історіями. Це вимагає певних зусиль. Солдати щойно повернулися з бою. Якщо завдання виконано успішно, можна очікувати вихваляння. Якщо провалено, пошук винних почнеться ще до РРВЗ. Такі реакції можна зрозуміти, але вони не є ціллію проведення РРВЗ.

Постарайтеся врахувати всі точки зору. Зазвичай починають розмову командири підрозділів, адже вони мають найкращі можливості для оцінки ситуації. Але не слід пропускати жодного бійця, бо часто критично важливу деталь, що відокремлює успіх від невдачі, помічає не командир, а простий піхотинець.

Підведення підсумків

Варто дозволити відвертий обмін думками, оскільки кожен хоче висловити свою. Сподіваємося, що бійці будуть здатні стримуватися від взаємної критики достатньо довго для того, щоб не заважати продуктивності РРВЗ. Також віримо, що вони будуть досить розумні, щоб усвідомити, що слід дослухатися до точки зору іншого учасника дискусії перед тим, як озвучувати зауваження. Але, найімовірніше, ці очікування будуть справедливими лише в тому разі, коли бійці матимуть підстави вважати, що їм зрештою дадуть слово. Тому надайте можливість висловитися всім, навіть якщо модератор ризикує до певної міри втратити контроль за ситуацією. Давати бійцям можливість говорити все, що вони думають, слід лише після РРВЗ.

Є один підхід, який має спрацювати. Це так звана техніка «злущування горіхів», що вимагає від кожного стислого опису ситуації, хоча за тактичних обмежень зазвичай часу на такі тонкощі мало. Треба запитати найневдоволенішого члена групи, що саме було не так і що мусить бути предметом подальшої підготовки. Потім варто попросити іншого бійця назвати те, що, на його думку, було зроблено правильно. Рухайтесь групою бійців, ставлячи їм по черзі ці два прості запитання. Приділіть увагу тому, щоб добитися знаходження певного консенсусу. Також можна попросити тих бійців, які найголосніше висловлюють незадоволення операцією, знайти її позитивні моменти і, навпаки, попросити тих, хто нею задоволений, оцінити її критично.

Висновки

РРВЗ — це інструмент для підвищення ефективності роботи підрозділу і його морального духу. Завдання РРВЗ — зробити висновки щодо того, як треба удосконалити тренування і покращити матеріально-технічне забезпечення вашого підрозділу. Інакше це все — просто втрата часу. В ідеалі командир робить замітки; як мінімум, слід очікувати, що він розумітиме настрої підрозділу за результатами проведення РРВЗ. До цього не можна ставитися легковажно. Потреби і скарги бійців мають бути розглянуті швидко. Особливо важливо розуміти, які саме вдосконалення можна зробити негайно — більш детальний бойовий наказ, краще координування між підрозділами. РРВЗ допоможе вам зрозуміти, що саме потрібно зробити для цього.

Ш. Вивчай противника - воюй розумно. Нові способи війни

Росіяни не змиряються з тим, що вони можуть програти нам цю війну. Через те, крім традиційної тактики завалювання нас стріляючими тілами чи обстрілювання незчисленними артилерійськими та ракетними боєприпасами, вони безперервно і по наростаючій будуть намагатись знаходити та впроваджувати нові способи і засоби ведення бойових дій. Особливо це стосується уже випробуваної ними нової тактики онлайн управління штурмовими групами, а також засобів виявлення та враження цілей з використанням різноманітних програмно-електронних систем. Цей процес не припиниться аж до повної нашої перемоги і розгрому людожерської імперії.

Тому ви мусите:

- слідкувати та вивчати змінені та нові тактики і засоби, які застосовує ворог;
- випрацьовувати наші способи успішної протидії їм;
- інформувати ваше командування, а також відповідних фахівців народного тилу про несподівано нове в тактиці чи засобах ворога. Краще письмово;
- створювати попит - ставити запити на розробку та виготовлення потрібних засобів протидії небезпечним новаціям ворога та відповідної нашої зброї для випереджаючого знищення окупантів.

В московитів є чимало цинічних розробників, які окрім модернізації відомих касетних, фосфорних, термобаричних засобів ураження, надзвукових та балістичних ракет - працюють з новими радіоелектронними пристроями і системами. Протягом року великої війни вони вивели на поля війни удосконалені або нові системи управління і ураження. Про деякі відомі з них ми надаємо інформацію в цьому збірнику.

Сподіваємось, про наші телеграм-канали та групи в соцмережах, де публікується та аналізується інформація з кацапських джерел, в яких вони вихваляються своїми успіхами - ви знаєте?

Скорочено зі сторінки **Ігаль Левін**

[<https://www.facebook.com/LevinYigal/posts/1564998810644888>]

Нові методики, розроблені ворогом. Про штурмові загони росіян відповідно до методичних рекомендацій («Особенности ведения боевых действий в населенном пункте (городе) и лесозащитной полосе в составе штурмового отряда (роты, взвода)»), підготовлених гу бойової підготовки зс рф у 2022 році за досвідом бойових дій в Україні.

Текст методички є тут:

https://censor.net/ua/news/3386414/minoborony_rosiyi_vydalo_metodychku_zi_shturmovyh_diyi_z_dosvidu_viyiny_protuy_ukrayiny_dokument

В цих рекомендаціях, противник робить акцент на використанні штурмових загонів в якості головного засобу вирішення завдань на полі бою. Замість класичних для зс рф батальйонно – тактичних груп запроваджуються штурмові загони, які відрізняються зменшенням кількості бронетехніки (замість танкової роти в БТГр – танковий взвод в ШТЗ).

При діях в лісосмузі противник використовує бойовий порядок «ромб», де в кожній з вершин розташовується штурмова трійка. При діях використовує закриті та відкриті канали зв'язку. У кожній трійки має бути рація, по якій вона зв'язується з командиром взводу. Також у кожній бойовій машини з бронегрупи є канал відкритого зв'язку. В якості військової хитрості противник використовує свій варіант найменування вулиць та нумерацію будинків в населеному пункті, який штурмується. Це робиться для того, аби заплутати оборонців та використовувати відкриті канали зв'язку.

Величезна увага приділяється бережливому використанню квадрокоптерів. БПЛА потрібно використовувати для розвідки, не тільки для корегування через загрозу втрати. **БПЛА є на рівні взводу**, а його оператор підпорядкований напрямую командирі.

Важливу роль відіграє артилерійська та вогнева підтримка. На рівні взводу противник використовує АГС, ПТРК, крупнокаліберні кулемети «Корд» (12,7 мм) та Д-30. Дії роти можуть підтримувати дві артилерійські батареї (САУ МСТА-С та гаубиці Д-30). Тут противник не використовує РСЗО скоріше за все через високу неточність та небезпеку для самих штурмуючих.

Велике значення противник надає синхронізації роботи артилерії, АГС та піхоти. Вогонь з АГС-17 рекомендується вести лише із закритих позицій на дистанції від 600 до 1700 метрів. Для кожного засобу ураження заздалегідь визначається набір цілей для роботи (не більше 5 на взвод). Ціль змінюється лише за наказом командира. Штурмова піхота має діяти відразу ж (не пізніше ніж через 1 хвилину) після закінчення артобстрілу позицій оборонців.

Після захоплення позицій оборонців ворог ще 60-90 хвилин використовує артилерію по заздалегідь визначеним цілям для того, аби унеможливити контратаку та надати час своїй піхоті закріпитися. Противник забороняє своїй піхоті займати позиції та окопи оборонців через небезпеку мінування та тому, що у артилерії оборонців є точні координати цих позицій. Натомість він вимагає від піхоти на кожну 1-2 людини готувати укриття – «лисячі нори».

Поповнення БК та евакуація поранених має відбуватись вночі. Штурмовій піхоті забороняється самостійно виносити поранених з поля боя, так як головна задача для них – продовження штурму до досягнення поставленої мети. У разі провалу штурму відступ може дозволятися так само лише вночі.

Пересуватися - лише по лісосмузі або, якщо у населеному пункті, лише в проломах у парканах і стінах будинків. Для цього в кожному взводі є мінімум два сапери – штурмовики, які мають забезпечувати ці проломи. Використанням доріг не рекомендується. У населених пунктах забороняється розміщувати спостережні пункти на дахах будівель. Також заборонено індивідуальне використання задимлення для того, аби не видавати свою позицію. Димове маскування використовується лише у складі взводу або роти.

На схемі вогню наносяться цілі для кожного засобу ураження. Кожен засіб ураження (АГС, міномет, Д-30) має свій позивний. Перша літера цього позивного використовується разом з нумерацією для позначення планових цілей на схемі.

Ураження цілей проводиться до їхнього знищення або до наказу командира змінити ціль. Така система дозволяє артилерії та групі вогневої підтримки противника не використовувати БПЛА для корегування, а працювати по розвіданим задалегідь цілям. Однак такий підхід вимагає стабільне постачання БК та наражає розрахунки на небезпеку від контрбатарейної боротьби.

Зауваження противника щодо дій ЗСУ. Він вказує на те, що ЗСУ:

Діють шаблонно;

Активно використовують БПЛА, приховані відеокамери, залишені смартфони з GPS-трекерами, фотопастки та інші засоби для дистанційного спостереження за противником;

Будують оборону в 2-3 рубежі (позиції), на кожній позиції обладнують мінімум 2 вогневі позиції для кулеметів. Ці позиції укріплюють ДОТами;

Розміщують артилерію на відстані 8-10 км від лінії зіткнення та працюють з позицій не довше 15 хвилин; Резерви підтягують через 30-40 хвилин.

Взято із “Збірник інформаційно-довідкових матеріалів для командирів військових частин (підрозділів)”

де міститься чимало інформації про особливості тактики дій штурмових загонів приватної військової компанії “Вагнер”, а також рекомендації з протидії на основі отриманого досвіду.

Повний виклад цього збірника ви знайдете за посиланням:

<http://ukr-merezha.com/dovs/8-zbirnyk-dlya-komandyriv-viyskovykh-chastyn.html>

Щодо тактики нічних атак:

“Останнім часом значно почастишали випадки застосування (атак) штурмових груп ворога у темний час доби (вночі).

Для нічного бою створюються штурмові групи піхоти чисельністю 10-20 бойовиків з числа найбільш підготовлених загарбників, які мають бойовий досвід ведення штурмових дій. Зазначені штурмові групи мають на озброєнні нічні оптичні прилади та тепловізійні приціли.

Нова тактика піхотних атак вночі характеризується:

- веденням цілодобової аеророзвідки, в тому числі з застосуванням дронів з тепловізорами;

- проведенням артилерійської підготовки атаки;

- прихованим пересуванням штурмових груп до рубежу атаки; безпосередньою вогневою підтримкою атаки (щільний обстріл позицій підрозділів з АГС), що дозволяє штурмовим групам під час обстрілу значно зблизитися з нашими позиціями і намагатися атакувати передній край оборони;

- застосуванням протитанкових ракетних комплексів , у тому числі ПТРК “Корнет” з тепловізійним прицілом для ураження наших позицій.

При цьому броньована техніка не застосовується, що дозволяє забезпечити раптовість штурмових дій.

При досягненні успіху, створені групи закріплення чисельністю до 50 бойовиків заходять на захоплені позиції та активно зариваються у землю.”

Тактика «Вагнера»: як досягають результатів зекі з тритижневою підготовкою та як їх б'ють?

Під Бахмутом, Соледаром та на інших ділянках фронту російське командування збільшувало кількість штурмових атак приватної армії російського олігарха Пригожина – «Вагнер». І ця армія досягає результатів та інколи просувається там, де не здатні пробитись гвардійські десантно-штурмові дивізії зс рф, але з іншого боку є українські частини, які відбивають усі атаки, і замість просування "вагнерівці" сотнями трупів засипають наші поля. Як це працює та як протидіяти тактиці «Вагнера»?

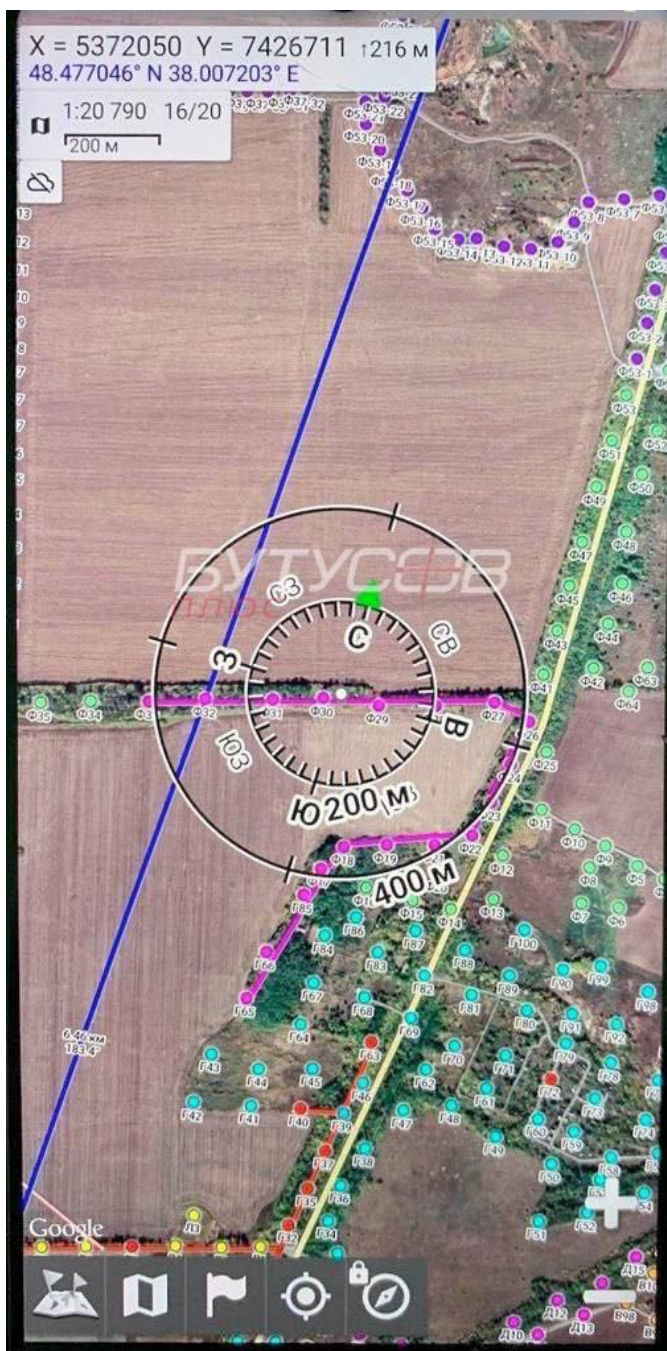
Причини розширення застосування «Вагнерівців» - вони у рази дешевші в утриманні за будь-яких солдат росії. Під час служби вони не турбують владу

відеозверненнями, а загибель тисяч "вагнерівців" не має ніякого значення для російського суспільства.

Є і суто воєнні причини ефективності «Вагнера», оскільки структура управління та тактика застосування зараз є наразі єдиною дієвою для погано навчених мобілізованих військ, які становлять більшість російських наземних сил.

Отже, що ми бачимо на цьому скріні, який зроблено з планшета командира штурмової групи «Вагнера», яку українські воїни знищили під Бахмутом?

Це скрін з програми, де прописаний план бою. Тобто командування штурмового загону малює у звичайній навігаційній програмі бойовий порядок висунування усіх груп на рубіж атаки українських позицій. Різні кольори визначають різні штурмові групи. У кожній групі свій маршрут та визначення, де має знаходитись кожен бойовик у кожній штурмових груп. Кожне коло – один «вагнерівець».

У штурмовій групі – від 8-12 до 30-50 бойовиків, один-два з них, визначені лідерами, отримують програму своєї атаки, та як мають рухатись по точках він сам та кожен його бойовик. Тобто не треба думати, треба звіряти рух своєї групи по планшету або смартфону.

Командування максимально спрощує ухвалення рішень не підготовленими бойовиками, такому дійсно можна навчити за три тижні.

А як вони оцінюють обстановку та рухаються?

Тут також не рівень підготовки підвищують, а адаптують управління. «Вагнер» приділяє велику увагу застосуванню безпілотників, передусім найдоступніших – «Мавік» та «Матрікс».

Безпілотники контролюють рух штурмових груп та контролюють обстановку на об'єкті атаки. Штаб штурмового загону намагається мати безперервну інформацію про рух бойових груп та обстановку на нашій позиції, яка обрана за об'єкт атаки. Тобто оцінку обстановки, необхідність рухатись вперед визначає командир штурмового загону у штабі. Команда – вперед по маршруту, команда – стій, розосередились, чекаємо. Причому навіть потрапивши під прицільний вогонь штурмові групи без команди не відходять, самостійний відхід дозволяється тільки для поранених. Самовільний відхід без команди або без поранення краються розстрілом на місці.

Як організований зв'язок?

Цікава відмінність, у «Вагнера» на відміну від ЗС РФ, основним засобом зв'язку є американські радіостанції та ретранслятори «Моторола», тобто вони працюють в тих самих діапазонах та на тій самій техніці як ЗСУ. Звичайно, також широко застосовуються прості аналогові «Баофенги».

Як працює вогнева підтримка?

«Вагнер» має на озброєнні усі види бойової техніки, танки та артилерію, навіть бойові літаки, але на відміну від російської регулярної армії, бойову техніку та боєприпаси «Вагнер» економить – бо зеки дешевші. «Вагнер» застосовує і масовані обстріли 152 мм калібру, і танки, і ударні дрони «Ланцет», безпосередня вогнева підтримка атакуючих підрозділів здійснюється переважно автоматичним гранатометом та мінометами 82 та 120 мм. На жаль, є випадки, коли завдяки взаємодії АГС та мінометів 82 мм «вагнерівцям» вдавалось захопити деякі наші позиції навіть без застосування важкої артилерії. Бронетехніка у переважній більшості випадків піхоту не супроводжує, бережеться від ураження, працює з відстані.

Як проводиться атака?

На визначений об'єкт атаки спрямовується кілька штурмових груп, які висувуються в світлий час. Головне завдання – приховано наблизитись на рубіж атаки, потім добігти до наших окопів та закріпитись там. Відступ у багатьох випадках не передбачений. У більшості випадків, противник намагається завдати вогневе ураження нашій позиції, та забезпечити супроводження атаки під коригування з дрону вогнем АГС та мінометів одночасно з діями штурмових груп.

Але якщо місцевість дозволяє наблизитись на коротку відстань та зосередитись, наприклад, по рельєфу, або під прикриттям туману, штурмові групи направляються навіть без артилерійської підготовки, у розрахунку на швидкість. Якщо є наказ, то група атакує навіть попри прицільний вогонь з близької відстані.

Чому «Вагнеру» вдається досягнути результатів?

1. «Вагнер» може дозволити собі високі втрати перемінного складу штурмових груп, зеків поки що вдається вербувати у значних кількостях. Втрати не знижують боєздатність загонів, оскільки командири та штаби загонів, оператори озброєння, розвідки та управління залишаються постійним складом, який не витрачають у штурмових діях та зберігають спеціалізацію.

«Вагнер» намагається чинити тиск на обраних напрямках постійно, тому атаки фактично мають характер постійною розвідки боєм малих груп піхоти. Атака має виявляти для дронів наші вогневі засоби, проводити дорозвідку, тому часто обстріл наших позицій після відбитої атаки проводиться більш масовано, ніж артилерійська підготовка. А потім готується нова атака. Це дозволяє концентрувати сили там, де українські війська мають слабкішу розвідку, менше засобів ураження, меншу стійкість. Так прогризають оборону на певних вузьких ділянках крок за кроком, по сто метрів на тиждень.

2. Перевагою «Вагнера» слід визнати те, що командування ПВК планує бойові дії виходячи з реальних можливостей свого особового складу. Завдання ставляться максимально примітивні. Для досягнення мети концентрується багато штурмових груп, атаки можуть проводитись незважаючи на втрати тривалий період. Велика увага приділяється аеророзвідці та точному вогневому ураженню, під час атаки вони організовують спостереження за нашими позиціями з дронів. Ураження дронів означає втрату ефективного управління штурмовими групами. Управління цілеспрямоване. У разі досягнення мети та заходу на об'єкт атаки, «вагнерівці» швидко підтягують сили для закріплення, розгортають розвідку, дрони, якщо контратака проводиться через тривалий час, противник завдає вогневе ураження з коригуванням значної кількості вогневих засобів.

Як протидіяти тактиці «Вагнера»?

1. Розвідка. Над кожним опорним пунктом в полосі дій «Вагнера» потрібно як мінімум усю світлу частину доби чергування дрону для ведення безперервного спостереження за місцевістю навколо. Хоча ця можливість доступна для наших військ, на жаль, дуже часто це з різних причин не виконується.

2. Управління. Контактні бої потребують постійного зв'язку з кожним постом та високого рівня ситуаційної обізнаності. Відхід наших бійців під час чергової атаки «вагнерівців» в багатьох випадках, які зафіксовані на дронах, пов'язаний з відсутністю розуміння тактичної обстановки в умовах тривалого бою, а не безпосередньо з тиском противника. У нас є можливості тримати значну кількість дронів у повітрі, але часто їхні можливості не використовуються, оскільки дані не поступають до наших бійців на місці бою, або не поступають розрахункам вогневих засобів, і інформація не реалізується. Маневрені контактні бої потребують якісної взаємодії. Коли вивчаєш як «вагнерівцям» вдалось зайти на ту чи іншу позицію, недоліки організації розвідки та управління завжди стають очевидними.

3. Тактика. З точки зору ресурсів, «вагнерівці» націлені для виявлення української оборони та розмін дешевих бійців, яких не жаль російському командуванню на українців. Це працює тому що у росії все ще більше артилерії та боєприпасів. Тиск «вагнерівців» можуть зупинити тільки значні втрати та якісна організація вогню, добре замаскована та ешелонована оборона. «Вагнерівці» діють достатньо передбачувано. Маршрути просування можливо прорахувати, прикрити мінуванням або пристріляти заздалегідь, розгорнути засоби спостереження, підготувати групи для контратаки з застосуванням бронетехніки. Проти «вагнерівців» потрібен маневр в обороні, тобто наявність позицій на флангах, які можуть взяти під вогнєвий контроль напрямок атаки, наявність підготовленого для контратаки підрозділу. Тобто якщо тримати погано обладнані передові позиції, то навіть знищення кількох штурмових груп призводить до ураження артилерією до значних втрат і у оборонців. Підрозділи в обороні повинні мати можливість для відходу на резервні позиції, а на маршрутах атаки треба посилювати спостереження. І тоді навіть якщо ворог встигає забігти під вогнем у передову позицію, то це будуть їхні втрати, можна пристріляти для економії бк певні цілі, позиції з флангів повинні мати можливість відсікти підхід значних сил противника, а становище може відновлюватись контратакою тактичного резерву з бронетехнікою. Звичайно, це зрозумілі усім військовим професіоналам речі, але це потребує певної концентрації сил. Немає сенсу тримати позицію до останнього, поки противник її накриває, і замінювати на цій позиції постійно людей, бо «вагнерівці» поки що не закінчуються, їхня мета нав'язувати нам розмін. А наша мета – бити їх та зменшувати можливості їхньої артилерії накривати нас у відповідь. Рівень індивідуальної та групової підготовки «вагнерівців» слабкий, управління у штурмових групах під вогнем одразу втрачається, втрати під час атак високі. У разі якісної організації аеророзвідки, сталого зв'язку, гнучкої тактики, яка дозволяє відхід з позиції, до якої противник пристрілявся, та при наявності тактичного резерву для контратаки, наші воїни впевнено відбивають усі атаки «вагнерівців». Навіть при нестачі снарядів для артилерії, відбивати атаки штурмових груп при якісній організації та управлінні можливо силами піхоти.

Скорочено зі сторінки **Сергей Флэш (UT7UD)**

[<https://www.facebook.com/Serhii.Flash/posts/6086089071459426>]

ЗМІ РФ забиті прес релізами про комплекс боротьби з дронами "СЕРП-ВС"5. Можу сказати, те що бачу ззовні (по фото):

- 4 спрямовані антени охоплюють 360 градусів. **Тобто це “купол”, але комплекс може працювати за секторами.** Вважаємо, що це 4 окремі пристрої.
- передавачі стоять позаду антен (тобто все зібрано з антенами в один модуль)
- 4 модулі управляються блоком всередині квадрата, туди йдуть кабелі живлення та управління
- за моєю оцінкою, кожен передавач має потужність 5-20 ват.
- росіяни пишуть дальність придушення 3-5 кілометри, я вважаю ефективно не більше ніж 1.5-2 км.

- Те, що круто, це реалізований "режим Стрижа". Комплекс нічого не випромінює постійно в ефір, моніторить частоти і коли бачить наближення дрона, підпускає його та глушить

- З діапазонами ситуація не зрозуміла. ЗМІ РФ пишуть 5 діапазонів, але ми бачимо 3 антенні майданчики. Одна 5.8 ГГц, потім друга це навігація 1.5 ГГц і третя це 2.4 ГГц.

Де ще два? 430 МГц думаю там немає, це зрозуміло за розміром антен. Антена GPS 1.5 ГГц може також поєднувати другий діапазон 1.2 ГГц. І ще один діапазон може бути 5.2 ГГц або додали 900 МГц поруч на антену 2.4 ГГц.

Керовані авіабомби рф

Війська рф використовують декілька типів керованих авіабомб. Серед них плануючі бомби УПАБ-1500В і ФАБ-500. Якщо ці бомби запускати з висоти 15 кілометрів, вони мають максимальну відстань планування до 50 кілометрів. Для цього росіяни використовують винищувачі Су-35 та бомбардувальники Су-34 з віддалених аеродромів.

Із загальної ваги бомби УПАБ-1500В у півтори тонни, бойова частина має майже тонну вибухової речовини. Така бомба має велику руйнівну силу що дозволяє руйнувати особливо міцні об'єкти: залізничні мости, командні пункти, бойові кораблі.

УПАБ-1500В за потужністю можна порівняти з надзвуковою крилатою ракетою Х-22, Однак точність ураження бомби більша ніж у ракети — максимальний радіус відхилення до 50 метрів. У ракети Х-22 цей показник коливається від 500 метрів до кілометра.

Але найчастіше росіяни використовують керовані фугасні ФАБ-500, які вони оснащують крилами та GPS-навігацією. Російська авіація може застосовувати ці авіабомби, не перетинаючи лінію фронту чи кордон України, не долітаючи до зони ураження нашими засобами ППО. Таких бомб у людожерській армії велика кількість і переоснащувати їх не складно і не дорого. У нас ще немає засобів збивання керованих плануючих бомб

Скорочено зі сторінки **Юрій Касьянов**

<https://www.facebook.com/brtcomua/posts/6160803727313563>

Плануючі (керовані) бомби – це самі звичайні вільнопадаючі ФАБи (фугасні авіабомби) великої потужності, оснащені розкладними крилами і нехитрою апаратурою управління з урахуванням приймача супутникової навігації. Можуть бути й інші способи наведення, але... Важливо інше – противник може скидати такі бомби з літаків за межами досяжності фронтової ППО, а крила та супутникова точність наведення забезпечують дальність та точність застосування.

Боротися із цим злом складно. Потрібно багато далекобійних систем ППО на лінії фронту, що неможливо взагалі. Можуть допомогти винищувачі для протидії ворожій авіації, але їх мало. Сумнівну користь можуть принести системи РЕБ - бомби можна збити з курсу, але вони все одно десь впадуть і вибухнуть.

Найкращий спосіб боротьби - масовані нальоти ударних дронів по ворожих аеродромах. Масовані – значить десятки, сотні на день. Власне, іншого вибору немає.

Скорочено зі сторінки **Сергей Флэш (UT7UD)**

[<https://www.facebook.com/Serhii.Flash/posts/6001838913217776>]

Росіяни застосовують проти нас електромагнітну зброю.

Отримав сигнали з фронтів про застосування РФ зброї, яка на відстані буквально "випалює" (перегорають напівпровідникові елементи, котушки іт.д.) електроніку потужним імпульсом. Радіостанції, БПЛА, телефони, пульти від дронів. Дальність від лінії фронту складала близько 7 км.

Росія ще з 70 років вела розробки за цим напрямком. І в результаті наприкінці 90-х народився всього один робочий комплекс "Ранець-Е".

Для технарів напишу подробиці про "Ранець-Е". Потужність імпульсу 500 мегават, тривалість 10-20 наносекунд, застосовується прямофокусна антена з Ку 50 дБ, діаграма випромінювання 15 градусів, гарантована дальність 12-14 км, база МАЗ-543.

Зрозумівши, що такий шлях тупиковий (по наземним цілями стріляти імпульсом не завжди реально) РФ пішли іншим шляхом створивши проект "Алабуга", який знаходиться під повним грифом секретності.

Що відомо про нього - базується на іншій концепції. Комплекс вистрілює ракету, яка підривається в повітрі на висоті близько 200 метрів і створює електромагнітний імпульс, випалюючи всю електроніку в радіусі 4 кілометри. Бойовим блоком "Алабуги" є високочастотний генератор електромагнітного поля великої потужності. Імпульсне випромінювання, що відбувається при розриві ракети, схоже на ядерний вибух, але без радіоактивної складової. Мінус тільки один, для доставки генератора на висоту над противником потрібна потужна ракета, а її можна збити ППО.

Зараз можна сказати точно, що ця зброя вже застосовується проти нас.

У випадках, про які стало відомо, повітряного вибуху не було, тобто допускаю, що працював променем "Ранець-Е". Наші хлопці стояли на височині і росіяни відпрацювавши по БПЛА "Ранцем", зачепили також їхнє місце променем.

Росія застосовує проти нас абсолютно все, що у них було створено за десятки років. Фото комплексу "Ранець Е":

Ознайомитись з різними видами сучасного озброєння противника та його ТТХ можна за посиланням:

<http://ukr-merezha.com/dovs/3-ozbroyennya-ta-viyskova-tekhnika-syl-vtorhnennya-rosiyskoyi-federatsiyi-sukhoputna-komponenta.html>

Щ. Про командирів і побратимів

Будьте відповідальними за боєздатність вашого підрозділу!

Загальновідомо, що більшість кадрових офіцерів середньої і вищої ланки командування формували свої навички і досвід на постсовковій жуківській системі взаємостосунків. Там, де принципи паркетної кар'єри: *"я начальник – ти дурак"* і *"виполнять – не рассуждать"* часто ставало для них єдиним кредо, що забезпечувало просування службовими сходинками. Навчатись самим і тренувати бійців до рівня універсальних воїнів - не було потреби. Була потреба в красивій звітності. Але тепер, для часів війни - єдине мірило успішності: вбиті всі вороги при мінімальних наших втратах. Краще - без втрат.

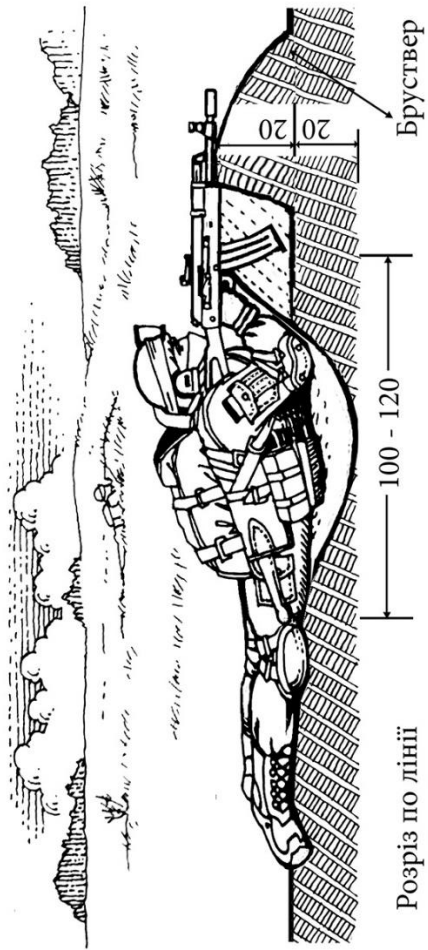
Для досягнення такого результату вам треба вчитись і удосконалюватись постійно. Особливо тепер, коли кожні кілька місяців ворог задіює нові різновиди зброї, техніки і тактики. Вчитись самим, разом із побратимами та вчити ваших командирів. Вчити через доповіді і рапорти - усні і письмові, індивідуальні і колективні. По всіх питаннях і потребах, які висвітлені в цьому збірнику та в багатьох інших дотичних інформаційних ресурсах.

Завжди розрізняйте тих з командирів, хто воює за нові зірочки чи посади, від таких - хто б'ється задля перемоги Українського народу над споконвічним ворогом із збереження життя кожного бійця.

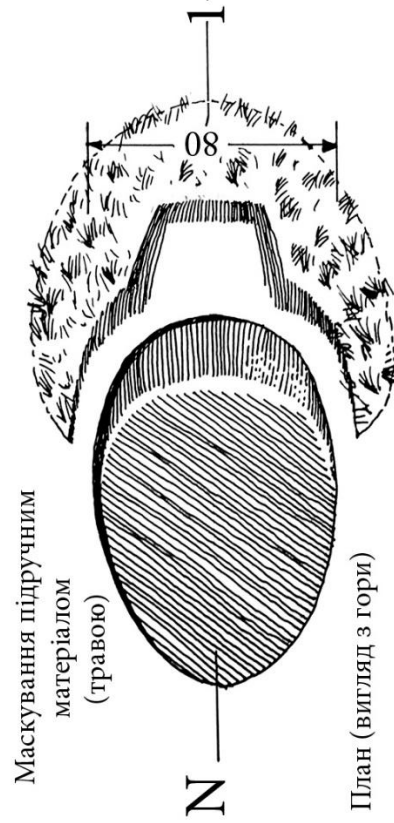
Тому що тільки ефективна сучасна технологічна армія зможе розгромити велику совкову армію ординських мутантів і назавжди позбавити їх здатності нападати на нас.

Але для початку зробіть сучасним технологічним і непереможним ваш підрозділ!

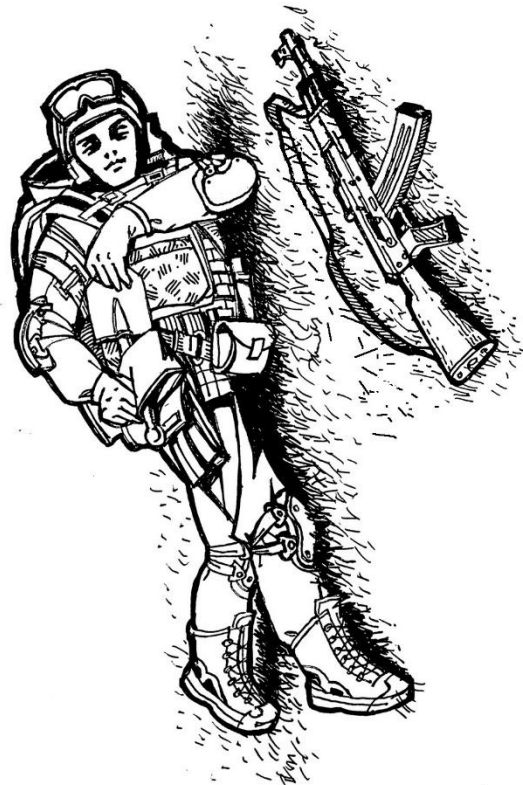
Ю. Малюнки

N - I

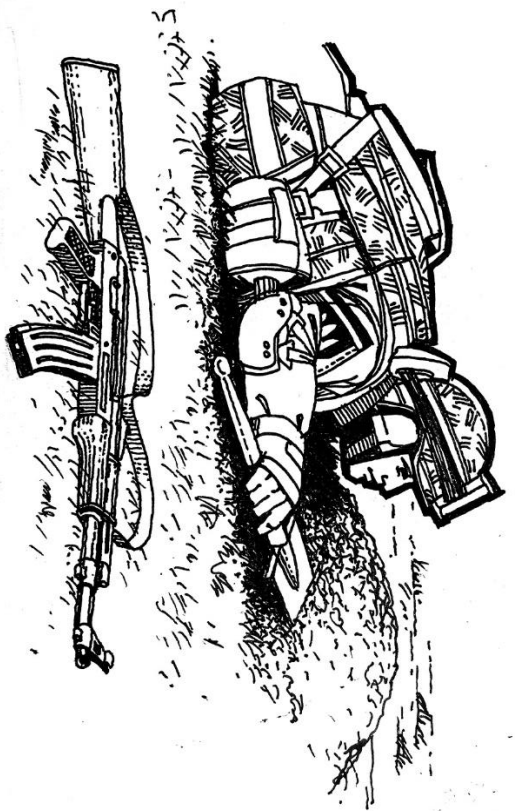

Положення бійця перед ригтям окопу

Мал. 2. Прийом виймання лопати з чохла

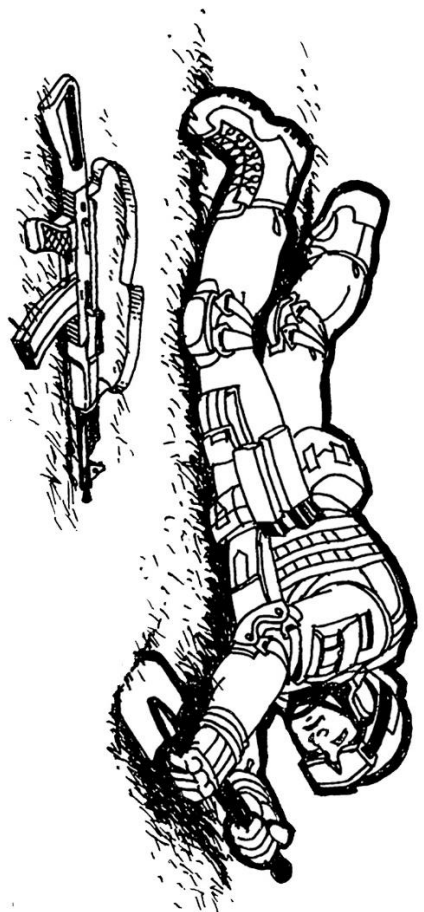
Мал. 1. Стрілецький окоп для стрільби лежачи
Час на облаштування окопу малою лопатою - 8 - 12 хвилин

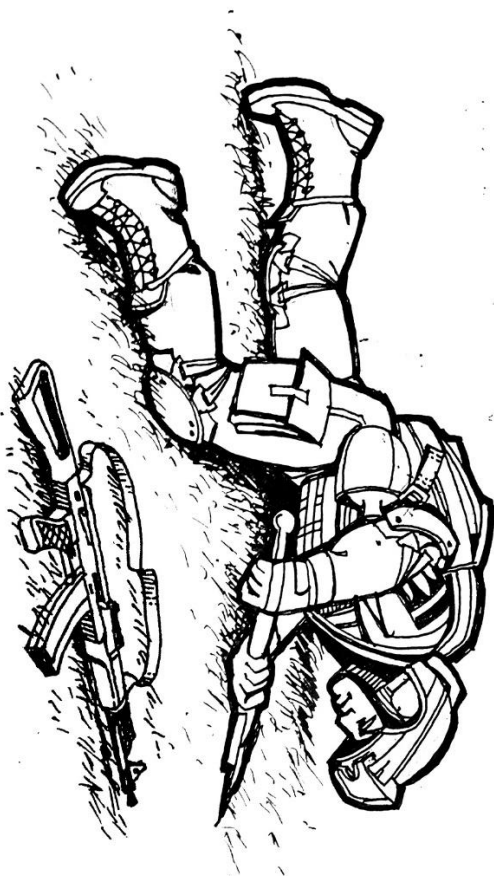
Спостереження за ворогом під час риття окопу

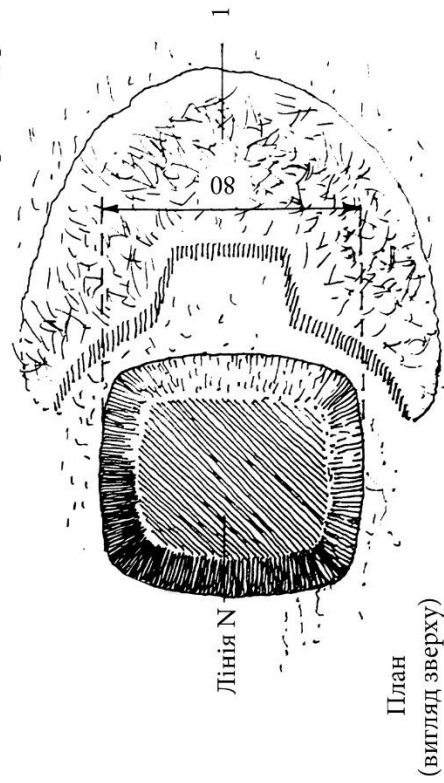
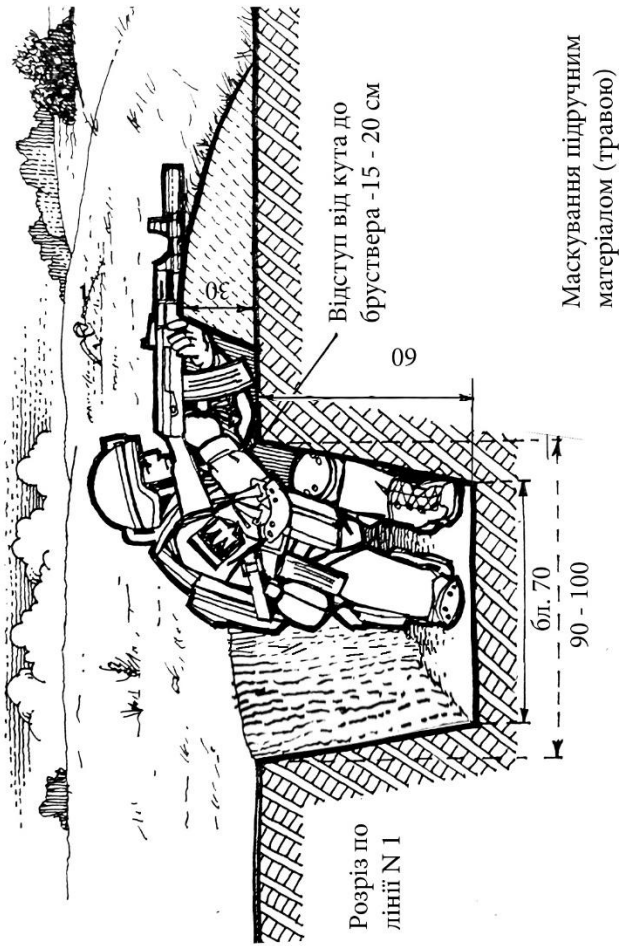
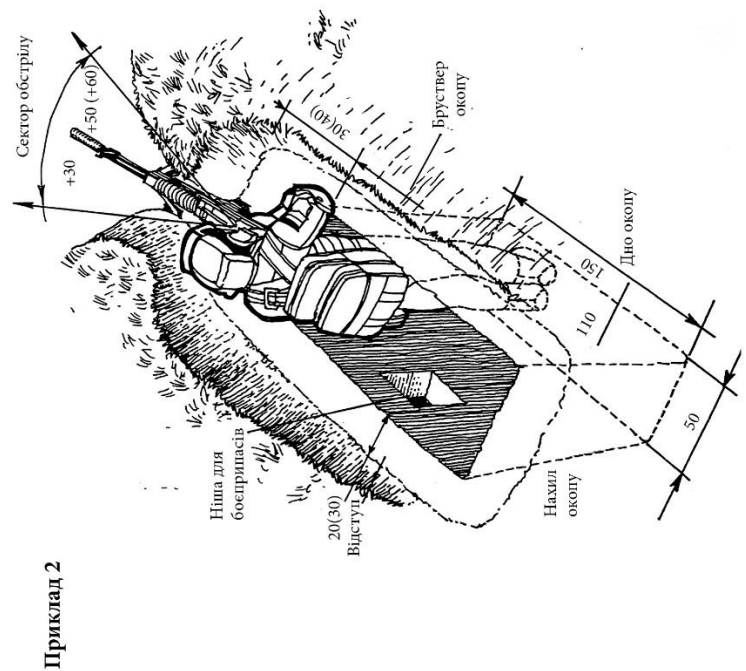
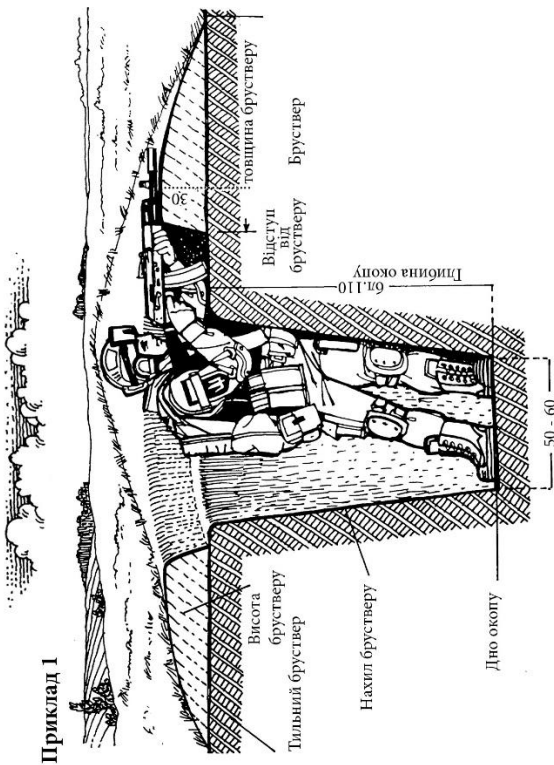
Мал. 5. Риття заглибочення для тулуба і ніг

Мал. 3. Прийом підрубання дерева

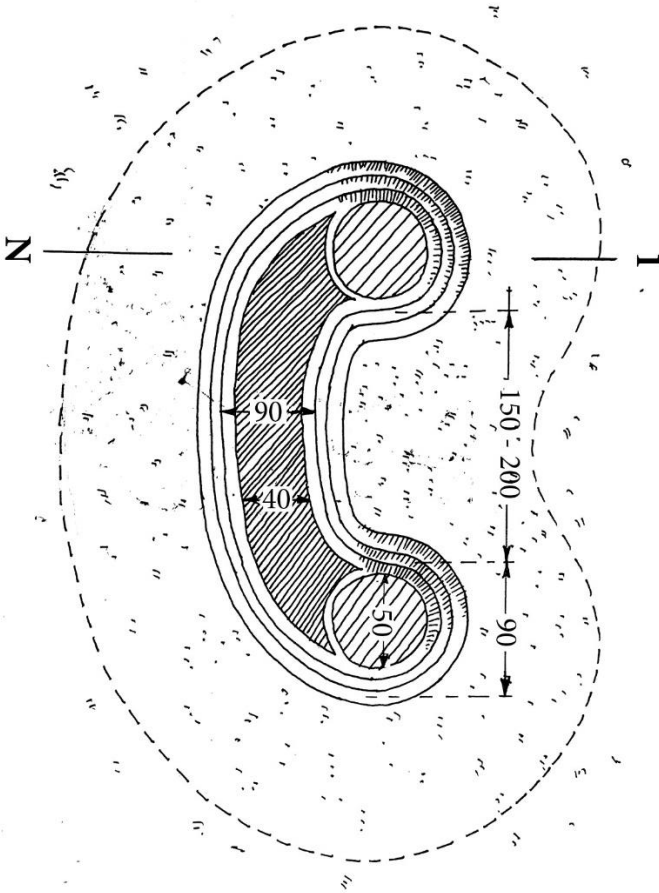
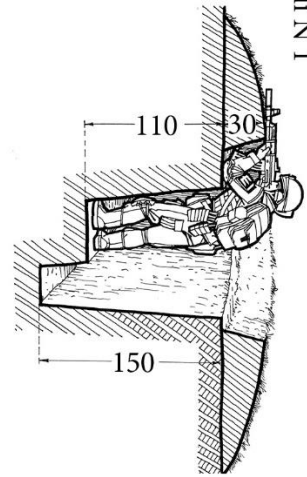
Мал. 4. Положення бійця при зрізанні дерева

Мал. 6. Окоп для стрільби сидячи з коліна
Час на облаштування окопу малою лопатою - 20 - 25 хвилин

Мал. 7. Окоп для стрільби з положення стоячи
Час на облаштування окопу малою лопатою - 50 - 60 хвилин

Розріз по лінії N 1

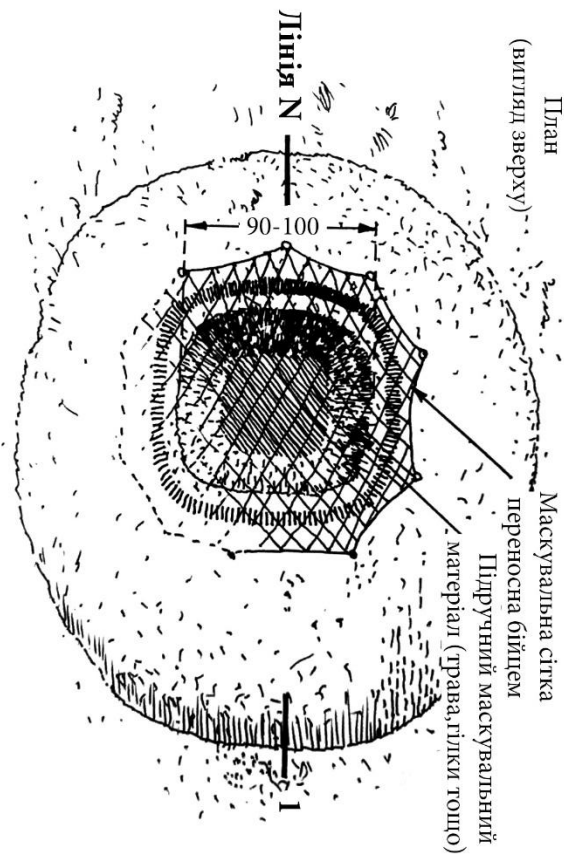

Мал. 9. Спарений окоп

Час на облаштування окопу малою лопатою двома бійцями 2 год.

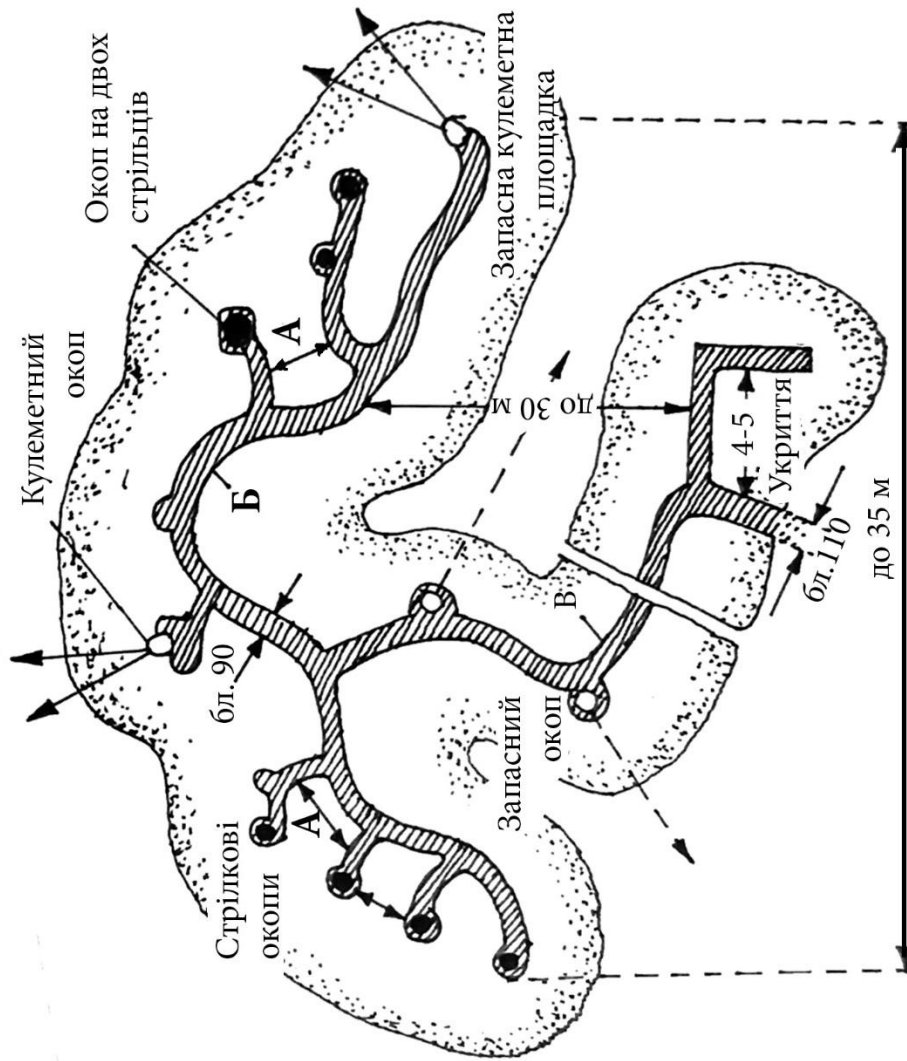
Розріз по лінії I

План
(вид зверху)

Мал. 8. Окоп для стрільби з положення стоячи

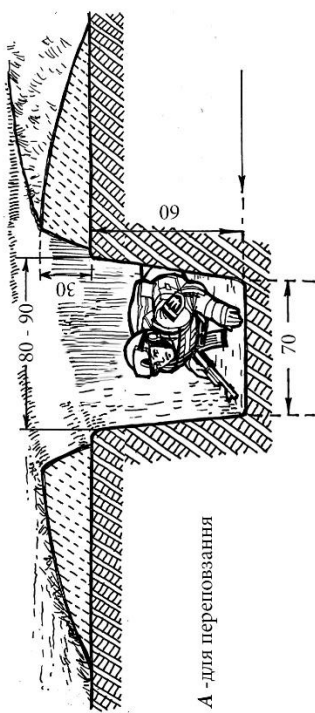
Час на облаштування окопу малою лопатою - 50-60 хвилин

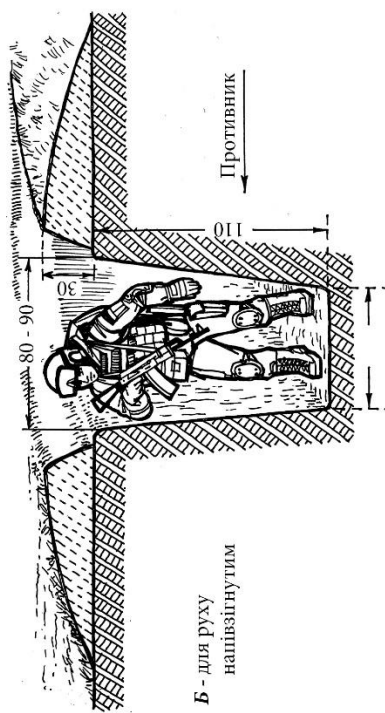
Мал.10. Окоп на стрільцьке відділення (не зразок!)

А - окопні ходи; Б - хід сполучення (траншея);

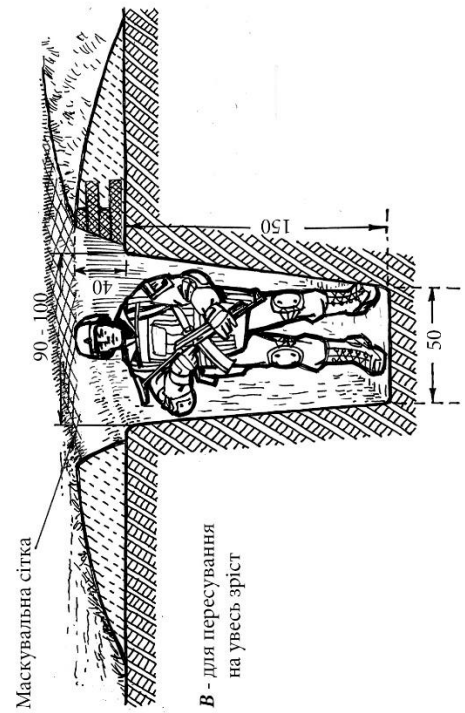
В - хід сполучення в тил.

А - для переповзання

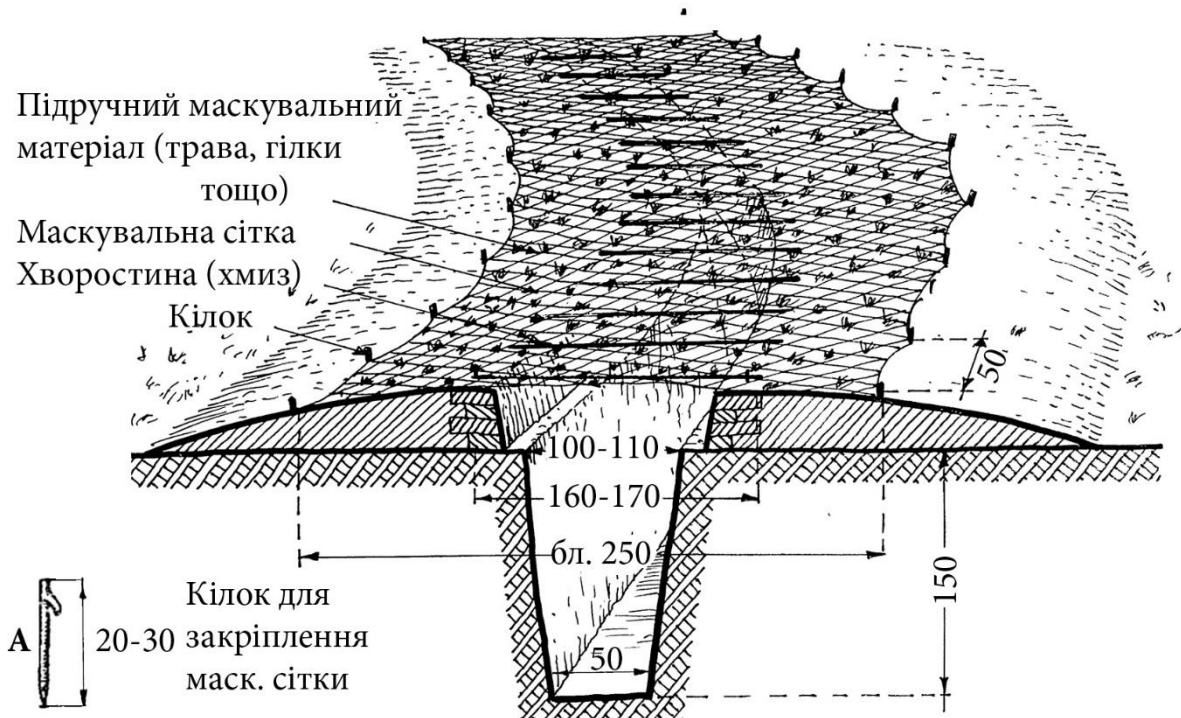

Б - для руху напівзігнутих

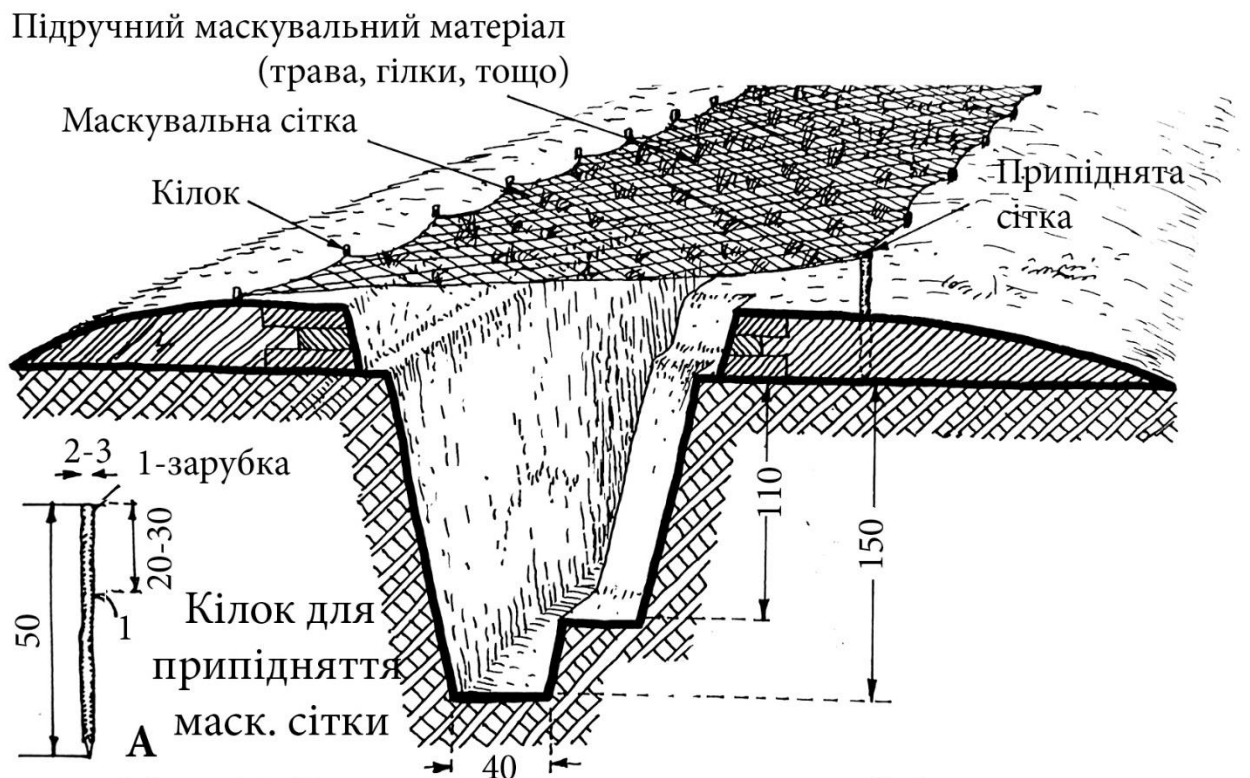

В - для пересування на увесь зріст

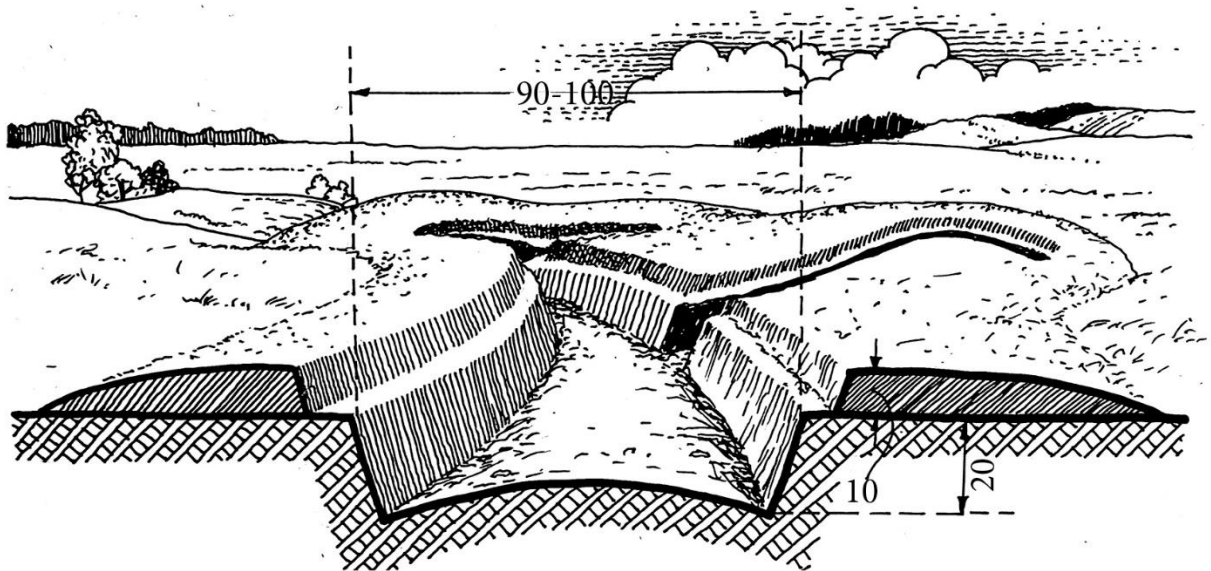
Мал. 11. Ходи сполучення. Траншеї

Мал. 12. Перекриття ходів сполучень маскувальною сіткою

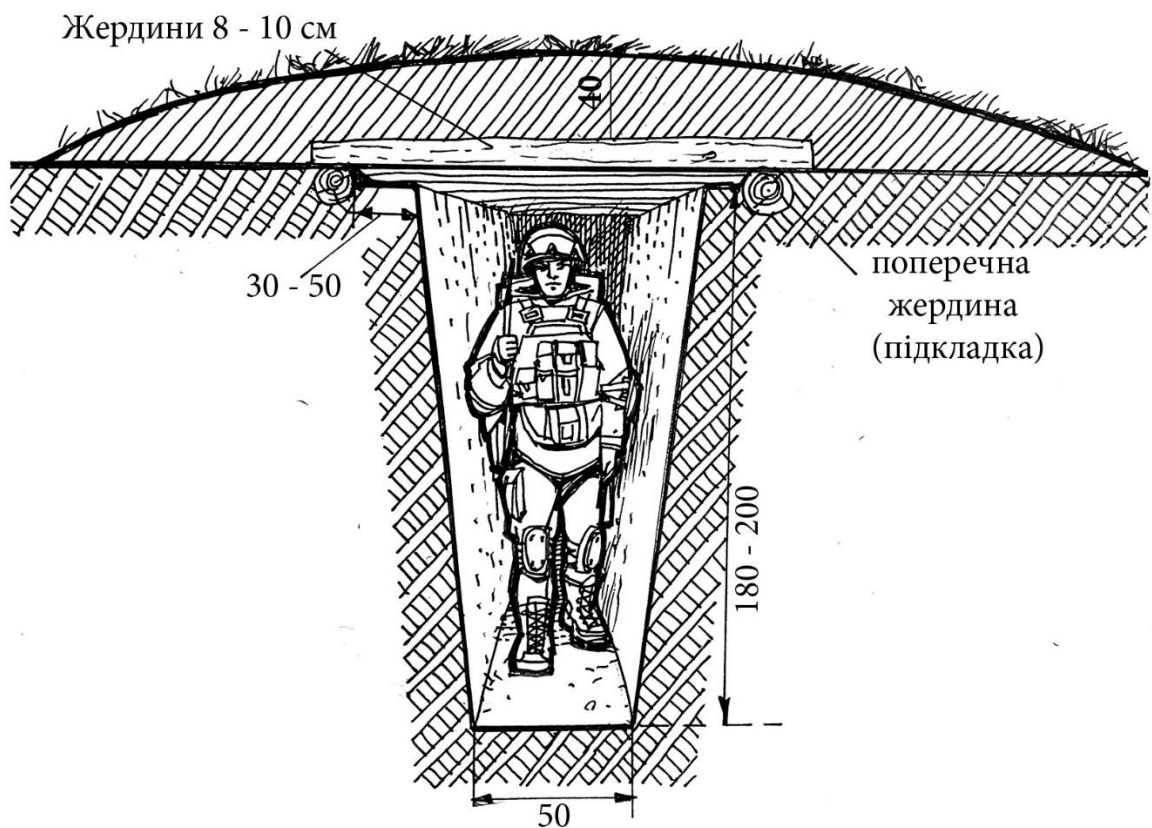

Мал. 13. Розташування маскувальної сітки для ведення вогню

Мал. 14. Хибні окопи та ходи сполучення

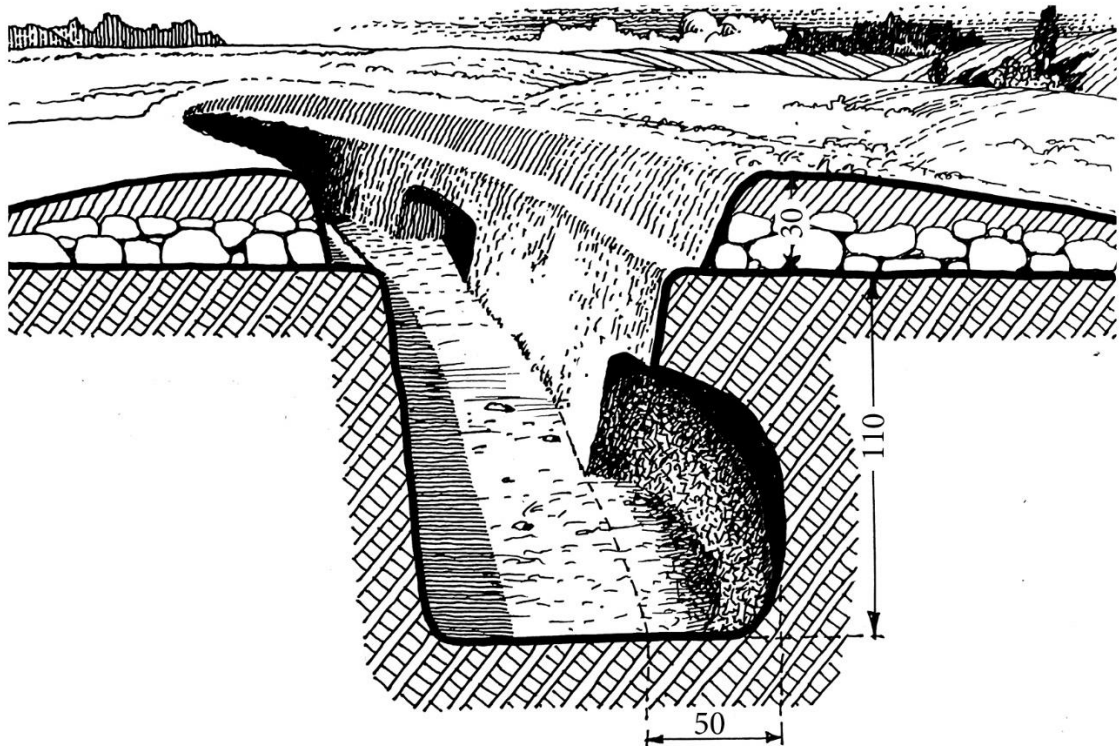
Час на риття одним бійцем
малою саперною лопатою 1 погонного метру складає 15 хвилин

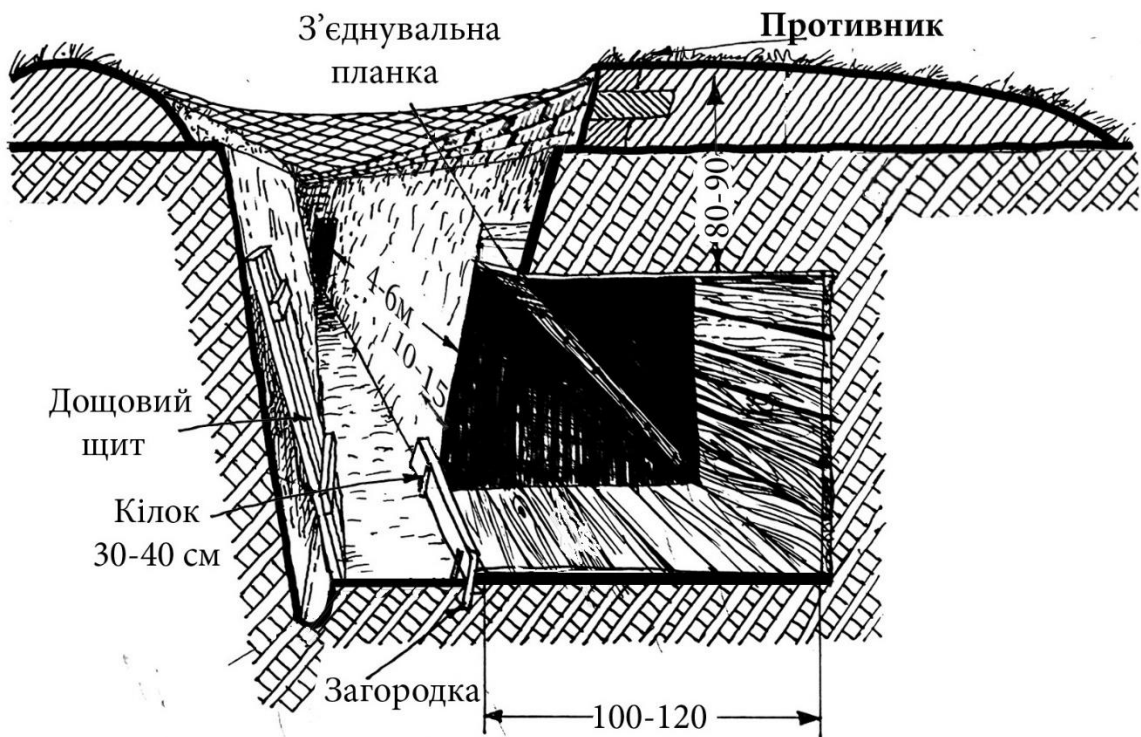
Малю 15. Перекриття ходу сполучення (траншеї)

Час на облаштування одним бійцем **1 пог. метра** складає 1 годину
Матеріал на 1 пог. метр: поперечних жердин - підкл. - 2 пог. метра;
8 - 10 см жердин - 20 пог. метрів

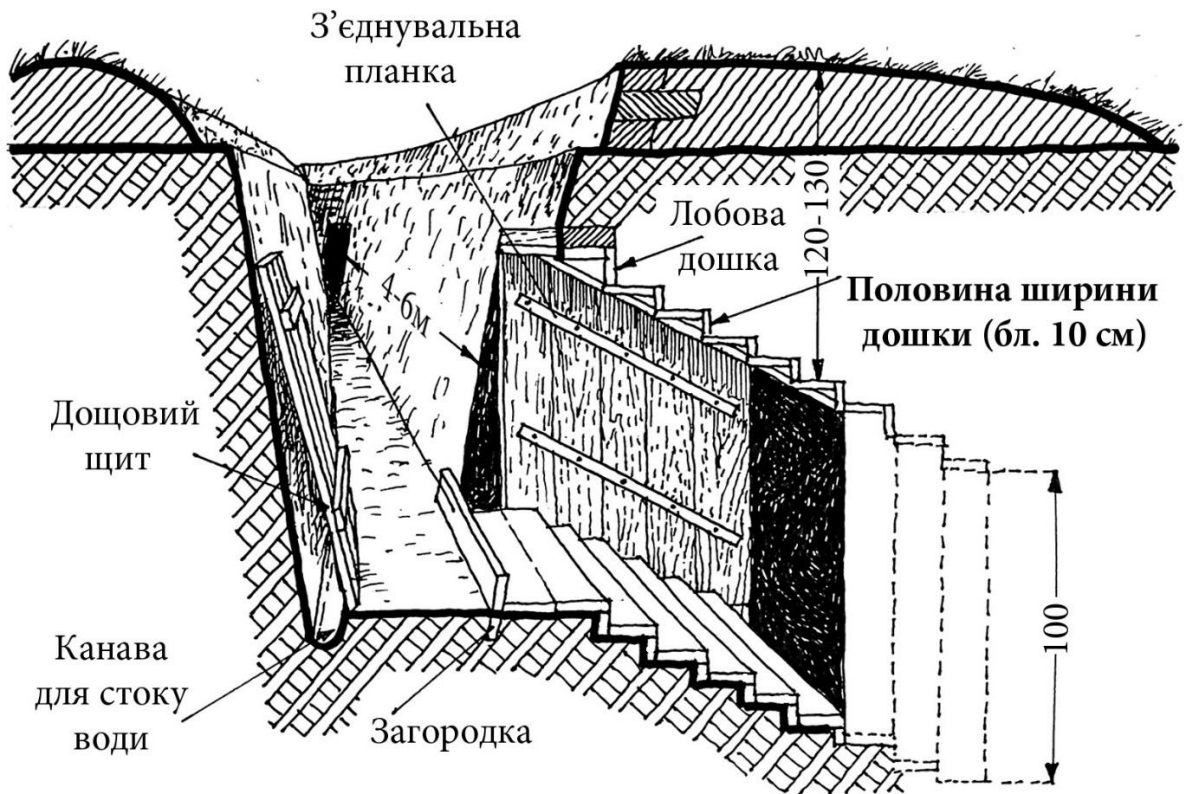
Найпростіші підбрустверні укриття (ніші) в дуже твердому ґрунті (скелеподібний ґрунт, дуже міцна злежана глина, тощо) на одного бійця роблять у вигляді ніші довжиною 160 - 180 см розташованих не ближче ніж 4 - 6 метрів одна від одної

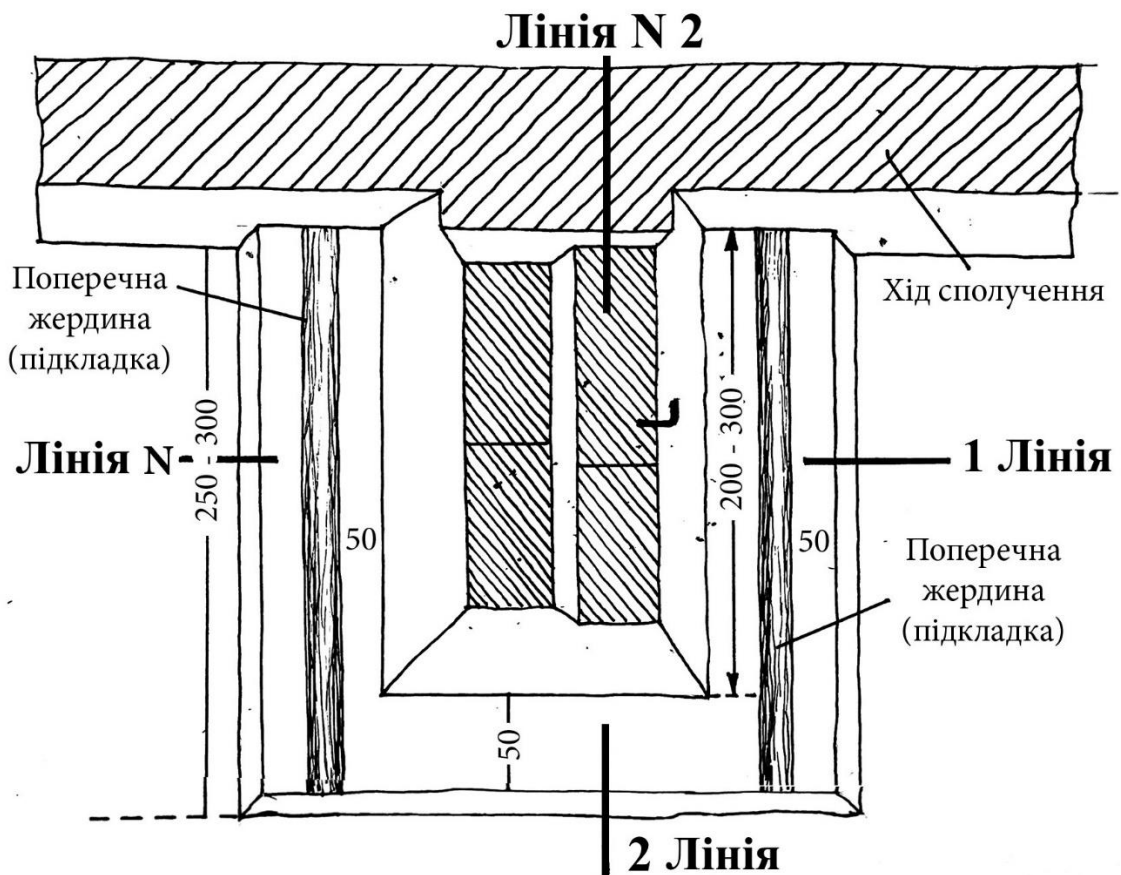
Мал. 16. 1. Підбрустверні укриття (ніші) для лежання (відпочинку) одного бійця

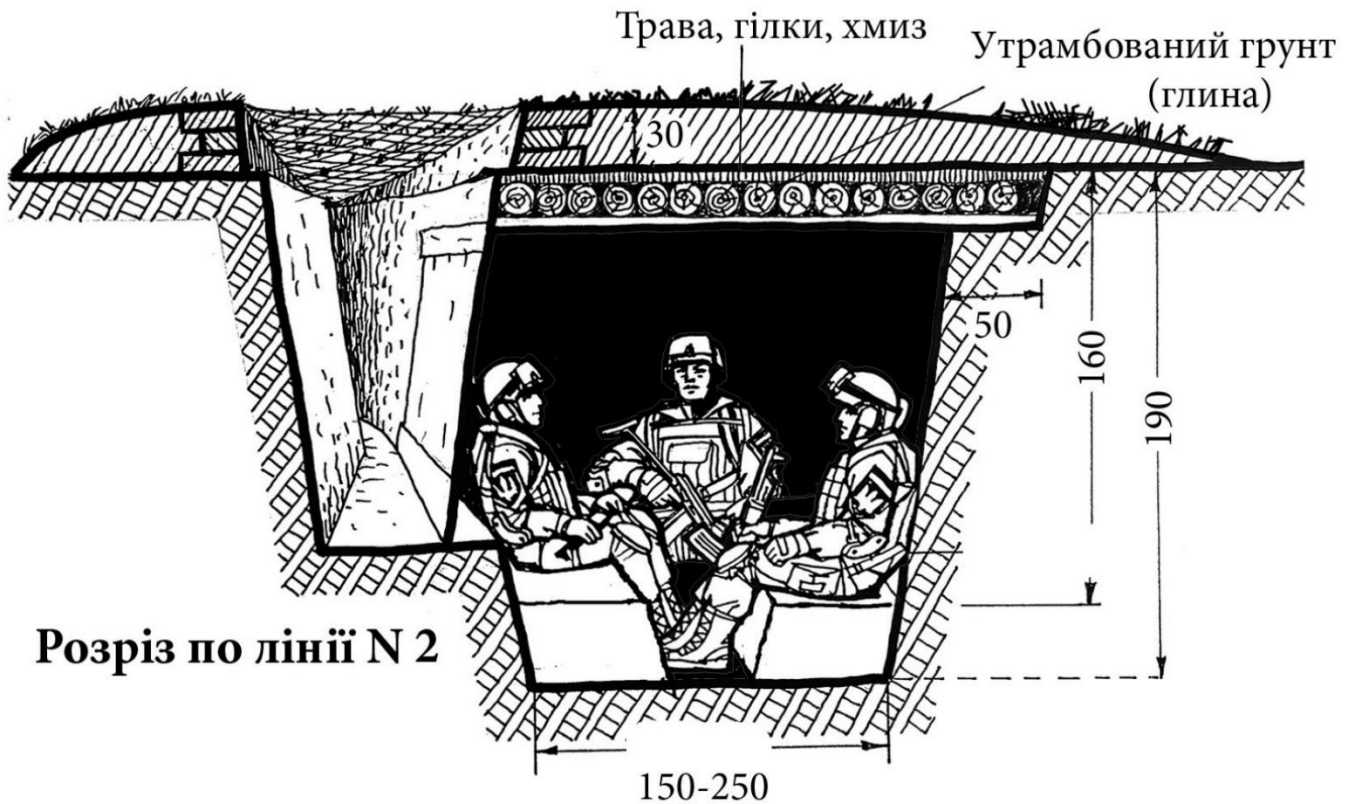
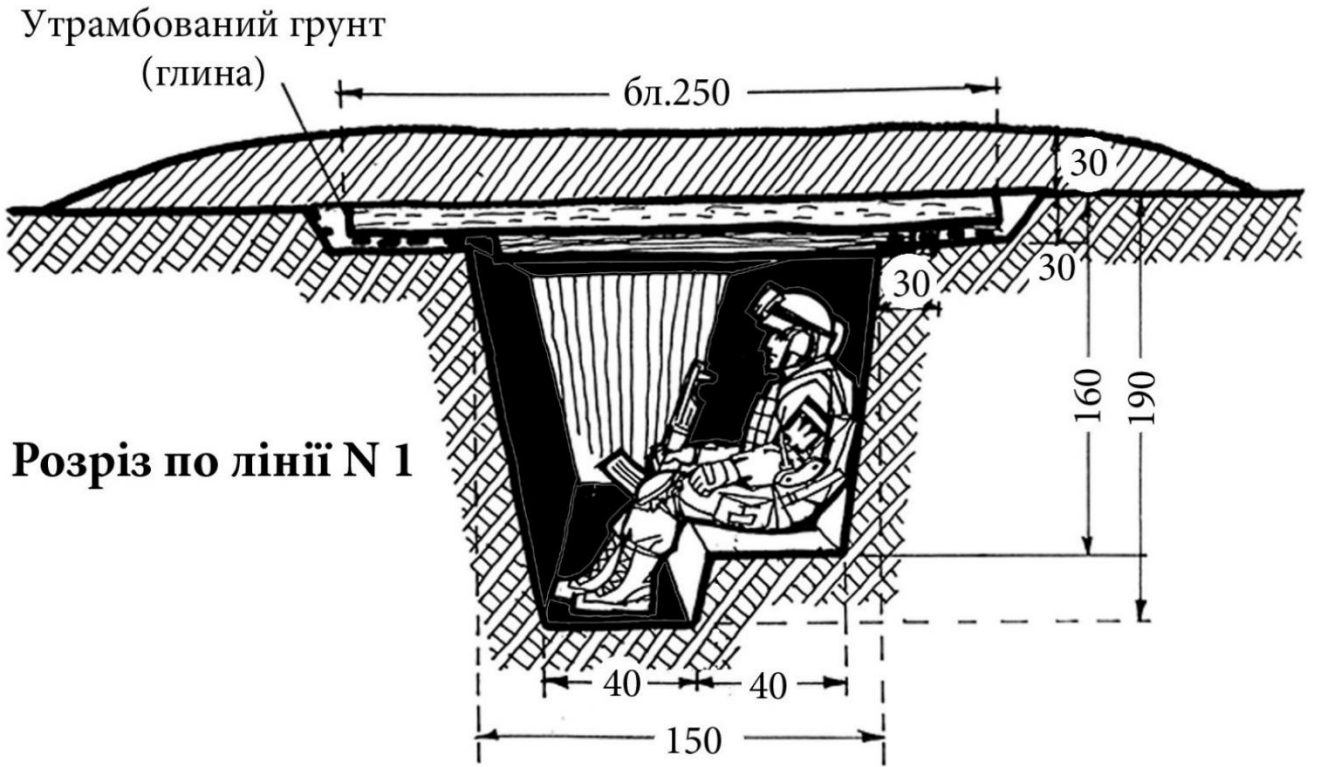
Мал. 16. 2. Підбрустверні укриття (ніші) для лежання (відпочинку) одного бійця

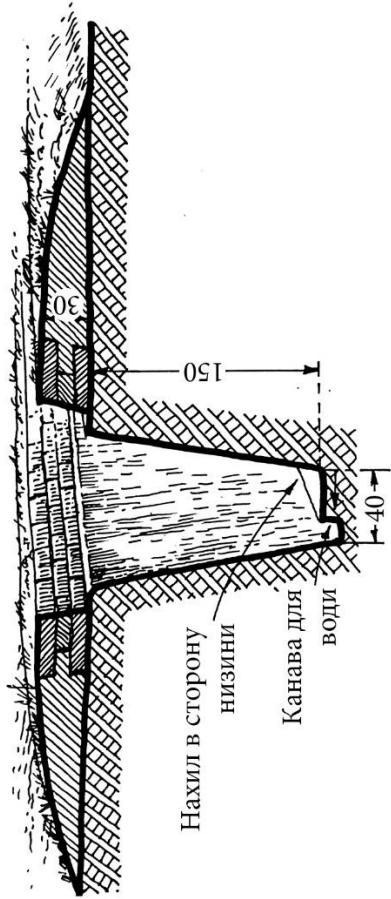
Мал. 16.3. Підбрустверні укриття (ніші)
для лежання (відпочинку) одного бійця

Мал. 17. 1. Підбрустверний бліндаж

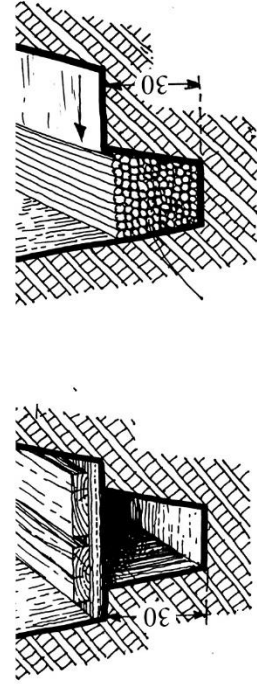

Мал. 17. 2. Підбрустверний бліндаж
 Разрахований не більше ніж на трьох бійців

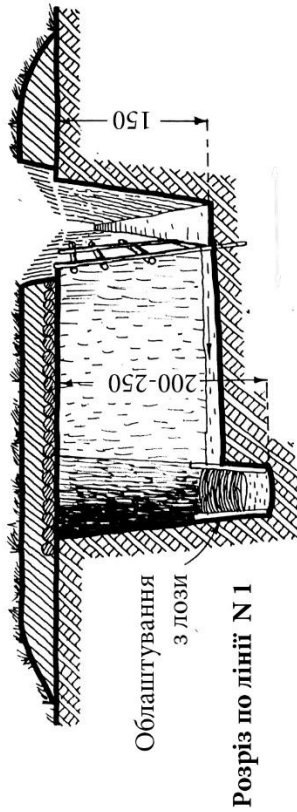

Малю 18. Водовідведення в окопі чи ході сполучення за допомогою канави

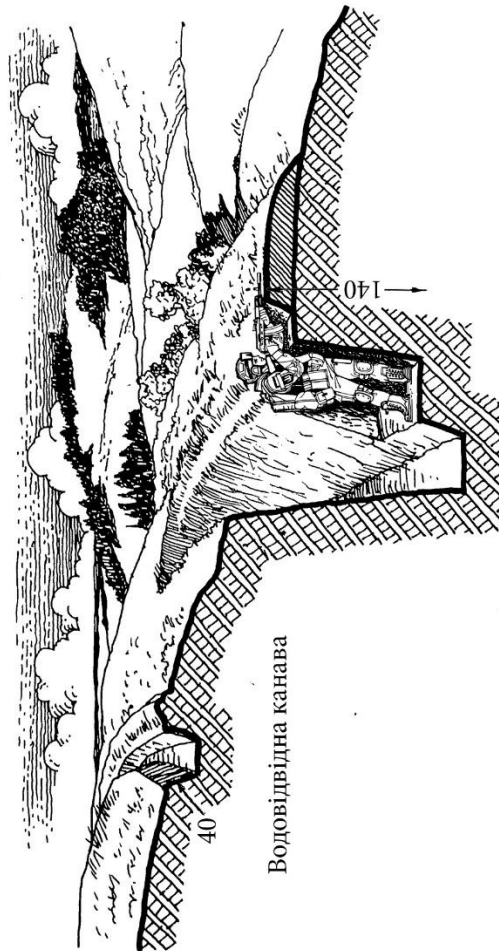
В ґрунті, який погано пропускає воду, слід робити більш глибокі канави та перекривати їх настилом з дошок чи жердин або закладають хмизом повздовж

Мал. 19. Пристрій канави водовідведення в ґрунті який погано пропускає воду

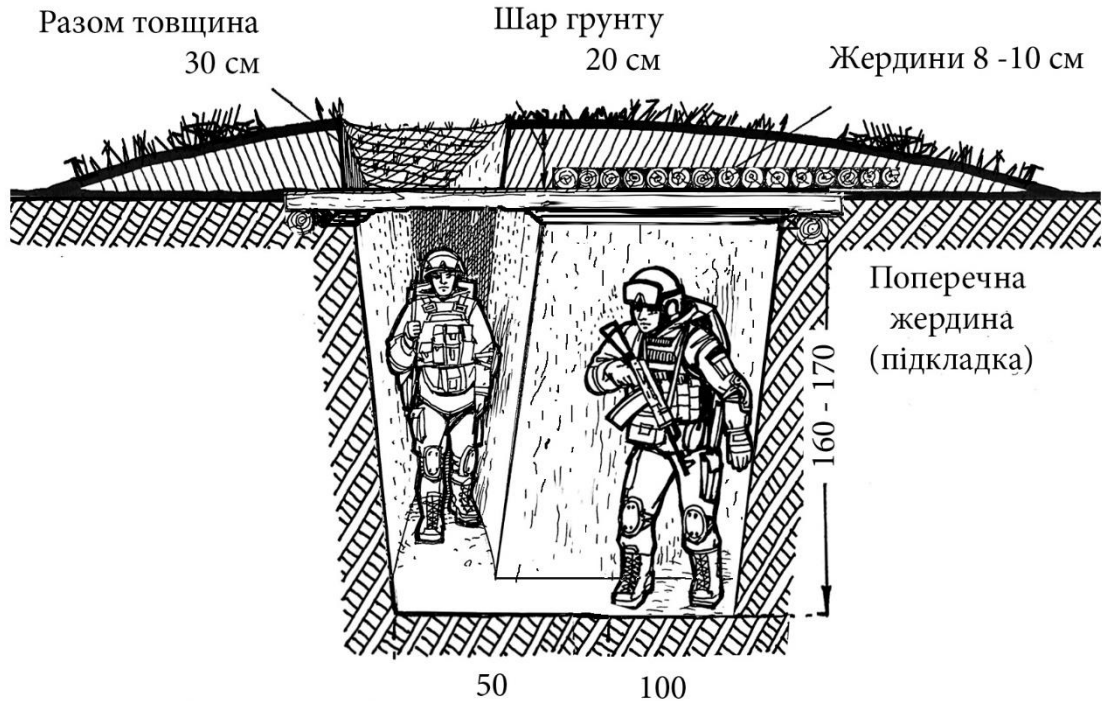

Водозбірна криниця

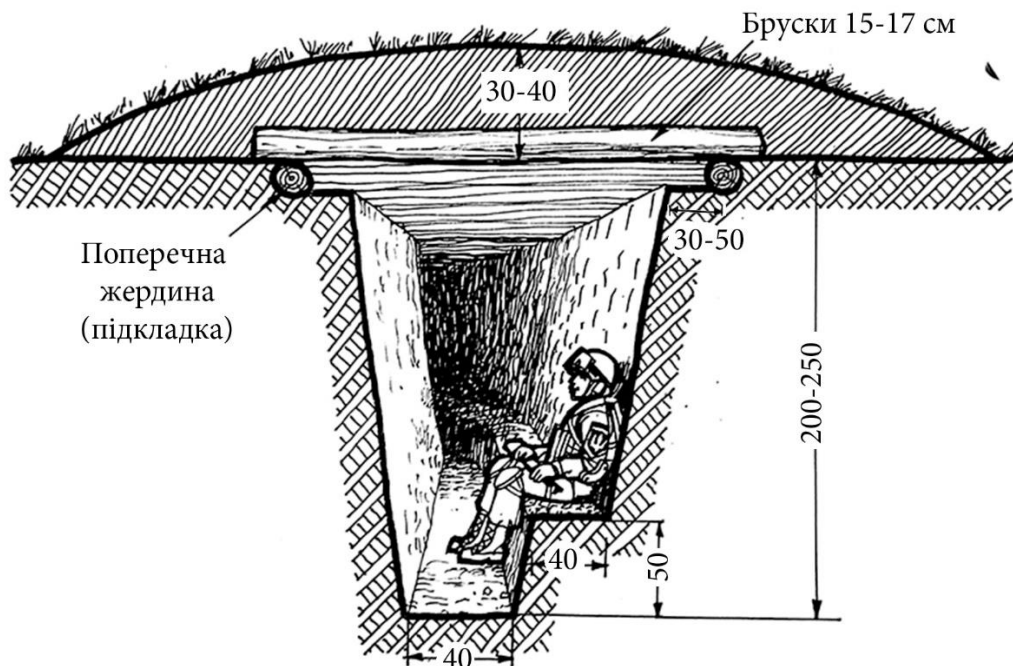
Мал. 20. Водозбірна криниця і водовідвідна канава

Глухі кути влаштовують в кінці прямих ділянок ходів сполучення для того, щоб бійці які зустрічають один одного могли розійтися. Глухі кути також використовують для того, щоб складати бк, зброю, інструмент, матеріали чи для облаштування Водозбірної криниці.

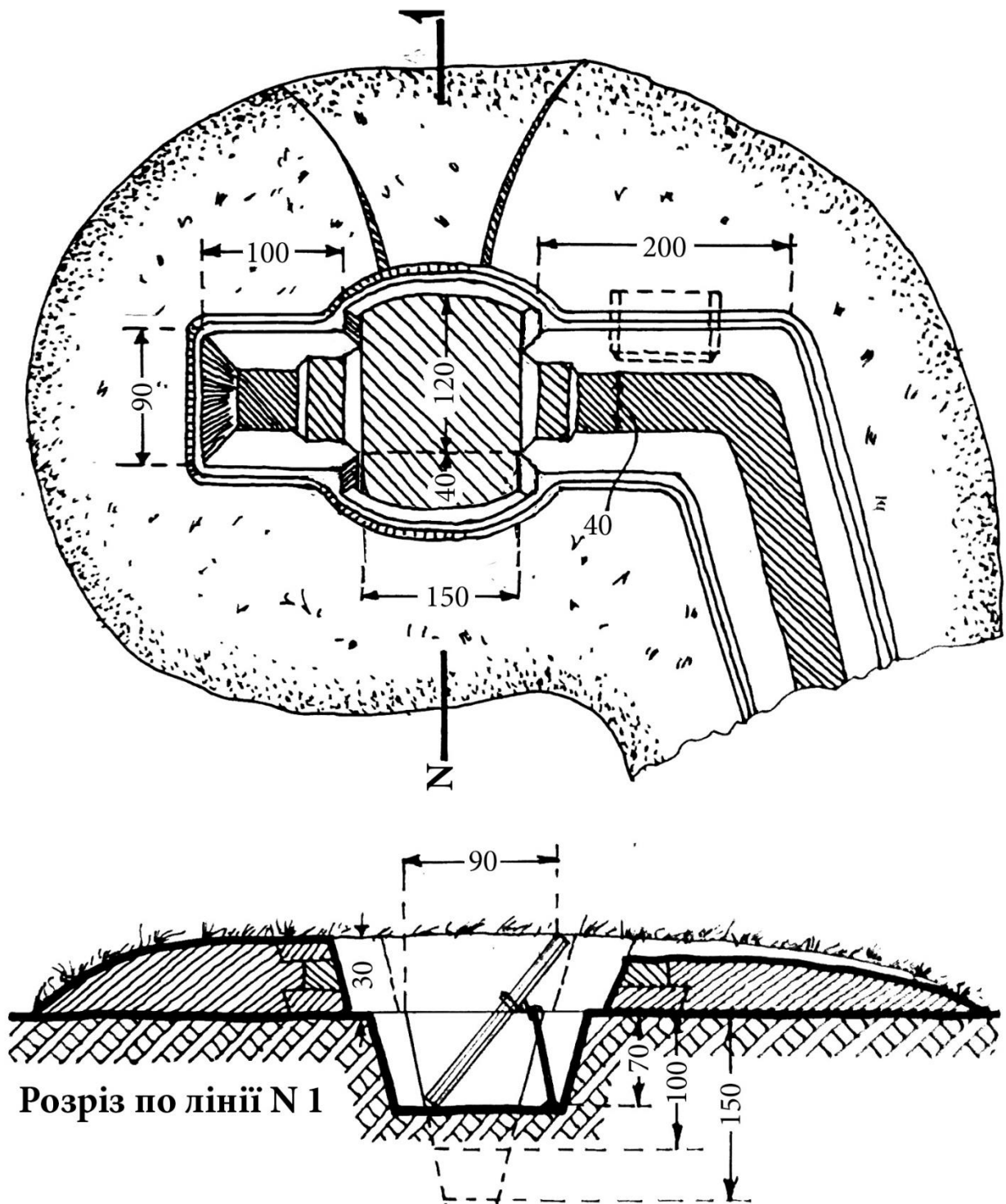

Мал. 21. Перекриття над глухими кутами

Час на облаштування 1 пог. м перекриття двома бійцями - 1 год.
Матеріал: бруски 15 - 17 см - 6 пог. м; жердини 8 - 10 см - 10 пог. м

Мал. 22. Укриття з легким перекриттям

Мал. 23. Окоп для міномету

Я. Корисні посилання

<http://ukr-merezha.com/dovs/16-syluety-dlya-rozpiznavannya-vorozhykh-ta-ukrayinskykh-bpla.html> -

“Силуети для розпізнавання ворожих та українських БПЛА” – інфографіка із зображеннями силуетів різних безпілотників, як вони виглядають в небі для розрізнення українських і ворожих для знищення останніх.

<http://ukr-merezha.com/dovs/15-pro-taktychnyy-bezpilotnyy-voyennyu-kompleks-orlan-10.html>

- **“Про тактичний безпілотний воєнний комплекс "Орлан-10"”** – детальний опис ТТХ, функцій та різноманітних модулів, які використовують кацапи в поточній війні для розвідки, наведення та корегування. Стаття з журналу рф "Техніка і вааруженіє" за листопад 2022 року.

<http://ukr-merezha.com/dovs/14-poslidovnist-skladannya-karty-vohnyu.html> -

“Послідовність складання карти вогню” – інфографіка що показує 12 послідовних кроків при складанні Карти вогню відділення (групи).

<http://ukr-merezha.com/dovs/13-zasoby-radioelektronnoyi-borotby-voroha.html> -

“Засоби радіоелектронної боротьби ворога” – посібник IP G7 що містить ТТХ та зображення головних комплексів РЕБ і РЕР рф серед яких "Леєр", "Діабазол", "Житель", "Красуха" та інші.

<http://ukr-merezha.com/dovs/12-operator-posta-radiomonitorynhu.html> -

“Оператору поста радіомоніторингу” – посібник підготовлений фахівцями Збройних Сил України для службового користування, який був викрадений і поширений у вільному доступі москвитами. Містить базову інформацію про засоби і способи ведення радіоелектронної розвідки.

<http://ukr-merezha.com/dovs/11-osnovy-radioelektronnoyi-borotby-moskoviyi.html> -

“Основи радіоелектронної боротьби з московії” – москвинський підручник про методи та засоби ведення радіоелектронної розвідки та радіоелектронної протидії нашим радіоелектронним засобам.

<http://ukr-merezha.com/dovs/10-taktyka-lehkoyi-pikhoty-dlya-malykh-pidrozdiliv.html> -

“Тактика легкої піхоти для малих підрозділів” Крістофер Ларсен – книга в якій більше 300 сторінок про індивідуальні та командні навички бійців для оборони чи атаки або під час патрулювання.

<http://ukr-merezha.com/dovs/9-dovidnyk-ofitsera-sv-zsu.html> -

“Довідник офіцера Сухопутних військ ЗСУ” – довідник, що містить необхідну інформацію для організації підготовки та ведення бойових дій молодшим та середнім офіцерам Сухопутних військ.

<http://ukr-merezha.com/dovs/8-zbirnyk-dlya-komandyriv-viyskovykh-chastyn.html> -

“Збірник інформаційно-довідкових матеріалів для командирів Військових частин (підрозділів)” – містить інформацію про новітню тактику штурмових груп "вагнерівців" та інших російських виродків. Протидія, застосування певних видів зброї та деякі тактичні дії під час бою.

<http://ukr-merezha.com/dovs/7-sigint-radiobird-technical-specification.html> -

“Технічна специфікація” – описання способів і можливостей РЕР на безпілотної новітньої української розробки програмно-апаратного комплексу SIGINT.

<http://ukr-merezha.com/dovs/6-pam-yatka-viyskovosluzhbovtzyu-pid-chas-pidhotovky-do-boyu-ta-v-boyu.html> -

“Пам’ятка військовослужбовцю під час підготовки до бою та в бою” – містить важливу інформацію про рефлекторно-психологічні проблеми бійців в екстремальних умовах і активних боях та способи їх подолання. Рекомендації в зоні бойових дій.

<http://ukr-merezha.com/dovs/5-suchasne-ozbroyennya-i-viyskova-tekhnika-zbroynykh-syl-rosiyskoyi-federatsiyi.html> -

“Сучасне озброєння і військова техніка ЗС рф” – описання та ТТХ озброєння і військової техніки Сухопутних військ, Повітряно-космічних сил, Військово-морського флоту, Ракетних військ, Повітряно-десантних військ, підрозділів РЕР та РЕБ на більше 220 сторінках.

<http://ukr-merezha.com/dovs/4-dovidnyk-komandyra-viddilennya-komandyra-legkoyi-pikhoty-tro.html> -

“Довідник командира відділення командира легкої піхоти” – базова інформація для сержанта / командира відділення Сухопутних військ.

<http://ukr-merezha.com/dovs/3-ozbroyennya-ta-viyskova-tekhnika-syl-vtorhnennya-rosiyskoyi-federatsiyi-sukhoputna-komponenta.html> -

“Озброєння та військова техніка сил вторгнення рф” – ще один довідник про озброєння та військову техніку Сухопутних військ окупанта-рф.

<http://ukr-merezha.com/dovs/2-vybukhovi-boyeprypasy-posibnyk-dlya-ukrayiny.html> -

“Вибухові боєприпаси” – від 2022 року для кваліфікованих спеціалістів. Надається лише основоположна інформація щодо вибухових боєприпасів. Міни, гранати, снаряди, ракети та інше. У посібнику не передбачена інформація щодо процедур знешкодження боєприпасів.

<http://ukr-merezha.com/dovs/1-pam-yatka-striltsya.html> -

“Пам’ятка стрільця” – ТТХ стрілецької зброї, гранат і гранатометів; правила стрільби АК-74; вразливі місця бронетехніки та багато іншого для бійців стрілецьких підрозділів.

<http://ukr-merezha.com/dovs/17-dovidnyk-fakhivtsya-zu-23-2.html> -

“Довідник фахівця ЗУ-23-2” – широкий спектр відомостей та настанов в умовах війни, що також містить інформацію про індивідуальні та командні дії при обороні, атаці чи під час патрулювання.

<https://jablunia.org/>

Платформа «Яблуня»

«Яблуня» – це інформаційна платформа для базової військової підготовки. На платформі зібрана з різних публічних джерел теорія з основних тем військової справи, а також корисні посилання, списки тренінгових центрів, курсів. Ресурс корисний новачкам у військовій справі.

<https://www.youtube.com/@combatraccoon6109/videos>

Combat Raccoon - це YouTube-канал, більше 60 корисних відео, з перекладами матеріалів військового спрямування. Переміщення та засідка взводом, як коригувати «арту» чи застосувати ПТКР «Фагот» – усе це є тут.

<https://www.youtube.com/@partyzan2006/videos>

Мінна справа - YouTube-проект Kurt Oberst, що містить серію навчальних відеофільмів, які стосуються мінно-вибухової справи. Інженерні боєприпаси, робота щупом, розтяжки і таке інше.

<https://kmb.in.ua>

Базовий навчальний відеокурс, який учить правильно поводитися зі зброєю, пересуватися у бойових умовах, користуватися укриттями, маскуватися, орієнтуватися на місцевості та обладнувати позиції. Автор – військовослужбовець з позивним Сирієць.

<https://play.google.com/store/apps/details?id=app.TacticMedAid>

TacticMedAid має два напрямки: військовий та цивільний . Військова частина містить пояснення алгоритмів дій на різні поширені види травм та поранень в умовах бойових дій. Цивільна частина направлена здебільшого на зупинку кровотечі, оскільки крововтрата є найрозповсюдженішою та найнебезпечнішою причиною смерті в умовах війни.

<https://youtu.be/ctU6gdVqxUI>

Алгоритм М.А.Р.С.Н., який рекомендовано застосовувати в жовтій або зеленій зоні, коли ви не перебуваєте під вогнем та можете сконцентруватися на наданні допомоги пораненому в повному обсязі. Алгоритм визначає пріоритети і порядок дій у наданні допомоги пораненому.

https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+FAW+2022_T2/course

Онлайн-курс домедичної допомоги від Prometheus, де протокол М.А.Р.С.Н. розглядається більш детально.

https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+GMT101+2022_T3/course

Курс на платформі Prometheus, що дає базові знання з військової справи. Допомогає засвоїти необхідний обсяг знань, на який зазвичай не вистачає часу. Зокрема, характеристики різної зброї, орієнтування, зв'язок, такмед, виживання в польових умовах тощо.

Містить перевірені практикою знання і рекомендації від воїнів з бойовим досвідом з 2014 року й дотепер. Матеріали курсу можна завантажити.

https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+BPA101+2022_T2/course

Базова психологічна допомога в умовах війни - курс від Prometheus. Перший модуль курсу – «Червона зона» – присвячений роботі з кризовими станами, другий модуль – «Жовта зона» – розкриває способи справлятися зі стресом, а третій блок – «Зелена зона» – надає практики для повернення до нормального життя після пережитого.

https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+COPTER101+2022_T3

Керування Mavic 3 та Autel EVO II - онлайн-курс на платформі Prometheus - основи тактики застосування цих коптерів у бойових умовах. Курс дає концентровану базу, достатню для початку роботи.

<https://sprotyvg7.com.ua/>

Спротив G7 , містить базу знань з військової справи. Матеріали поділені на 17 підгруп, в які входять уроки з вогневої, психологічної, інженерної підготовки та інших напрямів.

Створений управлінням підготовки (G7) Командування Сил ТрО ЗСУ. На сайті також знайдете законодавчу базу та добірку військових настанов.

Післямова

Ця війна змінює усе! Людей, Україну, Світовий порядок.

Ми, Українська нація, воюємо і боремось за нашу волю, за нашу правду та наше право бути власниками і єдиними господарями на нашій землі. Майбутньою нашою перемогою ми маємо припинити багатовікову дискримінацію Українців і відстояти визначне місце нашої самостійної держави у новому світовому порядку. Ми відстоюємо гідне і справедливе життя для себе та нащадків на нашій землі, а також – правдивий напрямок цивілізаційного розвитку для планети Земля.

Ми свідомі того, що подальша доля Українського народу, нашої Країни і, разом з тим – доля усього Світу повністю залежить від того:

а) наскільки глибокою буде наша перемога над московською імперією та її агентами в світі;

б) яку саме систему цінностей, вольностей і Суспільного устрою МИ безповоротно утвердимо в нашій оновленій державі – Україні. Утвердимо не колись в майбутньому, а вже тепер!

Війна проявляє приховану сутність людей, народів, країн. Сутність нашого народу, існування і діяльність якого сягає незнаних історичних глибин теперішньої цивілізації – не лише прихована від нас самих, але й багато віків була під важким і підлим гнітом різних завойовників та маніпуляторів.

Настав час нам, Українцям, усвідомлено розкрити для себе глибинні риси нашого народу, його багатотисячолітню історію та вплив на розвиток і досягнення Людства. Це необхідно для того, щоб перемога України над московією стала лише початком нашого великого відродження!

На утвердження волі та сили Воїнів і Борців за перемогу задля творіння нового життя наводимо допис

професора Київського національного університету ім. Тараса Шевченка,
доктора географічних наук **Петра Масляка**
[<https://www.facebook.com/profile.php?id=100009561680222>]

«Книга» українця

«Один у одного питаєм, нащо нас мати привела, чи для добра, чи то для зла, нащо живем, чого бажаєм, і нездознавшись помираєм, і покидаємо діла», – ці слова ще понад 170 років тому написав наш Вчитель і Пророк Тарас Шевченко про українців. Навіщо ми – українці живемо на цьому світі? Яка наша місія? Яка місія України? Чому понад 8 тис. років Україна і наші пращури періодично відроджуємося на одному і тому місці? Це вже восьме відродження України на одному і тому ж місці впродовж 8 тис. років. Болісне і криваве. Як і будь-яке народження людини. Чи має хоча б інша нація у світі щось подібне? Ні, і ще раз ні.

Трипільці, скіфи, сармати, готи, анти, русини, козаки і нарешті нинішні українці пов'язані між собою як в будь-якому людському роду пов'язані син з батьком, дідом, прадідом, прапрадідом і так далі. А майбутні українці, як би їх не називали, будуть нашими онуками і правнуками.

Думаю, що всім у цьому світі нині відомо: Україна – «Пуп Землі», кухня геополітичної погоди, де готуються страви для майбутнього усього людства. Доля світу в наш час вирішується не в США, московії, Китаї, Індії чи на Близькому сході. Все залежить від того, яким шляхом підуть Україна і українці.

Саме результати нинішньої війни в Україні вирішать долю всієї нашої планети. «Непотрібна нікому Україна» є фокусом сподівань і її друзів, і її ворогів. Місією України є зруйнування «Імперії зла» і «країни дурнів», якою є московії. Світ не може далі розвиватися на основі концепцій «рускава міра», світу брехні і лукавства, який намагалася століттями запровадити московія на Землі.

І цю велику місію Сили, які керують і управляють Світом, поклали на Україну і українців.

Чому саме на Україну? У нас унікальне у світі географічне положення. Наша земля знаходиться на межі різних цивілізацій і культур. Чому саме на українців?

Українці – єдина, реально, а не на основі недолугих міфів і казок, «Обрана» нація планети. Українці – створили наймелодійніші у світі і найбільші за кількістю народні пісні. Їх загальна кількість (з варіантами), перевищує 1 млн. Мелодія українських народних пісень покладена в основу європейської класичної музики, а українські народні пісні стали народними піснями від США до росії, від Польщі до Японії. Таким чином, українці дали світові Пісню.

Українці обробили чорноземи по всій нашій планеті (Україна, Молдова, московія, Казахстан, Киргизстан, США, Канада, Аргентина, Бразилія). Нині генетично українською пшеницею, завезеною українськими емігрантами в ці країни і годується увесь Світ. Таким чином, українці дали світові Хліб.

Генієм етнічних українців (Засядька, Кибальчича, Ціолковського-Наливайка, Кондратюка, Корольова, Глушка, Янгеля, Челомея, Люльки, Лозино-Лозинського, Яримовича, тощо) Людство потрапило до Космосу і висадилося на Місяці. Тому і встановлений пам'ятник Юрію Кондратюку на американському мисі Канаверал. Українська нація дала Людству Крила.

Нація, яка дала світові Пісню, Хліб і Крила здатна знищити «Імперію зла» в особі московії і перетворити власну державу на одну з найпотужніших і найщасливіших держав світу.

Що для цього необхідно зробити? По-перше, необхідно усвідомити себе Обраною нацією, на яку покладена ця місія і діяти відповідним чином. Обрана нація не дасть керувати на своїй землі «іногородцям». Національні меншини мають сприяти виконанню місії Української нації, а не заважати цьому чи бути нейтральними.

В Україні має бути встановлена національна справедливість. Всі нації і народи, які живуть в Україні мають бути представлені в усіх органах влади пропорційно їх чисельності. Жодна нація не матиме права володіти національним багатством України в кількості, більшій за її питому вагу в Українському суспільстві. Все це має бути закріплене законом і неухильно виконуватися.

Національне багатство не повинно розкратися і вивозитися за кордон. Україна володіє найбільшими природними ресурсами в Європі і найкращими природними умовами у Світі.

Жалюгідне місце України в останні роки за рівнем розвитку в Європі визначається лише масовим розкраданням національного багатства злочинними неукраїнськими за національною належністю олігархами, які не працюють на виконанням нашим Обраним народом власної місії та вивозять вкрадені в

Українського народу багатства за кордон. В країні, де етнічними українцями є понад 78% населення не повинно бути такого. Таке явище є неприродним.

Уже під час цієї війни це має бути виправлено!

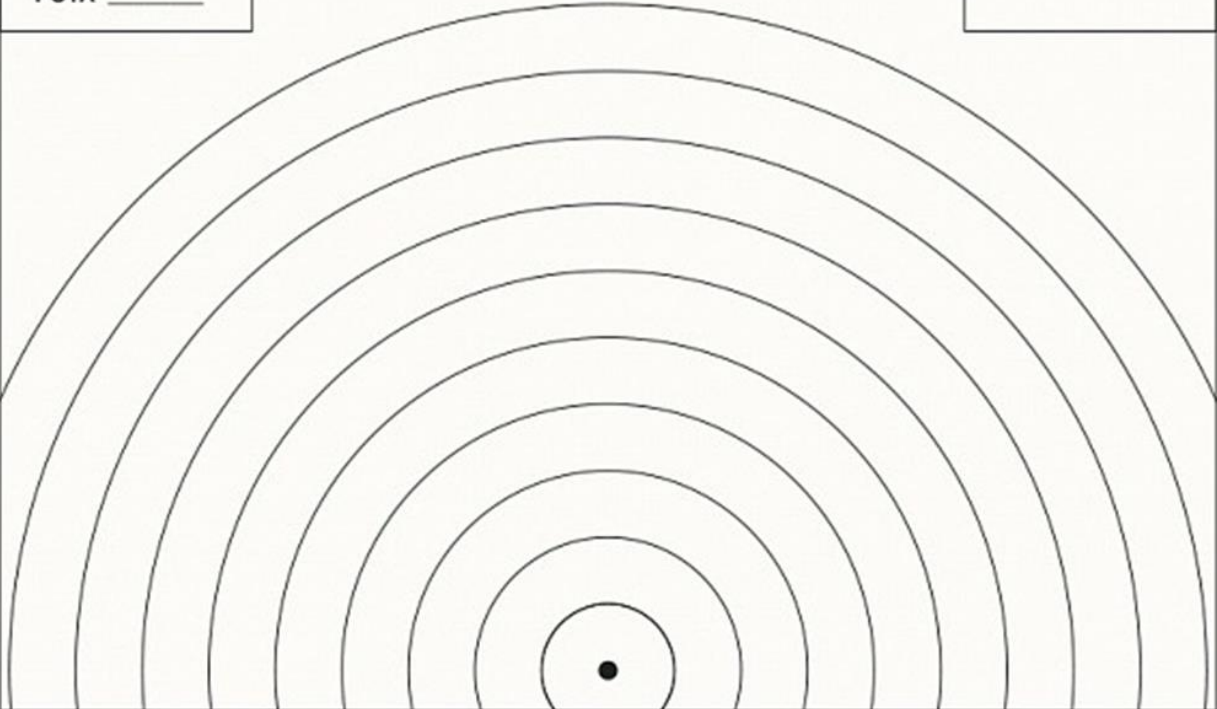
" *Посилати людей на війну ненавченими –
означає зраджувати їх.* "

Конфуцій

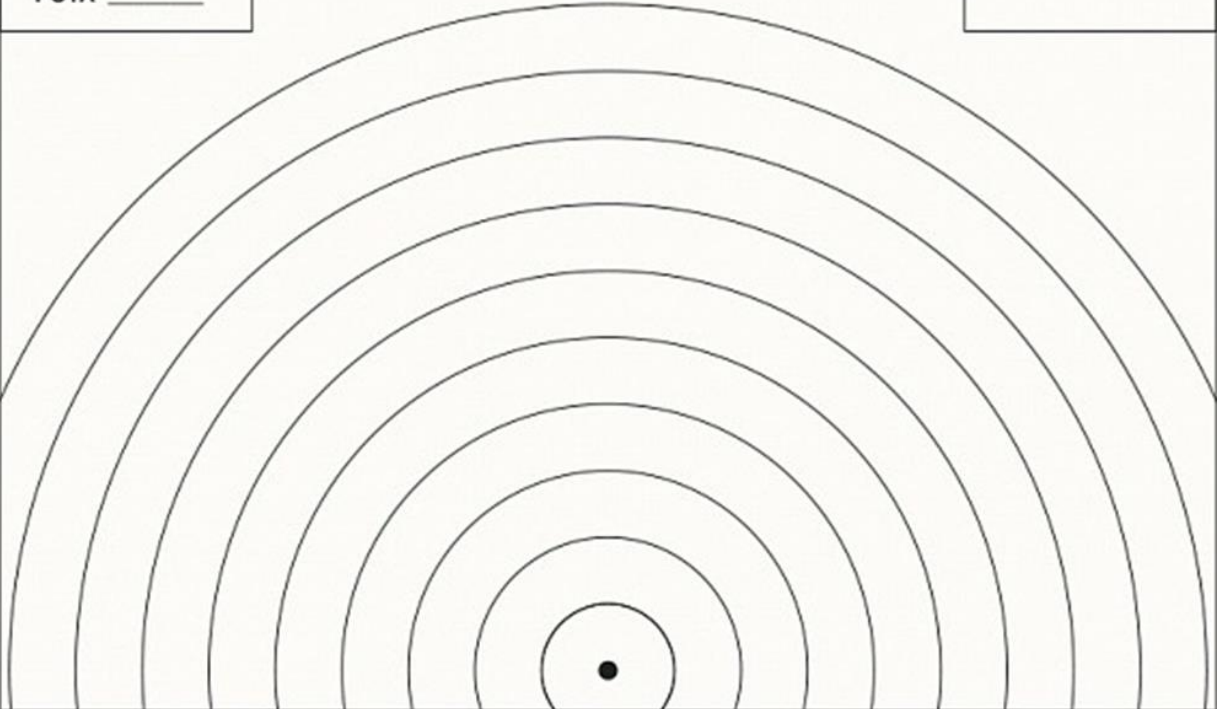
" - *А як розпізнати зрадника, батьку?*
- *Він першим побіжить домовлятися
з ворогом про мир.* "

"Захар Беркут", Іван Франко

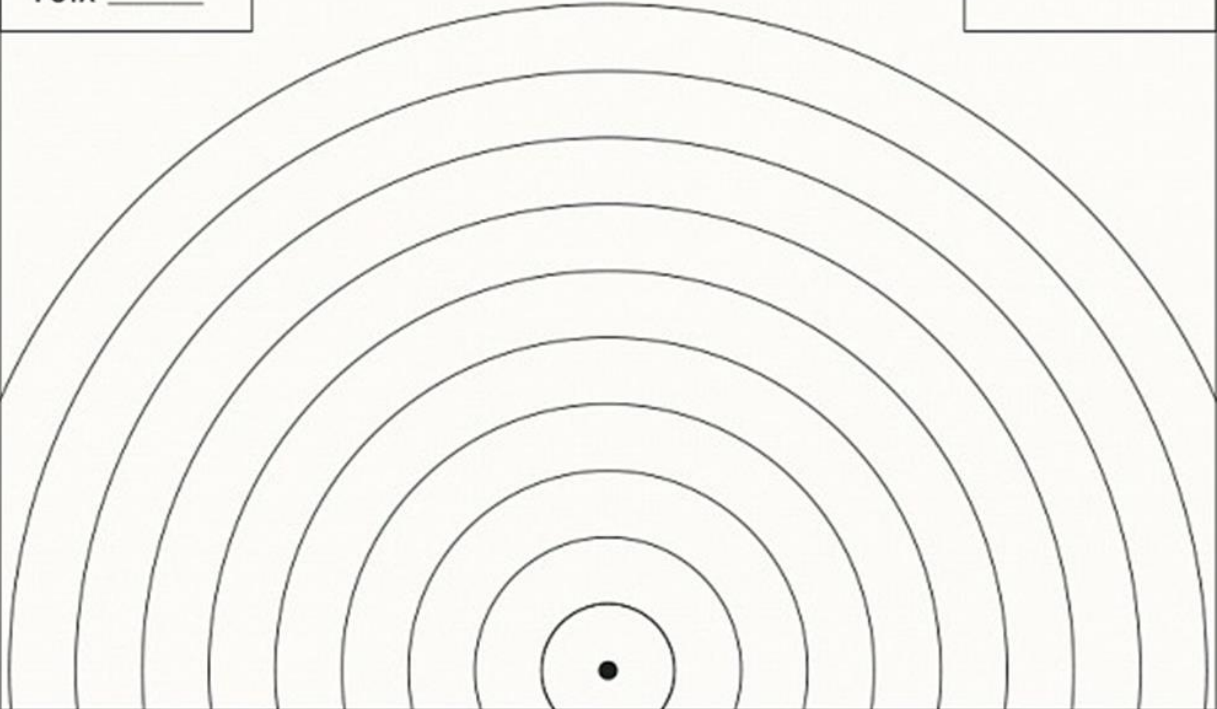
КАРТКА ВОГНЮ (STANDART RANGE CARD)

ВІД. _____ ВЗВОД _____ РОТА _____	МОЖЕ БУТИ ВИКОРИСТАНА ДЛЯ ВСІХ ВИДІВ ЗБРОЇ, ЩО СТРІЛЯЄ ПРЯМОЮ НАВОДКОЮ	МАГНІТНА ПІВНІЧ 			
					
ІНФОРМАЦІЙНА СЕКЦІЯ					
ІДЕНТИФІКАЦІЯ ПОЗИЦІЇ		ДАТА / ЧАС			
ЗБРОЯ		КОЖНЕ КОЛО ДОРІВНЮЄ (МЕТРІВ): _____			
№	НАПРЯМОК	КУТ ПІДНЕСЕННЯ	ВІДСТАНЬ	БОЄП.	ОПИС
ДЛЯ НОТАТКІВ:					

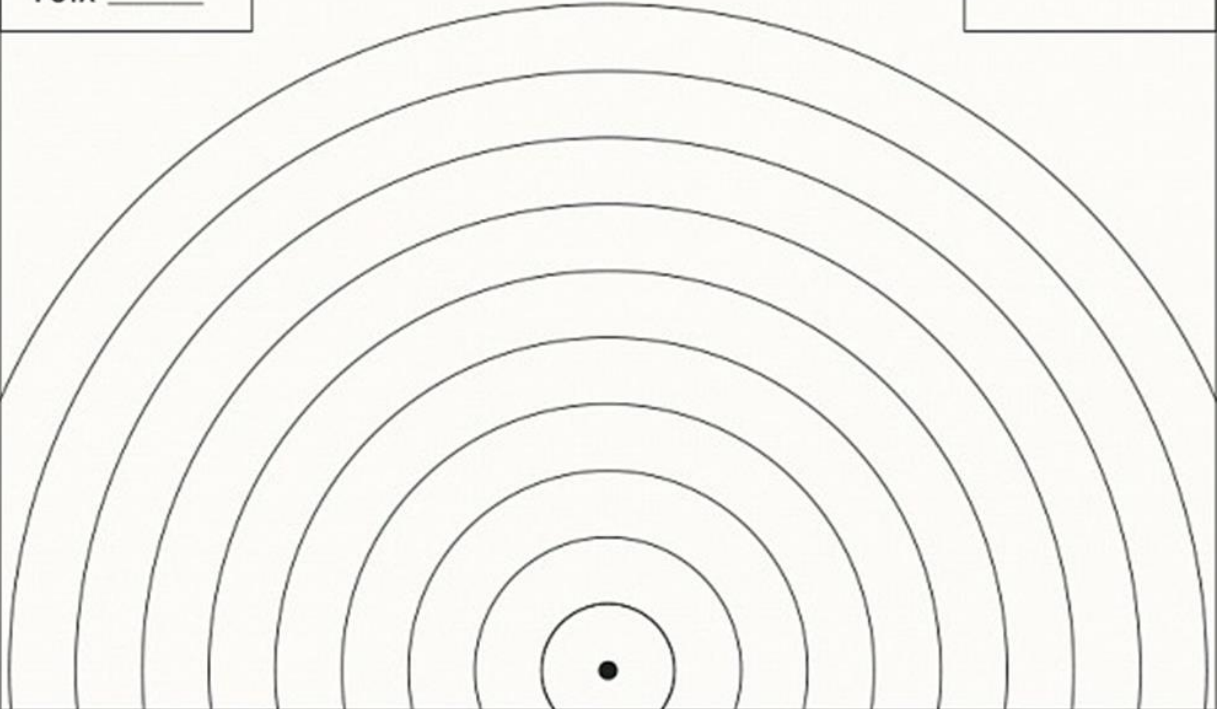
КАРТКА ВОГНЮ (STANDART RANGE CARD)

ВІД. _____ ВЗВОД _____ РОТА _____	МОЖЕ БУТИ ВИКОРИСТАНА ДЛЯ ВСІХ ВИДІВ ЗБРОЇ, ЩО СТРІЛЯЄ ПРЯМОЮ НАВОДКОЮ	МАГНІТНА ПІВНІЧ
		
ІНФОРМАЦІЙНА СЕКЦІЯ		
ІДЕНТИФІКАЦІЯ ПОЗИЦІЇ		ДАТА / ЧАС
ЗБРОЯ		КОЖНЕ КОЛО ДОРІВНЮЄ (МЕТРІВ): _____
№	НАПРЯМОК	КУТ ПІДНЕСЕННЯ
		ВІДСТАНЬ
		БОЄП.
		ОПИС
ДЛЯ НОТАТКІВ:		

КАРТКА ВОГНЮ (STANDART RANGE CARD)

ВІД. _____ ВЗВОД _____ РОТА _____	МОЖЕ БУТИ ВИКОРИСТАНА ДЛЯ ВСІХ ВИДІВ ЗБРОЇ, ЩО СТРІЛЯЄ ПРЯМОЮ НАВОДКОЮ	МАГНІТНА ПІВНІЧ _____			
					
ІНФОРМАЦІЙНА СЕКЦІЯ					
ІДЕНТИФІКАЦІЯ ПОЗИЦІЇ		ДАТА / ЧАС			
ЗБРОЯ		КОЖНЕ КОЛО ДОРІВНЮЄ (МЕТРІВ): _____			
№	НАПРЯМОК	КУТ ПІДНЕСЕННЯ	ВІДСТАНЬ	БОЄП.	ОПИС
ДЛЯ НОТАТКІВ:					

КАРТКА ВОГНЮ (STANDART RANGE CARD)

ВІД. _____ ВЗВОД _____ РОТА _____	МОЖЕ БУТИ ВИКОРИСТАНА ДЛЯ ВСІХ ВИДІВ ЗБРОЇ, ЩО СТРІЛЯЄ ПРЯМОЮ НАВОДКОЮ	МАГНІТНА ПІВНІЧ			
					
ІНФОРМАЦІЙНА СЕКЦІЯ					
ІДЕНТИФІКАЦІЯ ПОЗИЦІЇ		ДАТА / ЧАС			
ЗБРОЯ		КОЖНЕ КОЛО ДОРІВНЮЄ (МЕТРІВ): _____			
№	НАПРЯМОК	КУТ ПІДНЕСЕННЯ	ВІДСТАНЬ	БОЄП.	ОПИС
ДЛЯ НОТАТКІВ:					